

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
AVRUPA BİRLİĞİ SİYASETİ VE ULUSLAR ARASI İLİŞKİLER
BİLİM DALI**

**LİZBON ANTLAŞMASINDAN SONRA AVRUPA BİRLİĞİ
KARAR ALMA MEKANİZMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Altuğ GÜNAR

KOCAELİ 2012

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
AVRUPA BİRLİĞİ SİYASETİ VE ULUSLAR ARASI İLİŞKİLER
BİLİM DALI**

**LİZBON ANTLAŞMASINDAN SONRA AVRUPA BİRLİĞİ KARAR
ALMA MEKANİZMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Altuğ GÜNAR

Doç. Dr. İrfan Kaya ÜLGER

KOCAELİ 2012

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
AVRUPA BİRLİĞİ SİYASETİ VE ULUSLAR ARASI İLİŞKİLER
BİLİM DALI

LİZBON ANTLAŞMASINDAN SONRA AVRUPA BİRLİĞİ KARAR
ALMA MEKANİZMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: Altuğ GÜNAR

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 20062012-12

Jüri Başkanı: Doç.Dr. İrfan Kaya ÜLGER

(İmza)

Jüri Üyesi: Yrd.Doç.Dr. Caner SANCAKTAR

(İmza)

Jüri Üyesi: Yrd.Doç.Dr. Buket ÖNAL

(İmza)

ÖNSÖZ

1951 yılında altı Avrupa Devletinin bir araya gelerek AKÇT'yi kurmaları ile birlikte somut olarak başlattıkları Avrupa entegrasyon süreci, ikinci dünya savaşı sonrasında Avrupa'da kalıcı barışın İşbirliği ve ekonomi temelinde gerçekleşmesini mümkün kılmıştır. Roma Antlaşmaları ile kurulan AET ve EURATOM, bütünleşme sürecinin rotasını değiştirmiş, başlangıçta sadece teknik ve işbirliği alanlarına yönelen AT'ler zamanla kurumsal ve karar alma kapasitesinin hayati derece önem taşıdığı bir örgüt yapısı haline gelmişlerdir. 1993 yılında yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması ile, siyasi bütünleşme hedefine kitlenen AB, 2005 yılında reddedilen Anayasal antlaşması ile siyasi bir belirsizlik dönemine girmiştir. 2007 yılında imzalanan Lizbon Antlaşması ile birlikte, AB gerek örgütsel düzeyde gerekse de karar alma mekanizmasında büyük bir dönüşüm gerçekleştirerek, gelişim sürecinde yeni bir aşamaya geçmiştir. Lizbon Antlaşması sonrası AB karar alma mekanizması 1990'lardan beri süre gelen meşruiyet, işlevsellik tartışmalarına cevap niteliği taşıyan ve Birliğin karar alma mekanizmasını yeni bir görünüme kavuşturan önemli bir metindir.

Tez konumun belirlenmesi ve yazım sürecinde desteğini hiçbir zaman eksik etmeyen, eleştirileri ile çalışmamın daha iyi bir yapıya sahip olmasına yardımcı olan tez danışmanım Sayın Doç. Dr. İrfan Kaya ÜLGER Hocama teşekkürü bir borç bilirim.

Yüksek Lisans öğrenimin boyunca desteklerini her zaman hissettiğim ve üzerimdeki emeklerini ifade her zaman aciz kalacağım sevgili annem ve babam Hidayet ve Erdoğan Günar'a ablam Filiz Aydın'a ; yapıcı eleştirilerinden ve tecrübelerinden her zaman faydalandığım eniştem Beytullah Aydın'a, boş zamanlarında sürekli yanımda olan Çağdaş'a, ve çok değerli dostlarım Burak Kıyıcı ve Özer Erhan Ürün'e, Sosyal Bilimler Fakültesinden çok değerli Hocam Sayın Prof. Dr. Hasret ÇOMAK ve Doç. Dr. İrfan Kaya ÜLGER'e ve yardımlarını esirgemeyen Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi görevlilerine çok teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
İÇİNDEKİLER.....	II
ÖZET.....	VI
ABSTRACT.....	VII
KISALTMALAR.....	VIII
TABLO VE ŞEKİLLER.....	X
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM AVRUPA BİRLİĞİ VE KARAR ALMA MEKANİZMASININ TARİHSEL GELİŞİMİ

1. AVRUPA BİRLİĞİ ANTLAŞMASI ÖNCESİNDE KARAR ALMA MEKANİZMASI.....	10
1.1. Avrupa Birliği Tek Senedi ile Getirilen Değişiklikler.....	15
1.2. Avrupa Birliği Antlaşmasına Göre Karar Alma Mekanizması.....	17
1.2.1. Avrupa Birliği Antlaşması.....	17
1.2.2. Amsterdam Antlaşması.....	21
1.2.3. Nice Antlaşması.....	23
1.2.4. Anayasal Antlaşma Süreci Ve Sonrası.....	27
2. KARAR ALMA MEKANİZMASINA ETKİ EDEN TEMEL UNSURLAR.....	34
2.1. Ulusüstülük.....	34
2.2. Yetki İkamesi.....	36
2.2.1. Tanımı.....	36
2.2.2. Uygulanması.....	37
3. LİZBON ANTLAŞMASI ÖNCESİ AVRUPA BİRLİĞİ KARAR ALMA PROSEDÜRLERİ.....	37
3.1. Birinci Sütunda Karar Alma Mekanizması.....	39
3.1.1. Danışma Prosedürü.....	41
3.1.2. İşbirliği Prosedürü.....	44
3.1.3. Onay Prosedürü.....	48
3.1.4. Ortak Karar Prosedürü.....	49
3.2. İkinci Sütunda Karar Alma Mekanizması.....	57
3.3. Üçüncü Sütunda Karar Alma Mekanizması.....	58
3.4. Avrupa Birliği Bütçe Prosedürü.....	59
3.4.1. Mali İlkeler ve Temel Bütçe.....	60
3.4.2. Bütçe Kaynakları.....	60
3.4.3. Mali Perspektif.....	61
3.4.4. Bütçe Prosedürü.....	63

İKİNCİ BÖLÜM

LİZBON ANTLAŞMASINA GÖRE AVRUPA BİRLİĞİ ÖRGÜT YAPISI

1. AVRUPA BİRLİĞİ ÖRGÜT YAPISI.....	67
1.1. Lizbon Antlaşması Öncesi Avrupa Birliği Kurumsal Düzeni.....	68
1.1.1. Lizbon Antlaşması Sonrası Avrupa Birliği Kurumsal Düzeni.....	70
1.2. Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi.....	71
1.2.1. Lizbon Antlaşması Öncesi Bakanlar Konseyi.....	71
1.2.2. Lizbon Antlaşması Sonrası Bakanlar Konseyi.....	74
1.2.2.1. Bakanlar Konseyi Yapısı ve Yetkileri.....	74
1.2.2.2. Bakanlar Konseyi Oylama Sistemi.....	76
1.2.2.3. Bakanlar Konseyi Yönetimi Sekretarya ve COREPER.....	80
1.2.2.4. Bakanlar Konseyi Başkanlığı.....	82
1.3. Avrupa Komisyonu.....	83
1.3.1. Lizbon Antlaşması Öncesi Avrupa Komisyonu.....	83
1.3.2. Lizbon Antlaşması Sonrası Avrupa Komisyonu.....	85
1.3.2.1. Komisyonun Bileşimi.....	87
1.3.2.2. Komisyonun Yetkileri ve Avrupa Birliği Örgüt Sistemindeki Rolü.....	90
1.3.2.3. Komisyon Başkan Yardımcısı Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi.....	95
1.3.2.4. Komisyon Başkanı ve Atanma Usulü.....	97
1.4. Avrupa Parlamentosu.....	98
1.4.1. Lizbon Antlaşması Öncesi Avrupa Parlamentosu.....	98
1.4.2. Lizbon Antlaşması Sonrası Avrupa Parlamentosu.....	101
1.4.2.1. AP'nin Yapısı.....	101
1.4.2.2. AP'nin Yetkileri.....	104
1.4.2.2.1. Yasama Yetkisi.....	104
1.4.2.2.2. Yürütme Yetkisi.....	105
1.4.2.2.3. Mali Yetkileri.....	108
1.5. Avrupa Konseyi.....	109
1.5.1. Lizbon Antlaşması Öncesi Avrupa Konseyi.....	109
1.5.2. Lizbon Antlaşması Sonrası Avrupa Konseyi.....	110
1.5.2.1. AB Örgüt Sistemi İçerisinde Avrupa Konseyi ve Statüsü.....	110
1.5.2.2. Avrupa Konseyi'nin Yapısı ve Yetkileri.....	113
1.5.2.3. Avrupa Konseyi Başkanlığı.....	117
2. LİZBON ANTLAŞMASI SONRASI DİĞER AB ORGANLARI.....	119
2.1. Adalet Divanı.....	119
2.2. Sayıştay.....	124
2.3. Avrupa Merkez Bankası.....	125
2.4. Ekonomik ve Sosyal Komite.....	127
2.5. Bölgeler Komitesi.....	129
2.6. Avrupa Yatırım Bankası.....	131
2.7. Avrupa Kamu Denetçisi.....	132

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

LİZBON ANTLAŞMASINA GÖRE KARAR ALMA MEKANİZMASI

1. LİZBON ANTLAŞMASI VE KARAR ALMA SÜRECİNDE REFORM	134
1.1. Lizbon Antlaşması Sonrası Karar Alma Süreci	137
1.2. Lizbon Antlaşması ve Kurallar Hiyerarşisi	139
2. LİZBON ANTLAŞMASI SONRASI AVRUPA BİRLİĞİ KARAR ALMA MEKANİZMASININ İŞLEYİŞİ	141
2.1. Olağan Karar Alma Prosedürü	141
2.2. Özel Karar Alma Prosedürleri	145
2.2.1. Onay Prosedürü	145
2.2.2. Danışma Prosedürü	146
2.3. Revizyon Prosedürleri	147
2.3.1. Olağan Revizyon Prosedürü	148
2.3.2. Basitleştirilmiş Revizyon Prosedürü	150
2.3.3. Köprüleme-Paserelle Prosedürü	151
2.4. Emniyet Freni Mekanizması	153
2.5. Lizbon Antlaşması Sonrası Bakanlar Konseyi Oylama Sistemi	154
3. LİZBON ANTLAŞMASININ BÜTÇE USULÜNE GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİKLER	156
3.1. Lizbon Antlaşması Sonrası Temel Bütçe ve Mali İlkeler	157
3.2. Avrupa Birliği Bütçe Kaynakları	157
3.3. Çok Yıllı Mali Yapı	158
3.4. Yeni Bütçe Prosedürü ve Çok Yıllı Bütçenin Uygulanması	159
4. LİZBON ANTLAŞMASI SONRASI ODGP VE ÖZGÜRLÜK GÜVENLİK VE ADALET ALANLARINDA KARAR ALMA MEKANİZMASI	162
4.1. Ortak Dış ve Güvenlik Politikası	162
4.2. Özgürlük Güvenlik ve Adalet Alanı	164
5. ESNEK BÜTÜNLEŞME VE LİZBON ANTLAŞMASI	166
5.1. Geliştirilmiş İşbirliği (Enhanced Co-Operation)	167
5.2. Kalıcı – Yapısal İşbirliği (Permanent Structured Co-operation)	172
6. LİZBON ANTLAŞMASI VE KOMİTOLOJİ İLKESİ	174
6.1. Avrupa Komisyonu ve Komitoloji	174
6.2. AP ve Komitoloji	177
7. LİZBON ANTLAŞMASI VE KARAR ALMA MEKANİZMASINDA ULUSAL PARLAMENTOLAR	181
7.1. Sarı Kart Prosedürü	185
7.2. Turunca Kart Prosedürü	185
SONUÇ	187
KAYNAKÇA	194

EKLER	210
Ek – I Lizbon Antlaşmasının Kabul Süreci	210
Ek – II Antlaşmalararası Eşitlikler Tablosu.....	213
Ek – III Oybirliği Yöntemine Dair Olan Antlaşma Hükümleri	238
Ek – IV Olağan Karar Alma Prosedürüne Dahil Olan Antlaşma Hükümleri	250
Ek – V NÇO Kapsamına Alınan Antlaşma Hükümleri	258
ÖZGEÇMİŞ	275

ÖZET

Avrupa’da bir birlik oluşturma düşüncesi ikinci dünya savaşı sonrası en somut hali ile ortaya çıkmıştır. Savaş sanayisi için hayati derecede önem teşkil eden demir ve çelik üretiminin, ulusüstü bir otorite tarafından yönetilmesini mümkün kılan AKÇT’nin kurulması ile Avrupa entegrasyon süreci o dönemde bir eşine daha rastlanmamış ve tahmin edilenden çok ileri bir örgütlenme biçimine yönelmiştir. AKÇT temel alınarak AET ve EURATOM’un kurulması, daha sonra ise üç farklı örgütün tek bir yapıyı temsil edecek biçimde, AT altında toplanmasıyla, başlangıçta sadece teknik ve bürokratik konulara ağırlık veren bütünleşme sürecinin rotası, zamanla derinleşerek bugün federal bir devlet yapılanmasını aratmayacak özelliklere kavuşmuştur.

1990 yıllara gelindiğinde AB iki önemli sorunla yüzleşmiştir. Birliğe yeni üye kabulü ve karar alma mekanizmasının verimliliğinin sağlanması, 1990 yıllardan sonra AB otoritelerince tartışmaların odak noktası haline gelmiştir.

Lizbon Antlaşması, AB’nin 1900’lı yıllardan beri kronik hale gelen karar alma mekanizmasının işleyişi ve yeni üyelerin AB sistemi içerisine harmonizasyonu sorunlarına cevap niteliği taşımaktadır. YABA ve ABİA Antlaşmaları üzerine kurulu olan Lizbon Antlaşması Avrupa entegrasyon sürecini nihai aşamaya erdirecek bir reform antlaşması olarak değil, AB projesinde son aşamanın başlangıcı olarak kabul edilmeli ve 2004 yılından itibaren AB’nin yaşamış olduğu sorunları aşma çabası olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler; Lizbon Antlaşması, AB Anayasası, AB Organları, AB’nin Geleceği, Bakanlar Konseyi

ABSTRACT

The idea of creating a Union in Europe had emerged after World War II in the most concrete way. The creation of the Europe Coal and Steel Community made a transfer of authority possible on the usage of production of coal and steel for member states. As a consequence the movement towards the integration of European states changed its route in a unique way. The European Economic Community and EURATOM were founded on the basis of the ECSC structure. Then, all of these distinct organizations were gathered together under a unique name. By this time the integration process has created almost a federal state, whereas the beginning of the process had focussed on only technical and bureaucratic issues.

By the 1990s, the European Union had already tried to deal with two vital problems. How to adopt new member states to the Union and How to make the decision making mechanism of the Union more effective. These problems had been the main points of discussions amongst European Union authorities.

The Lisbon Treaty has been the answer to the two problems. Based on the TFEU and the TEU, the Lisbon Treaty does not guarantee the attainment of the EU's ultimate aim. However, it is a treaty that should be accepted as the first and decisive step to attaining this goal, and one that copes with the chronic problems that have faced the EU since 1990 and 2004.

Key Words; Lisbon Treaty, EU Constitution, EU Institutions, Future of EU, Council of the EU

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABA	: Avrupa Birliği Antlaşması
AET	: Avrupa Ekonomik Topluluğu
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ABİA	: Avrupa Birliğinin İşleyişine Dair Antlaşma
AMBS	: Avrupa Merkez Bankaları Sistemi
Aİİ	: Adalet ve İçişlerinde İşbirliği
AKÇT	: Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu
AMB	: Avrupa Merkez Bankası
AP	: Avrupa Parlamentosu
APİT	: Avrupa Parlamentosu İç Tüzüğü
ASA	: Avrupa Siyasi Alanı
AST	: Avrupa Savunma Topluluğu
ASİ	: Avrupa Siyasi İşbirliği
AT	: Avrupa Toplulukları
ATA	: Avrupa Toplulukları Antlaşması
ATS	: Avrupa Tek Senedi
AYB	: Avrupa Yatırım Bankası
COREPER	: Daimi Temsilciler Komitesi
COSAC	: Topluluk ve Avrupai Meseleler Konferansı
CPAİ	: Ceza ve Polis Alanlarında İşbirliği
EKOSOK	: Ekonomik ve Sosyal Komite
EURATOM	: Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu
EPB	: Ekonomik ve Parasal Birlik

EEAS	: Avrupa Acil Eylem Servisi
GİB	: Geliştirilmiş İşbirliği
GSMH	: Gayrisafi Milli Hâsıla
IPEX	: Avrupa Birliği Parlamentoları Arası Bilgi Değişim Programı
NÇO	: Nitelikli Çokluk Oyu
ODGP	: Ortak Dış ve Güvenlik Politikası
OEEC	: Avrupa Ekonomik İşbirliği Örgütü
OGSP	: Ortak Dış ve Savunma Politikası
ÖAGA	: Özgürlük, Adalet, Güvenlik Alanı
ÖGAA	: Özgürlük, Güvenlik, Adalet Alanı
YABA	: Yeni Avrupa Birliği Antlaşması

TABLO VE ŞEKİLLER

Şekiller

Şekil I	: Danışma Prosedürü.....	43
Şekil II	: İŞbirliği Prosedürü	47
Şekil III	: Ortak Karar Prosedürü.....	56
Şekil IV	: Avrupa Birliği Bütçe Prosedürü	66
Şekil V	: Yeni Komitoloji Kuralı.....	180

GİRİŞ

1990'lı yılların başından beri Avrupa Birliği'nin karşılaştığı en önemli iki sorun yeni üye kabulü ve karar alma mekanizmasının verimliliğini arttırmak olmuştur. 1951 yılında Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunun kurulması ile başlayan kurumsallaşma sürecinde Avrupa projesini tamamlamak adına Birlik, 6 üye ile yola çıkmış bu rakam günümüzde 27 üyeye ulaşmıştır. Yeni üyelerin Birliğe kabul edilmesi ile birlikte kararların meşruluğunun sürdürülmesi ve üye devletlerarasında olası bir krizin aşılması adına Birlik, karar alma mekanizmasını sürekli geliştirmek zorunda kalmıştır.

AKÇT'nin kurulduğu ilk günden başlayarak sürekli olarak değişme tabi tutulan Birliğin dinamik karar alma mekanizması, günümüze kadar çok sayıda revizyon antlaşması ile değiştirilmiştir. 2000'li yıllara gelindiğinde Avrupa entegrasyon hareketi büyük bir dönemece girerek tüm Avrupa'da uygulanması düşünülen bir Anayasa'nın kabul edilmesi aşamasına ulaşmıştır. İlk olarak 2000 yılında düzenlenen Hükümetlerarası Konferans ile gündeme taşınan Anayasa tartışmaları, 2004 yılındaki hükümetlerarası Konferansta görüşülmek üzere ertelenmiş, Nice Zirvesi süresince yapılması düşünülen kurumsal reform tartışmaları 'Birliğin Geleceği Hakkında Bildiri'nin' Nice antlaşmasına eklenmesi ile sonuçlanmıştır. Bildirinin yayımlanmasından sonra Avrupa Birliği'nin Geleceği konusundaki tartışmalar giderek ivme kazanmış, öncelikle açık daha sonra ise yapısal bir tartışma ve diyalog sürecinin başlamasına neden olmuştur.

Anayasa tartışmalarının ivme kazandığı bu süreçte Almanya Dışişleri Bakanı Joschka Fischer'in Berlin Humboldt Üniversitesinde 'Konfederasyondan Federasyona: Avrupa Entegrasyonunun Tamamlanması Hakkındaki Düşünceler' başlıklı konuşması, Anayasa tartışmalarının yoğun bir şekilde tartışıldığı bu döneme damgasını vurmuştur. Ardından, AB'nin geleceği açısından büyük bir önem arz etmiş olan Leaken Zirvesi toplanmış, Leaken Zirvesinde de AB'nin Geleceğine İlişkin Konvansiyonun toplanmasına karar verilmiştir. Leaken Zirvesinde esas olarak ele alınması gereken dört konu belirlenmiş, ancak öncelik bir Anayasanın oluşturulmasına verilmiştir.

Anayasa Konvansiyonu Şubat 2002 tarihinde eski Fransa Cumhurbaşkanı Valery Giscard d'Estaing'in başkanlığında toplanmış, Anayasal metnin ilk taslağı 2003 tarihli Selanik Zirvesinde Avrupa Konseyine sunulmuştur. Avrupa Konseyi taslak metnin iyi bir başlangıç esas teşkil edeceğine karar vererek, Temmuz 2003'te Anayasal metine son şeklini vermiştir. 16 ay boyunca süren çalışmalar ışığında hazırlanan Anayasal metin 2004 tarihli Brüksel Zirvesinde kabul edilerek, 1 Kasım 2006'da yürürlüğe girmesi planlanmıştır. Ancak Mayıs 2005'te Fransa ve Haziran 2005'te Hollanda'da Anayasal metnin onaylanması için yapılan referandumların olumsuz sonuçlanması, yaklaşık yarım asırdan beri süren Avrupa projesinin tamamlanmasına engel olmuştur. Anayasal metnin AB'nin kurucu iki ülkesinde reddedilmesi, Birliğin büyük bir siyasi bunalımın içerisine girmesine neden olmuştur. 2005 tarihinde toplanan AB Hükümet ve Devlet Başkanları Zirvesinde bir değerlendirme sürecinin başlatılmasına karar verilmiş, ardından Avrupa Komisyonu Mayıs 2006 tarihinde 'D Planı ve Değerlendirmeye ilişkin Bildiriyi' kabul ederek söz konusu süreci dondurarak uzun soluklu demokratik reform sürecinin başlamasına öncülük etmiştir.

Bu gelişmelerin bir sonucu olarak Avrupa Birliği 13 Aralık 2007 tarihinde tüm bu tartışmalara son veren uzun ve karmaşık antlaşma revizyon sürecine nokta koymuştur. 1 Aralık 2009 tarihinde Avrupa Birliği, kurucu Antlaşmalarını tadil eden ve radikal bir şekilde kurumsal yeniliğe gittiği Lizbon Antlaşmasını kabul etmiştir. Anayasal metinden şekil ve içerik yönünden çok farklı olmayan antlaşma, anayasal antlaşmanın aksine federal bir devlete atıfta bulunmamakta, yapılması düşünülen kurumsal değişiklikler Anayasal metinde olduğu gibi Lizbon antlaşmasında da korunmaktadır.

Lizbon antlaşması ile Avrupa Birliği'nin gelişim süreci yeni bir ivme kazanmıştır. Antlaşma, Birliğin karşılaştığı sorunlara yanıt niteliğinde olmakla birlikte, Birliğe tamamen küresel bir boyut kazandırılmış, AB karar alma mekanizması büyük ölçüde yeni bir görünüme kavuşturulmuştur. Birliğin karar organları ve karar alma sürecinde izlemiş olduğu prosedürler, günümüz modern devletleri ile kıyaslandığında büyük bir farklılık göstermektedir. Dünyada eşi ve benzeri görülmeyen AB projesinin bu kendine has yapısı, karar alma

mekanizmasının değişken ve karmaşık olarak isimlendirilebilecek bir yapı içerisinde gelişmesine neden olmuştur. Lizbon antlaşması AB'nin *sui generis* karakterini korumakla beraber, karar alma mekanizmasının işlevselliğini arttırarak daha anlaşılabilir ve etkin işleyen bir yapı öngörmektedir.

Lizbon antlaşması bir diğer adı ile Reform antlaşmasının ulaşmak istediği amaçların en başında, Birliğin karar organlarını ve karar alma mekanizmasının daha etkin bir duruma getirmek ve AB yapısı içerisinde yer alan örgütsel ve sistemsel olan bu katmaların birbirleri ile uyum içerisinde çalışmasını sağlamak yer almaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde AB karar alma mekanizması gelişim sürecinin Lizbon antlaşması öncesi durumu ele alınmıştır. Lizbon antlaşması öncesi karar alma mekanizmasının AB örgüt yapısı içerisinde gelişiminin analiz edilmesi amaç edinilerek, Lizbon Antlaşması öncesi AB'nin karar alma sürecinin nasıl işlediğinin ortaya konmasına çalışılmıştır.

Çalışmanın II. Bölümünde ise AB örgüt yapısı derinlemesine incelenerek, Lizbon Antlaşması sonrası AB kurumları üzerinde gerçekleştirilen değişiklikler ve AB organlarının karar alma sürecindeki etkinliğine yer verilmiştir. Lizbon antlaşması ile AB, örgütsel yapısında radikal değişikler gerçekleştirmiştir. Lizbon Antlaşması öncesi Karar alma mekanizmasının merkezinde yer alan Bakanlar Konseyi'nin Lizbon Antlaşması sonrası statüsü değişmemiş ancak AP Bakanlar Konseyi ile eşit statüye kavuşmuştur. Ayrıca Lizbon Antlaşması ile AB'ye yeni makamlar tahsis edilmiş ve bazı Birlik örgütlerinin isimleri yeniden düzenlenmiştir.

Şüphesiz ki Lizbon Antlaşmasının en belirgin amacı AB karar alma mekanizmasının daha demokratik ve daha etkin bir yapıya kavuşturulması olarak öne çıkmaktadır. Nitekim Antlaşma ile gerçekleştirilen değişikliklere bakıldığında karar alma mekanizması üzerinde çok sayıda değişikliğin gerçekleştirildiği görünmekte ve yeni bir görünüme kavuşturulduğu anlaşılmaktadır.

Çalışmanın III. ve son bölümünde çalışmanın temel konusu oluşturan Lizbon Antlaşması Sonrası AB karar alma Mekanizması detaylı bir şekilde incelenmiştir. Lizbon Antlaşması ile karar alma mekanizması üzerinde gerçekleştirilen

düzenlemeler, AB 1990'lerden beri süregelen demokratik meşruiyet ve yeni üye kabulü sonrası karar alma mekanizmasının işlevselliği kaybetmesi gibi iki önemli soruna yanıt niteliği taşımaktadır. AP'nin yetkilerinin artırılarak temel yasa yapıcı organ olması, Bakanlar Konseyi'nde NÇO'un tekrar düzenlenerek, çifte çoğunluk ilkesinin kabul edilmesi, kurucu antlaşmalar için öngörülen revizyon prosedürleri, ulusal hükümetlere tanınan haklar ve en önemlisi esnek bütünleşme ilkesinin Lizbon Antlaşması ile kabul edilmesi, AB'yi gelecekte uluslararası siyasal sistemde güçlü aktörlerden biri haline getirebilecektir.

Lizbon Antlaşması ile karar alma mekanizmasında kabul edilen radikal değişikliklerin bir bölümü 2014 yılında yürürlüğe girecektir. Bu durum, Lizbon Antlaşmasının öngördüğü revizyonlarda başarısız olduğu anlamına gelmemekte, tersine pragmatik bir anlayışla kurgulandığını göstermektedir. Nitekim AB yapısında bazı üye devletlerin çeşitli nedenlerle karşı çıktığı çoğu radikal değişiklikleri öngören uygulamalar, Lizbon Antlaşması ile yürürlüğe girmiş ve kabul edilmiştir. Lizbon Antlaşması Avrupa entegrasyon sürecini nihai halini veren bir antlaşma olarak görülmemeli, ancak AB örgütsel yapısı ve karar alma mekanizmasında öngördüğü değişiklikler ile, siyasi entegrasyon sürecinde son aşamanın başlangıcı olarak değerlendirilmelidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ VE KARAR ALMA MEKANİZMASININ TARİHSEL GELİŞİMİ

Avrupa kıtasında bir birlik oluşturma düşüncesi en somut haliyle bölgesel ve ekonomik temelli olarak ikinci dünya savaşı sonrasında ortaya çıkmıştır.¹ İkinci dünya savaşı öncesi, Avrupa’da birlik kurma düşüncesinin yapı taşları olarak adlandırılacak çok sayıda gelişme yaşanmış olmasının yanısıra, bu gelişmelerin hiç biri, Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT)’nin kurulması kadar somut bir girişim gösterememiştir. Tarihte ilk kez 800 yılında Avrupa kelimesi kullanılmış, Papa’nın elinden taç giyen Şarlman, Avrupalıların Babası ilan edilerek, artan Müslüman tehdidine karşılık, ilk Hıristiyan birlikteliliğinin idari bir simgesi haline gelmiştir.²

Birinci dünya savaşı sonrasında Count Coudenhove Karlergi tarafından başlatılan *Pan Europa*³ hareketi, Avrupa’da birlik kurma düşüncesini savunan çok sayıda düşünürü bir araya getirmeyi amaçlayan kongreler dizisi düzenlemiş, Aristide Briand’ın 1929 yılında Milletler Cemiyetinde yaptığı bir konuşma sırasında sosyal, siyasi ve ekonomik dayanışmaya bağlı olarak Avrupa ulusları fikrini ortaya atması,

---

¹(Zielonka, 2006: s.151-152).

²(Ülger, 2008: s.25-26; Dedeoğlu, 2003: s.23-31; Fontana, 2003: s.19-31). Avrupa’da birlik oluşturma fikrini savunanları hareket noktası ilk olarak din temelli olmuştur. 12. Yüzyılda gerçekleşen 150 Haçlı seferi Hıristiyanların ortak bir tehdit altında birleşmesi ve ortak olarak hareket etmelerini sağlamıştır. Avrupa’da bir birlik kurulması fikri bu dönemden sonra çok sayıda düşünür tarafından da desteklenmiş, 1306 yılında Fransız diplomat Pierre Dubois tarafından ortaya atılan Hıristiyan Cumhuriyeti düşüncesi ve 1603 yılında William Penn tarafından daimi statüde bir Avrupa Parlamentosu kurulmasının öne sürülmesi, bu girişimlerden en önemlileri arasında yer almıştır. 17. ve 18. Yüzyıllarda Jean Jaques Rouseau tarafından federalizm modelinin önerilmesi, Jeremy Bentham’ın ortaya koyduğu ortak ordu ve parlamento düşüncesi, Saint Simon tarafından federal bir Avrupa görüşünün savunulması gibi düşünceler bu dönemlerde etkili olmuş ancak çeşitlilik gösteren bu fikirlerin uygulamaya konulması 20. yüzyılda somut olarak mümkün olabilmıştır.

³(Dedeoğlu, 2003; s.43; Urwin, 1991: s.5; Cini, 2003: s.14).Birinci dünya savaşı sonrası Avrupa’da bütünleşmeyi savunan çok sayıda fikir ortaya çıkmıştır. Milliyetçiliğin yükseldiği, ticaretin azaldığı ve yüksek gümrük duvarlarının bulunduğu bu dönem Avrupası’nda bütünleşmeyi düşünenler yeni projelerle bu durumdan kurtulunabileceğini düşünerek, 1920’de kurulan Milletler Cemiyeti’ni bir çözüm olarak görmüşlerdir. 1922’de kurulan Benelux ekonomik Birliği, Aristide Briand’ın önerisi ile 1925’te imzalanan Locarno Paktı, 1947 de İngiltere ve Fransa arasında imzalanan Dunkirk antlaşması ve 1948 de antlaşmanın genişletilmesi ile Batı Avrupa Birliğinin kurulmasına temel hazırlayacak olan Antlaşmalar (Meşru Müdafaa ve Ekonomik Soysal, Kültürel İşbirliği Antlaşması) çözüm arayışlarına örnek olarak gösterilebilir.

Avrupa genelinde gerçekleşecek bir birlik kurma fikrinin yoğun olarak tartışma ortamı bulmasına neden olmuştur.⁴

İkinci Dünya savaşının yol açtığı büyük yıkım sonrasında, Avrupa'da bir barış ortamının daimi olması için, bütünleşme yönündeki çabalar doruk noktasına ulaşmıştır. 1946 yılında İngiltere Eski Başbakanı Winston Churchill tarafından Zurich Üniversitesinde yapılan konuşma da, Avrupa'da barışçıl ortamın yeniden tesis edilmesi, güvenliğe ve özgürlüğe dayalı bir Avrupa Birleşik Devleti'nin oluşturulmasının öncelikli olarak Alman ve Fransız dostluğuna dayandığı tespitinde bulunması, bu noktada büyük bir önem taşımaktadır.⁵

1947 yılında Avrupa devletlerine mali yardımı öngören Marshall Planının Amerika Birleşik Devletleri (ABD) tarafından açıklanması ile birlikte, ekonomik açıdan büyük bir yıkım yaşayan kıta Avrupası'nda bütünleşmeye yönelik ilk somut adım atılmış ve Avrupa Ekonomik İşbirliği Örgütü'nün (OEEC) kurulması ile sonuçlanmıştır.⁶ OEEC'nin kurulması ile birlikte siyasi alanda da işbirliğinin yürütülmesi için siyasal birlik gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu alandaki düşüncelerin somut adımları Jean Monnet ve Robert Schuman'nın çalışmalarına dayanmaktadır.⁷ 1950 yılında Robert Schuman tarafından Schuman Planı olarak açıklanan plan ile Avrupa'da bir birliğin bir seferde gerçekleşmeyeceği, devletlerarasındaki dayanışmanın başarısına bağlı olarak birliğin tesis edilmesi gerekliliği üzerine vurgu yapılmıştır.⁸

Temel olarak Avrupa'da federal bir yapıda bütünleşmeyi hedefleyen ve Jean Monnet'in tasarısına dayanan Schuman Planı, 9 Mayıs 1950 tarihinde Fransız hükümet bildirisıyla yayımlanmıştır.⁹ Alman ve Fransız kömür yataklarının yönetimini Fransa ve Almanya başta olmak üzere diğer Avrupa devletlerinin de üye

⁴ <http://www.ellopos.net/politics/briand-union.htm>, Erişim Tarihi, 02-11-2011.

⁵ <http://www.cvce.eu/viewer/-/content/4665d9b1-1459-446f-aaa8-549630b2759a/en>, Erişim Tarihi; 02-11-2011.

⁶ (Staab, 2011: s.6; Craig ve Burca, 2003: s.7).

⁷ (Duchene, 1994: s.157-166). Jean Monnet, bütünleşmenin ekonomik boyutunu gündeme getirmekteyken, Schuman Planı öncelikli olarak dünya barışını hedeflemekteydi. Monnet'e göre ulus devletler, tek olarak dünya üzerinde başarılı olamayacaklar bu nedenle de ekonomik olarak birlikte hareket etmek ihtiyacı duyacaklardır.

⁸ (Moussis, 2001: s.16).

⁹ (Phinnemore ve Mggowan, 2004: s.355-356).

olacağı uluslarüstü bir nitelik taşıyan Yüksek Otorite'ye bırakılmasını sağlayan Plan, altı devlet tarafından olumlu karşılanmış ve nihayet, 18 Nisan 1951 yılında Paris Antlaşması imzalanarak AKÇT kurulmuştur.¹⁰ Antlaşma, taraf ülkelerin ulusal parlamentolarında onaylandıktan sonra AKÇT faaliyete başlamıştır.¹¹ AKÇT'nin kurulması ile birlikte Avrupa'da uzun süredir var olan birlik hayali somut olarak uygulamaya geçirilmiştir. Aynı zamanda AKÇT, altı devletin¹² bazı yetkilerinin ulusüstü bir otoriteye devredildiği mekanizma tesis etmesi bakımından önem taşımaktadır.¹³

AKÇT'nin kurulması sonrası, elde ettiği kısmi başarı ve Hindi-Çin'de çıkan çatışmanın Avrupa'da bir savaşı tetikleyebileceği düşüncesi, bütünleşme taraftarlarını yeni arayışlara yöneltmiştir.¹⁴ AKÇT Yüksek Otorite Başkanlığı görevine atanan Jean Monnet'in de katkılarıyla, dönemin Fransız Başbakanı Robert Pleven, AKÇT modeli örnek alınarak hazırlanmış Avrupa Savunma Topluluğu (AST)¹⁵ projesini ortaya atmıştır.¹⁶ Örgüt yapısı olarak AKÇT modelini örnek alan projede, Avrupa'da ortak bir ordu kurulması ve bir saldırı anında tarafların birbirlerine yardım etmesi gibi ilkeler benimsenmiştir. AST projesinin taslak planı hazırlandıktan sonra, antlaşma 1952 yılında Paris'te Topluluğa üye devletler tarafından imzalanmıştır.¹⁷ Ancak Fransa, AST'nin kurulmasının, herşeyden önce üye devletlerin ortak bir dış politika zemininde buluşması gerekliliğini ortaya

---

¹⁰(Dedeoğlu, 1996: s.73).

¹¹(Chalmers, vd 2010: s.9-11).Günümüz Avrupa Birliği'nin temelini oluşturmuş olan ve AKÇT'nin kurulmasını sağlayan Paris antlaşmasının imzalanmasının arkasında, Alman Federal bölgesinin kurulması yatmaktadır. Fransa'nın duyduğu kuşku ortadan kaldıracak formül, Fransa Planlama Teşkilatı Başkanı Jean Monnet tarafından hazırlanmış ve Robert Schuman tarafından duyurularak, Schuman Planı olarak anılmıştır. Paris Antlaşması 50 yıl süre ile geçerli olmak üzere 23 Nisan 1952'de yürürlüğe girmiş, 2002 tarihinde ise yürürlükten kalkmış, antlaşmanın doğurduğu yetkiler, Avrupa Topluluklarına devredilmiştir.

¹² Altı devlet (Core Six) olarak bahsedilen ülkeler; Hollanda, Belçika, İtalya, Fransa, Luxembourg, Batı Almanya'dır.

¹³(Cini, 2003: s.19).

¹⁴(Ülger, 2008: s.36).

¹⁵(Dedman, 1995: s.70-92). Avrupa Savunma Topluluğu projesine göre Alman birimi bütünleşmiş Avrupa altında, Avrupa ordusunun bir kısmını oluşturacaktı. Diğer üye ülkelerin ise oluşturulması düşünülen savunma topluluğuna katılımı sadece silahlı kuvvetlerinin bir kısmını görevlendirmeleri ile gerçekleşecekti.1952 yılında oluşturulan antlaşma taslağı ile herhangi bir saldırı anında antlaşmaya taraf olan ülkelerin birbirlerine yardım etme garantisi, ortak bir ordu kurulması kararlaştırılmıştır. AST projesi bütünleşme taraflarınca entegrasyon hareketinin bir diğer önemli aşaması olarak görülmüş, savunma projesinin hayata geçirilmesi ile siyasi bütünleşme yolunda önemli bir aşama da sağlanacağı algısı yaratmıştır.

¹⁶(Cini, 2003: s.19).

¹⁷(Zielonka, 2006: s.5).

koyarak, Avrupa Siyasi Alanının(ASA)¹⁸ öncelikli olarak kurulmasının zorunlu olduğunu belirtmiştir. Almanya'nın silahlandırılması, Hindi- Çin de patlak veren çatışmalar ve İtalya'da ortaya çıkan ulusal istikrarsızlık sonucu, AST projesi ironik bir şekilde, Fransa Parlamentosu tarafından reddedilmiş, böylece, AST ve ASA gibi daha ileri bir bütünleşme öngören projeler ortadan kalkmıştır.¹⁹

AST ve ASA'nın uğradığı başarısızlık, bütünleşmeyi savunan taraflar arasında büyük bir hayal kırıklığı yaratmıştır. 1954'te Jean Monnet Yüksek Otorite başkanlığından istifa etmiş, Avrupa bütünleşme hareketi önemli bir dönüm noktasına gelmiştir.²⁰ AST ve ASA başarısızlıklarının gölgesinden kurtulmak isteyen bütünleşme yanlısı devletler, 1955 yılında İtalya'nın Messina kentinde bir araya gelerek bütünleşme sürecinin devam etmesi için neler yapılabileceğini konuşmuşlardır.²¹ Siyasi ve Savunma alanlarında ortak bir zeminde buluşamayan Topluluk üye devletleri, 1952 yılında Alman Dış İşleri Bakanı Johan Willem Beyen²² ve 1955 yılında Henri Paul Spaak tarafından öne sürülen entegrasyonun, başta ulaşım ve enerji olmak üzere kısıtlı bazı sektörlerde gerçekleşmesini öneren tasarıları temel olarak daha ileri bir Avrupa bütünleşmesi için kesin ve kararlı bir adım atmışlardır.²³

Mart 1957 yılında imzalanan ve 1 Ocak 1958'de yürürlüğe giren Roma antlaşmaları ile birlikte, AKÇT üye devletleri, Topluluğun geleceğini kurtaracak olan antlaşmaları imzalamamakla kalmamış, aynı zamanda daha ileri bir bütünleşmenin de önünü açmışlardır.²⁴ 1957'de imzalanan Roma Antlaşmaları ile Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (EURATOM) kurulmuştur.

---

¹⁸(Roy, 2006: s.31). ASA Avrupa Topluluklarının kurucu liderlerinin daha gelişmiş bir birlik kurmak amacıyla ve Topluluğun Dünya olayları karşısında ortak hareket etmelerini amaçlayarak oluşturulmak istenmiştir. Ancak Fransa Parlamentosu'nun 1954'te antlaşmayı reddetmesiyle, AST ve ASA projeleri ortadan kalkmıştır.

¹⁹(Staab, 2011: s.9).

²⁰(Staab, 2011: s.10).

²¹(Thody, 2002: s.10).

²²(Cini,2003: s.18). AST kurulması tartışmaları sırasında Johan Willem Beyen bütünleşme yönündeki tartışmaları önerisi ile daha da ileri taşıyarak, entegrasyon hareketinin ekonomik alandaki bütünleşme ile birlikte yürütülmesini fikrini ortaya koymuştur. Beyen'e göre sadece sektörel entegrasyon bütünleşme için yeterli olmamakla birlikte AST ve ASA'nin kurulması Ortak Marketin ve Gümrük Birliği'nin kurulması ile mümkün hale gelebilecekti.

²³(Cini, 2003: s.19; Chalmers, 2010; s.11).

²⁴(Tracy, 2010: s.33).

AET Antlaşmasının²⁵ 2. Maddesine bakıldığında gelecekte Toplulukların sadece basit bir ekonomik forum olarak kalmayacaklarını garanti altına alan, devletlerarasında işbirliğini arttıran, dengeli ve istikrarlı büyümeye temel olan ilkeleri ortaya koyduğu açıkça görülmektedir.²⁶ AKÇT'nin kurulmasının ardından, bütünleşmeyi daha ileri taşıması planlanan AST ve ASA girişimlerinin olumsuzlukla sonuçlanması, entegrasyonun yönünü sektörel alana yönelmesine neden olmuştur. Böylece, bütünleşmeye taraf olan ülkeler, Roma Antlaşmalarını imzalamış, AET ve EURATOM kurularak günümüzdeki bütünleşmenin temelini hazırlamışlardır.²⁷

Avrupa Birliği'nde (AB) kurumsallaşma ve karar alma mekanizmasının gelişim süreci, AKÇT antlaşmasının imzalanması ile başlamıştır.²⁸ Yarım asırı geçen gelişim süreci içerisinde, AB 27²⁹ üyeye ulaşmış, ekonomik olarak başlayan entegrasyon süreci, Anayasal Antlaşma sürecine ulaşarak, Birliğin karar alma mekanizması ve örgüt yapısı da bu ölçüde gelişmiştir. AB'nin genişlemesi ve derinleşmesine paralel bir seyir izleyen, karar alma mekanizması ve örgüt yapısının gelişimi, Birlik üye devletleri arasında imzalanan revize antlaşmaları³⁰ ile günümüzdeki halini alması sağlanmıştır.³¹

AB'nin 1990'lı yıllardan itibaren karşılaştığı önemli sorunların başında yeni devletlerin Birliğe dâhil edilmesi ve karar alma mekanizmasının işlevselliğinin geliştirilmesi yer almaktadır. Birliğe her yeni üye dâhil edilmesi sonrasında, karar alma mekanizmasının çıkmaza girmesinin önlenmesi ve kararların meşruluğunun

---

²⁵(Chalmers, vd 2010: s.12). AET Antlaşmasının temel amacı Ortak Pazarın kurulmasını gerçekleştirmektir. Ortak Pazarın kurulması için üye devletlerarasında; Tüm kota ve gümrük vergilerini kaldıran Gümrük Birliğinin kurulması, Ortak Pazarın Gümrük Birliği'nin daha da ötesine geçerek, hizmet, sermaye, işçi ve malların dolaşımını sağlayacak şekilde genişletilmesi, bir rekabet politikasının benimsenerek, tek ellerin zarar vermesinin önlenmesi ve ortak bir ticaret politikasının benimsenerek, Topluluğun 3. Devletlerle olan ticari ilişkilerin düzenlenmesi gibi önemli ilkeler benimsenmektedir.

²⁶(Staab, 2011: s.11).

²⁷(Watts, 2008: s.18).

²⁸(Chalmers, 2010: s.11).

²⁹27 üyeli olan Avrupa Birliği'ne 1 Temmuz 2013 tarihinde Hırvatistan'ın dâhil olması beklenmektedir. Müzakere sürecini başarı ile tamamlayan Hırvatistan Katılım Antlaşması 27 üye tarafından onaylandıktan sonra AB'ye resmen katılacaktır.

³⁰(Egenhofer, vd 2011: s.9). Bahsedilen revizyon antlaşmaları; Avrupa Tek Senedi (1987), Maastricht Antlaşması (1993), Amsterdam Antlaşması (1999), Nice Antlaşması (2003), Anayasal Antlaşma (2004 tarihinde imzalanmıştır. Fransa ve Hollanda da 2005 yılında yapılan referandum sonucunda reddedilmiştir.) Lizbon Antlaşması (2009). Antlaşmalar ile verilen yıllar antlaşmaların yürürlüğe girdiği tarihleri göstermektedir.

³¹(Egenhofer, vd 2011: s.1-20).

sağlanması, revize antlaşmalarının yapılmasını gerekli kılmıştır.³² Zira Birliğin belirlemiş olduğu hedeflere ve amaçlarına meşru ve hızlı bir şekilde ulaşması, karar alma mekanizmasının işlevselliğine bağlı olarak şekillenecektir.

1. AVRUPA BİRLİĞİ ANTLAŞMASI ÖNCESİNDE KARAR ALMA MEKANİZMASI

Uluslararası örgütlerin kuruluşlarında temel alınacak model veya usul, bu örgüte üye olan devletler tarafından, belirlenen amaç ve amacı gerçekleştirecek yöntem dikkate alınarak kararlaştırılmaktadır. Bu durum, geçmişten günümüze gevşek örgütlenmelerden en ileri seviyede işlemeyi hedefleyen örgütlere kadar tüm uluslararası örgütler bakımından geçerlidir.³³

Avrupa entegrasyon hareketinin çıkış noktası, Almanya problemi³⁴ olmuştur. Almanya ve Fransa arasındaki antlaşmazlığı tetikleyen kömür ve çelik yataklarının Ulusüstü bir otoriteye devredilmesi ile birlikte, kıtada hem daimi barışın sağlanması hedeflenmiş, hemde oluşturulması düşünülen bütünleşme hareketinin gerçekleşme yönteminin sektörel olması kararlaştırılmıştır.³⁵ AKÇT, kurulmasının temel amacı olan, kömür ve çeliğin serbest dolaşımını üye devletlerarasında sağlayamamış olsada, karar alma mekanizması ve örgüt yapısı dikkat çekicidir.³⁶

AKÇT'yi kuran Paris Antlaşmasının 7. maddesinde³⁷, Topluluğun örgüt yapısı listelenmiştir.³⁸ Antlaşmanın yedinci maddesine göre Topluluğun örgüt yapısı dört kurumdan meydana gelmektedir. Bunlar; Yüksek Otorite, Ortak Meclis,

---

³²(Fondation Robert Schuman, 2009: s.1).

³³(Dedeoğlu, 2003: s.65).

³⁴(Dougan, Currie, 2009: s.1-3).Birinci dünya savaşından sonra, Almanya'ya dayatılan ağır şartlar sonrası, Avrupa'da totaliter rejimler yükselmiş ve İkinci Dünya Savaşı patlak vermiştir. İkinci dünya savaşının sona ermesi ile birlikte, Avrupalı devletler Kıtada daimi barışın devamı için çözüm arayışına girmişler, sonuç olarak ise Almanya ve Fransa arasındaki kömür ve maden yatakları denetiminin ulusüstü bir otoriteye devredildiği AKÇT modelinde bulmuşlardır.

³⁵(Ülger, 2008: s.37).

³⁶(Ülger, 2008: s.38).

³⁷AKÇT Antlaşmasının Resmi Metni için bknz; <http://eur.lex.europa.eu/en/treaties/index.htm#founding>, Erişim Tarihi, 03-11-2011.

³⁸AKÇT Antlaşmasının 7. maddesine göre AKÇT Parlamenterler Asamblesi Meclis, Bakanlar Konseyi, Konsey, Adalet Divanı da Mahkeme olarak isimlendirilmiştir.

Parlamberterler Asamblesi ve Adalet Divanı'ndan oluşmaktadır.³⁹ Yüksek Otorite'nin görev süresi altı yıl olarak belirlenmiştir. Dokuz üyesi bulunan Yüksek Otoritenin temel amacı kömür ve çelik gibi hayati önem taşıyan ham maddelerin Topluluğa üye devletlerarasında serbest dolaşımı önündeki engelleri kaldırmaktır.⁴⁰ AKÇT antlaşmasının 14. maddesinde açıkça belirtildiği gibi, Topluluğun karar alma mekanizmasının başında Yüksek Otorite yer almaktadır. Yüksek Otorite tarafından alınan kararlar ve tavsiyeler bağlayıcı niteliktedir. AKÇT Antlaşmasının 14. maddesinde Yüksek Otorite karar alma, öneri sunma ve fikir belirtme ile görevlendirilmiş ve çeşitli araçlarla güçlendirilmiştir.⁴¹

AKÇT Antlaşmasının 26. maddesinin ilk paragrafında Bakanlar Konseyi'nin rolü, Yüksek Otorite ile kendi ekonomi politikalarından sorumlu olan devletlerin parlamentoları arasındaki ilişkiyi uyumlu hale getirme olarak belirtilmiştir.⁴² Yasama görevini üstlenen Bakanlar Konseyi bu dönemde üye devletlerin enerji Bakanlarından meydana gelmiştir.⁴³ Bakanlar Konseyi, Yüksek Otorite ile bilgi paylaşımı yapabilmekte aynı zamanda da Yüksek Otorite'nin düşüncesine başvurabilmektedir. Bunun yanında, Bakanlar Konseyi, Yüksek Otorite'den ortak bir konuda başarı elde edilebilmesi için tasarı ve alınan kararların incelenmesi veya tekrar gözden geçirebilmesini isteyebilmektedir.⁴⁴ Karar alma mekanizmasında Bakanlar Konseyi'nin sürece katılımı, AKÇT örgüt yapısının karakteristik özelliği olarak gerçekleşmektedir. Buna göre, Yüksek Otorite'nin yasalaşmasının istediği bir karar mecburen Bakanlar Konseyi'ne danışılarak, onayı⁴⁵ alınmalıdır.⁴⁶

---

³⁹(Dougan, Currie, 2009: s.2). <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm#founding>, Erişim Tarihi 03-11-2011.

⁴⁰(Ülger, 2008: s.37).

⁴¹(Dougan, Currie, 2009: s.2). AKÇT antlaşmasına göre bağlayıcı olan bu araçlar kararlar ve önerilerdir. Yüksek Otorite AKÇT Antlaşmasına göre diğer alanlarda yetkili kılınmıştır. Ayrıca AKÇT antlaşmasına göre; Fon bulma 49. Madde ,Belirli ürünler için maximum ve minimum fiyatları belirleme, 61. madde Antlaşmaya taraf ülkelerin AKÇT antlaşmasından doğan yükümlüklerini yerine getirip getirmediğini garanti altına alma 88. madde, Üyeler arasında rekabet kurallarının ihlal edilip edilmediğini belirleme 65 ve 66. Maddelerinde düzenlenmiştir.

⁴² <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm#founding>, Erişim Tarihi, 03-11-2011.

⁴³(Ülger, 2008: s.37).

⁴⁴(Dougan, Currie, 2009: s.2).

⁴⁵<http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm#founding>, Erişim Tarihi, 03-11-2011. Onay kararı bazı durumlarda özel nitelikli oyçokluğu ile, AKÇT antlaşmasının 28. maddesinde belirtildiği gibi verilmektedir. AKÇT antlaşması 28. maddeye göre, Konseyin onayı, tasarı veya öneri Yüksek Otorite tarafından düzenlenmiş ise şu durumlarda alınmış sayılmaktadır; üye devletlerin temsilcilerinin kesin çoğunluğunun elde edilmesi ve kararı destekleyen üye ülkelerin en azından Topluluğun toplam kömür ve çelik üretiminin altı da birini temsil etmeleri; Oyların eşit olarak bölünmesi durumunda, Yüksek

AKÇT Parlamenterler Asamblesi,⁴⁷ 78 üyeli AKÇT danışma organıdır. Ulusüstü bir karaktere sahip olan Yüksek Otorite karşısında bir tür denetim mekanizması görevi üstlenen Parlamenterler Asamblesi, dengeleyici bir rol üstlenmiştir.⁴⁸ Parlamenterler Asamblesi'nin Yüksek Otorite üzerinde denetleme yetkisi bulunmasına rağmen, yasama yetkileri ile donatılmamıştır.⁴⁹

AKÇT'nin bir diğer oranı olan Adalet Divanı, üye devletlerarasında ortaya çıkan antlaşmazlıkları çözüme kavuşturmayı amaçlayan yargı organıdır. AKÇT Antlaşmasınının 31. maddesine göre, Adalet Divanı antlaşmanın yorumlanmasını ve ihlal edilmeden uygulanmasını hukuki kurallar dâhilinde garanti altına almaktadır.⁵⁰ Adalet Divanı 7 üyeden oluşmakta ve her üye ülkenin bir yargıç ile temsili esas olmaktadır.⁵¹ Karar alma mekanizmasında yaşanabilecek tikanıkları aşmak için bir üye devletten iki yargıç atanmıştır.⁵²

AKÇT karar alma mekanizmasına bakıldığında, Yüksek Otorite ve Bakanlar Konseyi'ne karar alma mekanizmasında ağırlık verilmiş olduğu görülmektedir. Yüksek Otorite'ye verilen yetkiler, AKÇT'nin yapısının ulusüstü bir nitelik kazanmasını sağlamıştır.⁵³

Otorite ikinci görüşmeden sonra da hala kararını sürdürüyorsa, üye devletlerin Topluluğun kömür ve çelik üretiminin altı da birini en azından temsil etmesi durumlarında.

⁴⁶(Dougan, Currie, 2009: s.2).

⁴⁷<http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm#founding>, Erişim Tarihi, 03-11-2011. Parlamenterler Asamblesi ile ilgili düzenlemelere AKÇT Antlaşmasınının, 20, 21, 22, 23, 24, 25. maddelerinde yer verilmiştir. AKÇT Antlaşmasınının 21. Maddesine göre Asambelenin üye sayıları; Almanya, Fransa, İtalya 18, Belçika Hollanda 10, Lüksemburg 4, olarak belirlenmiştir. AKÇT Antlaşmasınının 24. maddesi Yüksek Otoritenin, Parlamenterler Meclisi tarafından istifaya zorlanmasını düzenlemektedir. Bir danışma organı olan Asambelenin böyle bir yetki ile donatılmış olması, yasama faaliyetlerine katılmayan bir organ için oldukça dikkat çekicidir.

⁴⁸(Demir, 2005: s.4).

⁴⁹(Demir, 2005: s.4-5).

⁵⁰<http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm#founding>, Erişim Tarihi, 03-11-2011. AKÇT Antlaşmasınının Adalet Divanı ile ilgili düzenlemeleri 31- 45.maddeleri arasında düzenlenmiştir.

⁵¹(Ülger, 2005: s.37).

⁵²<http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm#founding>, Erişim Tarihi, 03-11-2011.

⁵³(Dougan, Currie, 2009: s.3).

1957 yılında imzalanan ve 1 Ocak 1958 yılında yürürlüğe giren Roma Antlaşmaları ile birlikte, AET⁵⁴ ve EURATOM örgütleri kurulmuştur.⁵⁵ AET ve EURATOM'un kurulması ile birlikte üç topluluğun üç ayrı Komisyonu, farklı üç Bakanlar Konseyi, bir tane Adalet Divanı ve Parlamentosu oluşturulmuştur.⁵⁶

Yeni kurulan topluluklar da AKÇT örgüt modeli esas alınarak AKÇT gibi ulusüstü karakterde örgütlenmiştir⁵⁷ AKÇT sistemi ile karşılaştırıldığında AET'de Yüksek Otorite'nin görevini, Komisyon üstlenmiştir.⁵⁸ AKÇT karar alma mekanizmasından çok farklı bir yapısı bulunmayan bu iki yeni toplulukta, Komisyon Yüksek Otorite ile kıyaslandığında daha az yetkiye sahiptir.⁵⁹ Bakanlar Konseyi ise her üç örgüt bakımından da yasama organı olarak düzenlenmiştir.⁶⁰

8 Nisan 1965 yılında imzalanan ve 1 Temmuz 1967 yılında yürürlüğe giren Füzyon Antlaşması⁶¹ ile birlikte Avrupa Toplulukları'nın (AT) Bakanlar Konseyi ve Komisyonları birleştirilmiş tek bir Komisyon ve tek bir Bakanlar Konseyi oluşturulmuştur.⁶² Roma Antlaşmaları ile aynı zamanda imzalanan Toplulukların Ortak Kurumlarına Dair Sözleşme⁶³ ile AKÇT organları olan Adalet Divanı ve Ortak Meclis, üç Topluluğa hizmet etmek için görevlendirilmiştir.

Roma Antlaşmasına göre Bakanlar Konseyi ve Komisyon arasındaki etkileşim, Komisyonun tasarı veya bir teklifi Bakanlar Konseyi'ne götürmesi, Bakanlar

---

⁵⁴(Dougan, Currie, 2009: s.4). AET ile AKÇT kıyaslandığında bu iki örgüt arasında büyük bir fark bulunmaktadır. AET antlaşması AKÇT Antlaşmasına ve EURATOM Antlaşmasına nazaran, başta Ortak pazarın kurulması, müdahaleci bir tarım politikası öngörmesi ve tüm ekonomik alanları kapsayan geniş bir alanı içermektedir.

⁵⁵(Ülger, 2008: s.41).

⁵⁶(Karluk, 2007: s.11).

⁵⁷(Dougan, Currie, 2009: s.3).

⁵⁸(Dougan, Currie, 2009: s.3; Ülger, 2008: s.42).

⁵⁹(Ülger, 2008: s.42).

⁶⁰(Dougan, Currie, 2009: s.3).

⁶¹(Phinnemore ve Mggogan, 2004: s.294). Füzyon Antlaşması olarak adlandırılan bu antlaşmanın gerçek adı; Avrupa Topluluklarında Tek Komisyon ve Tek Konsey Kuran Antlaşmadır. Antlaşmaya göre 1965 yılına kadar faaliyet gösteren Toplulukların farklı Konsey ve Komisyonları, bu antlaşma ile birleştirilmiştir. Antlaşmanın yürürlüğe girmesi ile birlikte, AKÇT, AET ve EURATOM yürütme organlarının sayısı bire düşürülmüş ve oluşturulan tek Konsey ve Komisyonun Topluluk adına çalışmasına karar verilmiştir. Füzyon Antlaşması 1999 yılında yürürlüğe giren Amsterdam Antlaşması ile yürürlükten kaldırılmıştır.

⁶²(Ülger, 2008: s.42).

⁶³(Ülger, 2008: s.42). Avrupa Topluluklarının Bazı Kurumlarına Dair Sözleşme Roma'da 25 Mart 1957'de imzalanmıştır.

Konseyi'nin ise bu tasarı veya teklifi düzenlemesi ve reddetmesi olarak özetlenebilmektedir. Ortak Meclisin görevi ise tasarı hakkında görüş bildirmekle sınırlı kalmıştır.⁶⁴ Roma Antlaşmasına göre, yasama girişimi başlatma görevi Komisyonun inisiyatifindedir. Bakanlar Konseyi ise Komisyon tarafından başlatılan yasama sürecinde son kararı veren organ konumundadır.⁶⁵

1958 yılı ve sonrası, Avrupa bütünleşmesinin hız kazandığı bir dönem olmakla birlikte, bu dönemde bütünleşmeye General Charles de Gaulle idaresindeki Fransa damga vurmuş, bütünleşmeyi yavaşlatmıştır.⁶⁶

Bu dönemde Ortak Tarım Politikasının finansmanı konusunda patlak veren kriz sonrasında Fransa, 1965'te Daimi Temsilciler Komitesi (COREPER)⁶⁷ toplantılarına altı ay süre ile katılmamış, Boş Sandalye Krizi⁶⁸ olarak isimlendirilen sürecin yaşanmasına neden olmuştur. Boş Sandalye Krizi Ocak 1966'da Lüksemburg Uzlaşısı⁶⁹ ile çözüme kavuşturulmuş, ancak Avrupa bütünleşme sürecine büyük bir darbe vurmuştur.

---

⁶⁴(Dougan, Currie, 2009: s.3-4).

⁶⁵AET ve EURATOM Antlaşma metinleri için bkz; <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm#founding> Erişim Tarihi, 10-11-2011. AET'yi kuran Roma Antlaşmasının kurumlarla ilgili bölümler 137 – 198.maddeleri arasında yer almaktadır. AET'yi kuran Roma Antlaşmasının 145. maddesine göre Bakanlar Konseyi karar almadan ve Antlaşmada ortaya konan üye devletlerin genel ekonomik politikalarını kordine etmekten sorumlu olarak düzenlenmiştir.

⁶⁶(Chalmers vd 2010: s.13). Fransa'da Charles de Gaulle'ün Başbakan olması ile birlikte, hükümetlerarası bütünleşme düşüncesi büyük önem kazanmış, bu dönemde bütünleşme teorilerinden olan hükümetlerarasıcılık büyük bir yükselişe geçmiştir.

⁶⁷(Dinan, 2005: s.301). Daimi Temsilciler Komitesi.(COREPER)

⁶⁸(Dougan, Currie, 2009: s.5; A.Warleigh 2004: s.23; Dinan, 2005: s.262). Boş Sandalye Krizi, Komisyonun Ortak Tarım Politikasına (OTP) Parlamentonun ve Komisyonun kendisinin yetkilerini arttıran mali bir hükmün eklenme teklifiyle başlamıştır. Ulusüstü bütünleşmeye karşı tavır sergileyen De Gaulle öncülüğünde Fransa, OTP'de yeni bir düzenleme yapılmasını istememekteydi. Ayrıca de Gaulle 1966'da geçerli olması karara bağlanan Bakanlar Konseyinde nitelikli oy çokluğu ile karar alınması usulünün kullanılmasına da karşı çıkmaktaydı. 1963'te İngiltere'nin AT'ye üyelik başvurusunun Fransa tarafından reddedilmesi ile AT'de ilk kriz patlak vermiş, ardından Komisyonun yukarıda bahsedilen alanlarda öneri getirmesi sonucu, de Gaulle AT'de bulunan Fransız temsilcilerini AET görüşmelerinden çekerek Boş Sandalye krizinin yaşanmasına neden olmuştur.

⁶⁹(Dinan, 2005: s.262-263). Lüksemburg Uzlaşısı ile Boş Sandalye Krizi sona ermiştir. AT'nin gelişme sürecinde bir gölge olarak nitelendirilen Lüksemburg Deklerasyonu özü itibari ile Topluluğa üye devletlere, karar alma mekanizmasının her alanında veto yetkisi tanımaktaydı. Konsey'de oy çokluğu ilkesini korumasına rağmen ülkelerin önemli çıkarlarının söz konusu olduğu kararlarda müzakerelerin oy birliği ile antlaşma sağlanana kadar devam etmesi gerektiğini kabul etmekteydi. Ayrıca Deklerasyon OTP'nin Komisyona ve AP'ye ilave yetkiler getirmeden uygulanmasını karara bağlamaktaydı.

Lüksemburg Uzlaşması ile birlikte AT karar alma mekanizması değişmiştir.⁷⁰ Topluluğa üye olan devletler karar alma sürecinde veto yetkisine sahip olmuşlardır.⁷¹ Karar alma sürecini oldukça yavaşlatan bu karar ile birlikte, Komisyonun gücü azalmış, Bakanlar Konseyinin bütünleşme süreci üstündeki gücü artmıştır.⁷²

1.1. Avrupa Birliği Tek Senedi ile Getirilen Değişiklikler

1986 yılı Avrupa bütünleşmesinde önemli bir dönüm noktasıdır. Bunun temel sebebi Kurucu Antlaşmaların ilk kez Avrupa Tek Senedi (ATS) ile değiştirilmiş olmasıdır. ATS öncesinde, Komisyonun önerisi ile başlayan yasama süreci, Meclisin görüşünü bildirmesi ve sonrasında nihai kararın Bakanlar Konseyi tarafından verilmesi şeklinde yürütülmüştür. Yasama organı olan Bakanlar Konseyi'nde kararlar oybirliği, basit çoğunluk ve nitelik çoğunluk yöntemleri ile alınmaktaydı.⁷³

1986 yılında imzalanmış ve 1 Temmuz 1987 de yürürlüğe girmiş olan ATS Topluluğun karar alma mekanizmasında önemli değişikliklerin meydana gelmesini sağlamıştır.⁷⁴

ATS ile getirilen en dikkat çekici değişiklik Avrupa Parlamentosu'nun (AP) karar alma sürecindeki rolünün güçlendirilmesi olmuştur. ATS ile birlikte İşbirliği prosedürü olarak bilinen yeni bir yasama yöntemi kabul edilmiştir.⁷⁵ ATS ile getirilen işbirliği yönteminde, AP'nin önüne gelen yasa teklifini iki kere okuması öngörülmesine rağmen, son söz Bakanlar Konseyi'nde ve Komisyon tekelinde kalmıştır.⁷⁶ Ayrıca genişleme antlaşmaları ve birleşme antlaşmaları için onay prosedürü oluşturulmuştur.⁷⁷ Birleşme ve genişleme antlaşmalarının Bakanlar

---

⁷⁰(Chalmers, vd 2010: s.14).

⁷¹(Dougan, Currie, 2009: s.5-7).

⁷²(Ülger, 2008: s.46).

⁷³(Ülger, 2008: s.42).

⁷⁴(Ülger, 2008: s.48-54). Topluluğun üye sayısı 1987 yılı itibari ile 12'ye yükselmiştir. 1973 yılında İngiltere, Danimarka, İrlanda topluluğa üye olmuştur. 1975 yılında üyeliğe başvuran Yunanistan 1981 yılında üyeliğe kabul edilmiştir. 1986 yılında ise Topluluğa İspanya ve Portekiz katılmış, üye sayısı 12'ye yükselmiştir.

⁷⁵(Swann, 1992: s.35).

⁷⁶(Hix, 2002: s.261). ATS 252. maddesi, eski ATA 189c maddesidir.

⁷⁷(Swann, 1992: s.35). İşbirliği prosedürü ve ağırlıklı oy çokluğu kullanması ile ilgili ATS maddeleri; 8A, 8B, 8C, 28,57 (2), 59, 70 (1), 83. 100A'dır.

Konseyi tarafından kabul edilmesi öncesinde, onay prosedürü, AP'nin mutlak çoğunluk ile bu tür antlaşmaları onaylamış olması gerektiğini belirtmektedir.⁷⁸

ATS ile karar alma mekanizmasına yapılan diğer bir değişiklik ise Bakanlar Konseyi'nin rolü üzerinde olmuştur. Bakanlar Konseyi'nin Nitelikli Çokluk Oyu (NÇO) yöntemi ile karar alması gereken alanların sayısı arttırılmıştır. ATS'nin yürürlüğe girmiş olduğu süreye kadar Bakanlar Konseyi oybirliği ilkesi ile hareket etmiş, NÇO'yu kullanılması gereken alanlarda dahi oybirliği ilkesinin sağlanmasına özen göstermiştir. Ancak ATS, karar alma mekanizmasını daha etkin hale getirerek, Bakanlar Konseyi'nin NÇO kullanması gereken alanları genişletmiştir.⁷⁹

ATS ile birlikte Komisyonun faaliyet alanları da genişletilmiştir. ATS 10. maddesi ile birlikte, Bakanlar Konseyi'nin, Komisyona yetki aktarımı düzenleyen taslak düzenlenmiştir. Komisyon topluluk politikasını yerine getirme, antlaşmaların uygulanması ve korunması gibi alanları gözetmekle sorumlu kılınmıştır.⁸⁰ Ayrıca Bakanlar Konseyi tarafından Komitoloji kararı⁸¹ benimsenerek, Komisyonun, Konsey kararlarını hayata geçirebilmesi için üç ayrı komite kurulması düzenlenmiştir.⁸²

ATS ile aynı zamanda tek pazarın oluşturulması takvime bağlanmış, 1992'ye kadar tamamlanması kararlaştırılmıştır. O zamana kadar faaliyetlerini de facto olarak sürdüren, Avrupa Devlet Başkanları Zirvesi de ATS ile birlikte, yasal bir nitelik kazanmış ve kurucu antlaşmaların içerisine alınmıştır.⁸³ Ayrıca, Avrupa Siyasi İşbirliği (ASİ) adı altında devam eden faaliyetler, kurucu Antlaşmalara dâhil edilmiştir. ATS Topluluk karar alma mekanizması için büyük bir dönüşümü ifade

---

⁷⁸(Ülger, 2008: s.47; Swann, 1992: s.36). ATS ile etkin bir yasama organı konumuna gelen AP'ye tanınan bu yetki, AP'nin dış politika belirlenmesindeki pratik rolünü göstermektedir. Onay prosedürü ticari antlaşmaların dışarısında tutulmuştur. Sermayenin Serbest Dolaşımı, Hizmetler ve Ortak ulaştırma alanlarında daha önce nitelikli oy çokluğu ile karar alınırken, bu alanlar için oy birliği kuralı uygulanmıştır. Ayrıca bu prosedür üyelik başvurularını da kapsamamaktadır.

⁷⁹(Swann, 1992: s.35-38). ATS ilgili madde 100A. ile NÇO'nun genişletildiği yeni alanlar sosyal politika, iç Pazar, ekonomik ve sosyal birleşme, araştırma ve teknolojik gelişme alanlarıdır.

⁸⁰(Bozkurt, 1993: s.74; Swann, 1992: s.38).

⁸¹(Andersen ve Eliassen, 2001: s.35; Phinnemore ve Mggowan, 2004: s.54).Komitoloji ilkesi Komisyonun AB hukukunu uygularken, çeşitli uzmanlardan oluşmuş, komitelere danışması olarak tanımlanmaktadır. Komiteler ulusal bürokratlar, teknik uzmanlar ve çıkar gruplarının liderlerinden oluşabilmektedir.

⁸²(Swann, 1992. s.38).

⁸³(McGiffen, 2005: s.8).

etmektedir. Kabul edilen düzenlemelerle birlikte, Topluluğun karar alma mekanizması büyük ölçüde kuvvetlendirilmiştir.⁸⁴

1.2. Avrupa Birliği Antlaşmasına Göre Karar Alma Mekanizması

1.2.1. Avrupa Birliği Antlaşması

Paris ve Roma antlaşmaları ile politik kültürünü ve kurumsal yapısını büyük ölçüde oluşturan AT, 1987 yılında yürürlüğe giren ATS ile birlikte, kurucu antlaşmalarında radikal revizyonlara gitmiştir. Ancak 1990 yılında açıklanan Beyaz Rapor AT'nin durumunu açıkça ortaya koyarak üç önemli alanda tartışmaların başlamasına neden olmuştur.⁸⁵

İç pazarın tamamlanması, AT'nin sosyal politikaları, Tek Pazar ve Parasal Birliğin tamamlanması konularını kapsayan bu üç önemli alanda başlayan tartışmalar, AT'leri siyasi bütünleşme alanında muazzam bir adım atmaya yöneltmiştir.⁸⁶ 1989 yılı Madrid Zirvesinde açıklanan Delors Raporu⁸⁷ ile birlikte, Ekonomik ve Parasal Birliğin (EPB) gerçekleşmesi düzenlenmiştir.⁸⁸

EPB'nin gerçekleşmesi AT'nin siyasi entegrasyon alanında da daha ileri bir adım atması gereğini ortaya koymuştur.⁸⁹ O dönem Fransız ve Alman Başkanları François Mitterand ve Helmut Kohl, EPB'nin daha ileri bir siyasal adım atılmadan

---

⁸⁴(Chalmers, vd 2010 s.21).

⁸⁵(Chalmers, vd 2010 s.22). Beyaz Rapor için bkz; http://europa.eu/documentation/official-docs/white-papers/index_en.htm. Erişim Tarihi, 10-11-2011. Beyaz Raporda dikkati çeken bu üç konu; iç pazarın tamamlanmasına yönelik düzenlemelerin düzeyi ve gerekliliği, AT'nin Sosyal boyutu ve son olarak da EPB'nin tamamlanmasıdır.

⁸⁶(Chalmers, vd 2010 s.22).

⁸⁷(Wincott, 1996: s.405). Delors Raporuna göre EPB üç aşamada tamamlanacaktır. İlk aşamada Tek pazarın tamamlanması hedeflenmiştir. Bu bağlamda tüm parasal hareketlerin serbestleşmesi ve tüm üye ülkelerin Değişim Oranı Mekanizmasına üye olması gerçekleşecektir. İkinci aşamada bağımsız Avrupa Merkez bankasının kurulması gerçekleşecek, ulusal ekonomilerin yakınlaşması ve üye devletlerin, ulusal bankalarının fonksiyonlarının AMB bankasına aktarılması sağlanacaktır. Son aşamada ise AMB para arzı konusunda tek yetkili olacak ve tüm üye devlet ulusal bankalarının fonksiyonlarını üstüne alacaktır.

⁸⁸(Chalmers, vd 2010 s.22). Ekonomik ve Parasal Birlik ile ilgili konular 1988 yılındaki Hannover Devlet Başkanları Zirvesi'nde gündem maddesi olarak belirlenmiş, Zirvede ATS, EPB'nin gerçekleşmesini sağlayacak önemli bir adım olarak kabul edilmiştir. Komisyon Başkanı Jacques Delors'un başkanlığını yaptığı merkez bankaları komitesi, Tek Pazar ve Parasal Birliğin gerçekleşmesi için atılması gereken somut adımları belirlemekle görevlendirilmişlerdir.

⁸⁹(Richardson, 2003: s.41; Colette, 1997: s.35).

gerçekleştirilmesinin mümkün olamayacağını belirterek, bu alanda çeşitli girişimler başlatmışlardır.⁹⁰ 1990 yılı boyunca siyasi birlik konusunda süren konferanslar devam etmiş, 7 Şubat 1992 yılında ise Avrupa Birliği Antlaşması⁹¹(ABA) bir diğer adı ile Maastricht antlaşması imzalanmıştır.⁹²

ABA, Avrupa bütünleşmesinin ulaşılmış olduğu bir dönüm noktasını belirtmektedir.⁹³ ABA ile birlikte, Avrupa entegrasyon hareketi büyük bir ivme kazanmış, kurucu antlaşma metinleri, karar alma mekanizması ve AT'nin örgüt yapısı radikal bir şekilde değişikliğe uğramıştır.⁹⁴ Avrupa entegrasyonu üç sütunlu bir yapı üzerine kurulmuştur. İlk sütun AKÇT, AET ve EURATOM'u kapsayan Avrupa Toplulukları sütunudur. İkinci sütun Ortak Dış Güvenlik Politikası (ODGP) olarak adlandırılmıştır. Üçüncü sütun ise Adalet ve İçişlerinde İşbirliği (Aİİ) olarak isimlendirilmiştir.⁹⁵

Üç sütunlu yapının oluşturulmasına paralel olarak AB, karar alma mekanizmasında da düzenlemeye gidilmiştir. AB'nin ikinci sütunu oluşturan ODGP ABA'nın 5. başlığı altında düzenlenmiştir. ODGP'de kararlar Bakanlar Konseyi tarafından alınmasına rağmen, ODGP sütunu, Adalet Divanının yargılama yetkisi dışında bırakılarak, hükümetlerarası bir karakter kazandırılmıştır.⁹⁶ ABA'nın M maddesi Adalet Divanı'nın kurucu antlaşmalarda belirtilen maddelerin ihlal edilmesi durumunda ODGP ve Aİİ sütunlarında yetkili kılınmıştır. Ayrıca, ABA ile birlikte, Bakanlar Konseyi ve Komsiyon, ODGP'nin AT'lerinin siyasi ve ekonomik

---

⁹⁰(Chalmers, vd 2010 s.23).

⁹¹Avrupa Birliği Antlaşması Maastricht Antlaşması olarak da anılmaktadır. (ABA)

⁹²(Ülger, 2008: s.63; Cram, 1997: s.29; Duff, vd 2002: s.15). Şubat 1992'de imzalanan ABA'nın yürürlüğe girmesi 1 Kasım 1993 tarihinde gerçekleşmiştir. ABA'nın onay sürecinde yaşanan olumsuzluklar, AB'yi büyük bir siyasi atağa kaldıracak olan ABA'nın siyasi atmosferini büyük ölçüde etkilemiş, ABA devam eden tartışmalı bir ortam içerisinde yürürlüğe girmiştir. Danimarka 2 Haziran 1992 tarihinde yapmış olduğu referandum da ABA'yı reddetmiştir. Danimarka'ya Savunma, Yetki ikamesi ve vatandaşların özerkliği konusunda verilen garantiler Danimarka'da ikinci bir referandumun gerçekleştirilmesi için gerekli siyasi ortamı sağlamış, Danimarka 18 Mayıs 1993'te yaptığı ikinci bir referandumla ABA'yı onaylamıştır. Danimarka tek para, ortak savunma, Avrupa vatandaşlığı Adalet ve İçişlerinde İşbirliği başlıkları dışarısında bırakılmıştır. İngiltere'de ABA'nın onaylanması iki kez hükümeti düşme noktasına getirmiştir. İngiltere'nin istediği üzerinde ABA'dan federal birlik ifadesi çıkarılmış, para mekanizmasına dâhil olmayan İngiltere Sosyal Şartında dışında bırakılmıştır.

⁹³(Ülger, 2008: s.63).

⁹⁴(McGiffen, 2005: s.5).

⁹⁵(Duff vd 2002: s.19).

⁹⁶(Duff vd 2002: 19-20; Chalmers vd 2010: s.24.)

ilişkilerinde Topluluğa olan sorumluluğu ve tutarlığını sağlamakla görevli organlar olarak belirtmiştir.⁹⁷

ODGP sütununda kararlar Ortak tutum ve Ortak Eylemler olarak adlandırılan yasal araçlar ile alınmaktadır.⁹⁸ Ortak Eylem kararları ise Bakanlar Konseyi tarafından oybirliği yöntemi kullanılarak alınmaktadır. Bunun yanında Bakanlar Konseyi, NÇO yöntemi ile de karar alabilmekte, Komisyon da bu durumda siyasi bir komite gibi hareket etmektedir.⁹⁹ Komisyon tarafından NÇO ile alınan karara karşı herhangi bir teklif ya da öneri yok ise, Bakanlar Konseyi, NÇO ile hareket ederek karar alabilmektedir.¹⁰⁰

Aİİ sütunu, ABA'nın 6. başlığı altında düzenlenmiştir. Tek pazarın kurulması ile ilgili gereklilikler, AB'nin üçüncü sütunu olan Aİİ'de Komisyonun rolünü güçlendirmiştir.¹⁰¹ Ancak Bakanlar Konseyi, Aİİ'de yetkili olan asıl organdır. ABA'nın 6. başlık K 4. maddesinde hükümetlerarası farklı düzenlemeleri öngören eylemlerin koordine edilmesi için yeni bir oluşum öngörülmüş, üye devlet hükümetleri arasında, bir kordinasyon komitesi kurulması sağlanmıştır.¹⁰² AP'nin rolü oldukça marjinal kalmış, Adalet Divanı, Aİİ'de yetki dışarısında bırakılmıştır. ODGP sütununda olduğu gibi, Aİİ'de de NÇO ile karar alınabilmesine rağmen, Bakanlar Konseyi'nin oybirliği yöntemi ile hareket etmesi gerektiği düzenlenmiştir.¹⁰³

ABA ile birlikte, karar alma mekanizmasına getirilen bir diğer önemli değişiklik ise yetki ikamesi ilkesinin kabul edilmesi olmuştur.¹⁰⁴ Kararların vatandaşa en yakın şekilde alınması olarak tanımlanan yetki ikamesi ilkesi, ABA'nın

---

⁹⁷(Duff vd 2002 s.23-25; Chalmers vd 2010: s.24).

⁹⁸(Curtin, 2010: s.16-17).

⁹⁹<http://www.hri.org/docs/Rome57/Part5Title1.html>, Erişim Tarihi; 11-11-2011. AET antlaşması 148. Maddeye göre; NÇO yöntemi ile karar alınabilmesi AET antlaşmasında tanımlandığı şekilde kalmıştır. Buna göre bir çoğunluk en az 54 oy ile oluşmakta ve en az 8 üye ülkenin lehte oy vermesi gerekmektedir.

¹⁰⁰(Chalmers vd 2010: s.24).

¹⁰¹(Duff vd 2002 s.25).

¹⁰²(Cini, 2003: s.48-50; Duff vd 2002 s.25).

¹⁰³(Duff vd 2002: s.26).

¹⁰⁴(McGiffen, 2005: s.6).

3b maddesinde düzenlenmiştir.¹⁰⁵ ABA'nın 3b maddesine göre, Topluluk kendine ABA ile verilen yetkiler dâhilinde hareket ederek, üye devletler tarafından gerçekleştirilmesi beklenen eylemlerin gerçekleştirilemeyeceği, belirtilen amaç ve öngörülen eylemlere Topluluk vasıtası ile daha kolay ulaşılabileceğini düşündüğü takdirde eyleme geçebilmektedir.¹⁰⁶ ABA'nın B maddesine bakıldığında da yetki ikamesi ilkesinin AB'nin tüm amaçlarına ulaşılması için kullanılmasını sağlamaya çalıştığı görülmektedir. Bu durum da, Hükümetlerarası olan sütunlarda, devletlerin bağımsız bir tutum sergilemeleri yerine, Bakanlar Konseyi'nin, kararlara ortak eylem yolu ile ulaşması yolunu açmaktadır.¹⁰⁷

Yetki ikamesi ilkesi Komisyonun yürütme gücünde artış sağlamış, yürütme tekeli elinde bulunduran Bakanlar Konseyi'nin yetki gücünde bir azalış meydana getirmiştir. ABA antlaşmasında komitoloji ilkesi geri planda bırakılırken, AT'de yürütme gücü ABA'de tam olarak açıklığa kavuşturulamamıştır.¹⁰⁸ Ancak ABA ile yürütme yetkisinin Komisyon ve Bakanlar Konseyi arasında paylaştırılmış olduğu gözükmemektedir.¹⁰⁹

ABA ile birlikte, AB karar alma mekanizmasına ortak karar ve bilgi alma prosedürleri getirilmiştir.¹¹⁰ Ancak karar alma mekanizmasında gerçekleşen en büyük gelişme, AP'yi yasama sürecinde neredeyse Bakanlar Konseyi ile eşit kılan Ortak Karar yönteminin kabul edilmiş olmasıdır.¹¹¹ ABA antlaşması 189b. Maddesinde düzenlenen ortak karar yönteminin kapsamı geniş tutulmuştur. İşbirliği prosedürünün bir bakıma genişletilmiş bir revize versiyonu olan yöntem, Komisyonu, AP ile Bakanlar Konseyi arasında dengeleyici konumuna getirmiştir.¹¹²

---

¹⁰⁵(Gelauff, 2008: s.19-21). Yetki ikamesi ilkesi ilk olarak ATS'de çevre politikası ile ilgili 130. Madde de bahsedilmiştir. ABA ile resmi olarak getirilmiş ve 3b. madde de düzenlenmiştir. Yetki ikamesi ilkesi 1997 Amsterdam antlaşması ile 5. madde altında düzenlenmiştir.

¹⁰⁶(Richardson, 200: s.42; A.Warleigh, 2004: s.27).

¹⁰⁷(Duff vd 2002: s.27-29).

¹⁰⁸(Chalmers vd 2010: s.24).

¹⁰⁹(Duff vd 2002: s.186).

¹¹⁰(Duff vd 2002: s.30). ABA ile birlikte, AB kurumları altı farklı şekilde karar alabilir kılınmıştır. AB bütçe prosedürü değişmemiş, ATS ile getirilen onay yöntemi, ABA antlaşması ile getirilen bilgi alma yöntemi, Roma Antlaşması ile getirilen Danışma yöntemi, ATS ile getirilen İşbirliği yöntemi ve son olarak da ABA ile karar alma mekanizmasına getirilen Ortak Karar alma yöntemi.

¹¹¹(Wincott, 1996: s.409). AP'nin Ortak Karar yönteminde Konsey ile eşit şartlara sahip olması Amsterdam Antlaşması ile mümkün olacaktır.

¹¹²(A.Warleighs, 2004: s.41).

ABA ile mevcut karar alma yöntemleri olan işbirliği¹¹³, danışma¹¹⁴ ve onay¹¹⁵ prosedürlerinin de kapsamı genişletilmiştir.¹¹⁶

1.2.2. Amsterdam Antlaşması

İç Pazar ve Avrupa Para Birliği sistemini ATS ve ABA ile gerçekleştiren AB, Özgürlük, Adalet ve Güvenlik Alanı (ÖAGA) ile ilgili düzenlemeleri, Amsterdam antlaşması ile oluşturmuştur.¹¹⁷ 2 Ekim 1997’de imzalanan ve 1 Mayıs 1999’da yürürlüğe giren Amsterdam antlaşması, öncelikli hedeflerini gerçekleştiren AB için karar alma mekanizmasının gelişimi açısından bir olgunluk dönemini temsil etmektedir.¹¹⁸ Amsterdam antlaşması ile karar alma mekanizmasına getirilen düzenlemeler ve bu düzenlemelerin uygulanacağı alanlar bakımından yaptığı değişiklikler, büyük önem taşımaktadır.¹¹⁹

Amsterdam antlaşması ile oluşturulan ÖAGA’nın gerçekleştirilmesi amacıyla, Antlaşma öncelikle Schengen antlaşmasını AB yasal çerçevesine dâhil etmiştir.¹²⁰ Antlaşma ile kabul edilen bir protokol, Schengen müktesebatını AB hukukunun resmen bir parçası haline gelmesini sağlamıştır.¹²¹ Ayrıca ÖAGA, karar alma mekanizmasında tekrar düzenlenerek göç, iltica ve AB vatandaşlığına dâhil olmayan vatandaşların haklarına ilişkin konular, birinci sütunun yetki alanına dâhil edilmiş,

---

¹¹³(Duff vd 2002: s.226-228). ABA ile işbirliği yönteminin kapsadığı alan sayısı, Mesleki Eğitim, Avrupa Sosyal Fonu, Taşımacılık Politikası, Çevre ve Kalkınma işbirliği alanları dâhil olmak üzere 11 yeni alana genişletilmiştir.

¹¹⁴(Duff vd 2002: s.228). ABA ile birlikte danışma prosedürüne, Komisyon Başkanının ve AMB başkan ve üyelerinin atanması, Parasal Birliğin üçüncü aşamasına geçiş, Topluluğun vize politikası, Devlet yardımlarının yönetimi tüzükleri dahil 24 yeni konu ilave edilmiştir.

¹¹⁵(Duff vd 2002: s.225-226). ABA ile Onay prosedürünün kapsamına, Yapısal fonlar, AMB’nin yetkileri, AP seçim sistemi için tek bir yöntem uygulanmasının getirilmesi, Seyahat Özgürlüğü dâhil 9 yeni konu dâhil edilmiştir.

¹¹⁶(Duff, vd 2004: s.30-31).

¹¹⁷(Chalmers vd 2010: s.28).

¹¹⁸(Ülger, 2008: s.68). 1992 yılında AET EFTA ülkeleri olan Finlandiya, Avusturya, İsveç, Liechtenstein, İzlanda ve Norveç ile ekonomik bütünleşme antlaşmaları yapmıştır. Avrupa Ekonomik Alanı olarak isimlendirilen antlaşma ile, belirtilen EFTA üyesi devletler Avrupa Tek pazarına dâhil olmuşlardır. 1994 yılında yürürlüğe giren antlaşma ile birlikte, İsveç hariç, bu devletlere üyelik yolu kolay bir şekilde açılmıştır. ABA antlaşması sonrası 1995 yılında Avusturya, İsveç, Finlandiya kolay bir şekilde Birliğe dâhil olmuşlardır. AB’nin gerçekleştirdiği en kolay ve sorunsuz genişlemelerin ilk ve sonuncusudur.

¹¹⁹(Neunreither ve Wiener, 2000: s.16).

¹²⁰(Chalmers vd 2010: s.28-29).

¹²¹(Niemann, 2006: s.187-188; Dougan, Currie, 2009: s.10).

polis ve yargısal alanda işbirliği konuları, üçüncü sütunun yetki alanı içerisine alınarak, hükümetlerarası düzeyde kalmıştır.¹²²

Amsterdam antlaşması ile NÇO prosedürü yoluyla alınan kararların kapsamı büyük ölçüde genişletilmiştir.¹²³ Bakanlar Konseyi'nde NÇO prosedürünün kapsamının genişletilmesi, AB'nin yasa yapma ve karar alma sürecinde hukuki dayanağını çoğunlukla NÇO yöntemine dayandırılması ile sonuçlanmıştır.¹²⁴ İstihdam, kadın ve erkeğe fırsat eşitliliği, kamu sağlığı, saydamlık, dolandırıcılık, yayın özgürlüğü alanları NÇO prosedürüne dâhil edilmiştir.¹²⁵

Amsterdam antlaşması ile AB karar alma mekanizmasını büyük ölçüde etkileyen bir diğer önemli değişiklik ise AP'nin Ortak karar alma yöntemindeki rolüne getirilen değişiklik olmuştur.¹²⁶ Karar alma sürecinin bir aşamasında, AP'ye, üyelerinin salt çoğunluğu ile hareket ederek, Bakanlar Konseyi tarafından benimsenen ortak tutumu mutlak veto etme yetkisi tanınmıştır.¹²⁷ Ayrıca Uzlaşma Komitesi'nde bir yasa üzerinde mutabakata varılamaması durumlarında, sürecin işlem tamamlanmadan sona erdirilmesi öngörülmüştür.¹²⁸

Amsterdam antlaşması ile AP'nin yetkileri güçlendirilmiş, Ortak Karar alma yönteminin kapsadığı alan sayısı çoğaltılarak, AP'nin üçüncü sütunda söz sahibi olması bir ölçüde sağlanmıştır.¹²⁹ AP, ODGP ve Cezai Konularda Polis ve Adli

---

¹²²(Cini, 2003: s.53-54; Richardson, 2003: s.44-45).

¹²³(Andenas, 2003: s.24). Antlaşmanın 23. madde 2. fıkrası ve 34. madde 2.fıkrası ilgili alanları kapsamakla birlikte, Amsterdam antlaşması ile Acil durum Freni (Emergency Brake) olarak adlandırılan bir sistem öngörülmüştür. Bu sistemin kapsadığı üç önemli alan; Serbest dolaşım/Sosyal Güvenlik, Adli İşbirliği, Suçların Tekrar Tanımlanması alanlarıdır. (Kaçakçılık, Kadın ticareti, ırkçılık, terörizm, vb...)

¹²⁴(Chalmers, vd 2010: s.29).

¹²⁵(Richardson, 2003: s.44; Chrysochoou vd 1999: s.77-78). Amsterdam antlaşması ile 16 yeni alan NÇO'ya dahil edilmiştir. İstihdam Rehberi, Teşvik Önlemleri, Sosyal Dışlama, Fırsat Eşitliği, Kamu Sağlığı, Şeffaflık, Kaçakçılığın Önlenmesi, İstatistik, Veri Koruması, Dış Bölgeler, Gümrük İşbirliği.

¹²⁶(Andersen ve Kjell, 2001: s.24).

¹²⁷(Richardson, 2003: s.44).

¹²⁸(Hix, 2002: s.262). Amsterdam Antlaşması öncesi, Uzlaşma komitesinde bir yasa teklifi üzerinde anlaşmaya varılamaması halinde, Bakanlar Konseyi'ne kendi benimsediği tavırda direnme yetkisi tanınmıştır. Ancak Amsterdam antlaşması ile bu durum değişikliğe uğrayarak, uzlaşma komitesinde ortak bir metinde uzlaşma sağlanamadığında yasa önerisi kabul edilmeyerek düşmüş kabul kararlaştırılmıştır. Ortak karar yöntemine getirilen bu radikal değişiklik ile AP Bakanlar Konseyi'nin yanında eşit bir yasama organı konumuna yükselmiş olduğu kabul edilebilir.

¹²⁹(Hix, 2005: s.34; Chrysochoou vd 1999: s.76). Ortak Karar yönteminin genişletilmesi ile birlikte; İstihdam, Sosyal politika ve eşitlik, Şeffaflık, Kaçakçılık, Gümrük İşbirliği İstatistik, Veri koruma

İşbirliği (CPAİ)¹³⁰ alanlarındaki yapılan düzenlemelerle, bu alanların gider kalemleri üzerinde dolaylı bir şekilde yetki sahibi olmuştur.¹³¹ CPAİ ve ODGP kapsamında yapılan değişiklikler göz önünde bulundurulduğunda, bu alanlarda yapılacak olan faaliyetlerin AB bütçesinden karşılanması sağlanmıştır.¹³²

Amsterdam antlaşması ulusal hükümetlerinde karar alma mekanizmasında bir anlamda temsil edilmesini sağlamıştır. Antlaşmaya eklenen bir protokol ile üye ülkelerin ulusal hükümetlerine sunulan garantiler genişletilerek, istişare belgelerinin hükümetlere gönderilmesini müteakiben altı hafta içinde ulusal hükümetlerin, yasa tekliflerini, siyasi gündemlerine alma imkânı sağlanmıştır.¹³³

Son olarak, Amsterdam Antlaşması ile bir veya birden fazla üye devletin entegrasyonun gelişme sürecini engellememesi için, sıkı işbirliği yapmaya istekli olan üye devletlerin antlaşmalar dâhilinde belirlenen prosedür, yöntem ve mekanizmalardan belirlenmiş şartlar altında yararlanmalarını sağlayan bir değişiklik getirilmiştir.¹³⁴ Yapıcı çekimserlik olarak adlandırılan bu düzenleme de; bir kararın alınmasında çekimser kalan üye devletin tutumu, kararın alınmasına engel teşkil etmemektedir.¹³⁵

1.2.3. Nice Antlaşması

26 Şubat 2001’de imzalanan ve AB üye devletlerince onaylandıktan sonra, 1 Şubat 2003 tarihinde yürürlüğe giren Nice antlaşması, AB’nin mevcut durumuna ve

---

alanları yeni maddeler olarak eklenmiştir. Diğer karar alma yöntemlerinden Ortak Karar yöntemine dahil edilen alanlar ise, Ayrımcılık, Serbest Dolaşım, İç Pazar, Ulaştırma Politikası, Avrupa Sosyal Fonu, Mesleki Eğitim, Tran Avrupa Ağları, Avrupa bölgesel Fonu, Araştırma, İşbirliği Geliştirme alanlarıdır.

¹³⁰(Ülger, 2008: s.22). Amsterdam Antlaşması ile ikinci sütunun ismi CPAİ olarak değiştirilmiş, ancak Adalet ve İçişleri kavramı yaygın olarak kullanılmaya devam etmiştir.

¹³¹(Tezcan, 2001: s.32-38).

¹³²(Neunreither ve Wiener, 2000: s.30-33).

¹³³(Chalmers vd 2010:s. 29).

¹³⁴(Richardson, 2003: s.44).

¹³⁵(Roy, 2006: s.36). Yapıcı çekimserlik düzenlemesi, (Constructive Abstention) AB’nin ODGP’de daha tutarlı ve aktif olması için çözüm yolu olarak görülmüştür. Bir üye devlet, Birliğin, ODGP alanında yapılacak olan bir girişimine destek vermediğinde, muhalefeti ret oyu kullanmadan kayıtlara geçirebilen bu yöntem, destek verecek ülkelerin önünü tıkamayacak olan bir strateji olarak gündeme gelmiştir.

gerçekleşecek genişleme dalgasına¹³⁶ bağlı olarak, kurumsal yapıda ve karar alma sürecinde önemli revizyonlar gerçekleştirmiştir.¹³⁷ AB'nin kurumsal yapısı başta olmak üzere, Nice antlaşması ile getirilen düzenlemeler, karar alma mekanizmasını da önemli ölçüde etkilemiştir.¹³⁸

Nice antlaşması, Bakanlar Konseyi'nde NÇO yöntemi ile karar alınan konu kapsamını muazzam bir şekilde arttırmıştır.¹³⁹ NÇO otuz bir yeni alana genişletilmiş, böylece, AB'ye üye bir devletin 31 alanda ulusal çıkarlarına uymadığı için alınacak bir kararı veto etme hakkı ortadan kalkmıştır.¹⁴⁰ Ancak NÇO'nun, kapsamış olduğu alanların çoğu, prosedürler ve AB yetkililerinin atanmasına yönelik işlemlerdir.¹⁴¹

Ortak karar alma yönteminin kapsamış olduğu alanlarda Nice antlaşması ile genişletilmiştir.¹⁴² Bakanlar Konseyi'nde oybirliği yönteminden NÇO yöntemine geçen hükümler için öngörülen bu değişiklik ile, NÇO ile alınmış bir Bakanlar Konseyi kararını zorunlu kılan yasal işlemlerin çoğu, Ortak karar yöntemi altına alınmıştır.¹⁴³

Nice Antlaşmasının Güçlendirilmiş İşbirliğine (GİB) dair öngördüğü düzenlemeler önemli niteliktedir. Güçlendirilmiş işbirliğine dair temel ilkeler aynı kalmakla birlikte, GİB kurmak için gereken koşullar tek bir hüküm içerisinde

¹³⁶(Ülger, 2008: s.76; Watts, 2008: s.55). 2004 yılında 10 yeni ülkenin AB'ye katılması ile AB'nin üye sayısı 15'ten 25'e yükselmiştir. (Çek Cumhuriyeti, Malta, Kıbrıs, Slovenya, Slovakya, Polonya, Macaristan, Estonya, Litvanya, Letonya). Bu genişleme tarihsel açıdan da önem taşımaktadır. Nitekim bu genişleme dalgası ile Avrupa'da siyasi bölünmüşlük ortadan kalkmıştır. AB'ye yeni katılacak 10 yeni devlet için üyelik şartları tekrar gözden geçirilerek, 1993 Haziran ayında Kopenhag Zirvesinde karara bağlanmıştır. Kopenhag kriterleri AB üyeliği için ön şart haline gelmiştir.

¹³⁷(Watts, 2008: s.52-53). Nice Antlaşması, İrlanda da veto engeliyle karşılaşmıştır. İrlanda da yapılan ilk referandum, antlaşma açısından olumsuz sonuçlanmıştır. Antlaşmaya eklenen bir protokol ile, İrlanda'nın askeri tarafsızlığı güvence altına alınmış, 2002 yılında gerçekleştirilen referandum ile Nice antlaşması İrlanda halkı tarafından onaylanmıştır.

¹³⁸(Andreas ve Usher, 2003: s.5).

¹³⁹(McGiffen, 2005: s.12-13).

¹⁴⁰(Chalmers vd 2010: s. 35; Gamble ve Lane, 2009: s.270-271). ODGP, Almanya, İngiltere ve Fransa'nın, vergi politikası, İngiltere, İrlanda ve Lüksemburg'un, sığınma ve göç politikası alanlarında ise üye devletlerin çoğunun itirazlarına üzerine NÇO usulüne geçiş mümkün olmamıştır. Nice Antlaşmasına göre konsey bu alanlarda oybirliği yöntemine devam edecek, bir diğer deyişle her devlet veto hakkını korumuş olacaktır.

¹⁴¹(Andreas ve Usher, 2003: s.250; Tezcan, 2001: s.184-189). Nice Antlaşmasının NÇO'nun kapsadığı alan sayısını genişletmesi ile birlikte, NÇO dâhil olan alan sayısı 46'a yükselmiştir. Ayrıca, Acil Durum Fren sistemi Nice antlaşması ile terk edilmiş ve gelecekte NÇO ile birlikte Acil Durum Fren yönteminin uygulanmasının sadece ikinci sütun için söz konusu olabileceği öngörülmüştür.

¹⁴²(Noury vd 2002: s.285).

¹⁴³(Hix, 2002: s.34).

birleştirilmiştir.¹⁴⁴ Nice antlaşması ile, 8 veya daha fazla üye devlet kendi aralarında uzlaşmaya varmaları halinde, diğer Birlik üye devletlerini beklemeden, belirledikleri konularda daha yakın işbirliği ve entegrasyona gidebilmesi öngörülmüştür.¹⁴⁵ Ayrıca GİB’i daha olanaklı kılmak için birinci sütunda veto hakkı kaldırılmış, üye devletlere, GİB ile ilgili konuları Bakanlar Konseyi’nde gündeme taşıma olanağı verilmiştir. Üçüncü sütunda da, polis ve adli işbirliği alanlarında veto olanağı kaldırılmış, Birliğin ikinci sütunu olan ODGP’de GİB kurma olanağı getirilmiştir.¹⁴⁶ GİB kurmak isteyen üye devletlerin onay almaları, Komisyon tarafından verilecek olan, AB politikalarına uyumlu olduğu görüşünü takiben Bakanlar Konseyi’nin NÇO ile hareket etmesine bağlanmıştır.¹⁴⁷

Nice antlaşması ile Avrupa Komisyonunun üye sayısında yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Antlaşmaya göre, Komisyon’da her üye ülkeden bir Komisyoner olması kabul edilmiştir.¹⁴⁸ Komisyonda böyle bir uygulamaya gidilmesi, Almanya, İngiltere, Fransa, İtalya ve İspanya gibi büyük ülkeler tarafından hoş karşılanmamış ise de, 1 Kasım 2004’ten itibaren geçerli olmak üzere her üye ülkeden bir komisyon üyesinin bulunması öngörülmüştür.¹⁴⁹

Nice antlaşması ile gerçekleştirilen ve karar alma mekanizmasını etkileyen bir diğer düzenleme ise, Bakanlar Konseyi’nde oy katsayılarının yeniden belirlenmiş olmasıdır.¹⁵⁰ Nice zirvesinde tartışmaların yoğun olarak tartışıldığı bu değişiklik, Birliğin Almanya ve Fransa gibi iki büyük nüfuslu üyesini karşı karşıya getirmiştir.¹⁵¹ Fransa kendinden nüfusça daha büyük olan Almanya ile aynı oy kat

---

¹⁴⁴(Cini, 2003: s.57).

¹⁴⁵(Egenhofer vd 2011: s.15-19).

¹⁴⁶(Dougan, Currie 2009: s.178; Phinnemore ve Mggowan, 2004: s. 70-71). Nice Antlaşması ile birlikte, Amsterdam Antlaşması ile gündeme gelen GİB kolaylaştırılmıştır. GİB’in en önemli amacı bir grup üye devlete bazı alanlarda daha hızlı bir şekilde entegre olma izni verilmesidir. GİB çok sıkı kurallara bağlı olmakla birlikte, kararların bloke edilmesinin önüne geçilmesi amacı güdülen ortaya konmuştur. Nice Antlaşması ile üye çoğunluğu yerine en az 8 üye ülkenin işbirliği yapması öngörülmüştür. ODGP’de savunma konuları GİB dışında bırakılmıştır. Bakanlar Konseyi ana sorumlu organ olarak belirlenmiş ve üstün yetkilerle donatılmıştır. ODGP’de oybirliği yönteminden taviz verilmemiştir. Ayrıca Nice Antlaşması ile birlikte, Acil Müdahale Gücü (ERF) oluşturulmuş AB Savunma ile ilgili konularda aktif karar alabilecek bir yapıya kavuşturulmuştur.

¹⁴⁷(Chrysochoou, 1999: s.118-120).

¹⁴⁸(Richardson, 2003: s. 45).

¹⁴⁹(Scobie, 2002: s.167-168).

¹⁵⁰(Richardson, 2003: s.146).

¹⁵¹(Kraus, 2008: s.67-68).

sayısına sahip olmakta diretmiş, sonuç olarak oy katsayısı tüm üye devletler için yükseltilmiştir.¹⁵² Ancak nüfusça büyük devletlerin Komisyonunda yaptıkları fedakârlık, Bakanlar Konseyi'nde bu devletlerin oy katsayılarının diğer üye ülkelere nazaran daha yüksek olmasına neden olmuştur. Kısaca Bakanlar Konseyi'ndeki oy dengesi büyük devletler lehine sonuçlanmıştır.¹⁵³

Nice antlaşması ile AP'nin üye sayısında da yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Nice antlaşması, genişleme sonrası Parlatentonun 626 olan üye sayısını 732 olarak belirlemiş, AP'nin Adalet Divanı'na başvurma yetkisini, genel nitelikli bir yetki haline getirmiştir.¹⁵⁴ Ayrıca AP'nin ortak karar alma prosedüründe yetki sahibi olduğu alanlarda GİB kurmak için uygun görüşünün alınması bir zorunluluk haline getirilmiştir.¹⁵⁵

Nice antlaşması karar alma mekanizması ve kurumsal yapıda önemli revizyonlar görmüş olmasına rağmen, antlaşmanın anlaşılmaz ve karmaşık olması engellenememiştir.¹⁵⁶ Yapılan reformların, AB'nin 2004 yılında gerçekleştirdiği genişlemeyi karşıladığının tartışılır olması ile birlikte, yasal süreci büyük bir karmaşa altına da sokmuştur.¹⁵⁷ Nice antlaşması ile birlikte, Avrupa bütünleşmesi yetkilerin şaşırtıcı derecede karmaşık hale geldiği bir yapıya bürünmüştür.

Nice antlaşmasına eklenmiş olan, Birliğin geleceği hakkındaki deklarasyon, AB de yoğun bir şekilde gelecek tartışmalarının başlamasına neden olmuştur.¹⁵⁸ Nice Antlaşması ile başlayan süreç, Leaken Zirvesi sonunda Birliğin Geleceği Hakkında Konvansiyonu'nun oluşturulması ile sonuçlanmış, Avrupa entegrasyonunu önemli bir dönüm noktasına getirmiştir.¹⁵⁹

---

¹⁵²(Dedman, 2010: s.169).

¹⁵³(Scobie, 2002: s.166-168).

¹⁵⁴(Andreas ve Usher, 2003: s.193-194).

¹⁵⁵(Andenas, 2003: s.251).

¹⁵⁶(Chalmers, vd 2010: s. 35).

¹⁵⁷(Gillingham, 2006: s.7-8).

¹⁵⁸(Dinan, 2005: s.191).

¹⁵⁹(A. Warleigh, 2004: s.28-30).

1.2.4. Anayasal Antlaşma Süreci Ve Sonrası

12 Mayıs 2000 tarihinde Almanya Dışişleri Bakanı Joschka Fischer tarafından Humbolt Üniversitesinde yapılan konuşma, Avrupa entegrasyon sürecine damgasını vurmuştur.¹⁶⁰ ‘Konfederasyondan Federasyona: Avrupa Entegrasyonunun Tamamlanması hakkındaki Düşünceler’ başlığını taşıyan konuşmada Fischer, AB’yi Federasyona dönüştürecek bir Anayasanın¹⁶¹ gerekliliğinden bahsederek, Anayasal tartışmaların başlamasına öncülük etmiştir.¹⁶²

2000 yılında düzenlenmiş olan hükümetlerarası konferanslar, AB’nin yeni bir yapıya kavuşturulması yönünde ilk somut tartışmaları başlatmıştır.¹⁶³ Nice Zirvesi süresince kurumsal reformlara ilişkin çeşitli kararlar alınmış olsa da, tartışmaya neden olan bazı konular 2004 yılında düzenlenecek olan hükümetlerarası Konferans’a bırakılmıştır.¹⁶⁴ Ancak, Aralık 2001 Belçika Leaken Zirvesi Anayasal tartışmaların tekrar gündeme gelmesine neden olmuştur.¹⁶⁵

Amsterdam ve Nice antlaşmalarının AB’nin ileride karşılaşacağı sorunları karşılamadığına dair ortak kanı, AB karar alıcılarını daha geniş kurumsal reformlar öngören yeni bir arayışa yöneltmiştir.¹⁶⁶ Leaken Zirvesinde Birliğin Geleceğine Dair Konvansiyonun toplanmasına ilişkin kararın alınması ile birlikte, yeni oluşturulacak yapının daha katılımcı ve daha şeffaf olması amaçlanmış, bu nedenle daha önce

¹⁶⁰(Özler ve Mindek, 2008: s.10).

¹⁶¹(Bartolini, 2008: s.4-5; Özcan, 2005; s.57-58). AB’de Anayasal hareketlere ilişkin 1973 ve 1984 yılında olmak üzere iki girişim söz konusu olmuştur. Bunlardan ilki 1973 yılında, Avrupa’nın kimliğine dair hazırlanan belgedir. 1984’te ise, Altiero Spinelli tarafından AB’nin oluşturulması önerisi ortaya konmuştur. 1984 yılında AP, Spinelli tarafından hazırlanan ‘Avrupa Birliği’ni kuran bir Taslak Antlaşmayı’ içeren kararı, üstün bir çoğunlukla kabul etmiştir.

¹⁶²(Chrysochoou, 2009: s.97-98; Chalmers vd 2010: s.36). Fisher’ın tüm Avrupa’da uygulanacak bir Anayasa çağrısından bulunmasından sonra, Anayasa tartışmalarına, Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Chirac’da 2007 yılında Almanya Parlamentosun da yaptığı konuşma da ulusal kimlik ve egemenliklere yaptığı vurgu ile katılmıştır. İngiltere Başbakanı Tony Blair ise, AB’nin amacının bir süper devlet olmak değil, dünyada söz sahibi olması gereken bir süper güç yaratmak olması gerekliliğine vurgu yapmıştır. Finlandiya Başbakanı Paavo Liponen ise özel bir konvansiyonun toplanarak AB Anayasallaşma sürecinin başlaması gerektiğini belirtmiştir.

¹⁶³(Özler ve Mindek, 2008: s.10).

¹⁶⁴(Chalmers vd 2010: s.36).

¹⁶⁵(Borchardt, 2010: s.12).

¹⁶⁶(Akıllı, 2010: s.39). Nice Zirvesi Sonuç Bildirgesi’ne ekli 23 No’lu bildiri üç aşamalı bir plan ortaya koymuştur. İlk aşamada açık bir platform yaratılacak ve herkesimden insanın katılması sağlanacaktır. İkinci aşamanın nasıl uygulanması gerektiği 2001 yılındaki Leaken Zirvesinde belirlenecektir. Son aşamada ise, yapılacak kurumsal ve temel değişiklikler 2004 yılındaki Hükümetlerarası konferansta karara bağlanacaktır.

kapalı kapılar arkasında gerçekleştirilen bir hükümetlerarası Konferans yerine, AB'nin Geleceğine İlişkin Konvansiyonun oluşturulmasına karar verilmiştir.¹⁶⁷

Başkanlığını eski Fransa Cumhurbaşkanı Valery Giscard d'Estaing'in üstlendiği başkan yardımcılığını ise Guiliano Amato ve Jean Luc Dehaene'nin yürüttüğü Avrupa'nın Geleceğine ilişkin Konvansiyon toplam olarak 105 kalıcı üyeden oluşturulmuştur.¹⁶⁸ AB'nin geleceği hakkındaki düşüncelerin şekillendirilmesi için oluşturulan Konvansiyon, Anayasal metin oluşturulma sürecinin ara adımı olarak adlandırılmaktadır.¹⁶⁹ Konvansiyon, bu aşamada temel hedef olarak belli bir metine ulaşmaktan öte 2004 yılında yapılmış olan hükümetlerarası Konferansa temel teşkil etmiş olan alternatifleri hazırlamıştır.¹⁷⁰

Konvansiyon, 28 Şubat 2002 tarihinde toplanarak çalışmalarına başlamıştır.¹⁷¹ Konvansiyonun üç aşamada yürütülmesi öngörülmüş, ilk aşama olarak tüm AB vatandaşlarının istekleri ve beklentilerinin ortaya konacağı dinleme aşaması gerçekleştirilmiştir.¹⁷² Dinleme aşamasında, Avrupa genelinde toplumun her düzeyine ulaşılması hedeflenmiş, bu nedenle de Avrupa vatandaşlarının da sürece doğrudan katılmaları için bir web sitesi oluşturulmuştur.¹⁷³ Ayrıca ulusal düzeyde kamuoyu tartışmalarının başlatılması için AB üyesi ülkelerde ve Birliğe aday statüsünde olan devletlerde çeşitli konferanslar düzenlenmiştir.¹⁷⁴

---

¹⁶⁷(Martinico, 2009: s.22). Leaken Zirvesi sonucunda yayımlanan Leaken Deklerasyonu ile Birliğin Geleceğine dair ele alınacak konular belirlenmiştir. Bu konular arasında AB'nin demokratik açığı başta gelmekle birlikte diğer önemli konular şu şekilde belirlenmiştir; AB kurumları ile üye devletlerarasındaki yetkilerin tanımlanması, Birlik müktesebatının basitleştirilmesi, AB içerisinde demokrasi şeffaflık ve etkinliğin sağlanması amacıyla karar alma mekanizmasının ve kurumların işleyişi, tüm Avrupa'da uygulanması düşünülen, Avrupa vatandaşları için bir Anayasa oluşturulması.

¹⁶⁸(Church ve Phinnemore, 2005: s.22).Avrupa'nın Geleceğine ilişkin Konvansiyonda ayrıca Ekonomik ve Sosyal Komite, Bölgeler komitesi ve diğer ilgili tarafların temsilcileri ve Ombudman gözlemci olarak yer almıştır. Ayrıca bu dönemde aday statüsünde bulunan 10 devlet katılım antlaşmasının imzalanmasından sonra Konvansiyon da kalıcı üye olarak yerlerini almışlardır.

¹⁶⁹(Chalmers vd 2010: s.37).

¹⁷⁰(Özler ve Mindek, 2008: s.12)

¹⁷¹(Church ve Phinnemore, 2005: s.21).

¹⁷²(O'Neill, 2009: s.144).

¹⁷³(Church ve Phinnemore, 2005: s.21). Avrupa Anayasası için oluşturulan web sitesi için bkz; european-convention.eu.int

¹⁷⁴(Church ve Phinnemore, 2005: s.22). Konvansiyonda Sivil Toplum kuruluşlarının yer almasına ayrı bir önem verilmiştir. Ayrıca Konvansiyona Gençlerin katılımının sağlanması için, bir gençlik Konvansiyonu düzenlenmiş, bu Konvansiyon yoluyla gençlerin AB vizyonuna katkı sağlamaları istenmiş ve teşvik edilmiştir.

Konvansiyonun ikinci aşamasında, dinleme aşamasında ortaya konan önerilerin analizi yapılmıştır.¹⁷⁵ AB'nin Geleceğine dair tartışmalarda öne çıkan konular üzerinde çalışılması için oluşturulan 11 çalışma gurubu, Konvansiyonun daha hızlı ve başarılı çalışmasını sağlamıştır.¹⁷⁶ Çalışma gruplarının üzerinde tartıştıkları konuların ve sonuçta ortaya çıkan önerilerin Konvansiyona sunulmasına karar verilmiştir.¹⁷⁷

Konvansiyonun üçüncü aşamasında ise ilk iki aşamada ortaya konan tüm verilerin bir sentezinin yapılması sağlanmıştır.¹⁷⁸ Bu nedenle Konvansiyon öncelikle nasıl çalışacağını belirlemiş, değişiklik tekliflerini göz önünde bulundurarak, süreç içerisinde sürekli Avrupa Konseyine rapor vermeyi sürdürmüş, çok geniş yetkilerle donatılmış bir Başkanlık Divanı oluşturulmuştur.¹⁷⁹

Tüm Avrupa'da uygulanması düşünülen bir Anayasa için taslak oluşturan metnin ilk iki bölümü, 2003 yılı Selanik Zirvesinde, Konvansiyon Başkanı, Valery Giscard d'Estaing tarafından Avrupa Konseyine sunulmuştur.¹⁸⁰ Konvansiyon tarafından ortaya konan taslak metin, Avrupa Konseyi tarafından 2004 yılında düzenlenecek olan hükümetlerarası konferansa sağlam bir temel oluşturmuş olduğu belirtilmiştir.¹⁸¹

Nihayet, 2003 yılında Konvansiyon tüm Avrupa'da uygulanması düşünülen bir Anayasa hazırlama sürecinde son aşamaya gelerek, Anayasa taslağına son şeklini vermiştir. Ancak 12- 13 Aralık 2003 tarihinde gerçekleştirilen Brüksel Zirvesi AB için bir dönüşüm niteliği taşımaktadır.¹⁸² Anayasal antlaşmanın hazırlandığı, yeni ülkelerin katılımının sağlanacağı ve hükümetlerarası konferanslar sürdüğü bu dönemde, AB karar vericileri, Anayasal antlaşma üzerinde uzlaşma sağlayamamışlardır.¹⁸³ İtalya dönem başkanlığında gerçekleşen Zirve'de, İspanya ve

---

¹⁷⁵(Özler ve Mindek, 2008: s.13).

¹⁷⁶(Church ve Phinnemore, 2005: s.23).

¹⁷⁷(Weiler ve Wind, 2003: s.187).

¹⁷⁸(Özler ve Mindek, 2008: s.13).

¹⁷⁹(Church ve Phinnemore, 2005: s.25)

¹⁸⁰(Eriksen vd 2004: s.236).

¹⁸¹(Fossum ve Menendez, 2011: s.132).

¹⁸²(Borchardt, 2010: s.12).

¹⁸³(Chalmers vd 2010: s.37).

Portekiz'in Bakanlar Konseyi'nde kendilerine avantaj sağlayan Nice sistemini terk etmek istememeleri sonucu çıkmaza giren Zirve, İtalya'nın önerdiği çözüm önerilerine rağmen uzlaşma ile sonuçlanmamıştır.¹⁸⁴

Brüksel Zirvesinde Anayasal metin üzerinde bir uzlaşmaya varılamaması sonucu, yapılan istişareleri yürütme görevi İrlanda Dönem Başkanlığına verilmiştir.¹⁸⁵ İrlanda Dönem Başkanlığı tarafından sorunların çözümüne dair ortaya konan çözüm önerileri, hükümetlerarası Konferans çerçevesinde üç kez bir araya gelen dışişleri bakanları tarafından 25- 26 Mart 2004 tarihinden düzenlenen konferansta kabul edilmiştir.¹⁸⁶

Uzun bir hazırlık aşaması ve zorlu bir mücadele sürecinden sonra, Anayasal metin 2004 tarihli Brüksel Zirvesinde kabul edilerek, 29 Ekim 2004 yılında daha önce Roma antlaşmalarının imzalandığı aynı salonda, üye ve üyeliğe aday devletler tarafından imzalanmış, AP, 12 Ocak 2005 tarihinde Anayasayı kabul etmiştir.¹⁸⁷ Anayasal antlaşmanın 2007 yılında, tüm üye devletler tarafından kendi iç hukuki prosedürlerine göre hareket ederek yürürlüğe girmesi planlanmıştır.¹⁸⁸

Anayasal antlaşma ile AB'ye getirilen değişikliklerin yelpazesi oldukça geniş tutulmuştur.¹⁸⁹ Anayasal metin ile her şeyden önce AB'nin tüzel kişiliği tanınmış, Birliğe üye olan tüm devletlerin kimliklerine saygılı olduğunu belirtilmiştir.¹⁹⁰ AP'nin

---

¹⁸⁴(Dinan, 2005: s.93). Brüksel Zirvesinde ortaya çıkan diğer antlaşmazlık konuları, AB'nin her altı ayda değişen dönem başkanlığı yerine kalıcı bir başkanlığa sahip olması ve Anayasal antlaşmanın girişinde Hristiyanlığa vurgu yapılıp yapılmayacağı konularıdır. Brüksel Zirvesi sonucu ortaya çıkan antlaşmazlık, iki vitesli Avrupa tartışmalarının başlamasına neden olmuştur. Başta Almanya ve Fransa'nın başını çektiği birkaç devlet, diğer devletler dışında kendi aralarında derinleşmeyi sağlayacak olan bir yapıyı oluşturmayı amaçlamışlardır.

¹⁸⁵(Özler ve Mindek, 2008: s.15).

¹⁸⁶(Church ve Phinmore, 2005: s.26). İrlanda Dönem Başkanlığı tarafından hazırlanan ve Anayasa üzerinde uzlaşmaya sağlanamayan konulara çözüm önerileri getiren paket üye devlet dışişleri bakanlarına sunulmuştur. Dış işleri bakanları 14 Haziran 2004 tarihinde Lüksembourg'ta son kez bir araya gelerek iki önemli konu haricinde tartışmalara son noktayı koymuşlardır. AP üye sayısı ve Üye ülkelere verilecek olan minimum milletvekili sayısı Bakanlar Konseyi'ndeki oy sistemi uygulaması gibi sorun teşkil edecek birkaç konu 17-18 Haziran 2004 tarihindeki zirvede çözüme kavuşturulmuştur.

¹⁸⁷(O'Neill, 2009: s.339). Kabul edilen Avrupa Anayasası için 500 olumlu 137 olumsuz ve 40 çekimser oy kullanılmıştır. Ayrıca, Bu dönemde aday statüsünde bulunan Türkiye, Romanya ve Bulgaristan gözlemci statüsünde temsil edilmiş ve antlaşmayı imzalamışlardır.

¹⁸⁸(Ülger, 2008: s.85).

¹⁸⁹(Ülger, 2008: s.85).

¹⁹⁰(Piris, 2006: s.57).

üye sayısı 736 olarak belirlenmiş, ortak karar yönteminin kapsadığı alan sayısı arttırılarak AP, Bakanlar Konseyi ile aynı niteliklere sahip bir yasama organı olarak tanımlanmıştır.¹⁹¹ Anayasal metin, Avrupa Konseyini kurum statüsü içerisinde tanımlamış, ayrıca NÇO ile seçilerek 2,5 sene görev yapacak yeni AB Başkanlığı makamı tahsis etmiştir.¹⁹² Bakanlar Konseyi'nde ise, Dış İşleri Konseyi dışındaki bütün oluşumların, üye devletlerden seçilecek ve eşit dönüşüm ile bir sene görev yapacak temsilci tarafından idame edilmesi tasarlanmıştır. Anayasal antlaşma ile AB Dışişleri Bakanı statüsü yaratılmıştır.¹⁹³ Komisyon üye sayısında anayasal metin ile değişiklik öngörülmüştür. Komisyonun en fazla 15 üyeli olması ve dönüşüm sistemine göre seçilmesi düzenlenmiştir.¹⁹⁴

Anayasal metnin, Birliğin karar alma mekanizmasına getirmiş olduğu yeni yapılanma oldukça dikkat çekicidir. Öncelikle ABA antlaşması ile oluşturulan sütun yapısı kaldırılmıştır.¹⁹⁵ NÇO yeniden tanımlanarak sürecin daha demokratik olmasına özen gösterilmiştir.¹⁹⁶ Yetki ikamesi ilkesi yeniden düzenlenmiş, ilkenin uygulanmasına yönelik sıkı bir denetim mekanizması Anayasal metin ile öngörülmüştür. Ayrıca, ulusal parlamentolarında karar alma sürecine katılmaları sağlanmıştır.¹⁹⁷

Anayasal metin 4 ana bölüm ve 448 maddeden oluşturulmuş, Anayasal metinle eş nitelikte olan protokoller ana metine eklenmiş ve her bölüm de kendi içerisinde çok sayıda alt bölümlere ayrılmıştır.¹⁹⁸ Dokuz başlıktan meydana gelen ilk bölümde Birliğin tanımı, temel değerleri, kuruluşu, tüzel kişiliği ve simgeleri yer almaktadır.¹⁹⁹

Anayasal metnin ikinci bölümü, Temel Haklar Bildirgesine ayrılmıştır. Üçüncü bölüm AB politikalarına dair hükümlerle yedi ana başlıktan oluşmakta, EPB Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (OGSP), İç Pazar, ODGP, ÖAGA, GİB

---

¹⁹¹(Ziller ve Griller, 2008: s.5).

¹⁹²(Church ve Phinnemore, 2005: s.81).

¹⁹³(Piris, 2006: s.61).

¹⁹⁴(Dinan, 2005: s.89).

¹⁹⁵(Piris, 2006: s.62).

¹⁹⁶(Church ve Phinnemore, 2005: s.110).

¹⁹⁷(McGiffen, 2005: s.163).

¹⁹⁸(Biz Yayın Evi, 2005: s.5-8).

¹⁹⁹(Church ve Phinnemore, 2005: s.30).

ve AB organ ve kurumlarının işleyişi gibi alanlara ilişkin düzenlemeler içermektedir. Anayasal metnin son bölümünde ise, genel ve son hükümler yer almakta AB'nin simgeleri ve değiştirilmelerine yönelik hükümler bulunmaktadır.²⁰⁰

Anayasal antlaşmanın kabul edilmesinin verdiği heyecan ile ilk olarak 10 ülke, Anayasal antlaşmayı ülkelerinde onaya sunmuşlardır. İlk referandum İspanya'da gerçekleşmiş, antlaşma %72 oyla kabul edilmiştir.²⁰¹ Ancak İspanya'dan sonra Fransa'da ve üç gün sonra Hollandada gerçekleşen referandumlar, anayasal antlaşma ve AB açısından büyük bir hayal kırıklığı ile sonuçlanmıştır. Antlaşma Fransa'da %55 karşı oyla reddedilmiştir. Hollandada ise anayasal antlaşma yüzde % 62 hayır oyu ile reddedilmiştir.²⁰²

Haziran 2005 tarihine gelindiğinde, Anayasal antlaşma süreci büyük bir çıkmaza girmiştir.²⁰³ Birliğin üye devletlerinden 18'i Anayasal antlaşmayı onaylamıştır.²⁰⁴ Çek Cumhuriyet, Danimarka, İrlanda, Polonya, Portekiz ve Birleşik Krallık Anayasal antlaşmayı onaylamak için referandum tarihi vermiş olsalar da bu ülkelerde referandum gerçekleşmemiştir.²⁰⁵ Sürecin sonunda görünen tablo şu şekildedir. Birliğe üye olan devletlerden ikisi Anayasal antlaşmayı reddetmiş, sekiz devlette ise referandum gerçekleşmemiştir. Beşinci genişlemenin yarattığı heyecan kutlanırken, Anayasal antlaşmanın reddedilmesi, Anayasa projesini rafa kaldırmakla kalmayarak, AB'yi büyük bir siyasi kriz içerisinde sokmuştur.²⁰⁶

Fransa ve Hollanda referandumlarında Anayasal metnin onaylanmaması sonrasında, AB bir yandan Anayasal süreci canlı tutmaya çalışmış, diğer yandan da, AB'nin iki önemli ülkesinden çıkan hayır oyunun, diğer üye devletlerarasında bir domino etkisi yaratmaması amacı ile 16 - 17 Haziran tarihinde, Brüksel'de düzenlenen, AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde, AB Anayasa onay

---

²⁰⁰(Biz Yayın Evi, 2005: s.257-265).Anayasal antlaşmanın son paragrafında ATA ve AB Antlaşmalarının yürürlükten kalkarak, Anayasanın yürürlüğe girdiği ve belirtilen antlaşmaların yerini aldığı ifade edilmektedir.

²⁰¹(Chalmers vd 2010: s.37).

²⁰²(Carbone, 2010: s.23-25).

²⁰³(Amato ve Ziller, 2007: s.4).

²⁰⁴(Chalmers vd 2010: s.38).

²⁰⁵(Karluk, 2007: s.228).

²⁰⁶(Amato ve Ziller, 2007: s.43).Üye devletler de yapılan referandumların ayrıntılı sonuç ve istatistikleri ilgili eserde yer almaktadır.

sürecine bir sene ara verilmesi ve yaklaşık olarak 2 sene sürecek bir değerlendirme sürecinin (*period of reflection*) başlatılması kararı alınmıştır.²⁰⁷

Anayasa'nın reddedilmesi ve AB'nin buna karşı herhangi bir hazırlığının olmayışı, metnin tekrar gündeme getirilerek tartışılmasını imkânsız kılarken, AB Konseyi Başkanı, Jean Claude Juncker, tarafından 16 Haziran 2005 yılında yapılan açıklama da bir D planının gerekliliğinden bahsedilmiş, bu belirsiz sürecin tartışmaya ve değerlendirilmeye açılmasının gerekliliği belirtilmiştir.²⁰⁸ Nitekim, Avrupa Komisyonu 10 Mayıs 2006 tarihinde 'D Planı ve Değerlendirme Sürecine İlişkin Bildiriyi' kabul etmiştir.²⁰⁹ D Planı, Anayasal antlaşmayı kurtarmak için çizilmiş bir strateji değil, uzun süre devam edecek bir reform sürecinin başlangıcı olarak değerlendirilmiştir.²¹⁰

Uzun süren tartışma ve değerlendirme süreci sonrası, Anayasa'nın kurtarılması yerine, metin üzerinde çeşitli revizyonların yapılması kararı alınmıştır.²¹¹ 2007 yılı Mart ayında gerçekleşen AB 50. yıl kutlamaları sonunda Berlin deklarasyonun imzalanması ile düşünme sürecine resmen son verilmiştir.²¹² Portekiz'in dönem başkanlığını yürüttüğü dönemde, yapılan çalışmalar ve Temmuz'dan Ekim'e kadar süren kısa hükümetlerarası konferanslar sonucunda, yeni antlaşma metni üzerinde mutabakata varılmıştır.²¹³ 13 Aralık 2007 tarihinde, Anayasal antlaşma sonrası AB'nin içerisinde bulunduğu belirsizlik dönemi, Reform antlaşması veya Lizbon antlaşmasının imzalanması ile son bulmuştur.²¹⁴

---

²⁰⁷(Weiler ve Wind, 2003: s.77). Fransa ve Hollanda da referandum sonucunda ortaya çıkan olumsuz durumun altında, AB'deki demokrasi paradoksu önemli bir yer tutmaktadır. Ayrıca, Avrupa'de genel olarak kamuoyu AB bütünleşme sürecinde aktif olarak katılmadığını da düşünmektedir. Avrupa kamuoyunun görüşüne başvurulmadan, bir anayasa hazırlayarak sürece referandum ile meşruiyet kazandırılması, genel olarak geri tepen bir siyasi karar olarak tartışmalarda yer bulmuştur.

²⁰⁸(O'Neill, 2009: s.386).

²⁰⁹ http://www.proyectos.cchs.csic.es/euroconstitution/library/documents/Com%202006_212.pdf Erişim Tarihi, 11-11-2011. D Planı ve Değerlendirmeye İlişkin Bildiri ye göre (Communication on Plan D and the period of reflection), tek pazarın tamamlanması önündeki engellerin kaldırılması, AB vatandaşlarına sahip oldukları hakları hatırlatan yetkilendirme kartı (entitlement card), Avrupa'nın daha güvenilir bir yaşam alanına sahip olması, Genişleme ve Birliğin yeni üyeleri hazmetme kapasitesi üzerine Komisyon tarafından rapor hazırlanması, AB'nin dünyadaki rolü, kurumsal sorunların aşamalı bir şekilde çözülmesi ve takvime bağlanması öngörülmüştür.

²¹⁰(Özler ve Mindek, 2008: s.35).

²¹¹(Ülger, 2008: s.87).

²¹² http://europa.eu/docs/berlin_declaration_en.pdf, Erişim Tarihi, 10-11-2011.

²¹³(Pernice, 2008: s.9-10).

²¹⁴(Chalmers vd 2010: s.39).

2. KARAR ALMA MEKANİZMASINA ETKİ EDEN TEMEL UNSURLAR

AB örgütlenme biçimini, dünyada tek ve eşsiz kılan özelliklerin başında, entegrasyon sürecinin kendine özgü bir biçimde devam etmiş ve kendine özgü bir hal almış olması gelmektedir.²¹⁵ Gerçekten de AB sistemi içerisinde karar alma mekanizmasında ve örgüt yapısında, birden fazla etkenin rol oynadığı karmaşık bir yapı söz konusudur.²¹⁶ Bu durumun bir sonucu olarak, AB’de üye ülkelerin kendi yetkilerinden feragat ederek, bu yetkileri Birliğin kurumlarına devretmeleri sonucu ortaya çıkan yapıda ulusüstü bir karakter söz konusu olmaktadır.

AB uluslarüstücülüğün ve hükümetlerarasıcılığın bir arada görüldüğü bir yapıdır.²¹⁷ ABA antlaşması sonrasında AB entegrasyon süreci siyasi birliği kurma yolunda önemli bir adım atmış, Birlik üye devletlerden kurumlarına daha fazla yetki talep ederken AB’de merkezileşme eğilimi güçlenmiştir. Birliğin merkezileşme eğiliminin artması, AB’ye üye devletlerde ulusal hassasiyetlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Birliğe üye olan devletlerin ulusal hassasiyetlerinin giderilmesi ve yerel isteklerin karşılanması için yetki ikamesi ilkesi getirilmiştir. Ulusüstülük ve yetki ikamesi ilkeleri, AB karar alma mekanizması içerisinde önemli ölçüde etkili olmaktadır.

2.1. Ulusüstülük

Ulusüstülük kavramı, ulusal hükümetlerin egemenlik hakları başta olmak üzere, iç hukuk normları ve politikalarını, hükümet üzerinde bağlayıcı bir karakter taşıyan bir diğer ulusüstü kurumla paylaşma süreci olarak tanımlanabilmektedir.²¹⁸ Ulusüstü bir otoriteye bağlanmış bir ulusal hükümet karar alma yetkisini kendi elinde

---

²¹⁵(Ülger, 2008: s.18-19). AB yapısı itibari ile hem federal hem konfederal özellikler taşımaktadır. AB’ye üye devletler her ne ölçüde yetkilerini devretmiş olsalar da üye devletler kendilerine özgü birçok yetkiyi ellerinde tutmakta ve sistem üye devletler arasında pazarlık ve görüşme yolu ile işlemektedir.

²¹⁶(Ülger, 2008: s.18). AB’de güç kullanımı, ulusüstü ulusal ve ulusaltı otoriteler tarafından paylaşılmaktadır. Güç paylaşımının bir sonucu olarak, karar alma mekanizması çeşitli etmenlerden etkilenmektedir.

²¹⁷(Dinan, 2005: s.399).

²¹⁸(Phinnemore ve Mggowan, 2004: s.380).

tutuyor olsa da ulusüstülük prensibinin bir sonucu olarak, egemenlik yetkilerinin önemli bir kısmını bağlı olduğu otoriteye devretmek ve bağlı bulunduğu otorite tarafından belirlenen hukuki ilkeleri, kendi iç hukukunda uygulamak zorundadır.²¹⁹

AB'ye üye olmayı isteyen bir ülke egemenlik yetkilerinin bir kısmını AB kurumlarına devretmeyi kabul ederek, sisteme entegre olmalıdır.²²⁰ AB'de ulusüstülük uygulaması bu şekilde çalışmaktadır. Ulusüstülük ilkesinin sonucu olarak bu durum, ABA ile oluşturulan sütun mekanizmasında kendisini açık bir şekilde ortaya koymuştur.²²¹ Nitekim, ABA ile oluşturulan üç sütunlu yapıda, Topluluklar sütunu ulusüstü bir karakter taşımakta, üye ülkeler egemenlik yetkilerini Birliğin kurumlarına devretmekte iken, ODGP ve Aİİ sütunları hükümetlerarası yapıda olduklarından dolayı yetki devri söz konusu olmamaktadır. ODGP ve Aİİ sütunları Adalet Divanı yargısı dışında bırakılarak, bu alanlarda bir kararın alınması oy birliği yöntemine bağlanmıştır.²²² Ulusüstülük ilkesi gereği birinci sütunda alınan kararlar, üye devletler tarafından kesinlikle bağlayıcılık taşırlarken, belirtilen diğer sütunlarda alınan kararlar, üye devletler tarafından bağlayıcı bir karakter taşımamakta, keza oy birliği yönteminde veto engeline takılmaktadır.²²³

Ulusüstülük ilkesinin AB karar organları tarafından belirlenen normlar üzerinden de karar alma mekanizmasını etkilediği görülmektedir.²²⁴ AB sistemi içerisinde üye devletlerarasındaki uyum entegrasyonu ileri taşımadaki en önemli önceliktir. Ancak geçmişte birbirleriyle sorun yaşanmış olan iki ülkenin, Birlik veya kurumlarınca belirlenen normlara uyması her zaman mümkün olmamaktadır.²²⁵ Bu bağlamda oy birliği yöntemi tüm devletleri memnun eden bir prosedür olarak

---

²¹⁹(Yiğit, 2011: s.1-6).

²²⁰(Chalmers vd 2010: s.14).

²²¹Lizbon antlaşması ile ilgili düzenlemelere bu kısımda yer verilmeyecek, antlaşma ile getirilen düzenlemeler kendi başlığı altında irdelenecektir.

²²²(Ülger, 2008: s.22).

²²³(Phinnemore ve Warleighlook, 2009: s.51).

²²⁴(Steunenber, 2003: s.27).

²²⁵(Slapin, 2011: s.103). Bu durumun en açık örneği olarak, 1965 yılında yaşanan 'Boş Sandalye Krizi' gösterilebilir. Fransa Cumhurbaşkanı De Gaulle, AT'nin (AB bu dönemde Avrupa Toplulukları olarak anılmaktadır.) tarım politikasını protesto etmiş, İngilterenin AT'ye üyelik başvurusunu ABD'nin Avrupa işlerini karışacağı gerekçesiyle reddetmiştir. Ancak asıl neden, De Gaulle'un, Alman işgaline karşı hazırlanmış olduğu donanmanın, İngilizler tarafından batırılmış olmasıdır. Bu nedenle De Gaulle iktidarda kaldığı sürece, İngiltere'nin AT'ye katılmasına izin vermemiştir. Boş sandalye Krizi Lüksemburg Uzlaşısı ile çözülmüş, oy birliği kuralı esnek hale getirilerek veto yetkisi üye ülkelere tanınmıştır.

karşımıza çıkmakta ancak kararların alınmasını yavaşlatmaktadır. Bu nedenle NÇO yöntemi, AB sistemi içerisinde ulusüstülük ilkesinin bir getirisi olarak öne çıkmaktadır.²²⁶

2.2. Yetki İkamesi

2.2.1. Tanımı

AB'nin ulusüstü karakterinin bir gereği olan yetki devri, üye devletlerde, Birliğin merkezileşmesine karşı önemli ölçüde hassasiyetlerinin oluşmasına yol açmaktadır.²²⁷ Bu bağlamda da üye devletlerin kaygılarını karşılanması için yetki ikamesi ilkesi ABA antlaşması ile bir denge unsuru olarak oluşturulmuştur.²²⁸ Ulusüstülük ilkesi AB entegrasyon biçiminin doğal bir özelliği olarak karşımıza çıkmakta iken, Yetki ikamesi ilkesi AB'de daha önce uygulanmış, kurucu antlaşmalarda ifade bulmamıştır.²²⁹

Yetki ikamesi ilkesi kısaca Topluluk bünyesinde alınan kararların vatandaşlara en yakın şekilde alınması olarak tanımlanmaktadır.²³⁰ Birbirlerinden farklı olan devletleri ulusüstü ve hükümetlerarası bir karakter taşıyan yapı içerisinde bir araya getirmek, çözülmesi güç sorunlarında zaman içerisinde ortaya çıkmasını sağlamıştır.²³¹ AB'nin etkin bir şekilde çalışabilmesi için alınan kararlarda vatandaşların hassasiyetlerinin büyük bir önemi bulunmakta, Birlik vatandaşların taleplerini kesinlikle dikkate almak zorundadır. Yetki ikamesi ilkesi bu bağlamda Birliğe gereken çözüm potansiyelini sunacak bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır.²³²

---

²²⁶(Tsebelis ve Garnet, 2001: s.357-359).

²²⁷(A. Warleigh, 2004: s.28).

²²⁸(Constantin, 2008: s.3).

²²⁹(Constantin, 2008: s.4).

²³⁰(Phinnemore ve Warleighlook, 2009: s.379).

²³¹(Alessina ve Perotti, 2004: s.27-28).

²³²(Stirn, 2010: s.5).

2.2.2. Uygulanması

Yetki ikamesi ilkesinin AB’de uygulanması, Komisyonun öncülüğünde gerçekleşmektedir.²³³ İlkenin uygulanmasına yönelik kurumlararası antlaşmanın imzalanması ile birlikte, Komisyon yetki ikamesi ilkesinin uygulanmasına yönelik raporlarını Bakanlar Konseyi ve Parlamento’ya göndermektedir.²³⁴

Yetki ikamesi ilkesinin, AB karar alma mekanizması içerisindeki rolü ABA antlaşmasının 5. maddesinde açıkça ortaya çıkmaktadır.²³⁵ İlgili maddeye göre, Topluluk, üye ülkenin bir faaliyeti Topluluktan daha iyi yapamaması durumunda, ulusüstü yetkilerle donatılmış, AB kurumlarını devreye sokabilmektedir. Bu bağlamda, AB ile yerel veya alt idari birimler arasında iletişim kurulmakta, halkın bir şekilde karar alma da etkin olması sağlanmaktadır.²³⁶

Yetki ikamesi ilkesi birey ve AB özelinde denge kurulması açısından büyük önem arz etmektedir. AB’nin ulusüstü yetkilerle donatılmış olan organları yanında, ulusaltı idari birimlerin karar alma sürecine katılması yetki ikamesi ilkesi ile güçlenmektedir.²³⁷ Sorunsuz işleyen bir karar alma mekanizması için yetki ikamesi ilkesi büyük bir önem arz etmekte, AB sisteminde en alt birimlerin dahi kararlarda rol oynamasını sağlayarak karar alma sürecini etkilemektedir.²³⁸

3. LİZBON ANTLAŞMASI ÖNCESİ AVRUPA BİRLİĞİ KARAR ALMA PROSEDÜRLERİ

AB’nin, kendine özgü geliştirmiş olduğu kurumsal karakteri ve karar alma mekanizması, günümüz uluslararası örgütlerinin çalışma ilke ve prensiplerinden oldukça farklıdır.²³⁹ Birliğin kurulduğu ilk günden günümüze kadar neredeyse aynı

²³³(Dogan ve Currie, 2009: s.15-16).

²³⁴İlgili Protokol metni için bkz; <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2004:310:0207:0209:EN:PDF> Erişim Tarihi 11-11-2011.

²³⁵(Chalmers vd 2010: s.361).

²³⁶(George vd 1997: s.123-124).

²³⁷(Dinan, 2005: s.432-433).

²³⁸(Dogan ve Currie, 2009: s.16).

²³⁹(Egenhofer, 2009: s.1).

kalan kurumsal yapısına rağmen, Lizbon antlaşması yürürlüğe girene kadar, karar alma mekanizması son yirmi yılda tam dört kez değişikliğe uğramıştır.²⁴⁰

Lizbon antlaşmasının imzalanmasına kadar geçen süre içerisinde AB organları, başta Parlamento olmak üzere karar alma mekanizması üstünde oldukça etkili yetkilerle donatılmış, Birliğin yetkisi altına giren politika alanları oldukça genişlemiş, sonuç olarak karar alma mekanizmasının dinamik ve hızlı çalışması adeta bir zorunluluk haline gelmiştir.²⁴¹

AB kurulduğunda sadece altı üye için tasarlanmış olan karar alma mekanizması, Birliğin 2004 yılında 25, 2007 yılında ise 27 üyeye ulaşması ile işlevselliğini yitirmeye başlamıştır.²⁴² Birliğin Karar alma mekanizmasında gerçekleştirilen modifikasyonlar, zamanla karar alma sisteminin gelişmesini sağlamış olsada, karmaşık ve anlaşılması güç bir yapının ortaya çıkmasına neden olmuştur.²⁴³

AB'nin Danışma, Onay, İşbirliği ve Ortak Karar yöntemi olmak üzere dört tane temel karar alma prosedürü bulunmaktadır. Birlik bütçesi için özel bir karar alma yöntemi geliştirilmiş, Lizbon antlaşması öncesi II. ve III. sütun mevzuatı içinse, Avrupa Konseyi'ne ve Bakanlar Konseyi'ne geniş yetkiler veren özel karar alma yöntemleri belirlenmiştir.²⁴⁴

Lizbon antlaşması öncesi AB karar alma mekanizmasının yukarıda bahsedilenler çerçevesinde İşbirliği yöntemi ile sınırlı olduğunun ileri sürülmesi yanlış olmayacaktır. Ancak, Lizbon antlaşması sonrası Ortak karar prosedürü AB'nin temel karar alma prosedürü olarak belirlenmiştir.²⁴⁵

---

²⁴⁰(Egenhofer, 2009: s.3).

²⁴¹(Tsebelis, 2011: s.2).

²⁴²(Egenhofer, 2009: s.8).

²⁴³(Kaiser ve Elvert, 2005: s.201-202).

²⁴⁴(Horvath ve Odor, 2010: s.173-176).

²⁴⁵(Horvath ve Odor, 2010: s.174).

3.1. Birinci Sütunda Karar Alma Mekanizması

AB I. sütun karar alma mekanizması prosedürlerinde karar alma sürecini başlatan Birliğin temel yürütme organı Komisyon'dur.²⁴⁶ Komisyonun önerisi ışığında, Bakanlar Konseyi ya AP ile ya da kendi karar alarak gerekli ise Ekonomik ve Sosyal Komite (EKOSOK) veya Bölgeler Komitesine de danıştıktan sonra kararı benimsemektedir.²⁴⁷ EKOSOK ve Bölgeler Komitesinin öneri hakkında ileri sürdüğü görüşler Bakanlar Konseyi'ni bağlayıcı nitelik taşımamaktadır.²⁴⁸ Devlet ve Hükümet Başkanlarından oluşan Avrupa Konseyi ise yasama sürecine katılmamakta, bütünleşmenin stratejik yönlendirilmesi görevini yürütmektedir.²⁴⁹

Birliğin hükümetlerarası olan II. ve III. sütunlarında karar alma mekanizması supranasyonal olan I. sütundan farklıdır.²⁵⁰ AB karar alma mekanizmasının gelişim sürecinde, karmaşık bir yapı ortaya çıkmıştır. I. sütun karar alma mekanizmasında Bakanlar Konseyi birden fazla oylama yöntemi ile kararları benimsemekte, diğer taraftan ise AP'nin belirlenen politika alanlarında karar alma mekanizmasına Bakanlar Konseyi ile katılması süreci uzatmaktadır.²⁵¹

Lizbon antlaşması öncesi, I. Sütunda Bakanlar Konseyi bir kararı çoğunlukla oybirliği ve NÇO yöntemi ile benimseme yoluna gitmiştir. AP'nin ise yasama sürecine katılımı dört şekilde mümkün olabilmektedir.²⁵² Önemli ticaret antlaşmaları ve ticaret ile ilgili kararlarda AP'nin bilgilendirilmesi²⁵³ zorunlu kılınmış ancak bütçe

---

²⁴⁶(Horvath ve Odor, 2010: s.176). Komisyon, birinci sütunda Avrupa Toplulukları Antlaşması (ATA) altında yasama sürecini başlatan organdır. Ancak, Euratom Antlaşması sadece Danışma yöntemi ile karar alma sürecini düzenlemiştir. Euratom Antlaşmasında Ortak karar alma prosedürü olmadığı için, AP hiçbir zaman, eş yasama organı olarak karar alma sürecine katılmamıştır. Euratom Antlaşmasına göre bir karar Komisyon tarafından önerinin hazırlanması ile başlamakta, AP'ye Bölgeler komitesi ve EKOSOK'a danışıldıktan sonra (her zaman olmamaktadır) Bakanlar Konseyi ya NÇO ya da Oybirliği ile hareket ederek kararı kabul etmektedir.

²⁴⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.176).

²⁴⁸http://www.eu2008.si/en/About_the_EU/EU_Institutions/Consultative_Bodies/index.html, Erişim Tarihi; 09-01-2011.

²⁴⁹(Phinnemore ve Warleighlook, 2009: s.49).

²⁵⁰(Dinan, 2005: s.73-74).

²⁵¹(Ülger, 2008: s.93).

²⁵²(Horvarth ve Odor, 2010: s.176).

²⁵³http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325EN.003301.html, Erişim Tarihi; 09-01-2011. Bilgilendirme prosedürü altında AP'nin bilgilendirilmesi gerekli konular, ATA Md.60(2), 99(2), 99(4), 100(2), 104(11), 111(1), 114(3), 133. ATA'nın 133. maddesi ortak ticaret politikasını kapsamaktadır. Bu nedenle özel bir bilgilendirme şekli düzenlenmiştir. Konsey ATA Md.133

için özel bir prosedür oluşturulmuştur.²⁵⁴ Tüm bu yasama sürecine EKOSOK ve Bölgeler Komitesinin dâhil edilmesi karar alma mekanizmasının daha da karmaşık hale gelmesine neden olmuştur.²⁵⁵

Bakanlar Konseyi'ndeki oylama yöntemleri, AP'nin ve diğer danışma organlarının yasama sürecine katılımı karar alma mekanizmasında birden fazla yöntemin kullanılmasına neden olmaktadır.²⁵⁶ Bu nedenle karar alma mekanizmasının işlevsel bir şekilde çalışması, Birliğin revizyon antlaşmalarında her türlü ihtimali, hangi oylama sisteminin hangi politika alanı için kullanılacağını, AP'nin hangi alanlarda yasama sürecine katılması gerektiğini açıkça ortaya koymasına bağlıdır.²⁵⁷

AT/ABA'larına göre Komisyon I. sütunda yasama sürecini başlatma tekeli elinde bulundurmaktadır.²⁵⁸ Komisyon tarafından hazırlanan öneri metni, AB'nin diğer organlarına, sunulmaktadır. Komisyonun kararı sadece oybirliği yöntemi ile Bakanlar Konseyi tarafından değiştirilebilmekte, Komisyon yasama sürecinin herhangi bir aşamasında, yasa önerisini ya da taslak metni geri çekebilmektedir.²⁵⁹

Komisyon tarafından hazırlanan yasa önerisi, Bakanlar Konseyi tarafından ya da Bakanlar Konseyi ve AP tarafından ortaklaşa kabul edilmektedir. Bakanlar Konseyi temel yasa yapıcı organ olduğu için her yasa önerisinin kabul edilmesinde aktif olarak rol oynamaktadır. Parlatentonun rolü yasa önerisinin içeriğine göre

---

kapsamına giren ticari antlaşmalarda, AP'yi bilgilendirmektedir. AP'nin belirtilen maddelerdeki durumlarda bilgilendirilmesi sembolik olsa da, AP'yi Birliğin yaptığı işlerden haberdar tutmaktadır.

²⁵⁴(El- Agraa, 2007(a): s.41-42).

²⁵⁵http://www.eu2008.si/en/About_the_EU/EU_Institutions/Consultative_Bodies/index.html

ECOSOK ve Bölgeler Komitelerine danışılması politika alanına göre değişebilmektedir. Genel olarak yasa yapıcı tarafından düşüncelerine sık sık başvurulmayan bu organların görüşleri politika alanının konusuna bağlıdır. Bazı alanlarda her iki Komiteye başvurulması gerekebilmeğe, bazı durumlar da sadece bir Komiteden fikir alınması yeterli olabilmektedir.

²⁵⁶(Schulz ve Konig, 2000: s.654).

²⁵⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.176).

²⁵⁸(Chalmers vd 2010: s.77). Komisyonun yasama sürecini başlatma tekilini elinde bulundurması, Bakanlar Konseyi, AP ve Avrupa Konseyi'nin herhangi bir yasa teklifinde bulunamayacağı anlamına gelmemektedir. Bu durum özellikle AB'nin stratejik yol haritasını ve bütünlüğünün seyrini belirleyen Avrupa Konseyi içinde geçerlidir. Stratejik kararlar ve direktiflerin kabul edilmesi ve bu alanlarda Komisyon tarafından bir yasa önerisinin hazırlanması için Avrupa Konseyi belirli alanları belirlemekte ve Komisyondan bu alanlarda yasama sürecinin başlamasını beklemektedir.

²⁵⁹(Chalmers vd 2010: s.58-59). Komisyon, yasama sürecine dâhil olan karar organlarının metin üzerinde yaptığı değişiklikleri kabul edilemez bulursa, yasama sürecini her aşamada durdurabilmekte, metni geri çekebilmektedir.

değişebilmektedir.²⁶⁰ AP, kimi zaman sadece danışma organı olarak yasama sürecine dâhil olurken, diğer yasa önerilerinde, Bakanlar Konseyi ile eş yetkilere sahip olan yasama organı olarak karar alma sürecinde görev yapmaktadır.²⁶¹ Karar organlarının hangi yetkilerle yasama sürecine katılacakları, Bakanlar Konseyi'nin hangi oyalama yöntemini kullanacağı bu nedenle AT/ABA'larında her ayrı politika alanı için açıkça belirtilmiştir.²⁶²

3.1.1. Danışma Prosedürü

Danışma prosedürü, AP'nin rolünün en az olduğu, ancak kararlarının ve görüşlerinin ihmal edilemeyeceği bir karar alma yöntemidir.²⁶³ ATA (Avrupa Toplulukları Antlaşması)'nın 250. maddesinde düzenlenmiş olan prosedürün en önemli noktası Bakanlar Konseyi'nin, AP'ye danıştıktan sonra karar alabilmesidir.²⁶⁴

Bakanlar Konseyi, AP tarafından belirtilen görüşe göre hareket etmek zorunda olmamakla birlikte, Bakanlar Konseyi'nin AP'ye danışması, zorunlu görevidir. Bu nedenle, AP önüne gelen tasarı üzerinde olumsuz bir görüş belirtmiş ise, önerinin kabul edilmesini, görüş bildirme süresini geciktirerek önleyebilmektedir.²⁶⁵

Acil olarak kabul edilmesi gereken kararlarda AP görüş bildirme süresini geciktirerek yasama sürecinde etkili olabilmektedir. AP, Komisyon tarafından kendisine iletilen tasarı üzerinde kabul veya red kararı verebilmekte veya değişiklik isteyebilmektedir.²⁶⁶

---

²⁶⁰(Horvath ve Odor, 2010: s.76-77).

²⁶¹(Egenhofer, 2009: s.18).

²⁶²(Borchart, 2010: s.79-80).

²⁶³(Özdemir, 2001: s.16-18). Lizbon antlaşması öncesi, Danışma Prosedürünün geçerli olduğu alanlar; Konseyin kabul etme yöntemi ve Danışma prosedürüne dâhil olan konular; Oybirliği, AB vatandaşlarının AP ve mahalli seçimlerde seçme ve seçilme hakkı, ATA Md. 19, Oybirliği ile AB vatandaşlığına ilişkin haklar ATA Md.22, Oybirliği ve Vize, göç gibi serbest Dolaşım ile ilgili politikalar ATA Md. 67, NÇO ve Devlet yardımları, ATA Md.89, Oybirliği ile Vergi eşitliği, ATA Md. 93, Oybirliği ve Ortak Pazar mevzuatlarının yakınlaştırılması, ATA Md. 94, Avrupa Merkez Bankası statüsünün çeşitli maddelerinde değişiklik teklif ederse NÇO, Eğer Komisyon teklif ederse Oybirliği, AMBS'nin statüsünde değişiklik yapılması ATA Md. 107, NÇO İstihdam politikası, ATA Md.128, Oybirliği ve NÇO Çevre ile ilgili Konular, ATA Md.175.

²⁶⁴(Egenhofer, 2009: s.26).

²⁶⁵(Horvath ve Odor, 2010: s.177).

²⁶⁶(Phinnemore ve Warleighlook, 2009: s.51).

Komisyon sürecin bir an önce sonlanması için, AP tarafından öne sürülen görüşü dikkate alarak tasarıyı tekrar gözden geçirmekte, Komisyon tarafından AP'nin görüşleri de dikkate alınarak hazırlanan öneri metni bu defa sadece Bakanlar Konseyi'ne ibraz edilmektedir.²⁶⁷

Danışma prosedüründe, AP'nin öneri ve görüşleri dikkate alınarak hazırlanan metin Komisyon önerisi olarak Bakanlar Konseyi'ne sunulmaktadır. Bu nedenle de AP dolaylı bir şekilde danışma prosedüründe etkili olabilmektedir. Komisyon ve AP tarafından bir anlamda ortaklaşa hazırlanan metin, Bakanlar Konseyi tarafından sadece oybirliği yöntemi ile reddedilebilir.²⁶⁸

Danışma prosedüründe, Bakanlar Konseyi AP tarafından tasarı için önerilen görüşleri her zaman dikkate almamaktadır. Bunun en önemli nedeni Komisyon önerisinin AP ve Bakanlar Konseyi'nde eş zamanlı olarak tartışılmasıdır.²⁶⁹ AP'den önce eğer üye devletler öneri üzerinde bir karara varmışsalar, AP'nin görüşü bir anlamda sembolik olarak istenmektedir.²⁷⁰

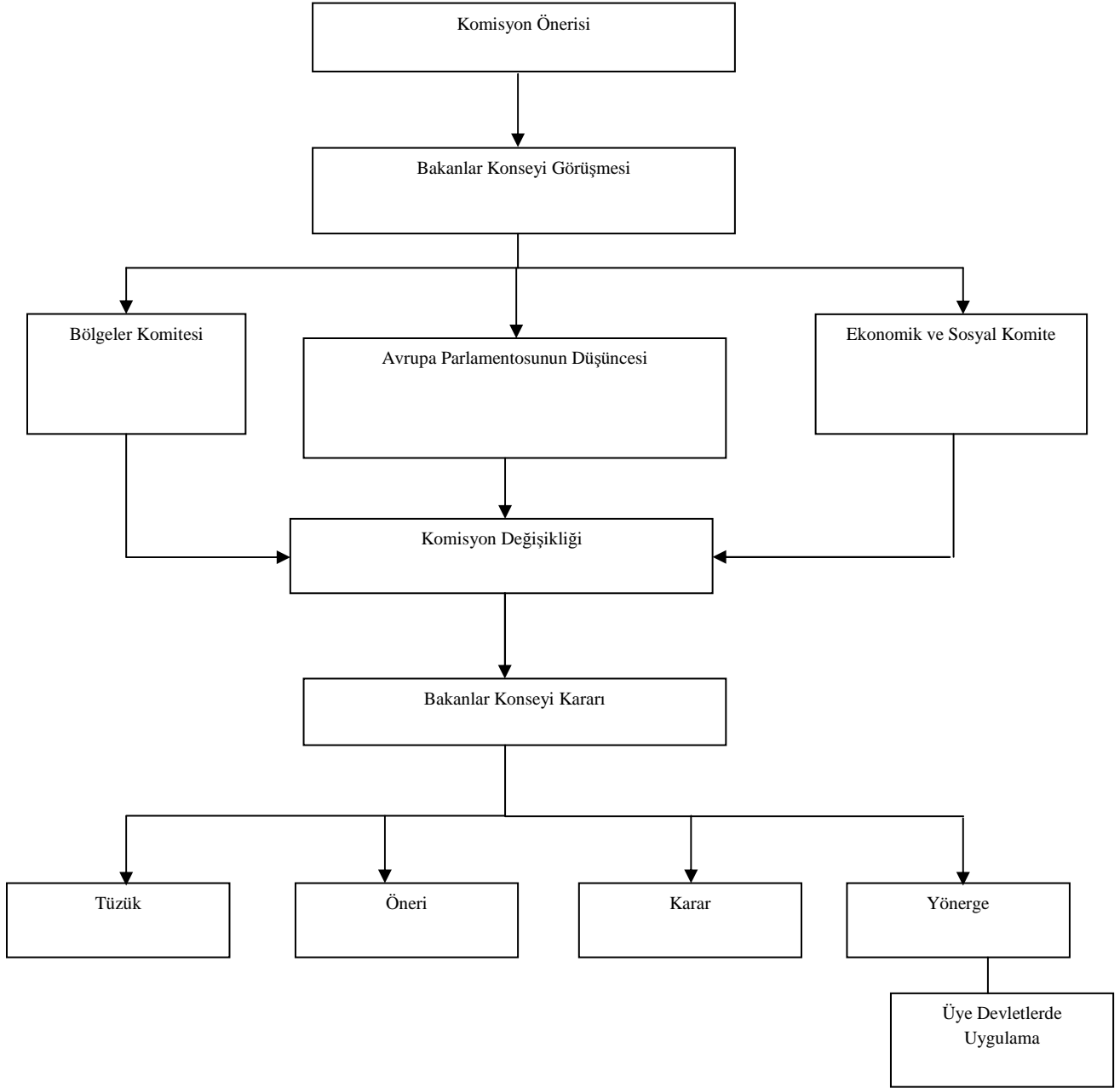
---

²⁶⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.177).

²⁶⁸(Selck, 2006: s.64).

²⁶⁹(Horvath ve Odor, 2010: s.178).

²⁷⁰(Özdemir, 2001: s.8).

Şekil – 1: Danışma Prosedürü

3.1.2. İşbirliği Prosedürü

İşbirliği prosedürü 1987 yılında imzalanan ATS ile AB karar alma yöntemi olarak benimsenmiştir.²⁷¹ İşbirliği prosedürünün benimsenmesi bu yıllarda AP adına büyük bir başarı olarak sayılmış, AP'nin yasama sürecinde büyük bir güç kazanmasını sağlamıştır. İşbirliği prosedürü, Danışma yönteminin daha güçlendirilmiş hali olarak tanımlanabilmektedir.²⁷²

İşbirliği prosedürü, ATA 252. maddesi ile düzenlenmiştir. İlgili madde gereği İşbirliği prosedürü Komisyonun önerisi ile Bakanlar Konseyi'nin, AP tarafından yasa önerisi üzerinde yapılan değişiklikleri veya görüşünü aldıktan sonra, öneri üzerinde tekrar görüşerek ve gerekli düzenlemeleri yaparak ikinci görüşme için NÇO ile bir Ortak Tutum hazırlamasıyla devam etmektedir.²⁷³

Bakanlar Konseyi tarafından hazırlanan Ortak tutum AP'ye ibraz edilmektedir. Bu aşamada AP'nin ortak tutum üzerinde üç seçeneği bulunmaktadır. AP, Konseyin hazırladığı ortak tutumu kabul edebilir, üyelerinin salt çoğunlu ile hareket ederek ortak tutumu reddedebilir, tekrar mutlak çoğunlukla hareket ederek öneride daha fazla değişiklik teklifi verebilmektedir.²⁷⁴

Bakanlar Konseyi tarafından hazırlanan ortak tutum AP'ye bildirildikten sonra AP, tutumu onaylar veya önerinin bildirim tarihinden itibaren üç ay içerisinde bir karar belirtmez ise, Bakanlar Konseyi öneriyi karara bağlamaktadır.²⁷⁵

AP'nin üyelerinin salt çoğunluğu ile hareket ederek Bakanlar Konseyi tarafından belirlenen ortak tutumu reddetmesi halinde Bakanlar Konseyi ancak ikinci görüşmede oybirliği ile ortak tutumu kabul edebilmektedir.²⁷⁶

---

²⁷¹(Horvath ve Odor, 2010: s.179).

²⁷²(Egenhofer, 2009: s.26).

²⁷³(Official Journal of The European Communities[EC], 2002: s.135).

²⁷⁴(EC, 2002: s.135). ATA md. 252(b) ve 252 (c)'ye göre Komisyon ve Bakanlar Konseyi, Ortak Tutumun belirlenmesine yönelik nedenleri ve gerekçelerini AP'ye bildirmekle yükümlüdürler.

²⁷⁵(EC, 2002: s.134).

²⁷⁶(EC, 2002: s.134).

AP'nin üyelerinin salt çoğunluğu ile öneri üzerinde daha fazla değişiklik teklif etmesi halinde ise, Danışma prosedüründe öngörülen usul uygulanmaktadır. AP'nin değişiklik önerileri Komisyon tarafından benimsenirse, dikkate alınmakta, Bakanlar Konseyi'nin önüne gelen öneri Komisyon tarafından gönderildiği için Bakanlar Konseyi, öneriyi sadece oybirliği ile reddedebilmektedir.²⁷⁷

Bakanlar Konseyi öneriyi kabul edecek ise, Komisyon tarafından yeniden gönderilen öneri NÇO ile kabul edilebilmektedir.²⁷⁸ Ancak Komisyon, AP tarafından önerilen değişiklikleri kabul etmez ise kendi görüşünü de öneriye ekleyerek öneriyi Bakanlar Konseyi'ne ibraz eder. Bakanlar Konseyi Komisyon tarafından gönderilen belgeyi oybirliği ile kabul edebilir veya değiştirebilir.²⁷⁹

Bakanlar Konseyi, AP'nin ortak tutumu reddetmesi ya da değişiklik önermesi durumlarında üç ay içerisinde karar vermek zorundadır. Bakanlar Konseyi belirtilen süre içerisinde herhangi bir karar almaz ise Komisyon önerisi kabul edilmemiş sayılmaktadır.²⁸⁰

ATA 252.madde (g)'ye göre, Bakanlar Konseyi veya AP tarafından öneri ile ilgili herhangi bir karar alınmaz ise ilgili süre ancak yine Bakanlar Konseyi ve AP'nin yetkisi ile ancak bir ay uzatılabilmektedir.²⁸¹

İşbirliği yönteminin kapsadığı alanların büyük bir çoğunluğu Amsterdam antlaşması ile daraltılmıştır. Amsterdam antlaşması ile İşbirliği prosedürüne dâhil olan konuların büyük bir çoğunluğu, Ortak Karar prosedürüne tabii konular haline getirilmiştir.²⁸²

---

²⁷⁷(EC, 2002: s.134).

²⁷⁸(EC, 2002: s.134).

²⁷⁹(EC, 2002: s.134).

²⁸⁰(EC, 2002: s.134). ATA madde 252 (f) de belirtilen durum Bakanlar Konseyi'nin bir bakıma veto yetkisi sayılabilmektedir. Bu nedenle ATA'nın 252. maddesi (c), (d) ve (e) bentlerindeki durumlar oluştuğunda Bakanlar Konseyi üç ay içerisinde karar vermek zorundadır.

²⁸¹(EC, 2002: s.135).

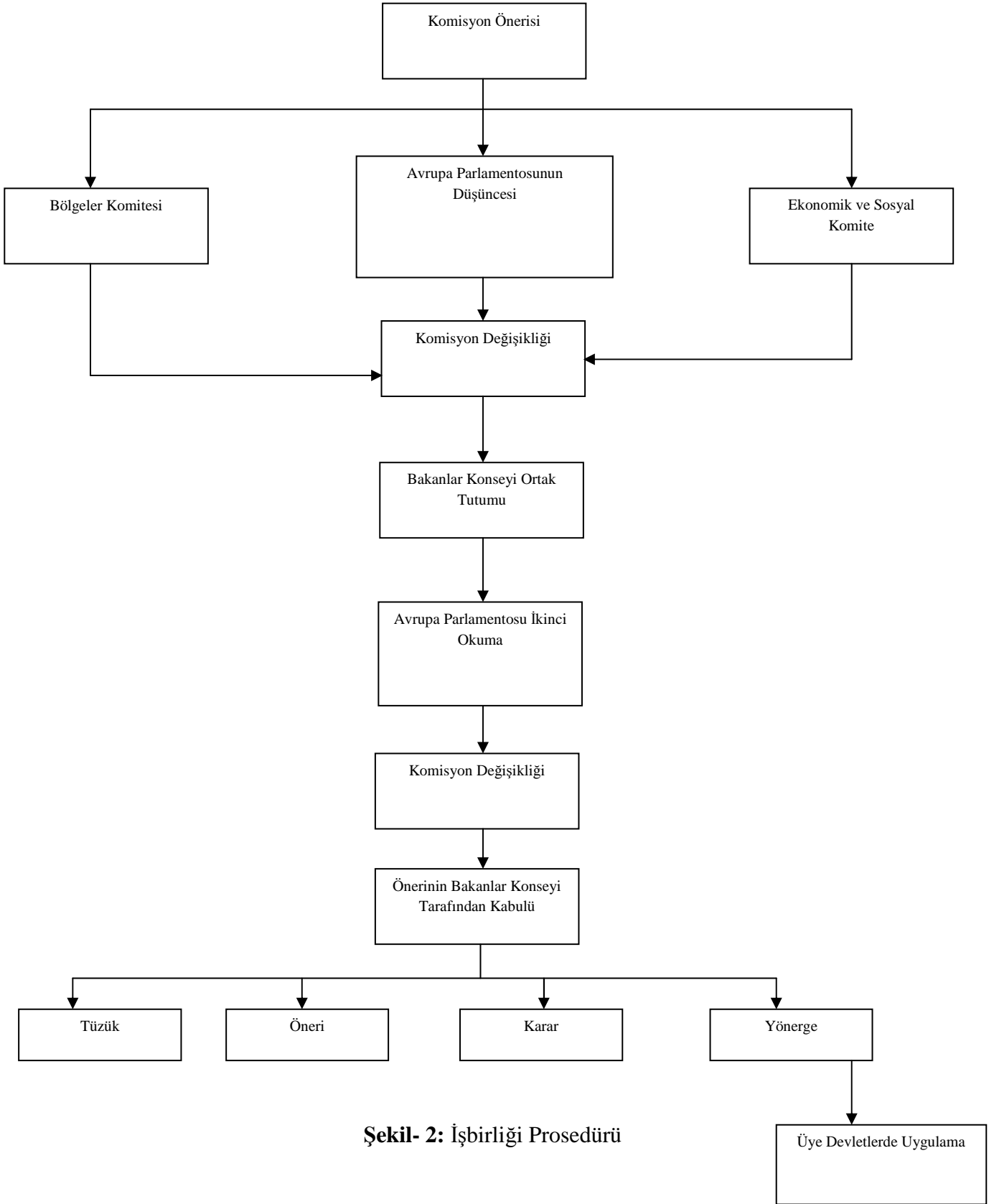
²⁸²(Farrell vd 2002: s.6).

İşbirliği prosedürü Amsterdam antlaşması sonrası EPB konuları ile ilgili dört alanı kapsayacak şekilde düzenlenmiştir.²⁸³ Nice Antlaşmasının hazırlanması sürecinde, İşbirliği prosedürünün kaldırılması tartışılmışsa da bu konuda herhangi bir karara varılamamıştır. Ancak Lizbon antlaşması ile bu durum çözüme kavuşturulmuştur.²⁸⁴

---

²⁸³(Özdemir, 2001: s.18). İşbirliği prosedürünün öngöröldüğü ilgili Maddeler, ATA Md. 99 Topluluğun ve üye devletlerin ekonomik durumlarının izlenmesi, ATA Md. 102 Topluluk kurumları ve üye devletlerin mali kurumlar erişimine imkân veren özel düzenlemeler, ATA Md. 103 Topluluk ve üye devletlerin tahahhütleri ve kredi imkânlarından yararlanma yasağı, ATA Md. 106 Piyasaya sürülecek olan paraların sorunsuz dolaşımı.

²⁸⁴(Horvath ve Odor, 2010: s.179).

3.1.3. Onay Prosedürü

ATS ile AB karar alma yöntemlerine kazandırılan, bir diğer karar alma prosedürü de Onay yöntemidir.²⁸⁵ Onay yöntemi, ATA'nın 192. maddesinde düzenlenmiştir. Onay prosedürü AP'nin yetkilerini genişletmekle birlikte, antlaşmalarla belirtilen alanlar da AP'ye veto hakkı da vermektedir.²⁸⁶

Onay yönteminde Bakanlar Konseyi bir kararı benimsemeden AP'nin onayını almak zorundadır.²⁸⁷ AP'de kabul kararı oyların salt çoğunluğu ile alınmaktadır. Bakanlar Konseyi Komisyondan gelen öneriyi AP'ye göndermekte, AP'nin onayını aldıktan sonra NÇO veya oybirliği ile hareket ederek karar vermektedir.²⁸⁸

AP öneri üzerinde değişiklik yapma yetkisine sahip değildir. AP herhangi bir öneriyi reddederse Bakanlar Konseyi öneriyi benimseyememektedir.²⁸⁹ Kurucu antlaşmalarda belirtilen alanlarda Onay prosedürü, AP'yi güçlü bir karar organı haline getirmektedir.²⁹⁰ Ancak AP'nin öneri üzerinde değişiklik önerememesi, AP bakımından bir yetki kaybı olarak nitelendirilebilir. AP önüne gelen herhangi bir öneriyi reddettiğinde, AP'nin yasama etkinliği de sona ermektedir.²⁹¹

Onay prosedüründe, AP dışında herhangi bir karar organı öneri üzerinde değişiklik teklif etmez ise, AP harekete geçerek deklarasyonlar yayımlamakta ve bilgilendirici ön görüşmeler düzenlemektedir.²⁹² AP tarafından gerçekleştirilen bilgilendirici bu etkinlikler sonucunda Komisyonun ve üye devletlerin öneri

---

²⁸⁵(Andersen ve Eliassen, 1996: s.130).

²⁸⁶(Egenhofer, 2009: s.26). Onay yönteminin geçerli olduğu ve AP'nin veto yetkisine sahip olduğu alanlar genellikle AB'nin gelişimi ile ilgili önemli politika alanları, önemli ticaret antlaşmaları, genişleme ve ortaklık antlaşmalarıdır.

²⁸⁷(Chalmers vd 2010: s.112).

²⁸⁸(Horvath ve Odor, 2010: s.179).

²⁸⁹(A.J Warleigh-Lack, 2003: s.70).

²⁹⁰(Özdemir, 2001: s.22-23). Onay prosedürünün öngörüldüğü ilgili ATA Maddeleri; ATA Md. 105, Bakanlar Konseyi Oybirliği ile karar alarak Mali kurumların denetlenmesine ilişkin özel düzenlemeler, ATA Md.107, Bakanlar Konseyi NÇO ile karar alarak, Konsey Komisyon önerisi ile karar alıyorsa Oybirliği ile hareket eder, AMB'nin Statüsünde değişiklik yapılması, ATA Md.161 Yapısal Fonlar, Konsey Oybirliği ile karar alır, ATA Md. 190 AP Genel Seçimleri kurallarının belirlenmesi, Konsey Oybirliği ile karar alır, ATA Md. 214 Komisyon Başkanı ve üyelerin AP tarafından onaylanması, ATA madde 300 Topluluk tasarrufunun değiştirilmesini gerekli kulan diğer antlaşmalara ilişkin düzenlemeler, Bakanlar Konseyi tarafından NÇO ile kararlaştırılmaktadır.

²⁹¹(Horvath ve Odor, 2010: s.180).

²⁹²(Horvath ve Odor, 2010: s.180.).

hakkında bilgilendirilmesi sağlanırken aynı zamanda, AP'nin öneri hakkındaki görüşü ve hangi değişikliklerin yapılması gerektiği dolaylı bir şekilde üye devletlere ve Komisyona iletilmektedir.²⁹³ Böylelikle Komisyon ve üye devletler öneriyi AP için önem arz eden değişiklikleri yaparak modifiye etme şansı bulmakta, öneri AP tarafından onay almış sayılmaktadır.²⁹⁴

3.1.4. Ortak Karar Prosedürü

Ortak karar prosedürü, ABA antlaşması ile benimsenmiştir.²⁹⁵ Ortak karar prosedürüne ait temel düzenlemeler ATA'nın 251. Maddesi 3. ve 5. hükümleri arasında yer almaktadır.²⁹⁶ 1999 yılında Komisyon, Bakanlar Konseyi ve AP'nin yayımladıkları ortak bildiri ile ortak karar prosedürü için uzlaşma komitesi prosedürünün nasıl uygulanacağına dair kurallar belirlenmiştir.²⁹⁷

ABA antlaşması ile ilk olarak 15 alanda öngörülen ortak karar prosedürü, Amsterdam antlaşması ile 23 yeni politika alanını kapsar hale getirilmiştir.²⁹⁸ Nice antlaşması ile ortak karar prosedürünün kapsadığı alan sayısı yeniden genişletilmiş, AP'ye eş yasa yapıcı gücü kazandırılarak, prosedür 5 yeni alana daha genişletilmiştir.²⁹⁹ Ortak karar prosedürü Lizbon antlaşması ile AB'nin temel karar alma yöntemi haline getirilmiş, kapsadığı alan sayısı 84'e çıkarılmıştır.³⁰⁰

Ortak karar prosedürünün kapsadığı alanların giderek genişletilmesi, AB'nin kurumsal gelişimi üzerinde oldukça etkili olmuştur.³⁰¹ Günümüzde AP'nin Bakanlar

---

²⁹³(Vaubel, 2009: s.54).

²⁹⁴(Özdemir, 2001: s.11-12). AP'nin öneri üzerinde değişiklik önerme yetkisi bulunmamakla birlikte, AP içtüzüğü Md.86'a göre AP'nin yetkili olan komisyonu, öneri hakkında AP'ye bir ara rapor hazırlayabilmektedir. Hazırlanan ara raporda yapılması istenen değişikliklerde bulunmakta, AP'nin rapordaki önerilerden birini kabul etmesi durumunda AP Başkanı Bakanlar Konseyi ile görüşmelere devam edilmesi kararını almaktadır. APİT ile öngörülen bu düzenleme sonucu, AP ve Bakanlar Konseyi arasındaki iletişim yolu açık tutulmaktadır.

²⁹⁵(Horvath ve Odor, 2010:s.180).

²⁹⁶(Egenhofer, 2009: s.25).

²⁹⁷(Vataman, 2010: s.6).

²⁹⁸(Horvath ve Odor, 2010: s.180).

²⁹⁹Ortak karar alma prosedürüne dâhil olan konular Lizbon antlaşması sonrası olağan karar alma prosedürü altında düzenlenmiştir. Olağan karar alma prosedürüne dahil olan konular Ek-IV'de detaylı bir şekilde sunulmuştur.

³⁰⁰Ortak karar alma prosedürünün AB'nin temel karar alma prosedürü haline getirilmesi, Lizbon antlaşması ile gerçekleşmiştir.

³⁰¹(Slapin, 2011: s.8).

Konseyi yanında eş yasa yapıcı organ haline gelmesi, ortak karar yönteminin bir sonucudur.³⁰²

Ortak karar yöntemi bir bakıma AP'nin danışma, işbirliği ve onay prosedürlerindeki yetkilerinin tümünün bileşiminden oluşmaktadır.³⁰³ Danışma ve işbirliği prosedürlerinde AP, öneri üzerinde değişiklik önerebilmekte ancak karar alıcı bir organ olarak hareket edememektedir. Ortak karar prosedüründe ise AP, değişiklik önerisi yapabildiği gibi, AP'nin onayı bir önerinin kararlaştırılması için zorunludur. Onay yönteminde ise, AP kaçınılmaz olarak karar alıcı olmakla birlikte, direkt olarak öneri üzerinde değişiklik yapamamaktadır.³⁰⁴

Ortak karar yöntemi, karar organları arasında gerçekleşecek olan üç görüşmede son bulabileceği gibi, öneri üzerinde Bakanlar Konseyi ve AP'nin uzlaşmasına bağlı olarak birinci veya ikinci görüşmede de son bulabilmektedir.³⁰⁵

Ortak karar prosedürü Komisyonun eş zamanlı olarak yasa önerisini Bakanlar Konseyi ve AP'ye göndermesi ile başlamaktadır. Önerinin eş zamanlı olarak her iki karar organına birden gönderilmesi ortak karar prosedürünün en önemli özelliğidir.³⁰⁶

Komisyon tarafından Bakanlar Konseyi ve AP'ye ibraz edilen önerinin, her iki organa ulaşması ile birlikte birinci görüşme süreci başlamaktadır. Bu aşama da AP ilk adımı atarak, Komisyon tarafından gönderilen önerinin isteklerini ne kadar karşıladığına karar vermekte ve öneri hakkında belirtilen prosedür gereği ilk görüşmesini yapmaktadır.³⁰⁷ AP öneriyi görüşülmesi için ilgili komiteye göndermekte, süreci izlenmesi ve komiteye bir görüş oluşturması için raportör atamaktadır. AP, raportör tarafından hazırlanan raporu ve komite tarafından

---

³⁰²(Oddvar ve Fossum, 2002: s.52).

³⁰³(Horvath ve Odor,2010: s.180).

³⁰⁴(Schulz ve König, 2000: s.655).

³⁰⁵(EC, 2002: s.133).

³⁰⁶(EC, 2002: s.133).

³⁰⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.181).

hazırlanan dosyayı inceledikten sonra, öneriyi hiçbir değişiklik önermeden kabul edebilir, değişiklik önerebilir veya reddedebilir.³⁰⁸

Bakanlar Konseyi, AP ile eşzamanlı olarak öneri üzerinde görüşmeye başlamış olsa da, Bakanlar Konseyi öneriyi karara bağlamak için AP'nin kararını almak zorundadır. AP Komisyon önerisi için bir değişiklik yapılmasını istemez veya istediği değişiklikler Komisyon tarafından kabul edilirse, aynı zamanda Bakanlar Konseyi de AP'nin önerisi ile aynı görüşü paylaşıyorsa, Bakanlar Konseyi öneriyi NÇO ile karara bağlayarak ortak karar sürecini sonlandırmaktadır.³⁰⁹ Karara bağlanan öneri Bakanlar Konseyi ve AP Başkanları, Genel Sekreterler ve AP tarafından imzalandıktan sonra AB resmi gazetesinde yayımlanmakta ve yürürlüğe girmektedir.

Bakanlar Konseyi, AP ile aynı fikri paylaşmıyorsa, Bakanlar Konseyi, Komisyon teklifi, AP ve ilgili komitelerin görüşleri doğrultusunda NÇO ile hareket ederek ortak tutum kabul etmektedir. Bu aşamada ikinci görüşmeler olarak adlandırılan süreç başlamaktadır.³¹⁰

Bakanlar Konseyi'nin ortak tutumu Komisyonun gerekçeleri ve ilgili görüşme tutanakları ile birlikte ikinci görüşme için AP'ye gönderilmektedir. İkinci görüşme olarak adlandırılan bu aşamada, AP, Bakanlar Konseyi tarafından kendisine gönderilen ortak tutum için en fazla bir ay uzatılabilen üç aylık süre içerisinde, görüş bildirmeyebilir, Bakanlar Konseyi'nin ortak tutumunu benimseyebilir, mutlak çoğunlukla ortak tutumu reddedebilir, Bakanlar Konseyi'nin ortak tutumuna üyelerinin mutlak çoğunluğu ile karar vererek değişiklik önerisinde bulunabilmektedir.³¹¹

AP'nin Bakanlar Konseyi'nin ortak tutumuna karşı herhangi bir karar almadığı ve Bakanlar Konseyi'nin ortak tutumunu onayladığı durumlarda, yasa önerisi

---

³⁰⁸<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+RULES EP+20120110+ANN-21+DOC+XML+V0//EN&language=EN&navigationBar=YES> Erişim Tarihi 11-11-2011.

³⁰⁹(Horvath ve Odor, 2010: s.181).

³¹⁰(European Parliament[EP], 2010: s.41).

³¹¹(EC, 2002: s.133).

Bakanlar Konseyi tarafından hazırlanan ortak tutum bağlamında karara bağlanarak sona ermektedir.³¹²

AP'nin Bakanlar Konseyi'nin ortak tutumunu üyelerinin mutlak çoğunluğu ile reddetmesi durumunda ise, yasa önerisi benimsenmemiş sayılarak süreç sona ermektedir.³¹³

Eğer AP, üyelerinin salt çoğunluğu ile hareket ederek Bakanlar Konseyi'nin ortak tutumuna değişiklik önerisinde bulunursa, AP'nin değişiklik önerileri Komisyon'a, Komisyonun AP değişiklik önerileri hakkındaki değerlendirmesi de Bakanlar Konseyi'ne gönderilmektedir.³¹⁴ Değişiklikler ikinci görüşmede görev alan raportörün raporunda bulunan ve ilgili komitenin değiştirerek ya da değiştirmeden benimsediği tavsiyeye ek olarak ayrıca Avrupa Parlamentosu İç Tüzüğü'nün (APİT) 62. maddesine doğrudan Genel Kurulda önerilebilmektedir.³¹⁵ AP Başkanı, değişiklik önerisinin kabul edilip edilmeyeceğine ilişkin Komisyon görüşünü isteyebilmektedir.

Bakanlar Konseyi'nin Komisyonun değerlendirmesi ile kendisine gelen AP değişiklikleri üzerinde en fazla bir ay uzatılmak şartıyla dört ay süresi bulunmaktadır. Bakanlar Konseyi, üç aylık süre içerisinde, AP'nin değişiklik önerilerini onaylar ise yasa önerisi karara bağlanarak ortak karar prosedürü son bulmaktadır. Bakanlar Konseyi değişikliklerin kabul edilmesi için ilgili antlaşma hükmüne göre NÇO veya oybirliği ile karar almaktadır. Komisyonun olumsuz görüş bildirmesi durumunda ise Bakanlar Konseyi oybirliği ile hareket etmek

---

³¹²(EP, 2010: s.41).

³¹³(EC, 2002: s.133). ATA Md. 251(b). Bakanlar Konseyi'nin belirtilen durumda uzlaşma komitesini toplantıya çağırma seçeneği bulunmamaktadır.

³¹⁴(EC, 2002: s.133).

³¹⁵<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+RULES+EP+20120611+RULE-062+DOC+XML+V0//EN&language=EN&navigationBar=YES>, Erişim Tarihi; 11-11-2011. Ortak tutum üzerinde bir değişiklik yapılması APİT'in 62. maddesi 1. fıkrasında düzenlenmiştir. İlgili maddeye göre Genel kurulda değişiklik, yetkili komite 37 milletvekili ve bir siyasi grubun başvurusu ile yapılabilmektedir. Ayrıca APİT'in 62. madde 2. fıkrasına göre Ortak tutumda değişiklik yapılması, 150 ve 151. maddelere uygun koşulları taşımaktadır. Bu koşullar; AP'nin ilk görüşmede kabul ettiği tutumun tümünü veya bir kısmını yeniden düzenlemesi, Bakanlar Konseyi ve AP arasında bir uzlaşmaya varılması, birinci görüşmede dâhil edilmeyen ve içeriği farklı olan bir kısmında değişiklik yapılması, ilk görüşmesi sonrası ortaya yeni bir durumun ortaya çıkması'dır.

zorundadır.³¹⁶ Öneri metni benimsendikten³¹⁷ sonra AP Başkanı ve Genel Sekreterler tarafında imzalanmakta ve AB gazetesinde yayımlanmaktadır.

Eğer Bakanlar Konseyi, AP tarafından önerilen değişikliklerin tümünü NÇO ile reddeder ya da onaylamaz ise, Bakanlar Konseyi ve AP arasında üçüncü görüşmeler ve uzlaşma görüşmeleri başlamaktadır.³¹⁸ Üçüncü görüşmelerde, Bakanlar Konseyi'nin kararını izleyen ve en fazla iki hafta uzatılabilecek olan, altı hafta içerisinde Uzlaştırma Komitesi toplanmaktadır.³¹⁹

Uzlaştırma Komitesi, AP ve Bakanlar Konseyi'nden 27 temsilci seçilerek oluşturulmaktadır. Komisyon üyeleri de Uzlaştırma Komitesi görüşmelerine katılabilmektedir.³²⁰ Uzlaştırma Komitesinin görevi, altı hafta ve en fazla iki hafta uzatılabilecek toplam 8 haftalık süre içerisinde AP ve Bakanlar Konseyi arasında bir uzlaşmaya varılmasını sağlayarak, Bakanlar Konseyi'nin NÇO ile, AP üyelerinin de salt çoğunluğu ile ortak bir metin üzerinde uzlaşmaya varmasını sağlamaktır.³²¹

Uzlaştırma prosedürünün üç muhtemel sonucu bulunmaktadır. Uzlaştırma komitesi bir karara vararak ortak bir metin onaylar ise, komitenin onayına müteakiben altı hafta içerisinde, AP oylarının salt çoğunluğu ile yasa önerisini onaylamak zorundadır. Bakanlar Konseyi ise NÇO ile komite tarafından benimsenen ortak metni onaylamak zorundadır.³²²

Eğer Uzlaştırma komitesi bir uzlaşmaya varır, ancak AP ve Bakanlar Konseyi yapılan görüşmelerde önerilen metin üzerinde uzlaşmaya varamaz ya da iki kurumdan biri belirtilen sürede öneriyi onaylamaz ise, söz konusu tasarruf kabul edilmemiş sayılır ve yasa önerisi benimsenmemiş kabul edilerek, prosedür sona

---

³¹⁶(EC, 2002: s.133).

³¹⁷ Bu aşamada metin, LEX PE-CONS documents olarak adlandırılır.

³¹⁸(Horvath ve Odor, 2010: s.181). Komisyon AP değişiklik önerilerini kabul etmez ise, Bakanlar Konseyi oybirliği ile hareket ederek kabul kararı alabilmektedir.

³¹⁹(Mariotto ve Franchino, 2011: s.2; EC, 2002: s.133).

³²⁰(Camilla ve Franchino, 2011: s.2). AP delegasyonunun nasıl atanacağına dair ilgili düzenleme APİT'İN 63. maddesinde yer almaktadır.

³²¹(EC, 2002: s.133).

³²²(EC, 2002: s.133).

ermektedir.³²³ Eğer Uzlaştırma Komitesi ortak bir metin üzerinde anlaşmaya varamaz ise süreç herhangi bir yasa benimsenmeden sonlandırılmaktadır.³²⁴

Uzlaştırma Komitesi için öngörölen altı haftalık süre, Komitenin ilk görüşmesinden itibaren geçerli olmakta, hazırlık çalışmaları ise, Komite çalışmalarının bir hafta öncesinden başlamaktadır.³²⁵ Uzlaştırma komitesinde, benimsenecek olan ortak metnin kabulü, Komisyonun aktif olarak katılmasını gerekli kılmamaktadır. Ancak Komisyon ATA 250. madde de belirtilen rolü gereği teklif geliştirme hakkına sahiptir.³²⁶

Altı haftalık süreye ek olarak, Uzlaşma Komitesi için öngörölen sürenin en fazla iki hafta daha uzatılması Üçlü Diyalog (*dialogues*) olarak adlandırılmaktadır.³²⁷ Bu süreç içerisinde, Bakanlar Konseyi, AP ve Komisyon, üçlü diyalog içerisinde görüşlerini paylaşmaya başlamaktadır. Üçlü Diyalog süreci, Uzlaştırma Komitesinin ilk görüşmesinden önce yapılmakta, uzlaşmaya varamayan karar organlarının öneri hakkındaki tutumlarını açık bir şekilde ortaya koymalarını sağlayarak, Komite görüşmelerinin başarılı bir şekilde sonlandırılması için öngörölmüştür.³²⁸

Uzlaşma Komitesinin başarılı bir şekilde yönetilmesi için, Komitenin, Komisyon, AP ve Bakanlar Konseyi tarafından hazırlanan çalışmalara ulaşma yetkisi bulunmaktadır.³²⁹ Bahsedilen çalışmalar iki bölümden oluşmakta, A bölümü, üzerinde mutabık olunan konuları barındırmaktadır. B bölümünde ise üzerinde ortak bir karara varılamayan hususları kapsamaktadır. Uzlaşma Komitesi, Bakanlar Konseyi ve AP arasında uzlaşılamayan konular için, her iki organla da görüşme yapmaktadır. Komite, AP ve Bakanlar Konseyi arasında bir uzlaşmaya vardıldıktan sonra, önerinin imza edilmesi ve AB resmi gazetesinde yayımlanmasını sağlamakla yükümlüdür.³³⁰

---

³²³(EC, 2002: s.133).

³²⁴(Horvath ve Odor, 2010: s.182).

³²⁵(Horvath ve Odor, 2010: s.182)

³²⁶(EC, 2002: s.132).

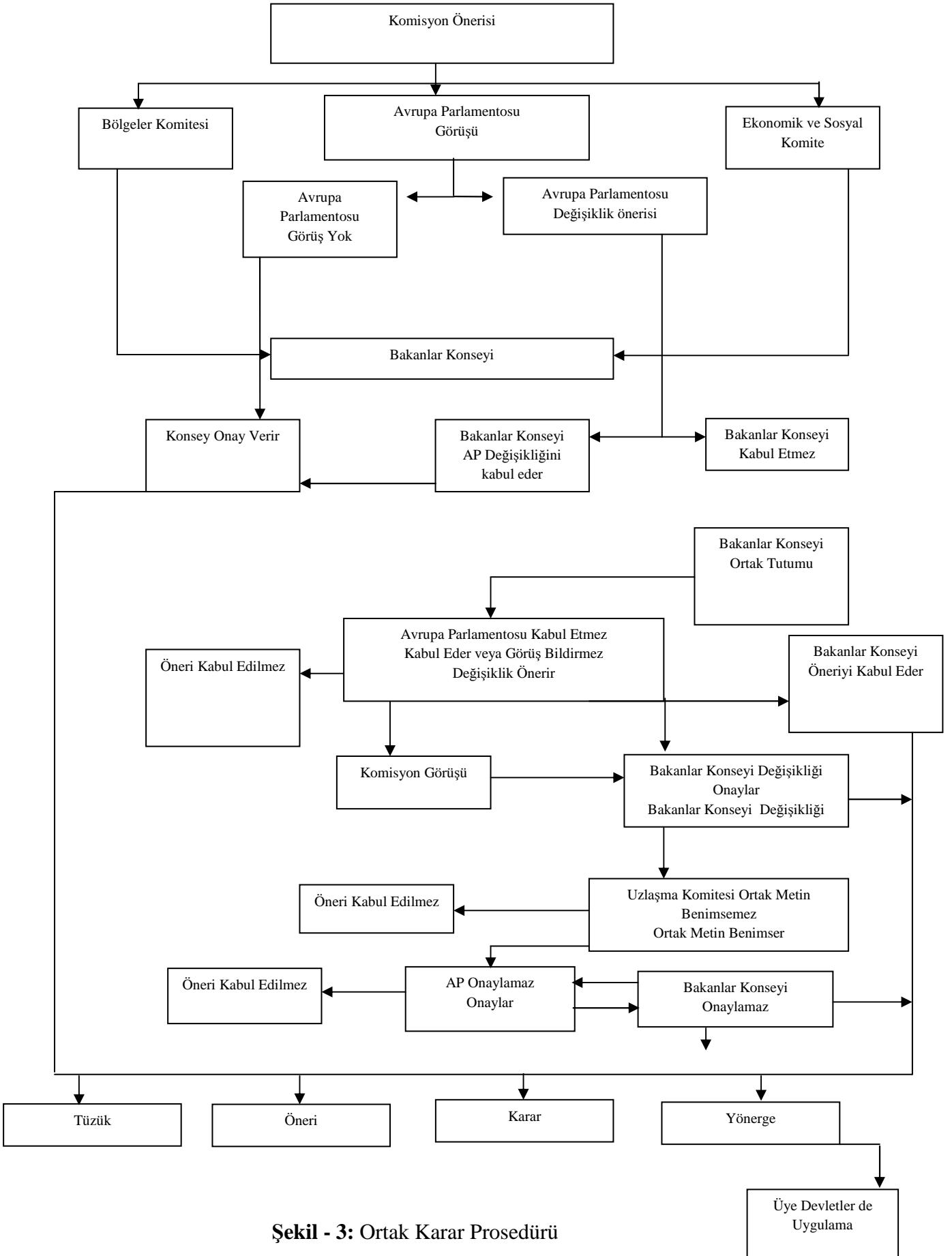
³²⁷(Mariotto ve Franchino, 2011: s.2).

³²⁸(Horvath ve Odor, 2010: s.182).

³²⁹(Mariotto ve Franchino, 2011: s.2).

³³⁰(European Parliament[EP], 2009: s.22).

Ortak karar prosedürünün Uzlaşma Komitesi aşamasında Komisyonun yetkisi, diğer karar alma prosedürleri ile kıyaslandığında oldukça sınırlı olarak gözükmektedir. Komisyonun Uzlaşma komitesi toplanana kadar yasa önerisini geri çekme hakkı bulunmakla birlikte, Uzlaşma komitesinin toplanması ile birlikte görevi sona erer. Bu aşamadan sonra mevzuat hakkında kararın alınması Bakanlar Konseyi ve AP'ye kalmıştır.

Şekil - 3: Ortak Karar Prosedürü

3.2. İkinci Sütunda Karar Alma Mekanizması

AB ikinci sütunu olan ODGP, Maastricht antlaşması ile kurulmuştur.³³¹ Önemle belirtmek gerekir ki, AB ikinci sütunu hükümetlerarası bir karaktere sahiptir. Bu nedenle ikinci sütunda karar alma mekanizması Avrupa Konseyi ve Bakanlar Konseyi'nin görev sorumluluğu altındadır.³³²

Avrupa Konseyi, ODGP sütunun stratejik yönetiminden sorumlu ana organ olmakla birlikte, ODGP sütunu ile ilgili genel prensiplerin oluşturulması, Birliğin bu alanda izleyeceği yol haritasının belirlenmesi gibi önem taşıyan kararların alınması ve savunma gibi kritik konularda AB tarafından uygulanmasını uygun gördüğü ortak stratejiler benimsemektedir.³³³ Avrupa Konseyi, AB'nin ODGP'de birlik ve etkinliğini garanti altına alarak, ODGP ile ilgili yasa önerilerini, ortak eylemler ve ortak tutumlar yolu ile gerçekleştirmektedir.³³⁴

İkinci sütunda AP ve Komisyonun katılımı oldukça sınırlıdır.³³⁵ Birinci sütunda olduğu gibi ikinci sütunda Komisyon yasama sürecinin başında yer almamaktadır. ODGP'de karar süreci Komisyon tarafından başlatılabilir de, üye devletlerde yasa önerisi ibraz etme hakkına sahiptirler. AB'ye üye devletler, ODGP ile ilgili herhangi bir konuda Bakanlar Konseyi'ne soru yöneltebilmekte, ya da yasa önerisi verebilmektedir.³³⁶

Avrupa Konseyi Başkanı, ODGP ile ilgili konularda AP'ye sembolik olarak danışmak zorundadır. Bu uygulama için belirli bir tarih aralığı veya zaman kısıtlaması öngörülmemiştir.³³⁷ Ancak, Avrupa Konseyi Başkanlığı'nın ve Komisyonun, AP'yi ODGP ile ilgili konularda sürekli olarak bilgilendirmesi genel bir zorunluluktur. AP, Bakanlar Konseyi'ne ODGP hakkında soru sorma ve öneride bulunma ile yetkilendirilmiştir.³³⁸

---

³³¹(Ülger, 2008: s.64).

³³²(Egenhofer, 2009: s.6).

³³³(Farrell vd 2002: s.80).

³³⁴(Borchardt, 2010: s.96).

³³⁵(Dogan ve Currie, 2009: s.6-7).

³³⁶(Horvath ve Odor, 2010: s.184-185).

³³⁷(Gamble ve Lane, 2009: s.42).

³³⁸(Horvath ve Odor, 2010: s.185).

İkinci sütunda kararlar ABA antlaşmasının 24. (1) maddesi dâhilinde Bakanlar Konseyi ve Avrupa Konseyi tarafından oybirliği yöntemi ile alınmaktadır.³³⁹ Herhangi bir üye devletin, ODGP’de çekimser kalması, alınması istenen kararın önünde engel teşkil etmemektedir.³⁴⁰ Yapıcı çekimserlik olarak adlandırılan bu uygulama ile çekimser kalan üye devlet, alınan kararı uygulamakla yükümlü olmamakla birlikte, Birliğin alınan karar doğrultusunda hareket edeceğini kabul etmektedir.

İkinci sütunda bazı istisnai durumlarda NÇO yöntemine de başvurulmaktadır.³⁴¹ ABA antlaşmasının 23.maddesi (2)’ye göre, Bakanlar Konseyi, ortak eylem, ortak tutum, ortak strateji ile uygulanacak olan bir karar benimsemiş ise, NÇO ile karar almaktadır. Üye devletlerin Bakanlar Konseyi’nde NÇO ile alınan bir karar hakkında dolaylı olarak veto hakları bulunmaktadır. Birliğe üye bir devlet, kendi ulusal çıkarı gereği önem teşkil eden bir kararın NÇO ile alınmasına karşı çıkabilmektedir. Bahsedilen durumda ise Bakanlar Konseyi, tekrar NÇO ile hareket ederek, ilgili mevzuatın Avrupa Konseyi’ne gönderilmesine karar verir. Avrupa Konseyi kendisine gönderilen kararı oybirliği ile onaylamak zorundadır.³⁴²

3.3. Üçüncü Sütunda Karar Alma Mekanizması

Maastricht antlaşması ile kurulan üçüncü AB sütunu, CPAİ’dir. Üçüncü sütunda karar sürecini başlatma yetkisi, ODGP sütununda olduğu gibi birinci sütundan farklıdır. Komisyonun yasa sürecini başlatma yetkisi özel kılınmamakla birlikte, yasa yapım süreci üye devletler ve Komisyon arasında paylaştırılmış bir yetkidir.³⁴³

Birliğin ikinci sütununda olduğu gibi, üçüncü sütunda da kararlar Bakanlar Konseyi ve Avrupa Konseyi tarafından alınmaktadır. Ancak Avrupa Konseyi’nin görevi sadece stratejik yönergelerin kabul edilmesi ile sınırlandırılmıştır.³⁴⁴ CPAİ

³³⁹European Union[EU], 2008: s.).

³⁴⁰Constructive Abstention; Yapıcı Çekimserlik

³⁴¹(Horvath ve Odor, 2010: s.185).

³⁴²(Horvath ve Odor, 2010: s.185).

³⁴³(Egenhorfer, 2009: s.6).

³⁴⁴(Chrysochoou vd 1999: s.87.)

sütununda Bakanlar Konseyi oybirliği ile hareket ederek, ortak tutumlar benimseyebilmekte, sözleşmeler yayımlayabilmekte çerçeve kararlar alabilmektedir.³⁴⁵

Üçüncü sütunla ilgili alanların çoğu oybirliği yöntemi ile Bakanlar Konseyi tarafından karara bağlanmaktadır.³⁴⁶ Ancak bazı istisnai durumlarda Bakanlar Konseyi, NÇO ile karar alabilmektedir. Üçüncü sütunda alınan bir karar, eğer Birlik seviyesinde uygulanacak ise, Bakanlar Konseyi NÇO yöntemi ile hareket etmek zorundadır.³⁴⁷

CPAI sütununda, Bakanlar Konseyi herhangi bir konuda bir karar almış yada konvansiyon yayımlamış ise AP'ye danışması zorunludur.³⁴⁸ AP, Bakanlar Konseyi'nin belirlediği bir sürede, ilgili kararı kendisine gönderilmesini takiben üç aydan daha az olmamak şartı ile mutlaka görüşünü bildirmekle yükümlüdür.³⁴⁹

3.4. Avrupa Birliği Bütçe Prosedürü

AB bütünleşme sürecinin kendine özgü karakteri Birliğin bütçesinin oluşturulması ve yönetimine de yansımıştır. AB bütçesini sıradan bir uluslararası organizasyon veya devlet bütçesinden ayıran çok sayıda eşsiz özellik bulunmaktadır.³⁵⁰ Geleneksel bir uluslararası organizasyon veya bir devlet bütçesine göre, AB bütçesi çok geniş bir alanı kapsamakta, Birliğin yürüttüğü operasyonlar ve bütçe yönetiminin finansmanı çok sayıda denetim mekanizmasına tabii bulunmaktadır.³⁵¹

AB bütçesi ile ilgili düzenlemeler, ATA'nın beşinci bölüm ikinci başlığı altında ve 268-280 maddeleri arasında düzenlenmiştir. ATA'nın 268 ile 280

---

³⁴⁵(Horvath ve Odor, 2001: s.185).

³⁴⁶(Staab, 2011: s.23).

³⁴⁷(Horvath ve Odor, 2010:s.185).

³⁴⁸(Horvath ve Odor, 2010: s.186).

³⁴⁹(Horvath ve Odor, 2010: s.186).

³⁵⁰(Lindner, 2006: s.3).

³⁵¹(Simovic, 2005: s.194).

arasındaki maddeleri Birliğin temel finansal ve bütçe prensiplerini, AB bütçesinin öz kaynaklarını ve Birliğin bütçe kabul usulüne ilişkin mevzuatı içermektedir.³⁵²

3.4.1. Mali İlkeler ve Temel Bütçe

ATA'nın 272. maddesine göre AB'de iktisadi yıl 1 Ocak'ta başlamakta ve 31 Aralık sona ermektedir.³⁵³ ATA'nın 268. maddesine göre ise Birlik bütçesinde gelirler ve giderler dengeli olmak zorunda, bütçe açık vermemelidir. Bütçe harcamalarının finansmanı tamamen öz kaynaklardan karşılanmaktadır. Bütçe kalemleri amaç ve kullanım alanlarına göre farklı sınıflamalar altında bölümlere ayrılmıştır.³⁵⁴

ATA'nın 270. maddesine gereğince, Komisyon bütçe üzerinde yasa teklifi verememekte, ayrıca uygulamaya dönük bir karar alamamaktadır. Ancak Komisyon tarafından verilen teklifler Birliğin bütçesi için uygulanabilir ve kendi öz kaynaklarını aşmıyor ise, herhangi bir güvenceye gerek duymadan Komisyon tarafından önerilen teklifin bütçe tarafından finansmanı sağlanabilmektedir. Bütçenin kontrolü Komisyonun sorumluluğun altında bulunmaktadır.³⁵⁵

3.4.2. Bütçe Kaynakları

AB ortak bütçesi 1958 ve 1970 yılları arasında Birliğe üye olan devletlerin sağladıkları katkılar yoluyla finanse edilmiştir. Ancak 1970 yılında Lüksemburg uzlaşısı ile Birlik bütçesinin kendi öz kaynakları ile finanse edilmesi kararı alınmıştır.³⁵⁶ ATA'nın 269. maddesi gereğince, Komisyon önerisi gereği Bakanlar Konseyi, AP'ye danıştıktan sonra bütçenin öz kaynakları ile ilgili konularda oybirliği ile hareket ederek karar vermektedir. Bakanlar Konseyi tarafından bütçenin öz kaynakları ile ilgili olarak alınan karar üye devletlerin Anayasal kuralları gereğince, üye devletlerce uygulamaya koyulmaktadır.³⁵⁷

---

³⁵²(Horvath ve Odor, 2010: s.194).

³⁵³(EC, 2002: s.141).

³⁵⁴(EC, 2002: s.140).

³⁵⁵(EC, 2002: s.140).

³⁵⁶(Lindner, 2006: s.122).

³⁵⁷(EC, 2002: s.140).

AB bütçesinin kendi öz kaynaklarını oluşturması, Birliğin bütçesini üye devlet katkılarından bağımsız hale getirerek, otomatik bir finansman mekanizmasının kurulmasını sağlamıştır.³⁵⁸

1988 yılına kadar Birlik bütçesinin gelir kalemleri gümrük vergileri, tarım vergileri³⁵⁹ ve katma değer vergisi³⁶⁰ olmak üzere üç temel kaynak üstünde düzenlenmiştir. 1988 yılında öz kaynak yetersizliğinden dolayı Birlik, üye devletlerin Gayri Safi Milli Hâsıllarından (GSMH) doğrudan AB bütçesine katkı sağlayan dördüncü bir finansman kaynağı oluşturmuştur.³⁶¹ AB bütçesinde geleneksel kaynakların bütçeye olan katkısı gün geçtikçe azalmaktadır. Bunun yanı sıra, üye devletler tarafından bütçeye doğrudan yapılan katkı daha da önem kazanmaktadır.³⁶² AB 2012 bütçesi 147.2 milyar Euro olarak açıklanmıştır. 2012 AB bütçesi öz kaynaklarına bakıldığında Katma Değer Vergileri'nin bütçeye olan katısının 14 milyar euro olması beklenmektedir. Üye devletlerin GSMH'larından AB bütçesine aktardıkları payın, 2012 için 92.7 milyar euro, gümrük vergileri, şeker harçları ve diğer bütçe kaynaklarının diğer öz kaynaklara oranla bütçeye daha az katkı sağladığı belirtilmiştir. 2013 bütçesinin ise 129.1 milyar Euro olması beklenmektedir.³⁶³

3.4.3. Mali Perspektif

AB ilk uzun dönemli bütçe paketini 1988'de kabul etmiştir.³⁶⁴ Birliğin öz kaynaklarının azalması, tarım giderlerinin artması, yapısal fonlarının giderek genişlemesi gibi çok sayıda problemle karşılaşılması, ilk uzun dönemli bütçe paketinin kabul edilmesini zorunlu kılmıştır.³⁶⁵

³⁵⁸(Horvath ve Odor, 2010: s.195).

³⁵⁹(Watts, 2008: s.216-217). Birliğe üye devletler geleneksel bütçe kalemleri olarak bilinen kaynakların vergilerinin %25'ini kendi idari masraflarının karşılanması adına kesinti yapmakla yetkilendirilmişlerdir. Toplanan vergilerin kalan %75'lik kısmı direkt olarak Birliğin bütçesine aktarılmaktadır. Tarımsal harçlar tarım gümrükleri ile değiştirilmiştir. 1995 yılında Dünya Ticaret Örgütü Uruguay toplantısında tarımsal harçların ticaretin önünde engel teşkil ettiğinin saptanması üzerine harçlar, varılan uzlaşma sonucunda, gümrük vergileri olarak değiştirilmiştir.

³⁶⁰(Horvath ve Odor, 2010: s.195).Katma Değer Vergisi (VAT) 2007- 2013 yılları arasında geçerli olmak üzere 0,3% olarak belirlenmiştir.

³⁶¹(El- Agraa, 2007(b): s.361).

³⁶²(Horvath ve Odor, 2010: s.195).

³⁶³ http://ec.europa.eu/budget/figures/2012/2012_en.cfm Erişim Tarihi, 20-03-2012

³⁶⁴(Watts, 2008: s.110). 1988'de kabul edilen bütçe paketi Delors I paketi olarak adlandırılmaktadır.

³⁶⁵(Horvath ve Odor, 2010: s.196).

İlk bütçe paketinin kabul edilmesinden sonra, II. Delors paketi 1993 ve 1999 yıllarını kapsayacak şekilde düzenlenmiş ve benimsenmiştir. 1999 yılında ise 2006 yılına kadar geçerli olacak 'Gündem 2000' raporu kabul edilmiş, 2006 yılında ise 2006 ve 2013 yıllarını kapsamış olan Mali ilkeler paketi düzenlenmiştir.³⁶⁶ AB bütçesi için düzenli bir şekilde yenilenen Mali ilkeler, Birlik bütçesinin istikrarlı ve uzun dönemde AB ve politikalarının finansmanın sağlanması için büyük önem taşımaktadır.³⁶⁷

1988 yılında kabul edilen I. Delor's paketi, AB bütçesi için büyük bir reform öngörmüş daha sonra ise, yedi yıllık süre ile yenilenen bütçe paketleri ile Mali ilkelerin benimsenmesi bir kural haline gelmiştir. Bütçe Mali ilkeleri, AB'nin bir yıllık toplam giderlerini çeşitli kategoriler altında sınıflandırarak, Birliğin öz kaynakları dâhilinde bir yıllık harcama planı öngörmektedir.³⁶⁸

Bütçe mali ilkeleri üye devletlerin Hükümetleri veya Devlet başkanları tarafından kabul edilmektedir. Mali ilkeler prensibi veya sistemi, Lizbon Antlaşması öncesi, Birliğin kurucu antlaşmaları ile düzenlenmemiş ve herhangi bir hukuksal dayanak sağlanmamıştır.³⁶⁹ Belirtilen nedenlerden dolayı, Mali ilkeler benimsenirken, Birliğe üye olan her devletin düşüncesinin dikkate alınması için oybirliği yöntemi benimsenmiştir. Birliğe üye devletler Mali ilkeler üzerinde uzlaşmaya vardıklarında AP ile de uzlaşmak zorundadırlar. AP'nin rızası olmadan üye devletler tarafından üzerinde mutabık olunan mali ilkeler kabul edilmemektedir.³⁷⁰

Mali ilkelerin kabul edilmesi, Birliğin istikrarlı ve şeffaf ekonomik yönetimini garanti altına almakta ve yıllık bütçenin de kabul edilmesini kolaylaştırmaktadır.³⁷¹ 1980'li yıllarda, Bakanlar Konseyi ve AP'nin bütçe üzerinde mutabık olamaması çok sayıda problemin ortaya çıkmasını sağlamış, yıllık bütçe birçok kez vaktinden sonra

---

³⁶⁶(Simovic, 2005: s.249-250).

³⁶⁷(El- Agraa, 2007(b): s.358). AB bütçesinin antlaşmalardan doğan beş önemli mali ilkesi bulunmaktadır. Bunlar; 1- Annuality (Bütçenin bir yılı kapsamı), 2- Balance (Denge), 3-Unity (Bütünlük), 4- Universality (Genellik), 5-Specification (Belirleme).

³⁶⁸(Lorca, 2005: s.1).

³⁶⁹(Watts, 2008: s.110).

³⁷⁰(Horvath ve Odor, 2010: s.196).

³⁷¹(Lindner, 2006: s.33).

benimsenmek zorunda kalınmıştır.³⁷² Mali ilkeler sistemi ile bütçe üzerinde Bakanlar Konseyi ve AP arasında ortaya çıkacak herhangi bir antlaşmazlık riskini en aza indirilmekte, bütçe gerektiği zamanda kabul edilmektedir.³⁷³

3.4.4. Bütçe Prosedürü

AB bütçe prosedürü, Komisyon, Bakanlar Konseyi ve AP'yi kapsayan benzersiz bir karar mekanizmasına sahiptir.³⁷⁴ Komisyon, Bakanlar Konseyi ve AP tarafından onaylanacak olan, bütçe tasarısını hazırlamak ile sorumludur. Bakanlar Konseyi ve AP bütçe prosedüründe en yetkili karar organları olmakla birlikte, bu iki organ genellikle, Birliğin bütçe otoritesi olarak da adlandırılmaktadır.³⁷⁵

Bütçe prosedürü ATA'nın 272. maddesinde detaylı olarak düzenlenmiştir. ATA'nın 272. maddesine göre, Komisyon belirlenen finansal ilkeler çerçevesinde çok yıllık bir bütçe taslağı hazırlamakta, daha sonra ise en geç 1 Eylül olmak üzere, taslak bütçeyi Bakanlar Konseyi'ne göndermektedir.³⁷⁶ Bakanlar Konseyi, Komisyon tarafından hazırlanan taslak bütçe üzerinde ilk görüşmesini düzenleyerek, NÇO ile taslak bütçeyi Komisyonun da önerileri ışığında kabul etmektedir.³⁷⁷ Bakanlar Konseyi taslak bütçe üzerinde tekrar NÇO ile hareket ederek değişiklik yapabilmekte, en geç 5 Ekim olmak üzere, taslak bütçeyi AP'ye göndermek zorundadır.³⁷⁸

Bakanlar Konseyi tarafından AP'ye gönderilen bütçe tasarısı üzerinde AP, 45 gün içerisinde karar vermek zorundadır. AP, bütçe tasarısını ilk görüşmede kabul edebilmekte veya tasarı üzerinde değişiklik teklifi verebilmektedir.³⁷⁹ AP, bütçenin zorunlu harcamaları için basit çoğunluk ile hareket ederek sadece değişiklik teklif

---

³⁷²(Watts, 2008: s.31-33).

³⁷³(Horvath ve Odor, 2010: s.196).

³⁷⁴(Lindner, 2006: s.30).

³⁷⁵(Karluk, 2007: s.416-417).

³⁷⁶(EC, 2002: s.141).

³⁷⁷(EC, 2002: s.141).

³⁷⁸(EC, 2002: s.141).

³⁷⁹(Horvath ve Odor, 2010: s.197). AP'nin ilk bütçe okuması sonrası, taslak bütçeye onay vermesi durumunda bütçe onaylanmış sayılmaktadır. Ancak AP'nin ilk görüşmede bütçeye onay vermesi nadiren gerçekleşmiştir. Eğer AP Bakanlar Konseyi tarafından kendisine gönderilen taslak bütçe üzerinde 45 gün içerisinde herhangi bir karar vermez ise Bütçe, Bakanlar Konseyi'nin ilk okuması ışığında kabul edilmektedir.

edebilmekte, zorunlu olmayan harcamalar üzerinde mutlak üye çoğunluğu ile değişiklik kararı alabilmektedir. AP basit çoğunluk ile değişiklik teklif ederse, olumlu kullanılan oyların toplamda olumsuz kullanılan oylardan fazla olması yeterli olmakta, mutlak üye çoğunluğu ile değişiklik kararı verecek ise 369 AP üyesinin olumlu oyu gerekmektedir.³⁸⁰ AP bütçe tasarısı üzerinde gereken işlemlerini tamamladıktan sonra, taslak bütçeyi tekrar Bakanlar Konseyi'ne göndermektedir.³⁸¹

Bakanlar Konseyi, taslak bütçe üzerine olan ikinci görüşmesinde, bütçenin zorunlu harcamaları hakkında NÇO ile hareket ederek son kararını vermekte, tekrar NÇO ile hareket ederek önerilen teklifler ışığında değişiklik yapabilmektedir.³⁸² Bakanlar Konseyi'nin ikinci bütçe görüşmesi sonrası, AP Aralık ayında düzenlenen genel oturumunda bütçeyi onaylamaktadır.³⁸³

Bakanlar Konseyi, AP tarafından bütçenin zorunlu olmayan harcamaları üzerinde önerilen değişiklik önerilerini kabul etmez ise, AP 15 gün içerisinde teklif ettiği değişiklik önerilerini, Bakanlar Konseyi'ne gönderdiği ilk değişiklik tekliflerini göz önünde bulundurarak tekrar gözden geçirmek zorundadır.³⁸⁴ Eğer AP 15 gün içerisinde bir karar belirtmez ise bütçe kesin olarak kabul edilmiş sayılmaktadır.³⁸⁵

AP tarafından düzenlenen değişiklik önerileri bir kurumun toplam giderleri üzerinde artışa neden olduysa, değişikliğin kabul edilmesi için Bakanlar Konseyi'nin NÇO ile değişikliği benimsemesi gerekmektedir. Bakanlar Konseyi herhangi bir karar vermez ise değişiklikler reddedilmiş sayılmaktadır.³⁸⁶ AP değişiklik önerileri ve taslak ile ilgili yaptığı değişikliklerde tüm üyelerinin beşte üçlük oyu ile karar almak zorundadır. Ayrıca AP, yıllık taslak bütçeyi Aralık ayı son genel oturumunda önemli

---

³⁸⁰http://ec.europa.eu/codecision/stepbystep/glossary_en.htm, Erişim Tarihi 11-12-2011, Lizbon antlaşmasına göre AP'de 2014 seçimlerinden sonra mutlak çoğunluk 378-376 oy eşliğinde olacaktır.

³⁸¹(EC, 2002: s.141).

³⁸²AP zorunlu harcamalar ile ilgili Bakanlar Konseyi tarafından alınan karara itiraz edememekte, AP sadece bütçenin tümü üzerinde tüm üyelerinin dörtte üçlük çoğunluğu ile karşı görüş bildirebilmektedir.

³⁸³(Horvath ve Odor, 2010: s.197).

³⁸⁴(EC, 2002: s.142). AP tarafından önerilen değişiklikler bir kurumun giderini artırıcı bir sonuç doğurmuyorsa Bakanlar Konseyi, AP'nin önerilerini reddedebilir. Bakanlar Konseyi reddetmez ise AP'nin değişiklik önerilerini kabul etmiş sayılır.

³⁸⁵(EC, 2002: s.142).

³⁸⁶(EC, 2002: s.140). Bakanlar Konseyi, bütçe taslağı üzerinde sadece kabul durumunda AP'ye bilgi vermektedir. Bakanlar Konseyi'nin değiştirme ve red durumlarında taslak bütçe AP'ye gönderilir.

bir sebep bulunması şartı ile tüm üyelerinin üçte iki çoğunluğu ile hareket ederek reddetmekle yetkilendirilmiştir.³⁸⁷

AP, 1979, 1982 ve 1984'te Topluluğun taslak bütçesini reddetmiştir. 1985 ve 1988 yılları arasında ise, Topluluğun bütçesi belirlenen zaman çerçevesinde kabul edilememiştir.³⁸⁸ AB bütçesi, finansal yılın başında kabul edilmediği takdirde, o yılın yıllık bütçesi yürürlüğe girene kadar, Birlik bütçesi, geçen yılın bütçesinin on iki de birini aşmayacak şekilde aylık harcamalar ile finanse edilmektedir.³⁸⁹ Bütçenin kabulü öngörülen zaman içerisinde gerçekleşmediği takdirde, Bakanlar Konseyi, AP ve Sayıştay'ın görüşlerini alarak, belirtilen prosedürü bir tüzük ile uygulamaya koymaktadır.³⁹⁰

Komisyon, Birliğin zorunlu olmayan harcamaları için her yıl aynı niteliğe sahip olan harcamaları inceleyerek, azami bir artış oranı belirlemektedir.³⁹¹ Belirlenen azami artış oranı, Birliğin tüm kurumlarına 1 Mayıs'tan önce bildirilmektedir. Taslak bütçede yer alan zorunlu olmayan harcamaların artış oranı, belirlenen azami artış oranının yarısından fazla ise, AP değişiklik yaparak zorunlu olmayan giderlerin toplam miktarında azami olarak belirlenen oranı aşmayacak şekilde değişiklik kabul edebilmektedir. ATA'nın 272. maddesi (9)'a göre, Bakanlar Konseyi ve AP, Birliğin faaliyetlerinin belirlenen oranın aşılmasını gerekli kıldığı düşüncesinde uzlaşmış iseler, Bakanlar Konseyi NÇO ve AP üye sayısının beşte üçlük çoğunluğu ile yeni bir oranın saptanmasına dair karar alabilmektedirler.³⁹²

Bütçe prosedürü sona erdiğinde, AP başkanı yıllık bütçenin kabul edildiğini ilan etmektedir. Bütçe Komisyon tarafından uygulanmakta ve Sayıştay tarafından da denetlenmektedir.³⁹³

---

³⁸⁷(EC, 2002: s.143).

³⁸⁸(Lindner, 2006: s.52-58).

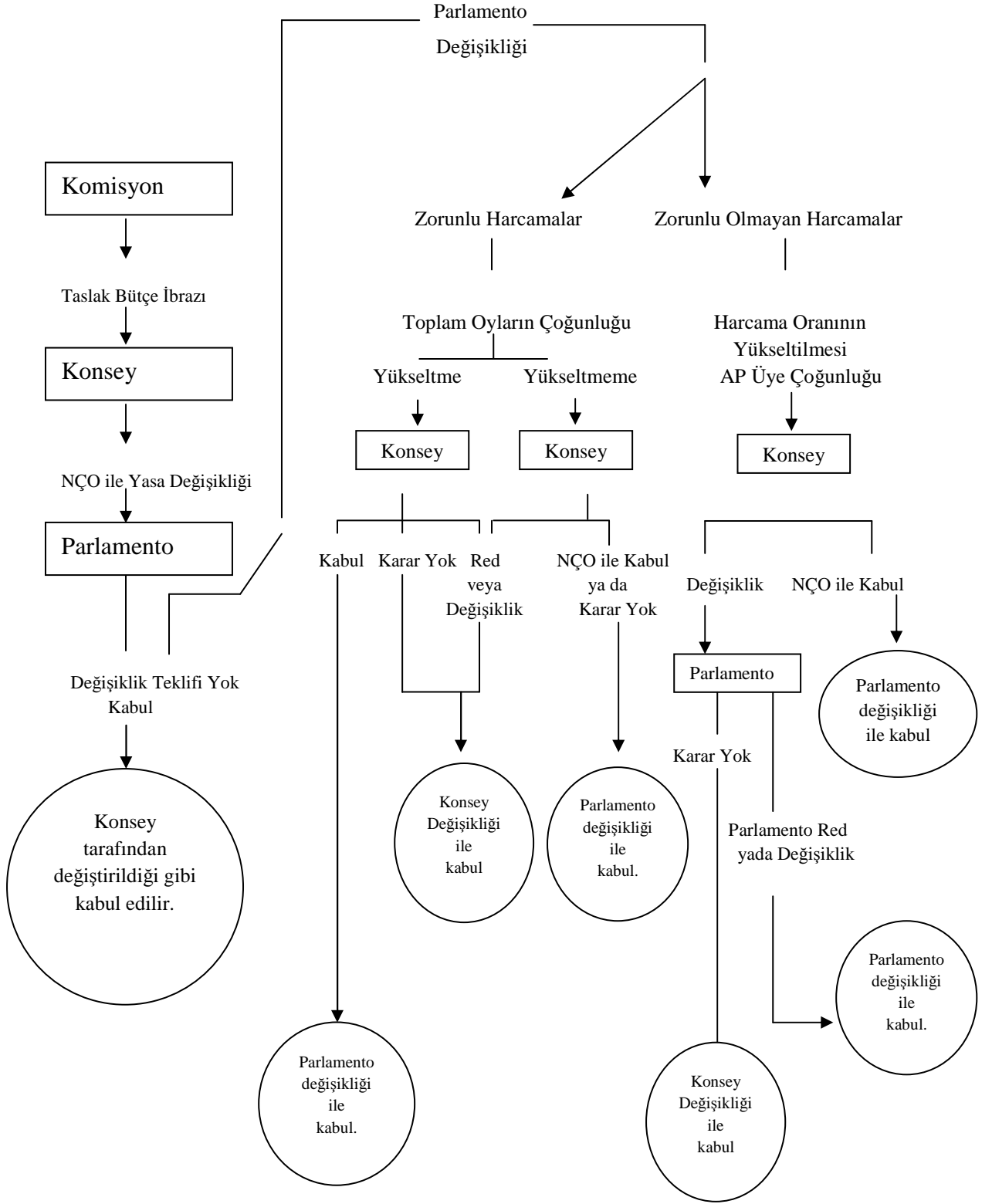
³⁸⁹(Horvath ve Odor, 2010: s.197).

³⁹⁰(EC, 2002: s.144).

³⁹¹(Lindner, 2006: s.50). Komisyon tarafından belirlenen bu oran, üye devletlerin GSMH'lelerindeki değişime, bütçelerindeki değişikliğe ve bir yıl önceki enflasyon düzeylerindeki değişikliğe bakılarak oluşturulmaktadır.

³⁹²(EC, 2002: s.143).

³⁹³(Ülger, 2008: s.116).

Parlamento; Bütçenin tümünü üyelerinin 2/3 ile Red, Prosedürün tekrar başlaması

Şekil – 4: Avrupa Birliği Bütçe Prosedürü

İKİNCİ BÖLÜM

LİZBON ANTLAŞMASINA GÖRE AVRUPA BİRLİĞİ ÖRGÜT YAPISI

1. AVRUPA BİRLİĞİ ÖRGÜT YAPISI

Bir taraftan klasik uluslararası organizasyon diğer taraftan ise federal devlet özelliklerini kendi kurumsal yapısı içerisinde toplayan AB'nin kendine özgü örgüt yapısı eşsiz bir karaktere sahiptir. AB örgüt sistemi içerisinde hükümetlerarası ve ulusüstü özellikler, birbirlerine uyumlu bir şekilde harmanlanmıştır.³⁹⁴ AB örgüt yapısı, entegrasyon sürecinin başladığı ilk günden günümüze kadar çok sayıda değişikliğe tabii olmuştur. Şüphesiz ki, değişen uluslararası ortam ve iç dinamikler, Birliğin daha verimli çalışmasını sağlayacak olan kurumsal yapı değişikliklerine neden olan en temel faktörlerdir.

Son 10 yıla bakıldığında, AB'nin daha faal ve verimli çalışmasını sağlayan kurumların başta, Bakanlar Konseyi, Komisyon, AP ve Avrupa Konseyi olduğu görülmektedir.³⁹⁵ AB'nin en önemli dört kurumu arasında gerçekleşen işlemler, hükümetlerarası ve ulusüstü özellikleri bir arada toplayan kurumsal karakteri ortaya koymaktadır. Bir diğer ifade ile Bakanlar Konseyi hükümetlerarası karaktere sahip iken, diğer organlar Ulusüstü özellikleri kendi bünyelerinde barındırmaktadırlar.³⁹⁶

Lizbon antlaşması ile gerçekleştirilen değişiklikler, AB'nin tüm kurumsal yapısı üzerinde etkili olmuştur. Lizbon antlaşması ile AB kurumlarının iç işleyişleri ve faaliyetlerine ilişkin önemli düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilciliğinin oluşturulması, Avrupa Konseyi ve Avrupa Merkez Bankasına (AMB) kurumsal statünün tanınması gibi değişiklikler, antlaşma ile gerçekleştirilen radikal kurumsal reformların başında yer almaktadır.³⁹⁷

---

³⁹⁴(Horvath ve Odor, 2010: s.135).

³⁹⁵(McGiffen, 2005: s.14).

³⁹⁶(Kaiser ve Varsori, 2010: s.106-107).

³⁹⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.136).

1.1. Lizbon Antlaşması Öncesi Avrupa Birliği Kurumsal Düzeni

30 yıl savaşları sonrası 1648 yılında Avrupalı devletler tarafından kurulan Vestfalya devletler sistemi, yüzyıllar boyunca birbirleri ile savaşan büyük Avrupalı güçlerin, farklı dil ve kimliklere sahip olsalar da aralarında devletlerarası dayanışmaya dayanan bir sistem kurabileceklerini ortaya koymuştur. Günümüzden yaklaşık 60 yıl önce Avrupalı devletlerin bazıları aynı bilinçle hareket ederek dayanışmaya odaklı ve bazı alanlarda işbirliği öngören bir sistemi hayata geçirmişlerdir.³⁹⁸ Avrupalı devletler tarafından hayata geçirilen bu eşi görülmemiş ve yeni sistemin kurumları o dönemin şartları altında klasik bir devlet yapısını andırmamışsa da belirli alanları yönetmek için oluşturulmuş ve başarılı olmuşlardır.³⁹⁹

AB kurumsal yapısının özgünlüğünü şüphesiz ki, 1952 yılında yürürlüğe giren AKÇT antlaşmasına borçludur. AKÇT'nin kurulması ile birlikte dünyada bir eşi daha bulunmayan, karar yetkisinin üye devletleri temsil eden bağımsız bir organa devredildiği temel AB örgüt sistemi hayata geçirilmiştir.⁴⁰⁰ AKÇT'nin kurulması Avrupa entegrasyon sürecinde atılan ilk önemli adımdır. Avrupalı devletler tarafından kurulan sistem, ileride devletlerarasındaki ilişkilerin ekonomik ve politik alanda derinleşmesini sağlayacak bir Topluluk Methodu⁴⁰¹, na dayandırılmıştır.⁴⁰²

AKÇT antlaşması ile beş temel AB organı oluşturulmuştur. Bu organların başında, Birliğin yürütme yetkilerini yerine getirecek Yüksek Otorite gelmektedir. Bakanlar Konseyi, üye devlet temsilcilerinin bir araya geldiği politika yapımını üstlenen organdır. Yargı işlemlerinin gerçekleştirilmesi, üye devletlerarasında çıkan ihtilafların önlenmesi ve AKÇT hukukunun yorumlanması için Adalet Divanı

³⁹⁸(Kesselman vd 2009. s.492).

³⁹⁹(Brugmans, 1987: s.40).

⁴⁰⁰(Dedeoğlu, 2003: s.67).

⁴⁰¹<http://www.bundeskanzlerin.de/Content/EN/Reden/2010/2010-11-02-merkel-bruegge.html>, Erişim Tarihi, 24-12-2011. Topluluk Methodu, AB terminolojisinde sık olarak kullanılan bir terimdir. Genel olarak kullanımı, Birliğin karar alma mekanizmasının sahip olduğu ulusüstü karakteri yansıtmaktadır. Lizbon antlaşması ile Avrupa Topluluğu durdurulmuş ve halefi olan Avrupa Birliği AT'nin yerini almıştır. 2010 yılında Alman şansölyesi Angela Merkel tarafından Topluluk Metoduna atıfta bulunan konuşma önem taşımaktadır. Angela Merkel 'Birlik Metodu' olarak adlandırdığı ve Topluluk Metodundan, Topluluk Metodunu ve AB üye devletlerinin eşgüdüm içerisinde hareket etmesini kombine etmesi yolu ile ayrılan yeni bir terim ortaya koymuştur.

⁴⁰²(Dougan ve Currie, 2009: s.1).

kurulmuştur. Yüksek Otoritenin faaliyetlerinin denetlenmesi için bir Parlamenterler Asamblesi ve farklı çıkar gruplarını temsilen kurulan Danışma komitesi, AKÇT antlaşması ile oluşturulan diğer organlardır.⁴⁰³

AKÇT antlaşması ile oluşturulan kurumsal yapı AET ve EURATOM antlaşmaları ile değiştirilmiştir. 1957 tarihinde Ortak Kurumlara İlişkin sözleşme ile Parlamenter Asamblesi ve Adalet Divanı, AT için ortak kurumlar olarak tahsis edilmiştir.⁴⁰⁴ 1 Temmuz 1967’de yürürlüğe giren Füzyon Antlaşması ile AET ve EURATOM için kurulan iki ayrı Bakanlar Konseyi ve Komisyon ortak organ olarak kabul edilmiştir. AET ve EURATOM antlaşması ile ayrı Parlamenter Asamblesi oluşturulmamış, AKÇT antlaşması ile kurulan Parlamenterler Asamblesi, AET ve EURATOM için danışma organı haline getirilerek, ortak parlamento olarak isimlendirilmiştir.⁴⁰⁵

ATA’nın 7. maddesi 1. fıkrasında belirtildiği üzere, Bakanlar Konseyi, Komisyon, Adalet Divanı, AP ve Sayıştay, AT’ye verilen görevleri yerine getirmekle yükümlü kılınmışlardır.⁴⁰⁶ Avrupa entegrasyonu gelişim sürecine bakıldığında Birliğin temel karar alma organları olan Bakanlar Konseyi, AP ve Komisyonun öne çıktığı görülmektedir.⁴⁰⁷ Roma antlaşması ile oluşturulan EKOSOK ve ABA ile oluşturulan Bölgeler Komitesi, AB örgüt yapısı içerisinde danışma işlevi görmektedir. AMB ve Avrupa Yatırım Bankası (AYB) mali konularla yetkili kılınmışlardır. Devlet ve hükümet Başkanlarının bir araya geldiği Avrupa Konseyi ise, Lizbon antlaşması öncesi var olan üç sütunlu yapıda, II. ve III. sütun mevzuatlarının yönetiminden sorumlu olan, entegrasyonun genel seyrini ve stratejik perspektifini belirleyen, AB üst organı olarak faaliyetlerini sürdürmüştür.⁴⁰⁸

---

⁴⁰³(Cini, 2003: s.16-17).

⁴⁰⁴(Tezcan, 2001: s.7).

⁴⁰⁵(Ülger, 2008: s.42. .117).

⁴⁰⁶(EC, 2002: s.42).

⁴⁰⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.135-136).

⁴⁰⁸(Ülger, 2008: s.131-133).

1.1.1. Lizbon Antlaşması Sonrası Avrupa Birliği Kurumsal Düzeni

Lizbon antlaşması ile AB örgüt düzenine getirilen en önemli değişikliklerin başında Avrupa Konseyi ve AMB'ye kurumsal statünün kazandırılması olmuştur.⁴⁰⁹ Lizbon antlaşması, bu iki kurumu kurumsal hükümler altında düzenlemiş ve resmi olarak AB organı haline getirmiştir.⁴¹⁰ Lizbon antlaşması ile gerçekleştirilen bir diğer kurumsal düzenleme ise, AT Adalet Divanı'nın yeniden isimlendirilmiş olmasıdır. Lizbon antlaşması sonrası, AT Adalet Divanı'nın ismi, AB Adalet Divanı olarak düzenlenmiştir.⁴¹¹

AB kurumsal yapısı ile ilgili bir diğer düzenleme ise, Avrupa Konseyi Başkanlığı ve Avrupa Dış ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilciliği adında iki yeni ve kalıcı makamın oluşturulmasıdır. Avrupa Konseyi Başkanı, Avrupa Konseyi'ne 2,5 yıl süre ile başkanlık edecek, Yüksek Temsilci ise hem Avrupa Komisyonu Dış İlişkiler Komiserliği hem de Avrupa Komisyonu Başkan yardımcılığı görevini yürütecektir.⁴¹²

Lizbon antlaşması ile AB temel örgütlerinin sayısı yediye yükselmiştir. Antlaşma ile AP, Bakanlar Konseyi, Komisyon, AB Adalet Divanı ve Sayıştay'ın önceki statüleri korunurken, Avrupa Konseyi ve AMB kurumsal statüye kavuşmuş ve AB organı haline getirilmişlerdir.⁴¹³ Lizbon Antlaşması Bölgeler Komitesini ve EKOSOK'u, Birliğin danışma organları olarak tanımlamıştır.⁴¹⁴ AYB ile ilgili hükümler ise, Lizbon antlaşmasının 4. bölümünde düzenlenmiştir. AB Kamu denetçisinin çalışmasına ilişkin düzenlemelere ise, antlaşmanın AP ile ilgili düzenlemeleri arasında yer verilmiştir.⁴¹⁵

---

⁴⁰⁹(Horvath ve Odor, 2010: s.136).

⁴¹⁰(FEUD, 2009: s.21.165.). Avrupa Konseyi ve AMB'na ilişkin hükümler Lizbon antlaşması kurumsal hükümleri altında, ABA Üçüncü başlık, ABİA altıncı kısımda düzenlenmiştir.

⁴¹¹(Ziller ve Griller, 2008: 59).

⁴¹²(Horvath ve Odor, 2010: s.136).

⁴¹³(Foundation For EU Democracy[FEUD], 2009: s.12).

⁴¹⁴(FEUD, 2009: s.147).

⁴¹⁵(FEUD, 2009: s.149).

1.2. Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi

1.2.1. Lizbon Antlaşması Öncesi Bakanlar Konseyi

AB'nin temel karar alma ve yasama organı olan Bakanlar Konseyi, hükümetlerarası düzeyde faaliyet göstermektedir. Bakanlar Konseyi, AB üye devletlerinin çıkarkarının somut olarak ortaya konduğu ve üye devletlerin dolaysız olarak temsil edildiği tek AB kurumdur. Bakanlar Konseyi kararları, AB üye devletlerinin ortak çıkarları doğrultusunda ulaşılan kararlar yolu ile kabul edilmektedir.⁴¹⁶

Bakanlar Konseyi, AB üye devlet ve hükümet temsilcilerinden oluşmaktadır. Bakanlar Konseyi toplantıları, Konsey'in gündemindeki konuya göre, üye devletlerin ilgili bakan ve hükümet temsilcilerinin katılımı ile gerçekleşmektedir.⁴¹⁷ Bakanlar Konseyi bileşimleri, toplantının gündemindeki konu dahilinde değişiklik göstermekte, Bakanlar Konseyi'ne katılan üye devlet ve hükümet temsilcileride bu bağlamda değişmektedir. Bakanlar Konseyi'nin ismi, gündemindeki konuya göre belirlenmektedir. Lizbon antlaşması öncesi Bakanlar Konseyi 9 farklı şekilde toplanabilmekteydi;⁴¹⁸

- Genel ve Dış İşler Konseyi
- Ekonomik ve Mali İşler Konseyi⁴¹⁹
- Adalet ve İçişleri Konseyi
- Çalışma, Sosyal Politika, Sağlık ve Tüketici İşleri Konseyi

---

⁴¹⁶(Horvaths ve Odor, 2010: s142).

⁴¹⁷(McGiffen, 2005: s.15).

⁴¹⁸(Horvath ve Odor, 2010: s.142). Lizbon antlaşması öncesi Genel ve Dışişler Konseyi, Konsey bileşimlerinde farklı bir kategori altında temsil edilmiş ve iki ayrı alanda farklı görüşmelerde ele alınmıştır. Genel İşler Konseyi'nin kapsamı Avrupa Konseyi görüşmelerini hazırlamak, kurumsal ve idari işleri düzenlemek ve hayati derecede önem teşkil eden birden fazla siyasi konuyu ele almaktadır. Dış işler Konseyinin görevleri ise Birliğin Dış eylemlerini, Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası, Dış ticaret, İnsani Yardım alanında İşbirliğinin geliştirilmesidir. Bu nedenle Genel İşler Konseyi'ne bazı durumlarda Dış İşleri Bakanları yerine Devlet Bakanları katılabilmektedir. Dışişler Konseyine ise Dış İşleri Bakanları katılmıştır. Genel ve Dışişler Konseyi, Tarım ve Balıkçılık Konseyi ve Ekonomik ve Mali İşler Konseyi ayda bir toplanmaktadır. Adalet ve İçişleri Konseyi yaklaşık olarak ayda bir toplanmaktadır.

⁴¹⁹<http://www.consilium.europa.eu/policies/council-configurations/economic-and-financial-affairs?lang=en>, Erişim Tarihi; 25-12-2011. Ekonomik ve Mali İşler Konseyi Bütçeyi de kapsamaktadır. Diğer Konseyler, yukarıda belirtilen Konseylere nazaran, yılda iki veya altı kez toplanmaktadır.

- Rekabet Konseyi⁴²⁰
- Taşımacılık, Telekomünikasyon ve Enerji Konseyi
- Tarım ve Balıkçılık Konseyi
- Çevre Konseyi
- Eğitim, Gençlik ve Kültür Konseyi⁴²¹

AB Bakanlar Konseyi'nin olağan işleri AB üye devletleri tarafından AB nezninde atanan büyükelçilerin oluşturduğu ve COREPER olarak adlandırılan komite tarafından yürütölmektedir.⁴²² Karar alma mekanizmasının merkezinde bulunan COREPER, Bakanlar Konseyi toplantıları öncesi tüm hazırlık çalışmalarını yapmakta, ilgili karar taslaklarına son halini vermekte ve Bakanlar Konseyi'nde bakanların imzasına sunmaktadır. Siyasi açıdan büyük önem teşkil eden konular haricinde, COREPER ilgili metinleri karara bağlayabilmektedir.⁴²³ Bakanlar Konseyi bazı alanlarda COREPER dışında yaklaşık olarak 250 çalışma gurubu tarafından da desteklenmektedir.⁴²⁴

Bakanlar Konseyi Başkanlığı her altı ayda bir AB üye devletleri arasında el değiştirmektedir. Bakanlar Konseyi Başkanlığını elinde tutan üye devlet, Bakanlar Konseyi toplantılarını yönetmekte ve Bakanlar Konseyine başkanlık etmektedir. Konsey Başkanlığını yürüten ülke, Bakanlar Konseyi'nin gündemini belirlemekte, AB'ni dış dünyada temsil etmektedir.⁴²⁵

Bakanlar Konseyi toplantılarını düzenli aralıklarla Brüksel'de gerçekleştirmektedir. Ancak Nisan, Haziran, ve Ekim aylarında Konsey toplantıları Lüksemburg'ta düzenlenmekte, gayri resmi olan toplantılar ise, Bakanlar Konseyi Başkanlığı'nı yürütmekte olan üye ülkede gerçekleşmektedir.⁴²⁶ Bakanlar Konseyi ve

---

⁴²⁰<http://www.consilium.europa.eu/policies/council-configurations/competitiveness?lang=en>, Erişim Tarihi; 25-12-2011. Rekabet Konseyi'nin kapsadığı konular, İç Pazar, Endüstri ve Araştırma ve Turizm'dir.

⁴²¹(Chalmers vd 2010: s.68).

⁴²²(Kesselman vd 2009: s.496).

⁴²³(Ülger, 2008: s.98-99). 1965 yılında imzalanan Füzyon Antlaşmasına göre iki COREPER bulunmaktadır. COREPER I Daimi temsilci yardımcıları tarafından oluşmakta, COREPER II ise AB üye devletlerinin Topluluk nezninde atadıkları Büyökelçilerden oluşmaktadır.

⁴²⁴(Chalmers vd 2010: s.75).

⁴²⁵(European Policy Center[EPC], 2010: s.39).

⁴²⁶(Canbolat, 2002: s.153).

Konsey Başkanlığı'nın çalışmaları 3500 kişinin görev aldığı Genel Sekreterlik tarafından desteklenmektedir. Amsterdam antlaşması ile kabul edilmiş ve Lizbon antlaşması yürürlüğe girene kadar uygulanan karar gereği, Bakanlar Konseyi Genel Sekreteri aynı zamanda AB Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilciliği görevini yerine getirmekle yükümlü kılınmıştır.⁴²⁷

Bakanlar Konseyi, basit çoğunluk, NÇO ve oybirliği olmak üzere üç şekilde karar alabilmektedir. Basit çoğunluk genel olarak Bakanlar Konseyi'nin prosedürel ve kurucu antlaşmalar ile belirtilemeyen hususlar üzerinde kullandığı karar alma yöntemidir.⁴²⁸ NÇO ve oybirliği yöntemleri ise daha önemli konuları kapsayan ve antlaşmalar ile hangi alanlarda kullanılması gerektiği belirtilmiş Bakanlar Konseyi karar alma prosedürleridir. Kurucu antlaşmalar değiştikçe Bakanlar Konseyi'nde NÇO prosedürü oybirliği yöntemine nazaran ağırlık kazanmış ve Bakanlar Konseyi'nin olağan karar alma yöntemi haline gelmiştir.⁴²⁹

Günümüzde Bakanlar Konseyi, Nice antlaşması ile düzenlenen karar alma mekanizması dâhilinde hareket etmektedir. Bakanlar Konseyi'nin önüne gelen bir yasa teklifinin kabul edilme sürecinde başvuru olan oybirliği, basit çoğunluk ve NÇO prosedürleri içerisinde NÇO yöntemi ağırlıklı olarak başvuru olan oylama yöntemi olmakla birlikte oybirliği ve basit çoğunluk yöntemleride yasa önerisinin içeriğine bağlı olarak kullanılabilir. Nice antlaşmasının öngördüğü NÇO yöntemi ile karar alınabilmesi gerekli üç şartın yerine getirilmesine bağlıdır. NÇO'da en temel faktör üye devletlerin sahip olduğu oy katsayılarıdır. 27 üyeli AB'de toplam oy katsayısı 345'tir. NÇO'nun sağlanabilmesi için olumlu oy kullanan bakanların temsil ettikleri oy katsayısının minimum 255 olması gerekmektedir. Bir diğer ifade ile, olumlu oyların toplam katsayıya oranı 255/345 seviyesine ulaşmalıdır. NÇO'da bir kararın alınmasının engellenebilmesi için ise 91 oy yeterli olmaktadır.⁴³⁰

NÇO'nun gerçekleşmesinin bir diğer şartıda üye devletlerin yarısından fazlasının kararı desteklemesidir. Komisyon tarafından hazırlanan bir önerinin

---

⁴²⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.143).

⁴²⁸(Ülger, 2008: s.153).

⁴²⁹(Horvath ve Odor, 2010: s.144).

⁴³⁰(Kesselman vd 2009: s.495-496).

Bakanlar Konseyi'nde kabul edilmesi için üye ülkelerin sayısının yarısından bir fazlası önerinin kararlaştırılması için yeterli olmaktadır, eğer benimsenecek öneri Komisyon tarafından hazırlanmamış ise üye devletlerin üçte ikisinin kararı desteklemesi bir zorunluluk olarak gerekmektedir. 27 üyeli AB'de bir önerinin kararlaştırılması için minimum 255 olumlu oyun yanında 14 ülkenin öneriyi desteklemesi zorunludur. NÇO'nun sağlanabilmesi için son koşul nüfus şartının yerine getirilmesidir. NÇO'da aranan nüfus barajına göre, kararlaştırılması istenen öneri için olumlu oy kullanan üye devlet nüfuslarının toplam AB nüfusunun en az %62'sini temsil etmesi gerekmektedir. NÇO'da nüfus şartı karşılanmaz ise karar kabul edilmemektedir.⁴³¹

1.2.2. Lizbon Antlaşması Sonrası Bakanlar Konseyi

1.2.2.1. Bakanlar Konseyi Yapısı ve Yetkileri

Lizbon antlaşması Bakanlar Konseyi'nin yetkilerini ve faaliyet alanlarını açıkça tanımlamıştır. Lizbon Antlaşmasının 16. maddesine göre, Bakanlar Konseyi, AP ile birlikte Birliğin yasama ve bütçe otoritesidir. Ayrıca Bakanlar Konseyi Lizbon Antlaşmasının 16. maddesinde belirlenmiş olan politika alanlarının yönetimi ve koordinasyonundan da sorumludur.⁴³²

Lizbon antlaşması ile Bakanlar Konseyi görüşmeleri ve birleşimlerinin tümü, Birliğin karar alma mekanizmasının daha şeffaf kılınması amacı ile kamuoyuna açık hale getirilmiştir.⁴³³ Lizbon antlaşması öncesi kapalı kapılar ardında düzenlenen birleşimlerle karar alan Bakanlar Konseyi, Lizbon antlaşmasının yürürlüğe girmesi ile birlikte, birleşimlerini halka açık bir şekilde gerçekleştirmek zorundadır.⁴³⁴

AB kurucu antlaşmaları revizyon sürecine bakıldığında, Bakanlar Konseyi'nin görevleri ve yetkileri oldukça farklılık göstermiştir. Lizbon antlaşması sonrası

---

⁴³¹(Ülger, 2008: s.104).

⁴³²(FEUD, 2009: s.23).

⁴³³(Micossi, 2008: s.3).

⁴³⁴(Mayoral, 2011: s.6).

Bakanlar Konseyi daha kapsamlı ve çok yönlü yetkilerle donatılmıştır. Lizbon Antlaşması Bakanlar Konseyi'nin görevlerini şu şekilde belirlemiştir;⁴³⁵

- Üye Devletlerin sorumlulukları altına giren politika alanlarında Bakanlar Konseyi, üye devletlerin tutumlarını belirlediği, birbirleri ile görüşlerini paylaştığı bir forum gibi davranmakla yükümlüdür.⁴³⁶
- Bakanlar Konseyi, AB'nin diğer organları tarafından kurucu antlaşmaların ihlal edildiğini tespit etmesi halinde, AB Adalet Divanı'dan önce davranarak, AB Adalet Divanı'na dava açabilmektedir.⁴³⁷
- Bakanlar Konseyi, Komisyon'dan ilgili gördüğü bir alanda araştırma yapmasını ve yasa önerisi hazırlamasını isteyebilmektedir.⁴³⁸
- Bakanlar Konseyi, Avrupa Konseyi'nin toplantılarını hazırlayarak, toplantıları takip etmektedir.⁴³⁹
- Bakanlar Konseyi, ODGP'nin yapısını belirleyerek, Avrupa Konseyi tarafından benimsenen veya tanımlanan, talimatları ve stratejik planları uygulamak adına karar alabilmektedir.⁴⁴⁰
- Bakanlar Konseyi, AB politika alanlarının çoğunda alınacak karar üzerinde son kararı vermektedir.

Lizbon antlaşması öncesi Bakanlar Konseyi'nin dokuz farklı şekilde toplanması, Bakanlar Konseyi'nde oylama sisteminin Konsey bileşimine göre belirlenmesine neden olmuştur. Ayrıca her Bakanlar Konseyi'nde, Konsey üyelerinin değişmesi, Bakanları Konseyi'nin örgütsel yapısını ve kolektif kimliğini zayıflatmıştır. Bu nedenle Lizbon antlaşması Bakanlar Konseyi'nin Dış ve Genel İşleri Konseyi haricinde, tüm Konsey bileşimlerinde NÇO ile karar almasını sağlamıştır.⁴⁴¹

---

⁴³⁵(Chalmers ve Odor, 2010: s.68).

⁴³⁶(FEUD, 2009: s.96).

⁴³⁷(FEUD, 2009: s.265).

⁴³⁸(FEUD, 2009: s.153).

⁴³⁹(FEUD, 2009: s.23).

⁴⁴⁰(FEUD, 2009: s.26).

⁴⁴¹(Chalmers vd 2010: s.69).

Lizbon antlaşması ile Bakanlar Konseyi bileşimleri tekrar düzenlenmiş ve Genel ve Dışişleri Konseylerinin, Genel İşler Konseyi ve Dış İşler Konseyi olmak üzere iki farklı şekilde toplanmaları benimsenmiştir.⁴⁴² Genel İşler Konseyi'nin görevi farklı Bakanlar Konseyi bileşimleri düzenleyerek devamlılığını sağlamak, Avrupa Konseyi Başkanı ve Komisyon ile birlikte Avrupa Konseyi toplantılarını hazırlamak ve izlemektir. Dış İşleri Konseyi'nin görevi ise, Birliğin dış eylemlerinin eşgüdüm içerisinde yürütülmesini garanti altına alarak, Avrupa Konseyi tarafından benimsenen stratejik yol haritalarını detaylı bir şekilde incelemektir.⁴⁴³

Lizbon antlaşması ile Avrupa Konseyi'ne Genel İşler Konseyi ve Dışişleri Konseyi haricinde, diğer Bakanlar Konseyi bileşimlerinin listesini NÇO ile kabul etme yetkisi vermiştir.⁴⁴⁴ Lizbon antlaşması, Genel ve Dışişleri Konseylerini birbirinden ayrılarak, antlaşma sonrası Bakanlar Konseyi bileşimlerinin sayısını 10'a yükseltmiş, Avrupa Konseyi'ne farklı Bakanlar Konseyi oluşumlarında NÇO ile hareket ederek Bakanlar Konseyi Başkanı seçebilme yetkisi vermiştir.⁴⁴⁵

Lizbon antlaşması sonrası, Bakanlar Konseyi toplantıları, Konsey'in yasamaya ilişkin faaliyetleri ve yasamaya ilişkin olmayan faaliyetleri olmak üzere iki bölüme ayrılmıştır. Ayrıca Bakanlar Konseyi'nin gündemi, A, B ve Kapalı Görüşme olarak çeşitli isimlendirmeler altında düzenlenmiştir. Eğer Bakanlar Konseyi gündemi A başlığı altında düzenlenmiş olan bir konuyu kapsıyor ise, Konsey tarafından yerine getirilecek ilgili işlem herhangi bir tartışmaya yer verilmeden kabul edilmektedir.⁴⁴⁶

1.2.2.2. Bakanlar Konseyi Oylama Sistemi

Lizbon antlaşması ile gerçekleştirilen en radikal değişikliklerinin başında hiç şüphe ki Bakanlar Konseyi'nde NÇO'nun genel oylama prosedürü olarak kabul

---

⁴⁴²(Horvath ve Odor, 2010: s.146).

⁴⁴³(European Policy Center[EPC], 2010: s.16-17).

⁴⁴⁴(FEUD, 2009: s.151).

⁴⁴⁵(FEUD, 2009: s.24.-151).Avrupa Konseyi'ne Lizbon antlaşması ile verilen bu yetki Dış işleri Konseyi'nde geçerli değildir. Dışişleri Konseyi Lizbon antlaşması ile oluşturulan ve aynı zaman da Komisyon Başkan yardımcısı görevini yerine getiren, Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi tarafından yönetilmektedir.

⁴⁴⁶(Horvath ve Odor, 2010: s.146).

edilmiş olması gelmektedir.⁴⁴⁷ Lizbon antlaşmasının 16. maddesi 3. fıkrasında göre, Bakanlar Konseyi, kurucu antlaşmalarda aksi belirtilmediği sürece NÇO ile karar almak zorundadır. Bu bağlamda diğer oylama prosedürleri Bakanlar Konseyi'nde istisnai yöntemler olarak nitelendirilmiş kapsadıkları politika alanlarının sayısı radikal bir biçimde düşürülmüştür.⁴⁴⁸

Anayasal Antlaşma ve Lizbon antlaşmasının hazırlık aşamalarında NÇO'nun tanımına dair üye devletlerarasında çıkan antlaşmazlık uzlaşılması en güç konuların başında gelmiştir. Ayrıca Birliğin karar alma mekanizmasının daha verimli ve Nice antlaşması ile belirlenen sistemden daha etkin ve işlevsel çalışması ve belirlenecek yeni sistemin, Birlik vatandaşları tarafından daha anlaşılabilir olması tüm reform süreci boyunca üzerinde en çok durulan konulardan bir diğeri olmuştur. Bu bağlamda NÇO'nun uygulanması istenen AB politika alanlarının genişletilmesi ve karar alma mekanizması üzerinde istenen değişikliklerin gerçekleştirilmesi üzerinde uzlaşma sağlanmıştır.⁴⁴⁹ Sonuç olarak Bakanlar Konseyi'nde uygulanması düşünülen yeni oylama sistemi üzerinde ilk olarak taslak Anayasal metnin hazırlanması sürecinde uzlaşmaya varılmıştır. Ancak Anayasal Antlaşmanın rededilmesi sonrası Bakanlar Konseyi'nde uygulanması düşünülen yeni oylama prosedürü Lizbon Antlaşması ile kabul edilmiştir.⁴⁵⁰

Çifte çoğunluk (*Double Majority*) yöntemi olarak formüle edilen yeni prosedüre göre, Bakanlar Konseyi, Komisyonun veya Birliğin Dışişleri ve Güvenlikten sorumlu bakanlarının önerisi üzerine karar alacaksa NÇO'yu sağlamak için, üye devletleri temsil eden Bakanların %55'nin olumlu oyunu sağlamak zorundadır. Aynı zamanda eğer Bakanlar Konseyi, Komisyon veya dışişleri ve güvenlikten sorumlu bakanların önerisi dışında bir taslağı oylayacaksa, NÇO ile bir kararın alınması için üye devlet bakanlarının %72'sinin desteği gerekmektedir.⁴⁵¹

---

⁴⁴⁷(Rossi, 2010: s.3).

⁴⁴⁸(EPC, 2007: s.59).

⁴⁴⁹(Ziller ve Griller, 2008: s.71).

⁴⁵⁰(Horvath ve Odor, 2010:s.148).

⁴⁵¹(Horvath ve Odor, 2010: s.148).

Ancak %72 oranında olumlu oy kullanan üye devlet temsilcilerinin de, toplam AB nüfusunun en az %65'ini temsil etmesi gerekmektedir.⁴⁵²

2004 yılında, Polonya, yeni oylama sisteminin tekrar görüşülmesini talep etmiş ve Bakanlar Konseyi'nde oylama sisteminin Nice antlaşması altında belirlendiği gibi kalmasını talep etmiştir. Polonya ve AB arasında gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda uzlaş, 21-22 Haziran 2007 tarihinde, Almanya'nın Dönem Başkanlığı altında sağlanmıştır. Polonya ile varılan uzlaşya göre, yeni oylama sisteminin Anayasal antlaşmada belirtildiği gibi kalması, ancak Çifte Çoğunluk sisteminin 2014 yılından sonra yürürlüğe girmesi kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile Bakanlar Konseyi'nde oylama sistemi 2014 yılına kadar Nice antlaşması ile düzenlendiği gibi uygulanacaktır.⁴⁵³

Bakanlar Konseyi'nde en geç 2017 yılında yürürlüğe girmesi düşünülen Çifte çoğunluk sistemi, üye devletlerin NÇO ile karar almasını etkin bir şekilde durdurabilmelerini sağlayan yeni bir engelleyici azınlık mekanizmasını da bünyesinde barındırmaktadır. Yeni oylama yöntemi ile düzenlenen engelleyici azınlık sistemine göre, AB üye ülkelerinin NÇO ile alınacak bir kararı durdurabilmeleri için en az 10 üye devletin veya tüm AB nüfusunun %26,26'sının temsil edilmesi gerekmektedir.⁴⁵⁴ Ancak Bakanlar Konseyi'nde uygulanması düşünülen Çifte Çoğunluk sistemi ve engelleyici azınlık sisteminin uygulanması esas itibari ile kesin olarak 31 Mart 2017 tarihinde mümkün olacaktır.⁴⁵⁵

---

⁴⁵²(Thomson, 2011: s.2). YABA 16. Madde 4'e göre 2014 yılından itibaren geçerli olmak üzere NÇO'nun sağlanması için üye devletlerin %55'inin kararı desteklemesi ve kararı destekleyen %55'in toplam AB nüfusunun %65'ini temsil etmesi gerekmektedir.

⁴⁵³(Horvath ve Odor, 2010: s.149). ATA 16. Madde (4)E göre, 345/255 ve üye devletlerin yarısından fazlası NÇO'yu sağlamaktadır.

⁴⁵⁴(FEUD, 2009: s.279). ABA 16. Madde (4) ve ABİA 238. Maddeye bağlı 7 no'lu protokol ile bir kararın durdurulması için 4 üye devlet, kabulü için 15 üye devlet gerekmektedir.

⁴⁵⁵(Horvath ve Odor, 2010: s.149). Bakanlar Konseyi'nde uygulanacak olan yeni sistem, Polonya'nın itirazları üzerine tekrar gözden geçirilmiştir. Bu nedenle engelleyici azınlık sisteminin uygulanması, Polonya'nın istekleri doğrultusunda zayıflatılarak en az 7 devletin veya tüm AB nüfusunun %19,25'inin desteğinin sağlanması ile uygulanabilir kılınmıştır. Almanya dönem başkanlığında gözden geçirilen bu sistem, tüm AB nüfusunun yaklaşık olarak %17'sini oluşturan, Almanya'nın lehine bir durumdur. Bu bağlamda, Almanya NÇO ile bir kararın alınmasının engellemek ister veya karşı çıkarsa, iki küçük veya bir büyük devletin desteği ile NÇO'yu engelleyici azınlık mekanizması ile rahatlıkla durdurabilecektir.

Engelleyici Azınlık sistemi, Lizbon antlaşmasına ekli 7'nolu Deklerasyonda yer almaktadır. Bunun yanında, Lizbon antlaşması ile düzenlenen Engelleyici azınlık sistemi, 1995 yılında gerçekleşen AB genişlemesinde, İngiltere'nin isteklerinin karşılanması amacı ile düzenlenen ve Yanya Uzlaşısı olarak bilinen ayrıca NÇO'nun durdurulmasını düzenleyen kararın yeni bir versiyonu olarak nitelendirilmektedir.⁴⁵⁶ Ancak Lizbon antlaşması ile düzenlenen Engelleyici Azınlık sisteminin büyük devletler lehine daha avantajlı olduğu söylenebilmektedir. 2017 yılından itibaren uygulamaya konması düşünülen sistem ile iki büyük devlet Bakanlar Konseyi'nde NÇO ile bir kararın alınmasını engelliyebilecek konumda olacaktır. Ayrıca Lizbon antlaşması engelleyici azınlık prosedürü için herhangi bir zaman limiti öngörmemiş ve düzenlememiştir. Fakat Lizbon antlaşmasına göre, Bakanlar Konseyi tüm olanaklarını seferber ederek makul bir zaman içerisinde ve Birliğin temel hukuk kuralları öncülüğünde hareket ederek tatminkar bir çözüm üretmekle görevlendirilmiştir.⁴⁵⁷

Lizbon antlaşması ile düzenlenen yeni oylama sistemi, Nice antlaşması ile düzenlenen oy katsayısı sistemini sonlandıracak, üye devletlerin katılımı ve üye ülke nüfuslarının temsil oranını yükseltecektir.⁴⁵⁸ Bakanlar Konseyi'nde oykatsayısı sisteminin kaldırılması orta ve küçük ölçüdeki üye ülkelerin Bakanlar Konseyi'ndeki etkinliklerini azaltacak, büyük AB üye ülkelerinin Bakanlar Konseyi'ndeki etkinliğini arttıracaktır. Günümüz 27 üyeli AB'de 6 büyük 21 küçük üye ülkenin olduğu düşünüldüğünde, Bakanlar Konseyi'nde Lizbon Antlaşması ile kabul edilen sistem dâhilinde bir kararın alınması için en az 15 üye ülkenin desteği gerekmektedir.⁴⁵⁹

---

⁴⁵⁶Yanya uzlaşısı hakkında detaylı bilgi, Lizbon antlaşması sonrası karar alma mekanizmasının incelendiği üçüncü bölümde yer alan Bakanlar Konseyi Oylama sistemi başlığı altında yer almaktadır.

⁴⁵⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.150). Polonya'nın istekleri Lizbon antlaşmasına eklenen 7 No'lu ek ile giderilememiştir. Polonya, Yanya Uzlaşısının, Birliğin ana hukuk ilkeleri arasında sayılmasını istemiş ve Yanya uzlaşısının kurucu antlaşma metinlerinde yer almasını talep etmiştir. Ayrıca, Lizbon antlaşması 9 No'lu protokole bakıldığında yeni ABA 16.Madde (4) ve ABİA 238. Madde (2)'lerin yürürlüğe girmesi 1 Kasım 2014 veya 31 Mart 2017 yıllarında gerçekleşeceği görülmektedir. Lizbon antlaşmasına ekli 7 No'lu protokolde ilgili karara göre, bir karar üzerinde herhangi bir etki doğurabilecek bir taslak önerinin Konsey tarafından incelenmesi öncesi, Avrupa Konseyi söz konusu taslak öneri hakkında ön bir hazırlık görüşmesi düzenleyerek ve ABA'nın 15. Madde 4. fıkrası doğrultusunda fikirbirliği ile hareket edecektir.

⁴⁵⁸(Ülger, 2008: s.90).

⁴⁵⁹(Horvath ve Odor, 2010: s.150).

Lizbon antlaşması ile düzenlenen yeni oylama sistemi, Engelleyici azınlık açısından büyük devletlere avantaj sağlayacaktır. Ayrıca, yeni sistemin küçük ve büyük üye devletler açısından en adil sistem olduğuda belirtilebilir. Ancak küçük ölçekli üye devletlerin Bakanlar Konseyi'nde etkinliklerini arttırmaları birbirleri ile eşgüdüm içerisinde çalışmalarına bağlı olacaktır.

1.2.2.3. Bakanlar Konseyi Yönetimi Sekretarya ve COREPER

Lizbon antlaşması AB Bakanlar Konseyi Sekretaryası ve COREPER tarafından gerçekleştirilen faaliyetler üzerinde de bazı değişiklikler öngörmektedir. Bakanlar Konseyi Sekretaryası, Konsey'in tüm evrak ve belge işlerinden sorumlu temel birimdir. Bakanlar Konseyi Sekretaryası Brüksel'de bulunmaktadır. Temel olarak Bakanlar Konseyi'nin tüm işlerinden sorumlu olan Sekretarya, Bakanlar Konseyi konferanslarının düzenlenmesi, komite aktivitelerinin takip edilmesi ve düzenlenmesi, gerekli dökümanların hazırlanması ilgili çevirilerin yapılması, görüşmelerin organize edilmesi gibi Bakanlar Konseyi faaliyetlerinin sürdürülmesinden sorumludur.⁴⁶⁰

Sekretarya'nın bir diğer işlevi ise, Bakanlar Konseyi tarafından gerçekleştirilen eylemlerin yasal olarak niteliğini sorgulamaktır. Sekretarya, Bakanlar Konseyi tarafından uygulanan eylemlerin yasal niteliğini araştırmakta, gerekli gördüğünde ise ilgili konuda Bakanlar Konseyi'ne yardım sağlamaktadır.⁴⁶¹ Ayrıca Bakanlar Konseyi Sekretaryası Bakanlar Konseyi adına AB Adalet Divanı'na başvurarak dava açma yetkisine de sahip olmak ile birlikte AP komiteleri karşısında Bakanlar Konseyi'ni temsil edebilmektedir.

Lizbon antlaşması Bakanlar Konseyi Sekretaryasının görevlerine bir yenisini daha eklemiştir. Lizbon antlaşmasına göre, Bakanlar Konseyi Sekretaryası AB Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilciliğine bağlı olan Dış Eylem Servisi'nin (EEAS) çalışmalarına destek olmakla görevlendirilmiştir.⁴⁶²

---

⁴⁶⁰(Chalmers vd 2010: s.74).

⁴⁶¹(FEUD, 2009: s.33).

⁴⁶²(FEUD, 2009: s.33; Giuseppe, 2010: s.6-8). Lizbon antlaşması öncesi Konsey Genel Sekreteri olarak atanan kişi, aynı zaman da ODGP Yüksek Temsilcisi rolünü üstlenmiştir. 1999 yılında Javier

Karar alma mekanizmasının merkezinde yer alan ve AB üye ülkelerinin AB nezdine atadıkları daimi temsilcilerden oluşan bir diğer Bakanlar Konseyi birimi COREPER'dir. COREPER'in temel görevi Bakanlar Konseyi görüşmelerini hazırlamaktır. Resmi olarak COREPER sadece Bakanlar Konseyi tarafından kendisine tahsis edilmiş görevleri yürütmekle görevlidir.⁴⁶³

COREPER, COREPER I ve COREPER II olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Üye ülkelerin AB nezdinde atağı daimi temsilcilerden oluşan COREPER I, ulaşım, çevre, sosyal ilişkiler ve iç market gibi konulardan sorumludur. AB üye ülkeleri tarafından AB'ne atanan büyükelçilerin oluşturduğu COREPER II ise ekonomik ve finansal ilişkiler ve dış ilişkiler gibi daha önemli ve hassas konulardan sorumludur. COREPER toplantıları her hafta yapılmaktadır. COREPER tarafından sürekli hazırlanan raporlar, Bakanlar Konseyi'nin iş yükünü oldukça hafifletmekte birlikte Bakanlar Konseyi'nin düzenli ve eşgüdüm içerisinde çalışmasını sağlamaktadır.⁴⁶⁴

COREPER'i Bakanlar Konseyi içerisinde öne çıkaran en önemli husus, Bakanlar Konseyi gündemini belirlemesi ve gündemi konularına göre ayrıma tabii tutmasıdır. COREPER, A ve B olarak isimlerdiği gündem başlıklarında, Bakanlar Konseyi'nin iş yükünün büyük bir kısmını yüklenmektedir.⁴⁶⁵ A olarak adlandırılan gündem başlıkları genellikle üzerinde uzlaşmaya varılan teknik meseleleri kapsayan konulardır.⁴⁶⁶ B gündem başlığı altında toplanan konular ise, Bakanlar Konseyi'nin uzlaşma arayacağı, tartışmalı ve mücadele gerektiren hassas konulardan oluşmaktadır. A gündemi altında toplanan konular üzerinde uzlaşma sağlandığı farz edildiği için, kararlar COREPER tarafından alınabilmektedir. Ancak, B gündem başlığı altında toplanan konular ile ilgili verilecek kararlar, kesinlikle Bakanlar Konseyi tarafından karara bağlanmaktadır.⁴⁶⁷

Solana ODGP Yüksek Temsilciği'ne atanmıştır. Lizbon antlaşması ile Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi adıyla yeni tahsis edilen makam, ODGP Yüksek Temsilciliği ve Komisyon Dışilişkiler Komiserliğinin birleştirilmesi sonucu oluşturulmuştur.

⁴⁶³(FEUD, 2009: s.152).

⁴⁶⁴(Chalmers vd 2010: s.74).

⁴⁶⁵(Tezcan, 2001: s.60-61).

⁴⁶⁶(Dinan, 2010: s.117-118).

⁴⁶⁷(Chalmers vd 2010: s.75). 1990'lar da yapılan bir çalışmaya göre Tarım Konseyi altında Bakanlar Konseyi tarafından işleme tabii olmuş 500 konudan, sadece 65 tanesi Bakanlar Konseyi tarafından tartışılmıştır. Diğer konular tartışmaya gerek duymadan COREPER tarafından karara bağlanmıştır.

COREPER, AB üye devletlerinin Brüksel ile doğrudan bağlantı kurabilecekleri, AB’de neler olup bittiğini en güncel biçimde öğrenebilecekleri ve buna göre üye ülkelerin pozisyonlarını belirleyebildikleri en önemli Bakanlar Konseyi birimidir.⁴⁶⁸ COREPER’in çalışmaları 250 farklı çalışma grubu tarafından desteklenmektedir. Komisyon tarafından Bakanlar Konseyi’ne gönderilen taslak metinler ilk önce COREPER’de görevli olan ilgili çalışma gruplarına iletilmekte, ilgili COREPER çalışma grubularıda öneriyi analiz ederek, COREPER toplantılarının gündemini belirlemektedir.⁴⁶⁹

Çalışma grupları öneri hakkında COREPER’de uzlaşma olacağını belirlemiş ise, öneri ROMAN I olarak adlandırılmaktadır. ROMAN I olarak adlandırılan öneri metinleri COREPER’de tartışmaya ihtiyaç duyulmadan kabul edilmektedir. Bunun yanında, ilgili çalışma grubu öneri üzerinde uzlaşma sağlayamadıysa, bu öneri metinleri ROMAN II olarak adlandırılmakta, ilgili metnin tartışmaya açılmadan kabul edilemeyeceğini belirtilmektedir.⁴⁷⁰

COREPER, ulusal yönetimlerin karar alma mekanizmasında yer aldığı karmaşık bir ağlar sistemi olarak nitelendirilebilir. COREPER toplantıları kamuya açık değildir. Yapılan toplantılar ve hazırlanan raporların yayımlanma ve herhangi bir parlamento tarafından şoruşturılmaya tabii tutulma hakkı bulunmamaktadır. Yani COREPER herhangi bir birime veya kuruma hesap vermekle yükümlü değildir.⁴⁷¹

1.2.2.4. Bakanlar Konseyi Başkanlığı

Lizbon antlaşması 23. maddesine göre, Bakanlar Konseyi, NÇO ile hareket ederek, Bakanlar Konseyi Başkanlığı ile ilgili bir kararı benimseyebilmektedir.⁴⁷² Lizbon Antlaşmasının 16. maddesine göre ise Bakanlar Konseyi Başkanlığı eşitliği göz önünde bulunduran ve rotasyon sistemine dayalı bir şekilde faaliyet göstermektedir.⁴⁷³

---

⁴⁶⁸(Ülger, 2008: s.99).

⁴⁶⁹(Chalmers vd 2010: s.75).

⁴⁷⁰(Chalmers vd 2010: s.75).

⁴⁷¹(Chalmers vd 2010: s.75).

⁴⁷²(FEUD, 2009: s.57).

⁴⁷³(FEUD, 2009: s.24).

Lizbon antlaşmasına ekli 9 no'lu protokole göre, AB üye devletleri Anayasal antlaşma metninin hazırlık aşamasında kabul ettikleri üç devletin içerisinde yer aldığı bir grup sistemini öngören Bakanlar Konseyi Başkanlığı rotasyon sisteminin uygulanması üzerinde uzlaşmaya varmışlardır.⁴⁷⁴ Aynı zamanda Lizbon antlaşmasına ekli 9 nolu protokolde Bakanlar Konseyi tarafından alınmış olan taslak bir karar bulunmaktadır.⁴⁷⁵ Bakanlar Konseyi tarafından alınan taslak karara göre, Bakanlar Konseyi Başkanlığı 18 aylık süre için daha önceden ilan edilmiş ve üçlü grup sistemine tabii olmuş devletler tarafından yerine getirilecektir.⁴⁷⁶

AB Konsey Başkanlığı rotasyon sistemi altında faaliyet gösterirken, Bakanlar Konseyi Başkanlığını yürütecek olan ülkelerin belirlenmesinde eşitlik, çeşitlilik ve jeopolitik dengenin korunmasına dikkat edilmektedir.⁴⁷⁷ Üç AB üye ülkesi tarafından faaliyetleri yürütülen AB Bakanlar Konseyi Başkanlığı müessesesinin üye devletler arasında el değiştirmesinden doğacak sorunların önlenmesi için troika sistemi uygulanmakta tek bir AB üyesi ülke, Başkanlığı 6 ay süre ile devralmakta, diğer iki ülke, Konsey Başkanlığını yürüten ülkenin çalışmalarına ortak program altında destek vermektedir.⁴⁷⁸

1.3. Avrupa Komisyonu

1.3.1. Lizbon Antlaşması Öncesi Avrupa Komisyonu

Avrupa Komisyonu, AB'nin günlük işlerini yürütmekle sorumlu olan organdır. Komisyonun görevleri, karar ve öneri hazırlamak, Birlik adına girişimlerde bulunmak, yönetsel faaliyetleri sürdürürken aynı zamanda karar alma mekanizmasında yürütme görevlerini yerine getirmek gibi çok çeşitli alanları

---

⁴⁷⁴(Horvath ve Odor, 2010: s.147).

⁴⁷⁵(Batory ve Pueter, 2011: s.3).

⁴⁷⁶(FEUD, 2009: s.327).

⁴⁷⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.147).

⁴⁷⁸İlgili karar metni için bkz; <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:325:0035:0061:EN:PDF>, Erişim Tarihi, 05-01-2012. Konsey içtüzüğü 2006 yılında tekrar düzenlenmiştir. 2006 yılında yapılan yeni düzenleme ile birlikte, Konsey Başkanlığı ve Başkanlık grubunun görev süreci 18 ay olarak belirlenmiştir. Lizbon antlaşmasının yürürlüğe girmesi ile birlikte, Bakanlar Konseyi, iç tüzüğü tekar düzenlenerek ilgili hükümler, Lizbon antlaşması doğrultusunda düzeltilmiştir.

kapsamaktadır. Üye devletler yerine Birliğin çıkarları koruyan ve AB'nin çıkarlarını temsil eden Avrupa Komisyonu ulusüstü nitelikte faaliyetlerini sürdürmektedir.⁴⁷⁹

Komisyonun AB örgüt yapısı içerisinde yerine getirdiği işlevler ulusal bir hükümetin yerine getirdiği işlevler ile kıyaslandığında aralarında çok sayıda benzerlik bulunabilmektedir. Ancak Avrupa Komisyon AB'nin hükümeti değildir.⁴⁸⁰ Ulusal bir hükümet siyasi bir organı temsil ederken, Avrupa Komisyonu, yasama ve yürütme yetkilerinin, AB politika alanları içerisinde sınırlandırıldığı ulusüstü bir yapıyı temsil etmektedir. AB örgüt yapısı ve karar alma mekanizması içerisinde temel karar alıcılar kurucu antlaşmalar ile belirtildiği üzere, Bakanlar Konseyi ve AP'dir.⁴⁸¹

Komisyon ifadesi, AB örgüt yapısı içerisinde, Avrupa Komisyonunu ifade ettiği gibi, Komisyonun bünyesinde barındığı 30,000'den fazla Komisyon çalışanını ve Komisyon heyetini de kapsamaktadır. 1 Şubat 2003 tarihinde yürürlüğe giren Nice antlaşması ve 1 Mayıs 2004 tarihinde 10 ülke ile imzalanan AB katılım antlaşmasına göre her üye ülke atadığı bir komisyoner ile Komisyonda temsil edilmektedir. Bir diğer ifade ile bugün 27 üyeli olan AB'de Komisyon, 27 Komisyoner'den oluşmaktadır.⁴⁸²

Avrupa Komisyonu Komisyon Başkanı tarafından yönetilmektedir. Komisyon Başkanı, Komisyon'a siyasi liderlik yapmakta ve Komisyonun iç işleyişinin düzenli bir şekilde yürütülmesinden sorumludur. Komisyon üyeleri veya Komisyonerlerin Bakanlar gibi çeşitli görev ve vazifeleri bulunmaktadır. Nice antlaşması yürürlüğe girdikten sonra Komisyonerlere görevlerinin Komisyon Başkanı tarafından verilmesi kabul edilmiştir. Komisyon Başkanı gerekli durumlar oluştuğunda bir Komisyonerden istifasını isteme yetkisine de sahiptir.⁴⁸³

Komisyon binası, Komisyon çalışanlarının en fazla yer aldığı Brüksel'de bulunmaktadır. Ayrıca, Komisyon çalışanlarının dikkate değer bir çoğunluğuda

---

⁴⁷⁹(Quinliuan, 2011: s.1-3).

⁴⁸⁰(Horvath ve Odor, 2010: s.137).

⁴⁸¹(Chalmers vd 2010: s.54).

⁴⁸²(Ülger, 2008: s.106).

⁴⁸³(Tezcan, 2007: s.177-179).

Lüksemburg'da yer almakta bir kısmı da Birliğin içinde yer alan ülkelerde bulunmaktadır.⁴⁸⁴

Komisyonerler, 5 yıllık süre ile AP'nin rızası alınarak AB üye devletleri tarafından atanmaktadır. Öncelikle Avrupa Konseyi NÇO ile hareket ederek bir Komisyon Başkan adayı belirlemekte, daha sonra ise belirlenen Başkan Adayı AP tarafından seçilmektedir.⁴⁸⁵ AP tarafından onaylanan ve Avrupa Konseyi tarafından aday gösterilen Komisyon Başkanının onaylanmasının ardından Avrupa Konseyi tekrar NÇO ile hareket ederek öncelikle Komisyon Başkanını atamakta ve Komisyon Başkanı da Komisyonerlere görevlerini dağıtmaktadır.⁴⁸⁶

AP'nin rızası ile göreve başlayan Komisyonerler, AP tarafından onaylanmazlar ise, tümü reddedilmektedir. AP'nin onayı ardından, Avrupa Konseyi yeni Komisyonu NÇO ile oylayarak atamaktadır. Komisyon AP'ye karşı sorumlu olmakla birlikte AP üçte iki çoğunlukla karar alarak, Komisyonu görevden alabilmektedir.⁴⁸⁷

1.3.2. Lizbon Antlaşması Sonrası Avrupa Komisyonu

Anayasal antlaşmanın ve Lizbon antlaşmasının hazırlık aşamalarında Komisyon ile ilgili öne çıkan ve üzerinde hassasiyetle durulan konuların başında Komisyonun yapısı ve Komisyonerlerin sayısı ile ilgili düzenlemeler yer almıştır. 1997 yılında Amsterdam antlaşmasının hazırlanma sürecinde de tartışmaların merkezinde yer alan Komisyonun yapısı ile ilgili düzenlemeler, çözümlenmemiş bir konu olarak Lizbon antlaşmasının imzalanması süresince devam etmiştir.⁴⁸⁸

Komisyoner sayıları Nice antlaşması ile her üye devlete bir Komisyoner olarak belirlenmiştir. Ayrıca, Nice antlaşmasına göre, AB üye sayısı 27'ye ulaştığında, Komisyonerlerin rotasyon usulüne göre seçilmesi düşünülmek üzere beklemeye

---

⁴⁸⁴(Sabathil vd 2008: s.242-243).

⁴⁸⁵(Yakut, 2010: s.60).

⁴⁸⁶(Horvath ve Odor, 2010: s.137).

⁴⁸⁷(Ülger, 2008: s.109). AB, Komisyonun görevden alınmasına yönelik bir girişim 1999 yılında olmuştur. Yolsuzluk ve kötü yönetim gibi çeşitli suçlamalarla karşı karşıya kalan Jaques Santer Başkanlığındaki Komisyon istifa etmek zorunda kalmıştır.

⁴⁸⁸(Horvath ve Odor, 2010: s.138). Amsterdam antlaşması ile çözümlenmemiş konular, terminolojide Amsterdam Leftovers olarak adlandırılmaktadır.

alınmıştır. Toplam 27 Komisyoner öngören sistem, Nice antlaşmasının imzalanması sırasında Birliğin hemen ardından gerçekleştireceği genişleme dalgası hesap edilerek belirlenmiştir.⁴⁸⁹

Nice antlaşmasına ekli AB'nin Genişlemesine dair Protokolde Komisyoner sayısının belirlenmesine yönelik iki yaklaşım kabul edilmiştir. Bu yaklaşımlardan ilki her AB üyesinin bir komisyoner ile temsil edilmesidir. İkinci yaklaşıma göre ise, AB'nin üye sayısı 27'ye ulaştığında eğer Komisyonun üye sayısı mevcut AB üye sayısından az ise, Bakanlar Konseyi'nin NÇO ile karar alarak Komisyoner sayısını belirlemesidir.⁴⁹⁰

Lizbon antlaşması ile Komisyon'un bileşimine dair getirilen düzenlemeler, Anayasal antlaşma ile gerçekleştirilmesi planlanan düzenlemeleri korumuştur.⁴⁹¹ Lizbon antlaşmasında Komisyoner sayılarının belirlenmesine yönelik düzenlemeye göre, Lizbon antlaşmasının imzalanması öncesi atanan Komisyon bir devlete bir komisyoner ilkesi şeklinde olacak, antlaşma yürürlüğe girdikten sonra ve 1 Kasım 2014 yılında uygulanmak üzere, Komisyonerlerin sayısı, AB üye devlet sayısının üçte ikisine düşürülerek, rotasyon sisteminin uygulanmasına başlanacaktır. Ayrıca Lizbon antlaşmasına göre Avrupa Konseyi oybirliği ile hareket ederek Komisyonerlerin sayılarında değişiklik yapma hakkına sahiptir.⁴⁹²

Lizbon antlaşması ile 1 Kasım 2014 tarihinden itibaren Komisyonda uygulanmasına başlanacak olan rotasyon sisteminde üye devletlerarasında eşitlik ilkesi göz önünde bulundurulacaktır.⁴⁹³ Rotasyon sistemi Avrupa Konseyi tarafından iki temel ilke göz önünde bulundurularak belirlenecektir. Bu ilkelerden birincisi demografik ve coğrafi ilkelerin her üye için tatmin edici bir şekilde paylaşılmasına

---

⁴⁸⁹(Dinan, 2009: s.124-125).

⁴⁹⁰(Horvath ve Odor, 2010: s.138-139). Nice antlaşması ile Komisyon için öngörülen rotasyon sistemi Bakanlar Konseyi'nin tekrar NÇO ile hareket ederek coğrafi ve beşeri faktörleri temsil eden eşitlik ilkesi altında, benimsenmesi kabul edilmiştir. Ancak Nice antlaşmasının beklenen başarıyı gösterememesi ve rotasyon sisteminin teknik detaylarını belirlememesi sonucu rotasyon sistemi uygulamaya geçirilememiştir.

⁴⁹¹Anayasal antlaşma ile Komisyonun yapısında öngörülen değişikliğin yürürlüğe girmesinin 2006 yılında gerçekleşmesi beklenmiştir. Ancak anayasal metnin Fransa ve Hollanda da rededilmesi sonucu Komisyonun yapısı için öngörülen sistemin Lizbon antlaşması ile uygulanmasına karar verilmiştir.

⁴⁹²(Hardacre, 2011: s.18).

⁴⁹³(Horvath ve Odor, 2010: s.139).

dayanmaktadır. İkinci ilke, rotasyon sistemi içerisinde üye devletlere zaman ve düzen açısından tamamen eşit davranılmasını öngörmekte ve aynı anda aynı ulusal uyruklu iki kişinin komisyonerlik görevini sürdürmesine izin vermemektedir.⁴⁹⁴

Komisyonunda uygulanacak olan yeni rotasyon sistemi, Lizbon antlaşmasının İrlanda da Haziran 2008 tarihinde gerçekleşen referandumda rededilmesi üzerine uygulamaya konulamamıştır. Her üye devlete bir Komisyoner garantisinin İrlanda'ya verilmesinden sonra, rotasyon sisteminin uygulanmasına 2014 yılında başlanması kararı alınmıştır. Avrupa Konseyi İrlanda'nın Lizbon antlaşmasını onaylaması durumunda, her üye devlete bir komisyoner ilkesinin uygulanmaya devam edeceği garantisini vermiştir.⁴⁹⁵

1.3.2.1. Komisyonun Bileşimi

Genellikle AB entegrasyon sürecinin destekleyici gücü olarak tanımlanan Avrupa Komisyonu tarafından yürütülen faaliyetler dışarıdan bakıldığında anlaşılacak kadar karmaşıktır.⁴⁹⁶ 25,500'den fazla tam zamanlı personeli ile Komisyon, çok geniş bir alanı kapsayan çalışmalar yürütmekte, AB organları başta olmak üzere birçok aktörle kurumlararası çalışmalar içerisine girmektedir.⁴⁹⁷ Komisyon hukuki olarak tek bir organ olarak gözüke de Komisyonerler, Genel Müdürlükler ve Kabineler olmak üzere üç önemli katmandan meydana gelmektedir.⁴⁹⁸

Komisyon, her üye ülkeye bir Komisyoner ilkesi altında 27 Komisyonerden meydana gelmektedir.⁴⁹⁹ 27 Komisyoneri kapsayan ve her bir üye devlet tarafından atanan Komisyonerlerin oluşturduğu yapı Komisyonerler Koleji olarak isimlendirilmektedir. (*College of Commissioners*). Komisyonerler beş yıl süre ile

---

⁴⁹⁴(FEUD, 2009: s.28).

⁴⁹⁵(Horvath ve Odor, 2010: s.140).

⁴⁹⁶(Cini, 2011: s.3).

⁴⁹⁷(Hardacre, 2011: s.11-13).

⁴⁹⁸(Chalmers vd 2010: s.54).

⁴⁹⁹(FEUD, 2009: s.24).

atanmaktadır.⁵⁰⁰ Atanan Komisyonerlere görevleri Komisyon Başkanı tarafından verilmektedir.⁵⁰¹

Komisyonerler, görevlerini yerine getirirken, AB çıkarları adına hareket etmek zorundadırlar. Ulusal devletler, Komisyonerlere talimat verememekte, Komisyoner seçilmiş kişi tarafsızlığını koruyarak, uluslararası memur statüsünde olan görevini kaygı duyulmayacak şekilde yerine getirmek zorundadır.⁵⁰² Bu nedenle Komisyonerler üye devlet çıkarlarının çatıştığı alanlardan uzak durmaktadırlar. Herhangi bir Komisyoner kurucu antlaşmalarda belirtilen şekilde görevine sadık kalmaz ve kuralları ihlal ederse, Bakanlar Konseyi veya AB Adalet Divanı, ilgili Komisyoneri kalıcı olarak görevinden uzaklaştırmakta ve emekliye ayırmaktadır.⁵⁰³

Lizbon antlaşması, Komisyonerlerin bağımsızlıkları ile ilgili düzenlemelere istisnai bir durum ekleyerek aynı zamanda bir Komisyon üyesi olan Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisini Komisyonerlerin dâhil olduğu bağımsızlık kuralının dışında bırakmıştır. Birliğin Dış ve Güvenlik politikasının sürdürülmesinden sorumlu olan Yüksek Temsilci, aynı zamanda bir Komisyonerdir.⁵⁰⁴ Yüksek Temsilci, Komisyon faaliyetlerine katılmakta⁵⁰⁵, Dışişleri Konseyine Başkanlık etmekte⁵⁰⁶ ve Bakanlar Konseyi'nin sorumluluğu altında görevini sürdürmektedir.⁵⁰⁷ Bakanlar

---

⁵⁰⁰(FEUD, 2009: s.24).

⁵⁰¹http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/index_en.htm, Erişim Tarihi; 06-01-2012. 2010-2014 Komisyonu; Başkan Jose Manuel Barroso, Catherine Ashton, Başkan Yardımcısı ve Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi Viviane Reding, Adalet Temel Haklar ve Vatandaşlık, Joaquin Almunia Rekabet, Siim Kallas Ulaşım, Neelie Kroes, Dijital Gündem, Antonio Tajani Endüstri ve Girişimcilik, Maros Sefcovic, Kurumiçi İlişkiler ve İdari Yönetim, Olli Rehn, Ekonomi, ve Mali İşler ve Avro, Janez Potocnik Çevre, Andris Piebalgs Geliştirme, Michel Barnier İç Pazar ve Hizmetler, Androulla Vassiliou Eğitim Kültür Gençlik ve Çokdillilik, Algirdas Semeta Vergilendirme ve Gümrük Birliği Teftiş ve Kaçakçılık, Karel De Gucht Ticaret, John Dalli Sağlık ve Tüketici Politikası, Maire Geoghegan-Quinn Araştırma İnnovasyon ve Bilim, Janusz Lewandowski Mali Program ve Bütçe, Maria Damanaki Balıkçılık ve Denizcilik, Kristalina Georgieva Uluslararası İşbirliği İnsani Yardım ve Kriz Yönetimi, Günther Oettinger Enerji, Johannes Hah Bölgesel Politika, Connie Hedegard İklim, Stefan Füle Genişleme ve Avrupa Komşu Politikası, Laszlo Andor İstihdam Sosyal İlişkiler, Cecilia Malmström İçişleri, Dacian Cioloş Tarım ve Kırsal Kalkınma

⁵⁰²(FEUD, 2009: s.24).

⁵⁰³(FEUD, 2009: s.245).

⁵⁰⁴(FEUD, 2009: s.25).

⁵⁰⁵(FEUD, 2009: s.22).

⁵⁰⁶(FEUD, 2009: s.27).

⁵⁰⁷(FEUD, 2009: s.26). Lizbon antlaşması ile Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi makamının tahsis edilmesi, AB'de çift şapkalı AB tartışmalarının başlamasına neden olmuştur. Ancak, böyle bir mevkinin oluşturulmasının temel amacı, Birliğin dış eylemlerinde daha belirgin ve daha entegre şekilde hareket etmesine olan özlem olarak nitelendirilebilmektedir.

Konseyi ve Komisyon arasında kalan Yüksek Temsilci, iki AB organına karşı sorumluluk altındadır.

Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi, Komisyon Başkanı ve Avrupa Konseyi'nin uzlaşısı ile NÇO prosedürü kapsamında alınan bir karar ile görevine başlamakta⁵⁰⁸, aynı yöntem dâhilinde alınan bir karar ile Komisyon Başkanı tarafından görevden alınmaktadır.⁵⁰⁹ Tek taraflı olarak görevine son verilemeyecek tek Komisyon üyesi Komisyon Başkanıdır.⁵¹⁰

Komisyonerler genellikle üye ülkelerin büyük partilerinin tanınan üyeleridir. Komisyonerler AB üye devletlerince Komisyoner olarak atandıktan sonra da ulusal politika alanında çeşitli faaliyetlerde bulunabilmektedirler. Bu nedenle, Komisyonerler üye devletler açısından AB ile iletişimi sağlayan en önemli sivil memurlardır.⁵¹¹ Komisyonerler atandıkları ülkelerde hangi yasaların kabul edileceğini bilmekte, böylece de ulusal elitlerle iletişime geçerek, onların gereken pozisyonları almalarını sağlayarak, AB karar yapma sürecine olumlu katkıda bulunmaktadır.⁵¹²

Komisyonerler görevleri boyunca, mesleki işbirliği ilkesini benimseyerek çalışmaktadırlar. Komisyon ortak olarak alınan her karardan sorumlu olmakla birlikte, tüm Komisyon kararları da ortaklaşa alınmaktadır. Genel bir kural olarak, Komisyon kararlarını her hafta yaptığı düzenli toplantılarda Komisyonerlerin basit çoğunluğu ile almaktadır. Her hafta yapılan Komisyon toplantılarından iki gün önce, Komisyoner kabinelerinin toplantıları gerçekleştirilmektedir. Kabine toplantılarında ilgili karar üzerinde uzlaşma sağlanmış ise, öneri A başlığı altına alınmakta, ilgili konu tartışmaya açılmamaktadır.⁵¹³

---

⁵⁰⁸(FEUD, 2009: s.26).

⁵⁰⁹(FEUD, 2009: s.25).

⁵¹⁰(FEUD, 2009: s.26). Eğer AP tüm Komisyon için bir gensoru verir ise, Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi de tüm diğer Komisyon üyeleri ile istifa etmek zorundadır.

⁵¹¹(Chalmers vd 2010: s.56).

⁵¹²(Sjöstedt, 2007: s.28).

⁵¹³(Chalmers vd 2010: s.55-56).

Komisyon, iş yükünü iki prosedür şekli kullanarak yönetmektedir. Yazılı prosedür olarak bilinen ilk yöntem doğrultusunda, bir öneri (*a greffe*) o alanda görevli olan Komisyoner tarafından kabul edilmektedir. Öneri Hukuk Servisi tarafından kabul edildikten sonra ilgili Genel Müdürlüğe gönderilmekte daha sonra diğer Komisyonerlerin kabineleri arasında sirkulasyona tabii tutulmaktadır.⁵¹⁴ Öneri üzerinde herhangi bir ihtilaf yok ise, taslak öneri Komisyon kararı olarak kabul edilmektedir. Olağan yazılı prosedür sistemi Komisyoner Kabilerine öneriyi kabul etmeleri için 5 iş günü süre tanımaktadır. Hızlandırılmış yazılı prosedüre tabii olan taslak öneri, Komisyon Başkanı tarafından onaylanmak zorundadır. Hızlandırılmış yazılı prosedür, Komisyoner kabinelerine üç gün süre tanımaktadır. Komisyonun karar alırken kullandığı bir diğer yöntem ise, dâhili yetkilendirme (*act of management*) yöntemidir. Dâhili yetkilendirme yöntemine göre, Komisyon açık bir şekilde ilgili üyelere yetki vermektedir. Dâhili yetkilendirme prosedürü daha çok rekabet engelleyici uygulamaları kapsamaktadır.⁵¹⁵

1.3.2.2. Komisyonun Yetkileri ve Avrupa Birliği Örgüt Sistemindeki Rolü

Avrupa Komisyonunun yasama üzerinde doğrudan yetkili olduğu iki sınırlı alan bulunmaktadır. Bu alanlardan ilki, Komisyonun kamuya olan sorumlulukları antlaşmalarla belirlenen kurallar dâhilinde güvence altına almış olmasıdır.⁵¹⁶ Komisyonun yetkili olduğu ikinci alan ise, işçilerin AB üye devletlerde çalışma koşullarına ilişkin düzenlemeleri hazırlamasıdır.⁵¹⁷

Komisyonun yasama faaliyeti olarak sürdürdüğü yarı yasama faaliyetleri çok geniş bir şekilde yorumlanabilmektedir. Bakanlar Konseyi, Komisyon'a en önemli politika alanlarında yetki devri yapamazken, genel uygulama kabiliyetine sahip olan yasama dışı tasarrufları kabul edebilme yetkisi devredebilmektedir.⁵¹⁸ Yarı yasama

---

⁵¹⁴(Hardacre, 2011: s.38-39).

⁵¹⁵(Chalmers vd 2010: s.56).

⁵¹⁶(FEUD, 2009: s.90).

⁵¹⁷(FEUD, 2009: s.64).

⁵¹⁸(FEUD, 2009: s.170). Konsey Komisyon'a yasama faaliyetlerinde yetki devri gerçekleştirdiğinde, yetki devrinin içeriği, kapsamı ve süresi açıkça belirtilmelidir. Bir alanın asli unsurları sadece yasama tasarrufları ile düzenlenebildiğinden yetki devrine politika alanarı tabii olmamaktadır.

faaliyetleri olarak adlandırılan bu yetki devri işlemleri, Bakanlar Konseyi ve Komisyon arasında sıklıkla görülmektedir.

Yüksek derecede önem taşıyan bazı yasama faaliyetleri veya konularının da Komisyon'a devredilmesi mümkün olabilmektedir. Örnek olarak 1996 yılında Deli dana hastalığı ile mücadele kapsamında, sığır ve dana etinin ihracatının İngiltere'den ihraç edilmesinin yasaklanması gibi konularda Komisyon'a veteriner ve teknik kontrollerinin yapılması yetkisi, iç pazarın güvenilirliğinin sağlanması görüşünden yola çıkılarak verilmiştir.⁵¹⁹ Komisyon'a verilen bu yetkiler, tüm AB ve üye ülkeleri kapsayan ve ilgilendiren, siyasi açıdan önem teşkil eden konuları oluşturmaktadır.⁵²⁰

Bakanlar Konseyi tarafından Komisyonu yetkilendirme yolu ile gerçekleşen çok sayıda yetki devri işlemi, iki önemli AB kurumu arasında uzun bir süredir gerçekleşmektedir. Bununla birlikte, iki kurum arasında gerçekleşen yetki devri işlemleri ulusal hükümet temsilcilerinin oluşturduğu komiteler tarafından da kontrol edilmektedir. İki kurum arasında gerçekleşen yetki devri işlemlerinde, ulusal hükümet temsilcilerinden oluşan izleme komitesi, Komisyonun Konsey tarafından kendisine devredilen yetkiyi aştığını düşündüğü durumlarda, bu durumu Komisyon üzerinde tek yetki sahibi olan AB kurumu Bakanlar Konseyi'ne bildirmektedir.⁵²¹

Yetki devri işlemleri AB'nin demokratik olarak sorgulanabilirliğini arttırmaktadır. Bu durumun en başta gelen nedeni, Komisyonun seçimle gelen bir AB kurumu olmamasıdır. Yüksek derece önem taşıyan teknik konuların yasama yetkilerinin Komisyon'a devri diğer AB kurumlarını bu alanlarda serbest bırakmaktadır. Bu nedenle Lizbon antlaşması ile AP'nin⁵²² hukuki kontrol mekanizmaları oldukça geliştirilmiştir.⁵²³

Avrupa Komisyonunun yetkileri arasında olan bir başka alan ise, gündem belirleme başlığı altında gerçekleştirdiği faaliyetlerdir. Komisyon birden fazla yolla politika yapım sürecini Birlik içerisinde başlatabilmekte, çok sayıda AB politika

⁵¹⁹(Banchoff ve Smith, 2005: s.150).

⁵²⁰(Chalmers vd 2010: s.60).

⁵²¹(Ziller ve Griller, 2008: s.140-141).

⁵²²(FEUD, 2009: s.170).

⁵²³(FEUD, 2009: s.160).

alanında, yasama sürecini başlatma tekelini elinde bulundurmaktadır.⁵²⁴ Ayrıca Komisyon her yıl yasama programı hazırlamakta ve yayımlamaktadır.⁵²⁵ Komisyonun bir diğer yetkisi ise, Birliğin mali alanlarında da karar alma sürecini başlatıyor olmasıdır. Bakanlar Konseyi ve AP'den önce, Komisyon bütçe taslağını hazırlamaktadır.⁵²⁶ Son olarak Komisyon, AB'de politika tartışma sürecini etkin hale getirmekle sorumludur.⁵²⁷

Komisyonun gündem belirleme ile ilgili işlemleri, ilgili faaliyetin veya işlemin açıkça belirlediği politika alanı ile ilgili Genel Müdürlüklere havale edilmesi ile başlamaktadır. Daha sonra işlem ile ilgili Genel Müdürlük üst düzey bir yetkiliyi raportör atamakta, atanan raportör ise Genel Müdürlükte görevli üst düzey bir yetkilinin yönetim masasından sorumlu kılınmaktadır.⁵²⁸ Raportör Genel Müdürlükler içerisinde dâhili ve harici iştişareden sorumludur. Öneri daha sonra Komisyonun hukuki işler birimine gönderilmekte ve yasal olarak uygunluğu kontrol edilmektedir. Yasal olarak uygun görülen öneriler, ilgili Komisyonerler tarafından kabul edilmekte ve işleme alınmaktadır.⁵²⁹

Komisyonun yetki alanına giren konulara bakıldığında, bu yetkilerin Komisyon'u, yeni fikirlerin geliştirildiği, çıkarların uyumlaştırıldığı özel ve kamu olmak üzere çok taraflı aktörler ile iletişime geçtiği ve etkilediği bir pazaryeri haline getirdiği açıkça görülmektedir. Bu nedenle Komisyon gündem belirleyici olmakla birlikte aynı zamanda bir veto aktörüdürü olarak da görülmektedir.⁵³⁰ Komisyon bir öneri girişiminde bulunmadığında, Birlik politika yapım sürecini başlatamamaktadır.⁵³¹ Ayrıca Komisyon politika yapım sürecini başlattığı herhangi

---

⁵²⁴(FEUD, 2009: s.34). Komisyonun politika yapım sürecini başlatma yetkisi olmadığı tek alan ODGP'dir. Komisyon ODGP'de sadece ikincil bir role sahiptir. Bu alanda politika yapım sürecinin başlatılması, Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi ve bir üye devlet tarafından gerçekleştirilebilir.

⁵²⁵2012 yılı Komisyon Çalışma Takvimi için bkz; http://ec.europa.eu/atwork/programmes/docs/forthcoming_cwp_initiatives_2012_en.pdf, Erişim Tarihi, 11-02-2012.

⁵²⁶(FEUD, 2009: s.181).

⁵²⁷Komisyon bir politika alanını tartışmaya açması ve bilinirliğini arttırmasına yönelik verilebilecek en güzel örnek İç Marketin 1992'de tamamlanması üzerine yayımlanan Beyaz Rapor'dur.

⁵²⁸(Chalmers vd 2010: s.61).

⁵²⁹(Hardacre, 2011: s.35).

⁵³⁰(Chalmers vd 2010: s.61).

⁵³¹(Kral, 2008: s.8).

bir alanda her ne zaman isterse süreci durdurabilmekte, diğer AB organları da Komisyonun bu eylemini görmezden gelememektedir.⁵³²

Komisyon, yasa yapım sürecini başlatan tek Birlik Kurumu olmak ile birlikte, Birliğin diğer organları ve diğer aktörleri tarafından da harekete geçirilebilmektedir.⁵³³ Bakanlar Konseyi, Başkanlığı vasıtasıyla bir yasama faaliyetleri tablosu hazırlamakta ve yasama faaliyetleri tablosunun Komisyon tarafından takip edilmesini beklemektedir. AB Devlet ve Hükümet Başkanlarından oluşan Avrupa Konseyi 2002 yılından itibaren her yıl düzenli olarak yasama faaliyetlerini gözden geçirmekte, düzenlemekte ve kabul etmektedir.⁵³⁴

Komisyon AP ve Bakanlar Konseyi tarafından da harekete geçirilmekte, AB'nin iki temel yasa yapıcı organı tarafından belirtilen konularda, Komisyondan taslak öneri hazırlaması istenebilmektedir.⁵³⁵ 2003 yılında Komisyon aldığı bir karar ile AP ve Bakanlar Konseyi tarafından yasa yapma önerilerini dikkate alacağını ve hızlı bir şekilde işlemleri yerine getireceğine dair tahaahüt vermiştir.⁵³⁶

Lizbon antlaşması ile benimsenen vatandaşların Komisyon'a öneri teklifinde bulunma yöntemi, Komisyon'u harekete geçiren bir diğer prosedürdür. Lizbon antlaşması ile kabul edilen bu yöntem göre, Komisyonun vatandaşların istekleri doğrultusunda yasa yapım sürecini başlatması, üye ülkelerden en az bir milyon Avrupa vatandaşının imzası yoluyla mümkün olabilmektedir.⁵³⁷

Komisyonun yürütme yetkilerinin başında, Birliğin gelirlerinin düzenli bir şekilde toplanması, ulusal otoritelerin onayından geçirilmesi ve doğru oranların uygulanması yer almaktadır. Komisyon aynı zamanda, AB'nin harcamalarını kordine

---

⁵³²(Borchardt, 2010: s.64).

⁵³³(Borchardt, 2010: s.64).

⁵³⁴(Chalmers vd 2010: s.62).

⁵³⁵(FEUD, 2009: s.148-153).

⁵³⁶İlgili kurumlararası antlaşma için bkz; <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2003:321:0001:EN:PDF>, Erişim Tarihi, 13-02-2012. Yasa Yapım sürecinin en iyi şekilde yürütülmesine dair Kurumlararası Antlaşma 2003, OJ C321/1 paragraf 9. Komisyon'nun AP ve Konsey tarafından yasa yapma sürecini başlatmasına teşvik edilmesi Lizbon antlaşması ile daha da güçlendirilmiştir. Komisyon AP ve Konsey'den gelen yasa yapımını başlatma teklifini yerine getiremeyecekse, nedenlerini açıkça AP ve Konseye ibraz etmek zorundadır.

⁵³⁷(FEUD, 2009: s.19-20).

etmek ve planlamakla da sorumludur. AB tarafından üçüncü ülkelere verilen mali yardımların yönetilmesi Komisyon tarafından yerine getirilen bir diğer yürütme görevidir.⁵³⁸

Aynı zamanda Komisyon Başkan yardımcılığı görevinde yerine getiren, Avrupa Dış ve Güvenlik Temsilci de bir Komisyon üyesidir. Yüksek Temsilci, Birliği, ODGP ile ilgili konularda uluslararası alanda temsil etmekte, siyasi dialogları yönetmekte ve üçüncü taraflarla Birlik adına, Birliğin aldığı pozisyonu uluslararası konferanslarda ve uluslararası örgütlerde temsil etmektedir. Yüksek Temsilci tarafından yerine getirilen bu faaliyetler Komisyonun gerçekleştirdiği bir diğer yürütme faaliyetidir.⁵³⁹

Komisyon çok sayıda denetleyici yetkiyi de tekelinde bulundurmaktadır. Lizbon Antlaşması'nın 108. maddesi 2. fıkrasına göre, Komisyon, AB'ne üye bir devlet tarafından başka bir ülkeye yasal olmayan yardımı tespit ettiğinde ilgili birimlere konuyu iletmekte, kamuoyu menfaatini garanti almak için, kurucu antlaşmaların ihlal edilmesi halinde yasal önlemler alabilmektedir.⁵⁴⁰ Aynı zamanda Komisyon rekabetçiliği bozan uygulamalara karşı çeşitli önlemlerde almakta, üçüncü ülkelere gelen ürünler üzerinde yaptırım uygulayabilmekte bu yolla da adil olmayan ticari uygulamaları, ihracat, devlet desteği ve indirim kararları olarak engelleyebilmektedir.⁵⁴¹

Komisyon üye devletlerin AB hukukunu ihlal ettiği durumlarda, AB Adalet Divanı'ndan önce davranarak, AB Adalet Divanı'na üye devletleri bildirebilmektedir. Komisyon, üye bir devleti AB Adalet Divanı'na şikâyet ettikten sonra, süreci izlemekle de yükümlüdür.⁵⁴²

Lizbon antlaşması Komisyonun AB örgüt sistemi içerisindeki rolüne radikal anlamda sayılabilecek çok fazla bir düzenleme getirmemiş, bunun yerine Komisyon'un AP'ye karşı olan sorumluluklarına vurgu yapmıştır. Lizbon

---

⁵³⁸(Hardacre, 2011: s.15).

⁵³⁹(FEUD, 2009: s.33).

⁵⁴⁰(FEUD, 2009: s.90).

⁵⁴¹(FEUD, 2009: s.91).

⁵⁴²(FEUD, 2009: s.158).

antlaşması 17. maddenin 7. fıkrasına göre, Komisyon Başkanı için AP'ye bir aday gösterildiğinde Avrupa Konseyi AP seçimlerini göz önünde bulundurmak zorundadır.⁵⁴³

Komisyon Başkanı'nın AP seçimleri göz önünde bulundurularak seçilmesi Komisyonun bileşimini AP'ye bağımlı kılmamaktadır. Ancak, AP ile Komisyon arasında daha yakın bir ilişkinin kurulmasını sağlamaktadır. Ayrıca, Lizbon antlaşması ile öngörülen bu sistem, daha önce 2004 yılında ve 2009 yılında uygulanan sistem ile tek bir farklılık taşımaktadır.⁵⁴⁴ Lizbon antlaşmasına göre AP, tüm üyelerinin mutlak çoğunluğu ile hareket ederek, Komisyon Başkanı onaylamak zorundadır. Lizbon antlaşması öncesi, Komisyon Başkanı'nın seçilmesi AP'nin basit çoğunluk ile hareket ederek almış olduğu bir karar ile gerçekleştirilmiştir.⁵⁴⁵

1.3.2.3. Komisyon Başkan Yardımcısı Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi

Anayasal antlaşmanın hazırlık sürecinde, AB'nin Dış işlerinden sorumlu bir Bakanlığın oluşturulmasına büyük önem verilmiştir.⁵⁴⁶ Anayasal antlaşma ile oluşturulmak istenen Dışişleri Bakanlığı'nın, iki farklı makamın birleşiminden meydana gelmesi öngörülmüş, ikinci sütun altında Bakanlar Konseyi Genel Sekreterinin yerine getirmekle yükümlü olduğu ODGP Yüksek Temsilcilik görevi ile birinci sütun altında Avrupa Komisyonu Dış ilişkiler Komiserliğinin yerine getirdiği görevler birleştirilerek Dışişleri Bakanı makamı oluşturulmak istenmiştir.⁵⁴⁷

İngiltere tarafından desteklenen Çek Cumhuriyeti, Anayasal antlaşma ile oluşturulmak istenen Dışişleri Bakanlığı makamının kaldırılmasını istemiştir. Bir diğer ifade ile Çek Cumhuriyeti, federalist bir terminolojiye ait olan 'Bakanlık' kelimesinin yeni hazırlanan antlaşmanın dışında tutulmasını talep etmiştir.⁵⁴⁸ 21-22

⁵⁴³(Horvath ve Odor, 2010: s.140). Lizbon antlaşması ile benimsenen bu kural, pratik olarak 2004 ve 2009 yıllarında uygulanmıştır. Avrupa Vatandaşları Partisi AP seçimlerini kazandığında, Devlet ve Hükümet liderleri Jose Manuel Durao Barroso'yu Komisyon Başkanlığı için önermişlerdir.

⁵⁴⁴(Borchardt, 2010: s.63).

⁵⁴⁵(Chalmers vd 2010: s.56).

⁵⁴⁶(Kuklinski ve Pawloski, 2005: s.148).

⁵⁴⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.14).

⁵⁴⁸(Güneş, 2008: s.763).

Haziran 2007 tarihine gerçekleşen Zirve de AB üye ülkeleri Birliğin Dışışleri Bakanı başlığı altında ele aldıkları yeni makamın adının, Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi ismiyle değiştirilmesini kabul etmişlerdir.⁵⁴⁹

Lizbon antlaşmasının 18. maddesi altında düzenlenen Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisinin Birlik içerisinde iki temel rolü bulunmaktadır. Yüksek Temsilci Dış ilişkiler Konseyinin yönetiminden sorumlu olmakla birlikte, Komisyon Başkan yardımcılığı görevini de yürütmektedir.⁵⁵⁰ Yüksek Temsilci aynı zamanda Avrupa Konseyi faaliyetlerine de iştirak etmektedir.⁵⁵¹

Yüksek Temsilci iki farklı görevi kendi bünyesinde toplamış olsa da, bir Komisyon üyesidir. Bu nedenle Yüksek Temsilci'nin görevine başlaması diğer Komisyon üyeleri gibi atanma yolu ile gerçekleşmektedir.⁵⁵² Yüksek Temsilci Avrupa Konseyi tarafından NÇO ile hareket edilerek, Komisyon Başkanının rızası alınarak atanmaktadır. Ayrıca Avrupa Konseyi gerekli şartlar oluştuğunda, Yüksek Temsilci'nin görevine aynı usul ile son verebilmektedir.⁵⁵³

Yüksek Temsilci'nin atanırken hem Avrupa Konseyi'nin hem de Komisyon Başkanı'nın onaylarının alınması, AB üç sütunlu yapısının ortadan kaldırılması sonrasında hala gerekli görülmektedir. Bu durumun en önemli nedeni ise, Avrupa Konseyi'nin hala Dış ve Güvenlik alanında sahip olduğu tekelden kaynaklanmaktadır.⁵⁵⁴

Avrupa Komisyonunun Dış ve Güvenlik alanında sahip olduğu yetkiler oldukça kısıtlıdır. Komisyon, Yüksek Temsilci'yi görevinden ayrılmaya zorlayabilmekte veya istifasını vermesini talep edebilmektedir. Böyle bir durumda Yüksek Temsilci sadece Komisyon üyeliğini kaybetmekte, fakat Yüksek Temsilci olarak yerine getirmekle yükümlü olduğu görevi sürdürmektedir.⁵⁵⁵

---

⁵⁴⁹(Horvath ve Odor, 2010: s.141).

⁵⁵⁰(Rodrigez, 2009: s.280).

⁵⁵¹(FEUD, 2009: s.26).

⁵⁵²(Horvath ve Odor, 2010. s.141).

⁵⁵³(Güneş, 2008: s.764).

⁵⁵⁴(Horvath ve Odor, 2010: s.141).

⁵⁵⁵(Chalmers vd 2010: s.63).

Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi, EEAS tarafından da desteklenmektedir.⁵⁵⁶ Lizbon Antlaşmasının 27. maddesi 3. fıkrasına göre EEAS AB üye devletlerinin diplomatik servisleri ile sürekli iletişim içerisinde çalışmakta Bakanlar Konseyi ve Komisyon Genel Sekreterlik görevlilerinden meydana gelmektedir. EEAS'ın faaliyetleri Yüksek Temsilcinin Bakanlar Konseyi'ne bir öneri sunmasını takiben resmileşmektedir. Yüksek Temsilci öneriyi öncelikle AP'ye danışmakta ve Komisyonun rızasını elde etmek zorundadır.⁵⁵⁷

1.3.2.4. Komisyon Başkanı ve Atanma Usulü

Avrupa Komisyonu Başkanı bütün komisyonerler içerisindeki en yetkili kişidir.⁵⁵⁸ Lizbon antlaşmasına göre, Komisyon Başkanı Avrupa Konseyi'nin NÇO ile hareket ederek bir aday göstermesi sonrasında AP tarafından seçilmektedir.⁵⁵⁹ Komisyon Başkanı'nın yerine getirmesi gereken beş önemli görevi bulunmaktadır.

- Komisyon Başkanı, Komisyonu oluşturacak olan diğer komiserlerin atanması sürecine dâhil olmaktadır. Komisyon Başkanı, AP'nin çoğunluk oyu ve Avrupa Konseyi'nin NÇO ile aldığı kararlar ile diğer Komisyonerleri atayabilmektedir.⁵⁶⁰

- Komisyon Başkanı Komisyonun iç işleyişinden sorumludur. Komisyon Başkanı, her faaliyet yılı başında komisyonerlerin görevlerini belirlemekte, faaliyet yılı içerisinde, komisyonerlerin görev dağılımında değişiklik gerçekleştirebilmektedir.

- Özgün Komisyonerler, Komisyon Başkanına karşı sorumluluk taşımaktadır. Komisyon Başkanı gerekli şartların oluşması halinde, özgün komisyonerlerin görevlerinden ayrılmalarını talep edebilmektedir.⁵⁶¹

- Komisyon Başkanı, Komisyonun siyasi rehberliğini üstlenmiştir. Her hafta yapılan düzenli Komisyon toplantılarının gündeminin belirlenmesi, toplantılara Başkanlık edilmesi, Komisyon Başkanı'nın görevidir.

⁵⁵⁶(European Commission Representation[ECR], 2008: s.69).

⁵⁵⁷(FEUD, 2009: s.33).

⁵⁵⁸ Şu anki Komisyon Başkanı Manuel Barroso'dur.

⁵⁵⁹(Decker ve Sonnicksen, 2011: s.173).

⁵⁶⁰(FEUD, 2009: s.24).

⁵⁶¹(FEUD, 2009: s.154).

- Komisyon Başkanı, belirli bir konunun Komisyon tarafından ele alınmasını sağlayabilmekte ve Komisyonun bu konuya odaklanmasını isteyebilmektedir.⁵⁶²

Komisyon Başkanı'nın yetkileri ve sorumlulukları gün geçtikçe artmıştır. Lizbon antlaşması ile birlikte, Komisyon Başkanı'nın yetkileri özgün komisyonerler üzerinde yaptırımcı bir şekilde düzenlemiştir. Lizbon antlaşması sonrası Avrupa Komisyon'u Başkanı, özgün komisyonerleri tek taraflı olarak görevlerinden alabilmektedir.⁵⁶³

1.4. Avrupa Parlamentosu

1.4.1. Lizbon Antlaşması Öncesi Avrupa Parlamentosu

AP, AB vatandaşları tarafından doğrudan seçimle işbaşına gelen üye devlet parlamenterlerinin oluşturduğu, Birliğin temsiliyetçi karaktere sahip organıdır.⁵⁶⁴ Üye devlet çıkarlarını gözeten Bakanlar Konseyi'nin ve Birlik çıkarlarını temsil eden ve koruyan Komisyonun yanı sıra, AP'nin temel görevi AB vatandaşlarının karar alma mekanizmasında ve Birlik içerisinde çıkarlarını temsil etmektir.⁵⁶⁵ AP'de görevli olan parlamenterler görevlerini, Birlik vatandaşları adına siyasi tercihleri doğrultusunda oluşturdukları gruplar içerisinde yerine getirmektedirler.⁵⁶⁶

Lizbon antlaşması öncesi AP, temel bir yasama organı olmaktan öte, danışma ve çeşitli denetim yetkilerini yerine getiren, yasama sürecine katılan ancak yasama sürecindeki rolü danışma prosedürü ile kısıtlı olan bir organ görünümündeydi.⁵⁶⁷ Ancak AP 1979 yılında gerçekleşen ilk ve doğrudan Parlamento seçimleri sonrasında ve Birliğin kurucu antlaşmalarda öngördüğü revizyonlar ile bütçe, yasama, atama ve

---

⁵⁶²(Chalmers vd 2010: s.56).

⁵⁶³(Ziller ve Griller,2008: s.75).

⁵⁶⁴(Horvath ve Odor, 2010. s.156).

⁵⁶⁵(Blondel vd 1990: s.116-117).

⁵⁶⁶(Corbett, 2001: s.47).

⁵⁶⁷(Ülger, 2008: s.117).

diğer AB organları üzerinde çok sayıda yetki elde etmiş, Lizbon antlaşması AP'yi Bakanlar Konseyi ile eşit statüye sahip temel yasama organı haline getirmiştir.⁵⁶⁸

Karar alma mekanizması ve Birliğin örgütsel yapısında gerçekleştirilen her yeni düzenleme, AP'yi Bakanlar Konseyi ile yasama sürecinde eşit düzeyde katılan temel karar yapıcı ve yasa yapıcı organı haline getirmiştir.⁵⁶⁹ AP, AB bütçe prosedüründe Bakanlar Konseyi ile birlikte hareket ederek, Birlik bütçesini kabul etmekte, Komisyon üyeleri olan komisyonerlerin atanmaları öncesi Komisyon çalışmalarını denetlemekte, gerektiğinde Komisyon'a tüm üyelerinin üçte ikilik çoğunluğu ile aldığı bir karar ile güvensizlik yönergesi (*motion of censure*) verebilmektedir.⁵⁷⁰

Lizbon antlaşması öncesi AP, Bakanlar Konseyi ile kıyaslandığında Birliğin birçok politika alanında hala yetki sahibi olmadığı görülmektedir. Ancak, Birliğin çok sayıda politika alanında da AP'nin karar alma sürecine katılmadan düzenleme yapılması imkânsızdır. Bir diğer ifade ile, Lizbon antlaşması öncesi AP, yasama yetkisini kendi adına kullanamamış, yasama yetkisini Bakanlar Konseyi ile birlikte kullanmak zorunda kalmıştır.⁵⁷¹

AP seçimleri, klasik bir ulus devlette veya üye bir ülkede gerçekleşen parlamento seçimleri ile çok sayıda benzeşik içermekte, AB üye ülkelerindeki siyasi parti temsilcileri AP seçimlerine de katılmaktadırlar.⁵⁷² AP seçimlerini üye devlet Parlamento seçimlerinden ayıran en önemli fark, AB üye ülkelerinde yer alan siyasi temsilcilerinin, AP'ye seçildiklerinde, Avrupa seviyesinde faaliyet gösteren farklı siyasal grupların birer üyesi haline geliyor olmalarıdır.⁵⁷³

---

⁵⁶⁸(Biesenbender, 2011: s.3).

⁵⁶⁹(Tömmel, 2010: s.3).

⁵⁷⁰(Demir, 2005: s.99).

⁵⁷¹(Ülger, 2008: s.117). Hayati derece de önem teşkil eden birçok politika alanında AP'nin karar alma veya yasama sürecine katılımı gerekli görülmektedir.

⁵⁷²(Hix vd 2007: s.76).

⁵⁷³(Hix vd 2007: s.76). AP'de siyasi gruplar, Parlamento temsilcilerinin mensubu oldukları milli uyruklara göre değil, temsil ettikleri ve benimsedikleri düşünceler doğrultusunda oluşturulmaktadır. Ayrıca, AP seçimleri her AB üyesi ülkede değişiklik göstermektedir.

AP'de üye devlet temsilcilerine ayrılan sandalye sayısı, AB üye ülkelerinin toplam nüfusuna göre belirlenmektedir. Parlamento'da üye devletler için belirlenen sandalye sayısı, küçük üye ülkelerin yararına olacak şekilde düzenlenmiştir. Küçük bir AB üyesi devletin sahip olduğu toplam nüfusun, ilgili devlete orantılı halde dağıtılması ile, o devlete ait AP temsilci sayısı belirlenmektedir. Bu durumda da, AP'de bazı küçük üye ülkeler büyük ülkelere nazaran daha çok temsilci ile temsil edilebilmektedir. 2004-2009 döneminde, AP toplam parlamenter sayısının 785 olması kabul edilmiştir. Ayrıca, 2009 AP seçimlerinden sonra toplam Parlamenter sayısının 736'ya indirilmesi uygun görülmüştür.⁵⁷⁴

AP kural olarak tüm üyelerinin çoğunluk oyları ile karar almaktadır. Basit çoğunluk olarak bilinen bu yöntemde, tüm AP üyelerinin çoğunluğunun olumlu yönde oy kullanması karar alınması için yeterli olmaktadır.⁵⁷⁵ Kurucu antlaşmalar ile belirlenen ve hayati derecede önem taşıyan bazı politika alanlarında AP salt çoğunluk ile karar almaktadır. AP salt çoğunluk ile karar alırken toplam üyelerinin mutlak çoğunluğunu sağlamak zorundadır.⁵⁷⁶

Örgütsel yapısı bakımından, ulusal devlet parlamentolarına benzeyen veya benzer özellikler taşıyan AP, işleyişi, yürüttüğü çalışmaları ve uluslararası karakteri bakımından diğer parlamentolardan ayrılmaktadır.⁵⁷⁷ İş bölümü, parlamenterlerin taşıdığı sorumluluklar ve görevler bakımından AP, ulusal devlet parlamentoları ile aynı özellikleri bünyesinde barındırmaktadır. Parlamentoda gerçekleşen işlerin

---

⁵⁷⁴(Horvath ve Odor, 2010: s.157). AB doğu genişlemesini kapsayan Nice antlaşması AP parlamento sandalye sayısını 27 üyeli AB'de 732 olarak belirlemiştir. Ancak Nice antlaşması ile öngörülen ilgili hüküm, o dönemde AB'ye katılacak 12 üyenin hepsinin AB üye olmasını şart koşmuştur. Ayrıca Nice antlaşması, Birliğe katılması düşünülen 12 aday devletin, hepsinin AB'ye katılımının gerçekleşmemesi durumunda toplam AP sandalye sayısının 732'ye yakın olacak şekilde ayarlanmasını düzenlemiştir. 2004 yılı ile birlikte 10 aday ülkenin AB katılması sonrasında AP sandalye sayısı 732 olarak belirlenmiştir. 1 Ocak 2007 tarihinde Romanya ve Bulgaristan'ın AB'ye katılması sonrasında ise AP parlamenter sayısı 785'e yükselmiştir. Bulgaristan için 17, Romanya için ise 33 olarak belirlenen parlamenter sayıları daha sonra, Bulgaristan 18, Romanya için 35 olmak üzere düzenlenmiştir. 2009 AP seçimleri sonrası, Nice antlaşması ile tekrar 732'ye düşürülen AP parlamenter sayısının son olarak 736'da sabitlenmesi öngörülmüştür.

⁵⁷⁵(Hix vd 2007: s.20-21).

⁵⁷⁶(Horvath ve Odor, 2010: s.158-160). Lizbon antlaşmasının yürürlüğe girmesi ile birlikte AP üye sayısı 754'e yükseltilmiştir. 2014 AP seçimleri için yapılan ve sürdürülen gerekli düzenlemeler ile AP sandalye sayısının 751'e düşürülmesi planlanmaktadır. Şu an itibarıyla AP'nin salt çoğunlukla karar alması için 369 yeterli görülmektedir. Lizbon antlaşması, AP'nin mutlak çoğunluk eşiğini 378- 376 olarak belirlemiştir.

⁵⁷⁷(Chalmers vd 2010: s.84).

büyük bölümü veya teknik bilgi gerektiren konular, parlamento temsilcilerini içeren uzmanlardan oluşturulmuş komitelerde tartışılmakta, daha sonra genel oturumlarda sunulmakta ve siyasi bakımdan uygunluğu tartışılarak kabul aşamasına getirilmektedir. AP'ye, AP Başkan Yardımcısı tarafından desteklenen AP Başkanı başkanlık etmektedir.⁵⁷⁸

AP tarafından yürütülen işlemler üç farklı kentte gerçekleştirilmektedir. AP Genel Kurul toplantıları Strasbourg kentinde gerçekleşmekte, komite faaliyetleri Brükselde, AP sekretaryası ise Lüksemburg'ta yer almaktadır.⁵⁷⁹ AP dört haftalık periyotlar içerisinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Genel bir kural olarak, ilk hafta Genel Kurul toplantılarına ayrılmıştır. İlk haftanın ardından gelen iki hafta boyunca komite görüşmeleri gerçekleşmekte, geriye kalan son hafta da ise AP siyasi grup görüşmeleri gerçekleşmektedir.⁵⁸⁰

1.4.2. Lizbon Antlaşması Sonrası Avrupa Parlamentosu

1.4.2.1. AP'nin Yapısı

Lizbon antlaşması ile AP'de gerçekleştirilen değişikliklerin en başında, parlamenter sayısının kesin bir şekilde belirlenmesi gelmektedir. Lizbon antlaşması öncesinde, sürekli değiştirilen AP sandalye sayısı, Lizbon antlaşması sonrası 750 ve bir AP Başkanı olmak üzere en fazla 751 olarak belirlenmiştir.⁵⁸¹ Ayrıca reform antlaşması her AB üyesi ülkenin AP'de en az 6 en fazla ise 96 sandalye ile temsil edilmesini öngörmüştür.⁵⁸² Lizbon Antlaşması'nın 14. madde 2. fıkrasına göre, AP'de parlamenterlerin dağılımına Avrupa Konseyi AP'nin önerisi ve rızası doğrultusunda oybirliği ile karar vermektedir.⁵⁸³

---

⁵⁷⁸(Horvath ve Odor, 2010: s.157).

⁵⁷⁹(Ülger, 2008: s.120).

⁵⁸⁰(Demir, 2005: s.74-75).

⁵⁸¹(Rende, 2009: s.21).

⁵⁸²(Horvath ve Odor, 2010: s.158).2004- 2009 dönemi için Malta'nın parlamenter sayısı asgari 5, Almanya'nın ise en fazla 99 olması kabul edilmiştir.

⁵⁸³(Horvath ve Odor, 2010: s.158).Lizbon antlaşmasının 14. maddesi 2. fıkrasında belirtilen ilgili durumun AP için 2009-2014 AP döneminde geçerli olması kabul edilmiştir.

21-22 Haziran 2007 tarihinde gerçekleşen Avrupa Konseyi Zirvesi'nde, Avrupa Konseyi AP'den 2007 Ekim Ayı'nın sonuna kadar 2009 yılında gerçekleşecek seçimleri göz önünde bulundurarak, Avrupa Konseyi'ni AP'nin sandalye dağılımında yetkili kılacak ve 2009-2014 döneminde AP'nin sandalye dağılımını belirlemesini sağlayacak bir yasa önerisi ibraz etmesini istemiştir. Ancak aynı süre içerisinde Lizbon antlaşması kabul edilmiştir. Sonuç olarak ise AP'nin 750 sandalyeyi üye devletlerarasında dağıtmasına karar verilmiştir.⁵⁸⁴

AP'nin sandalye dağılımının belirlenmesi konusunda daha önce yaşadığı tecrübeler göz önünde bulundurulduğunda, azalan orantılılık (*degressive proportionality*) ilkesini benimsemiş olduğu görülmektedir.⁵⁸⁵ Ancak AP parlamenter dağılımı AB üye ülkelerinin nüfuslarının büyüklüğü doğrultusunda daha duyarlı bir şekilde de gerçekleşmektedir. Bu bağlamda AP 11 Ekim 2007 tarihinde aldığı karar ile gereken düzenlemeleri yapmıştır.⁵⁸⁶ AP'nin aldığı karar doğrultusunda arta kalan 16 sandalye büyük devletlerarasında fark gözeterek şekilde dağıtılmıştır.⁵⁸⁷

AP tarafından kabul edilen sandalye dağılımına Fransa ve İngiltere ile aynı nüfus oranına sahip olan İtalya karşı çıkmıştır. Bu nedenle 18-19 Ekim tarihinde gerçekleşen Avrupa Zirvesi'nde İtalya'nın AP'de kaç parlamenter ile temsil edileceği konusu, Zirve'de tartışılan konuların merkezinde yer almış ve İtalya ile uzlaşmaya varılması hedeflenmiştir.⁵⁸⁸ Zirve sonucunda İtalya ile AP parlamenter sayısı üzerinde uzlaşma sağlanmıştır. İtalya'nın parlamenter sayısı bir arttırılarak İngiltere ile aynı ancak Fransa'dan bir eksik kalması öngörülmüştür. 22 Haziran 2007 tarihinde alınan bir karar ile AP'nin parlamenter sayısına ilişkin düzenlemeler

---

⁵⁸⁴(Horvath ve Odor, 2010: s.159).

⁵⁸⁵(Duff, 2007: s.7).

⁵⁸⁶(Horvath ve Odor, 2010: s.159). 11 Ekim 2007 tarihinde alınan bir karar ile Almanya'nın parlamenter sayısından 3 eksiltilmesi ve Malta'nın parlamenter sayısının 1 arttırılması benimsenmiştir.

⁵⁸⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.159). AP'nin 2007 yılında aldığı karar ile; Fransa +2, İngiltere +1, İtalya 0, İspanya +4, Polonya +1, Hollanda +1, İsveç +2, Avusturya+2, Bulgaristan +1, Latviya +1, Slovenya +1 ek sandalye elde etmişlerdir.

⁵⁸⁸İtalya ile ilgili alınan AP kararı için bknz; http://www.esteri.it/MAE/EN/Politica_Europea/RiformaTrattati.htm, Erişim Tarihi, 15-02-2012.

değişmeden korunmuş ve Avrupa Konseyi AP'nin parlamenter sayısının 750 ve bir Başkan dâhil olmak üzere en fazla 751 olacağını benimsemiştir.⁵⁸⁹

Avrupa Konseyi tarafından benimsenen AP'nin parlamenter sayısına ilişkin karar bu konuda yapılmış en son değişikliktir. İlgili değişikliğin yapılması ile birlikte Lizbon Antlaşmasının 14. maddesi 2. fıkrası tekrar düzenlenmiş, AP için en fazla 751 olarak belirlenen sandalye sayısının sadece 2009-2014 döneminde uygulanmaması, bu karar ile birlikte düzenlemenin bir kural haline gelmesi benimsenmiştir.⁵⁹⁰

Lizbon antlaşmasının, AP'de 2009-2014 döneminin başlamasından sonra yürürlüğe girmesi, antlaşmada öngörülen değişikliklerin gerçekleşmesini engellemiş ve bu konuda çeşitli sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur.⁵⁹¹ 11 Ekim 2007 tarihinde Avrupa Konseyi'nin aldığı karar doğrultusunda, Lizbon antlaşmasının yürürlüğe girmesi ile uygulanmaya başlanacak olan ve 2009-2014 uygulanması planlanan yeni AP yapısı, antlaşmanın onay engeline takılması sonucu, AP 2009-2014 döneminin başlaması sonrası yürürlüğe girebilecek şekilde düzenlenmiştir. Bu durumda da AP çalışmalarına 736 parlamenter ile başlamıştır. Bir diğer ifade ile 2009- 2014 döneminde Lizbon antlaşması ile öngörülen düzenleme AP'de hayata geçirilememiştir.⁵⁹²

Aralık 2008 tarihinde Avrupa Konseyi üye ülkelere Lizbon antlaşmasının yürürlüğe girmesinden sonra ek olarak AP'ye katılacak parlamenterlerin nasıl görevlendirileceği konusunda üç farklı seçenek sunmuştur. Avrupa Konseyi tarafından sunulan seçeneklere göre, üye ülkeler 2009 AP seçim listesinden seçtikleri yetkilendirebilecek, yeni bir AP seçimi yapılmasını isteyebilecek veya kendi ulusal parlamentolarından geçiçi olarak temsilcileri görevlendirebileceklerdi.⁵⁹³

---

⁵⁸⁹(FEUD, 2009: s.323). Lizbon antlaşmasına eklenen 4'nolu bildirge ile AP'deki ilave sandalyelerin İtalya'ya atfedileceği belirtilmektedir.

⁵⁹⁰(Horvath ve Odor, 2010: s.159).

⁵⁹¹(Archick ve Mix, 2010: s.3).

⁵⁹²İlgili karar için bkz; <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P6-TA-2007-0429&language=EN#BKMD-6>, Erişim Tarihi 20-02-2012.

⁵⁹³(Horvath ve Odor, 2010: s.160).

Sonuç olarak 2009-2014 dönemine 736 parlamenter sayısı ile başlayan AP'nin, sandalye sayısının geçiçi bir süre için 18 arttırılarak 754 yükselmesi sağlanmış, AP'nin parlamenter sayısında gerçekleşen bu artış AB hukuku tarafından garanti altına alınarak, düzenlenecek hükümetlerarası konferans sonucunda, ilgili kararın tüm üye ülkeler tarafından benimsenmesi kararlaştırılmıştır.⁵⁹⁴

Hükümetlerarası konferans ile alınacak karar doğrultusunda AP için öngörülen 18 yeni parlamenter görevlerine başlayacaklardır. Ancak Lizbon antlaşması ile AP için öngörülen ve bir kural olarak uygulanacak olan 750 parlamenter ve bir Başkan dâhil en fazla 751 parlamento üyesi düzenlemesinin uygulanabilmesi Haziran 2014 yılı ile mümkün olabilecektir.⁵⁹⁵

1.4.2.2. AP'nin Yetkileri

1.4.2.2.1. Yasama Yetkisi

Lizbon antlaşmasının AP'nin yasama yetkileri ile ilgili gerçekleştirdiği en önemli değişikliklerin başında, AP'nin Bakanlar Konseyi ile eşit statüde temel yasamacı organ olarak kabul edilmiş olması gelmektedir.⁵⁹⁶ Lizbon Antlaşması'nın 14. maddesinin 1. fıkrası, AP'nin Bakanlar Konseyi ile birlikte yasama ve bütçe faaliyetlerine ortak olarak katılmasını düzenlemiştir. Ayrıca ilgili antlaşma hükmü ile AP'nin siyasi kontrol ve danışma işlevlerini yerine getirmesi ve Komisyon Başkanı'nı seçme yetkisi düzenlenmiştir.⁵⁹⁷

Lizbon antlaşması, ATA'dan farklı olarak, AP'nin karar alma ve yapma sürecindeki rollerini açıkça ve keskin çizgilerle belirtmiştir.⁵⁹⁸ Ancak ATA, AP'nin yetkilerini ve rolünü kesin olarak belirtmemekle birlikte, kurucu antlaşmalarla da öngörüldüğü üzere AP'nin yetkilerini kullanmasını öngörmüştür. Lizbon antlaşması

---

⁵⁹⁴(Ziller ve Griller, 2008: s.62-63).

⁵⁹⁵(Horvath ve Odor, 2010: s.160). Hırvatistan'ın veya diğer aday ülkelerin tam AB üyesi kabul edilmeleri durumunda, AP'nin sayısı geçiçi olarak yükseltilecektir.

⁵⁹⁶(Knott, 2007: s.2).

⁵⁹⁷(FEUD, 2009: s.21).

⁵⁹⁸(Micossi ve Tosato, 2009: s.215). Lizbon antlaşmasının diğer kurucu antlaşmalardan ayıran en önemli özellik, Birlik organlarının rollerinin ve yetkilerinin açıkça belirtilmiş olmasıdır. Lizbon antlaşması AP'nin yasama, bütçe, atama ve danışma yetkilerini açıkça belirlemiştir.

altında AP karar alma ve karar yapma sürecinde Bakanlar Konseyi ile hala yetki paylaşmakta, AP Bakanlar Konseyi'nden bağımsız bir şekilde karar alamamaktadır.⁵⁹⁹

Lizbon antlaşmasıyla gerçekleştirilen en ilgi çekici değişiklik şüphesiz ortak karar alma prosedürünün kapsadığı alan sayısının dikkat çekici bir şekilde yükseltilmesi ve ortak karar prosedürünün 'olağan karar alma yöntemi adı altında' Birliğin temel karar alma yöntemi olarak belirlemesi olmuştur.⁶⁰⁰ Bu durumda, AP'nin eşit statüde olmak şartı ile Bakanlar Konseyi ile birlikte karar alma sürecini yönetebilmesini sağlamaktadır. Bir başka ifade ile AP yasama sürecinin kaçınılmaz bir aktörü haline gelmiştir.⁶⁰¹

1.4.2.2.2. Yürütme Yetkisi

AP'nin yürütme yetkileri altında kullandığı güçler, AP'ye diğer AB organları ile ilişkilerinde, önemli derece de üstünlük kazandırmaktadır. AP sahip olduğu yürütme yetkileri altında, atama, görevden alma, soruşturma davası açma gibi önem arz eden faaliyetleri gerçekleştirebilmektedir.⁶⁰²

AP'nin göreve atama ve görevden alma yetkisi altında tek başına gerçekleştirdiği faaliyetlerin başında Avrupa Ombudsmanını⁶⁰³ atayabilmesi ve AB Adalet Divanı'na başvurarak Ombudsmanın görevlerini yerine getirmediği, ya da görevini kötüye kullandığı gerekçesi ile görevden alabilmesi, yer almaktadır.⁶⁰⁴ Siyasi bakımından hayati derece önem taşıyan bir başka AP yürütme yetkisi ise, Komisyon Başkanı'nın AP tarafından atanmasıdır.⁶⁰⁵ AP, Komisyon Başkanı'nın atanması usulünde çifte onay yetkisine sahip bulunmaktadır. Öncelikle AP, Avrupa Konseyi tarafından atanan Komisyon Başkanını onaylamaktadır. Daha sonra AP,

---

⁵⁹⁹Kurucu antlaşmalarda belirtilen bazı özel alanlarda Bakanlar Konseyi hala AP'den bağımsız bir şekilde karar alabilme yetkisine sahiptir. Ancak çok sayıda politika alanında Bakanlar Konseyi, AP'den bağımsız bir şekilde hareket edememektedir.

⁶⁰⁰(Duff, 2007: s.5).

⁶⁰¹(Maurer, 2008: s.5).

⁶⁰²(Chalmers vd 2010: s.86-87).

⁶⁰³(FEUD, 2009: s.149).

⁶⁰⁴(FEUD, 2009: s.149).

⁶⁰⁵(Laming, 2008: s.8).

Komisyon Başkanı ve Avrupa Konseyi tarafından görev dağılımı yapılan ve atanan komisyonerleri onaylamaktadır.⁶⁰⁶

AP'nin Komisyon üzerinde kullanabildiği bir diğer yürütme yetkisi de Komisyon'u görevden alabilmesidir. Eğer AP tüm üyelerinin üçte iki çoğunluğu ile Komisyon'a gensoru verir ise, tüm Komisyon üyeleri istifa etme sorumluluğu taşımakta veya zorunda kalmaktadırlar.⁶⁰⁷ 1998 yılında Santer Komisyonu AP'nin kabul etmiş olduğu gensoru ile görevi bırakmak zorunda kalmıştır. AP Santer Komisyonunun bazı üyelerini kötü yönetim ve yolsuzluk suçlamaları ile soruşturmaya konu etmiştir.⁶⁰⁸ Komisyonun istifa etmesi ile sonuçlanan bu olay sonrası, AP ile AB Komisyon'u arasında örgütlerarası bir antlaşma yapılmış ve AP'nin ilgili suçlamalar ile komisyonerleri hedef alarak kınama yolunu tercih etmesi üzerinde uzlaşma sağlanmıştır.⁶⁰⁹

2005 yılında güncellenen antlaşmaya göre, eğer AP herhangi bir komisyonerin görevini kötüye kullandığını veya yerine getirmediğini tespit eder, şüphe duyar ise Komisyon Başkanı ilgili komisyoneri görevinden almak veya AP tarafından ortaya konulan suçlama gerekçelerini çürütmek zorundadır.⁶¹⁰

AP'nin tüm AB örgütleri tarafından yürütülen hukuki işlemler üstünde sınırsız dava açma yetkisi bulunmaktadır. AP, AB Adalet Divanının eyleme geçemediği veya dava açma yetkisini yürütemediği durumlarda, AB Adalet Divanı'ndan önce

---

⁶⁰⁶(FEUD, 2009: s.25-26). 2004 yılında AP, Komisyon Başkanı Barroso tarafında atanan üç Komisyoneri onaylamamıştır. AP İtalyan Komisyoner adayı Rocco Buttiglione'yi kadın ve eşcinsellik ile ilgili düşünceleri nedeni ile uygun görmemiştir. Aynı şekilde Latviya'lı komisyoner adayı Ingrid Udre'nin, ülkesi içerisinde faaliyet gösteren partisinin yolsuzluk iddaları ile çalkalanması AP için yeterli görülerek Komisyonerliği düşürülmüştür. AP tarafından onaylanamayan bir diğer komisyoner adayı ise Macar Laszlo Kovacs'tır. AP Kovacs'ın üstlendiği enerji komisyonerliği alanı ile ilgili yeterli bilgi birikimine sahip olmadığını gerekçe göstererek, komisyonerliğini düşürmüştür. Komisyon Başkanı Barros İtalyan ve Latviya'lı iki yeni Komisyoner önermiş, Kovacs'ı da Gümrük Birliği ve Vergilendirmeden sorumlu komisyoner olarak belirlemiştir.

⁶⁰⁷(FEUD, 2009: s.26).

⁶⁰⁸(Ülger, 2008: s.109).

⁶⁰⁹(Chalmers vd 2010: s.87).

⁶¹⁰AP ve Komisyon arasında yapılan Çerçeve Antlaşma için bkz;

http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/relation/relation_other/docs/framework_agreement_ep-ec_en.pdf, Erişim Tarihi, 05-02-2012.

davranarak tüm AB örgütleri tarafından gerçekleştirilen hukuki veya yasama işlemleri için dava açabilmektedir.⁶¹¹

Nice antlaşması öncesi AB örgütleri tarafından gerçekleştirilen hukuki işlemler AP tarafından tanınan yetkiyi aştıklarında, AP tarafından dava konusu oluşturmaktaydı. Ancak Nice antlaşması sonrası, AP tarafından yerine getirilen bu yetki (*locus standi*) veto edilemeyecek hukuki işlemler, AP'nin benimsenmesini uygun görmediği yasa tasarrufları ve temel hakların ihlal edildiği şüphesi uyandıran yasal işlemler için kullanılmaya başlanmıştır.⁶¹²

AB vatandaşları, AP'ye dilekçe ile başvurabilme yetkilendirilmişlerdir. AP 1987 yılında Dilekçeler Komitesini kurmuş ve vatandaşlardan gelen istek, öneri ve şikâyetler doğrultusunda çeşitli hukuki yolları faaliyete geçirmiştir.⁶¹³ AB vatandaşlarının AP yolu ile dolaylı olarak kullandıkları bu yetki, AP'ye AB örgütleri üzerinde soruşturma ve araştırma yapma yetkisi tanımaktadır.⁶¹⁴

Aynı zamanda AP, diğer AB örgütlerine soru sorma veya faaliyetlere ilişkin rapor isteyebilme yetkisine de sahiptir. Avrupa Komisyonu, AMB, Avrupa Ombudmanı yıllık faaliyetlerine ilişkin raporlarını AP sunmak zorundadırlar.⁶¹⁵ Avrupa Konseyi Başkanı da gerçeğe her zirveden sonra AP'ye Zirve hakkındaki raporu sunmak ile sorumluluk taşımaktadır.⁶¹⁶ Bakanlar Konseyi Başkanlığını yürüten ülke, yasal olarak sorumlu olmasa bile, geleneksel olarak Başkanlığın gerçekleştirdiği faaliyetler hakkında AP'yi bilgilendirmektedir.⁶¹⁷ AP Komisyonerlere de çeşitli konularda soru sorma hakkına sahiptir. Komisyonerler AP üyeleri tarafından kendilerine sorulan soruları yanıtlamak zorundadırlar.⁶¹⁸

---

⁶¹¹(FEUD, 2009: s.160-161).

⁶¹²(Chalmers vd 2010: s.88).

⁶¹³(Witte vd 2010: s.18).

⁶¹⁴(FEUD, 2009: s.56).

⁶¹⁵(FEUD, 2009: s.155-166).

⁶¹⁶(FEUD, 2009: s.22-23).

⁶¹⁷(FEUD, 2009: s.150).

⁶¹⁸(FEUD, 2009: s.37). Komisyonerler AP üyeleri tarafından ODGP ile ilgili sorulan soruları yanıtlamakla sorumludurlar.

Avrupa Konseyi ve Bakanlar Konseyi iç tüzüklerinde düzenlenen kurallar içerisinde AP tarafından dinlenebilmektedir. Ayrıca AMB Başkanı ve diğer yönetim kurulu üyeleri, AP'nin talebi veya kendi istekleri doğrultusunda AP tarafından görevlendirilen yetkili komitelerce dinlenebilmektedirler.⁶¹⁹

1.4.2.2.3. Mali Yetkileri

Lizbon antlaşması öncesi AP'nin mali yetkileri ATA 272. maddesi altında karmaşık bir şekilde düzenlenmiş, Bakanlar Konseyi zorunlu harcamalar üzerinde tek yetkili organ olarak belirlenmişken, AP, Bakanlar Konseyi ile Birliğin zorunlu olmayan harcamalarına karar vermek ile yetkili kılınmıştır.⁶²⁰

Lizbon antlaşması altında, AP'nin mali yetkileri radikal bir biçimde değiştirilmiştir. Herşeyden önce AP, Bakanlar Konseyi ile birlikte bütçeyi ortak bir şekilde kabul eden, zorunlu ve zorunlu olmayan harcamalar üzerinde herhangi bir ayırım olmaksızın karar veren yetkili bir organ olarak düzenlenmiştir.⁶²¹ Lizbon antlaşmasının 14. maddesi 1. fıkrası, AP'nin Bakanlar Konseyi ile eş düzeyde olmak üzere yasama ve bütçe faaliyetlerini yerine getirmesini öngörmektedir.⁶²²

Lizbon antlaşması 310. madde AP'nin Bakanlar Konseyi ile ortak bir şekilde katıldığı bütçe prosedürünü detaylı bir şekilde düzenlemiştir. İlgili maddeye göre Birliğin yıllık bütçesi AP ve Bakanlar Konseyi tarafından Lizbon Antlaşması 314. madde doğrultusunda benimsenmektedir. Ayrıca, yıllık bütçe Lizbon Antlaşmasının 312. maddesinde düzenlenen beş yıllık çok yıllık bütçe yapısının öngördüğü şekilde ve çok yıllık bütçe yapısı ilkelerine uygun olarak kabul edilmelidir. Lizbon antlaşması 314. madde altında bütçenin kabul edilme usulü ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Taslak bütçe Komisyon tarafından hazırlanarak, Bakanlar Konseyi'ne gönderilmektedir. Bakanlar Konseyi'nde benimsenen Birlik bütçesi daha sonra AP'ye sunulmaktadır. AP, Birlik bütçesini reddetme hakkına sahiptir.⁶²³

---

⁶¹⁹(FEUD, 2009: s.166).

⁶²⁰(Ziller ve Griller, 2008: s.110).

⁶²¹(Maurer, 2008: s.11-12).

⁶²²(FEUD, 2009: s.21).

⁶²³(Chalmers vd 2010: s.89).

1.5. Avrupa Konseyi

1.5.1. Lizbon Antlaşması Öncesi Avrupa Konseyi

Avrupa Konseyi⁶²⁴ Devlet ve Hükümet Başkanlarını ve Komisyon Başkanını bir araya getiren AB üst organıdır.⁶²⁵ Birliğin kurucu antlaşmalarında Avrupa Konseyi bir organ olarak düzenlenmemekle birlikte, 1974'te gerçekleşen Paris Zirvesi sonrasında Avrupa Konseyi düzenli aralıklarla toplanmaya başlamıştır.⁶²⁶ Avrupa Konseyi toplantıları ile kez ATS ile resmîyete kavuşarak hukuki nitelik kazanmış, ABA ile Birliğin genel rotasını belirleyen organ olarak ifade edilmiştir.⁶²⁷

Lizbon antlaşması öncesi Avrupa Konseyi, Bakanlar Konseyi ile işbirliği içerisinde faaliyetlerini sürdüren ve Bakanlar Konseyi sistemi içerisinde yer alıp onun idari ve örgütsel kaynaklarından yararlanan bir yapı benimsemiştir.⁶²⁸ Bu nedenle de Avrupa Konseyi'nin AB'nin bir organı olup olmadığı konusu sürekli olarak tartışıla gelmiştir. Ancak Avrupa Konseyi, periyodik aralıklarla toplanan, Birliğin stratejik yol haritasını belirleyen bir çeşit yönlendirme komitesi olarak görev yaptığının belirtilmesi yanlış bir önerme olmayacaktır.⁶²⁹ Lizbon antlaşması öncesi Avrupa Konseyi kesin olarak bir AB organı olmamakla birlikte, Birliğin stratejik ve hayati derece de önem taşıyan siyasi konularda rotasını belirleyen, siyasi kılavuzluk görevini yürüten en üst AB örgütü olarak nitelendirilebilir.⁶³⁰

Avrupa Konseyi üye Devlet ve Hükümet Başkanları ve Komisyon Başkanından oluşmaktadır. Avrupa Konseyi faaliyetleri üye devletlerin Dış İşleri

---

⁶²⁴(Chalmers vd 2010: s.75; Ülger, 2008: s.93). Bakanlar Konseyi ve Avrupa Konseyi terimleri terminolojide sıklıkla karıştırılmaktadır. Kurumlar arasındaki farklılık yasama süreçlerindeki rollerine bakılarak rahatlıkla ortaya konabilmektedir. Avrupa Konseyi AB örgüt sistemi içerisindeki rolü gereği yasama sürecine katılamamakta sadece ortak stratejiler, kılavuzlar ve gelecek perspektifleri ile ilgili yönlendirici kararlar alabilmektedir. Ancak Bakanlar Konseyi AB temel yasama organıdır. Ayrıca Avrupa Konseyi European Council olarak isimlendirilmekte, Bakanlar Konseyi ise, Council of Ministers veya Council of EU olarak isimlendirilmektedir. Bu nedenle iki kurum arasındaki fark İngilizce İsimlerine de bakılarak rahatlıkla ortaya konabilmektedir.

⁶²⁵(Ülger, 2008: s.133).

⁶²⁶(Heritier, 2007: s.121-124).

⁶²⁷(Ülger, 2008: s.133).

⁶²⁸(Horvath ve Odor, 2010: s.151-152).

⁶²⁹(Ülger, 2008: s.132-133).

⁶³⁰(Coen ve Richardson, 2009: s.33).

Bakanları ve Komisyon üyeleri tarafından desteklenmektedir.⁶³¹ Üye devletlerin Avrupa Konseyi'nde Devlet Başkanı ya da Hükümet Temsilcileri tarafından temsil edilip edilmeyeceği, üye devletlerin ulusal anayasalarında düzenlenmiştir.⁶³²

Avrupa Konseyi'nin AB örgüt sistemi içerisinde üstlendiği rol son yıllarda oldukça artmıştır. Avrupa Konseyi, AB üye devletlerini bir araya getiren, üye devletlerin düştüğü antlaşmazlıkları uzlaştıran, üye devletlerarasında ortaya çıkan fikir ayrılıklarını bu konularda yetkili Devlet ve Hükümet Başkanları aracılığı ile çözen bir forum haline gelmiştir.⁶³³

Avrupa Konseyi bir yıl içerisinde dört kez toplanmaktadır.⁶³⁴ Ancak Avrupa Konseyi gerektiğinde acil olarak toplanmasını öngören bir durum ile karşılaştığında, gayri resmi toplantılar olarak adlandırdığı toplantılar da düzenleyebilmektedir. Lizbon antlaşması öncesi Avrupa Konseyi Bakanlar Konseyi Başkanlığı'nı yürüten ülkede toplantılarını gerçekleştirmiştir. Ancak Nice antlaşmasına eklenen bir protokol ile birlikte Avrupa Konseyi toplantılarının Brüksel'de yapılması bir kural olarak benimsenmiştir.⁶³⁵

1.5.2. Lizbon Antlaşması Sonrası Avrupa Konseyi

1.5.2.1. AB Örgüt Sistemi İçerisinde Avrupa Konseyi ve Statüsü

Lizbon antlaşmasının Avrupa Konseyi'nin statüsüne ilişkin en göze çarpan düzenlemesi Avrupa Konseyi'nin örgütsel rolünün açık bir biçimde belirtmiş

---

⁶³¹(Sela, 2008: s.52).

⁶³²(Horvath ve Odor, 2010: s.152). Avrupa Konseyi toplantılarına genellikle AB üye devlet Başkanları katılmaktadırlar. Ancak Başkanlık sistemi ile yönetilen AB üye devletleri, Avrupa Konseyi'nde Cumhurbaşkanı eşlik eden Başbakan ile temsil edilmektedirler.

⁶³³(Chalmers vd 2010: s.78).

⁶³⁴Avrupa Konseyi genellikle Mart, Haziran, Ekim, Kasım ve Aralık aylarında toplantılarını gerçekleştirmektedir.

⁶³⁵(Horvath ve Odor, 2010: s. 152). Avrupa Konseyi gayri resmi toplantılarını Brüksel'de gerçekleştirmek zorunda değildir. Gayri resmi toplantılar Birlik Başkanlığı elinde bulunduran ülke de gerçekleştirilebilir.

olmasıdır.⁶³⁶ Lizbon antlaşması ile birlikte Avrupa Konseyi'ne açık bir şekilde kurumsal nitelik kazandırılarak ve AB örgütü statüsü verilmiştir.⁶³⁷

Lizbon antlaşması ile Bakanlar Konseyi'nin Bakanlar düzeyinde toplanması, Avrupa Konseyi'nin ise AB üye Devlet ve Hükümet Başkanları seviyesinde toplanması açıklığa kavuşturulmuştur. Bu bağlamda Bakanlar Konseyi toplantılarına da katılmaları mümkün olan Devlet ve Hükümet Başkanları, Lizbon antlaşmasının yürürlüğe girmesi sonrasında sadece Avrupa Konseyi seviyesinde bir araya gelecekler, Devlet ve Hükümet Başkanları seviyesinde alınması gereken bir karar da Avrupa Konseyi yetkisi altında gerçekleşecektir.⁶³⁸

Lizbon antlaşmasının 15. maddesi Avrupa Konseyi ve Bakanlar Konseyi'nin yerine getirebilecekleri işlemleri açıkça belirtmiştir. Lizbon Antlaşmasının 15. maddesine göre, Avrupa Konseyi yasama işlemleri yerine getirememekte, ancak Avrupa Konseyi Birliğin genel işleyişi ve gelişimi ile alakalı her türlü konu başta olmak üzere, AB'nin genel siyasi rotasını tanımlayarak Birliğin öncelikleri doğrultusunda öncü rol üstlenmektedir.⁶³⁹ Ayrıca, Avrupa Konseyi Lizbon antlaşması ile bazı politika alanlarında karar alabilmekle yetkili kılınmıştır.⁶⁴⁰

Avrupa Konseyi Lizbon antlaşması ile anayasal nitelikte sayılabilecek bazı alanları düzenleme yetkisi de elde etmiştir. Bu durum AB üyesi devletlerin içinden çıkamadıkları veya anlaşmazlığa düştüğü durumlarda Avrupa Konseyi tarafından yerine getirilmektedir. Üye devletler yeni bir antlaşmanın kabul edilmesi sürecinde herhangi bir konuda fikir ayrılığına veya anlaşmazlığa düştüklerinde, Avrupa Konseyi'ne karar yapma yetkilerini devredebilmektedir.⁶⁴¹

---

⁶³⁶(Monar, 2004: s.2).

⁶³⁷(Missiroli ve Emmanouilidis, 2009: s.1).

⁶³⁸(Hovarth ve Odor, 2010: s.153).

⁶³⁹(FEUD, 2009: s.22).

⁶⁴⁰Avrupa Konseyi'nin Komisyon Başkanı Aday gösterme yetkisi örnek verilebilir.

⁶⁴¹(Hovarth ve Odor, 2010: s.153). Avrupa Konseyi'ne üye devletler adına karar alma ve yapma yetkisi verilen durumlar şunlardır; AP'nin bileşiminin belirlenmesi (YABA 14.Madde (2)), Bakanlar Konseyi düzeninin ve Bakanlar Konseyi Başkanlığı makamının tesis edilmesi (236. Madde ABİA), Komisyon'da rotasyon sisteminin düzenlenmesi (244. Madde ABİA).

Lizbon antlaşması ile Avrupa Konseyi'ne tanınan en önemli yetki 'basitleştirilmiş revizyon prosedüründe üstlenmiş olduğu kurumsal roldür. Lizbon antlaşması 48. madde 7. fıkrasında düzenlenen prosedüre göre, Lizbon Antlaşması beşinci Başlık altında düzenlenen politika alanlarında gerekli düzenlemeler özel karar alma prosedürlerine göre yapılmaktadır.⁶⁴² Ancak yapılması gerekli olan düzenleme kurucu antlaşmalarda bir değişikliği öngörüyor ise Avrupa Konseyi özel karar alma prosedürü altında yapılacak gerekli düzenlemenin, AB olağan karar alma yöntemi altında yapılmasına karar verebilmektedir. Aynı zamanda kurucu antlaşmaların Avrupa Konseyi'nin oybirliği yöntemi ile hareket etmesini gerekli gördüğü politika alanlarında, Avrupa Konseyi Bakanlar Konseyi'ne yetki vererek, kararın NÇO ile alınmasını sağlayabilmektedir.⁶⁴³

Basitleştirilmiş revizyon prosedürü altında Avrupa Konseyi'ne tanınan bir diğer yetki de Lizbon antlaşmasının 48. maddesi 6 fıkrasında düzenlenmiştir. Antlaşmanın ilgili maddesine göre, Avrupa Konseyi Lizbon Antlaşması'nın üçüncü bölümünde düzenlenen Birliğin iç politika ve eylemleri ile ilgili konularda basitleştirilmiş revizyon prosedürünü kullanarak karar benimseyebilmektedir.⁶⁴⁴ Ancak Avrupa Konseyi tarafından basitleştirilmiş revizyon prosedürü altında benimsenen karar, AB üye devletlerinin iç hukuk sistemlerince onaylanmak zorundadır.⁶⁴⁵

Avrupa Konseyi Lizbon antlaşmasının kabul edilmesine kadar, AB örgüt sistemi içerisinde gayri resmi nitelikte faaliyet göstermiştir. Avrupa Konseyi her ne kadar ATS ile tanınmış olsa da, günümüze kadar çalışmaları kamuya kapalı olduğu için araştırılmamış ve tüm örgüt sisteminden ayrı bir şekilde değerlendirilmiştir.⁶⁴⁶ Ancak Lizbon antlaşması ile kurumsal statüsü garanti altına alınan Avrupa Konseyi, AB

---

⁶⁴²(Chalmers vd 2010: s.76).

⁶⁴³(FEUD, 2009: s.44). Avrupa Konseyi tarafından yerine getirilen bu işlemler AB üye devlet parlamentoları karşı çıkmaz ve AP'nin onayının alınması ile gerçekleşmektedir.

⁶⁴⁴(Reh, 2009: s.635-636).

⁶⁴⁵(FEUD, 2009: s.45). Avrupa Konseyi'ne tanınan bu yetki ile uzun süre devam eden hükümetlerarası konferansların engellenmesi amaçlanmıştır. Hayati derecede önem taşıyan konular ve kurucu antlaşmaların düzenlenmesi için düzenlenen hükümetlerarası Konferanslar artık yerini Avrupa Konseyi'nin basitleştirilmiş revizyon prosedürü altında alacağı karara bırakmıştır.

⁶⁴⁶(Chalmers vd 2010: s.79).

örgüt sistemi içerisinde kendisine verilen yetkiler ile Birliğin örgütsel yapısı içerisinde merkezi bir konum elde etmiştir.⁶⁴⁷

Avrupa Konseyi'nin AB örgüt sistemi içerisindeki konumu, sahip olduğu yetkiler ve bu yetkileri nasıl kullandığı ile doğru orantılıdır. Avrupa Konseyi kendisine tanınan yetkileri Birliğin çıkarlarını göz önünde bulundurarak, rehberlik edici bir şekilde kullanırsa, Avrupa Konseyi, Birliğin bir üst organı olarak yönlendirme görevini yerine getirmektedir.⁶⁴⁸ Eğer Avrupa Konseyi oybirliği, NÇO gibi oylama yöntemleri altında bazı kararlar alıyorsa, Avrupa Konseyi'nde AB üye devletleri daha ön planda temsil edilmekte, Avrupa Konseyi'de bu doğrultuda örgüt sistemi içerisinde konumunu belirlemektedir.⁶⁴⁹

Lizbon antlaşması ile Avrupa Konseyi'nin AB örgüt sistemi içerisinde yer alması, Avrupa Konseyi'ni diğer AB örgütlerine sorumlu kılmıştır. Lizbon antlaşması öncesi AB Adalet Divanı'na karşı yükümlülüğü bulunmayan Avrupa Konseyi, Lizbon antlaşması ile AB Adalet Divanı'nın denetlemesine tabii olmuştur.⁶⁵⁰ Ayrıca, Avrupa Konseyi gerçekleştirdiği her Zirveden sonra AP'ye zirve ilgili bir rapor sunmak ile de yükümlü kılınmıştır.⁶⁵¹

1.5.2.2. Avrupa Konseyi'nin Yapısı ve Yetkileri

Lizbon antlaşmasınının 15. maddesi 2. fıkrasına göre Avrupa Konseyi Devlet ve Hükümet Başkanları, Avrupa Konseyi Başkanı ve Komisyon Başkanından

---

⁶⁴⁷Avrupa Konseyi içtüzüğü için bkz; <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:315:0051:0055:EN:PDF>, Erişim Tarihi, 05-03-2012. 2009 yılında yayımlanan Avrupa Konseyi içtüzüğünde Avrupa Konseyi kendisine AB örgüt sisteminin merkezinde olarak tanımlamıştır.

⁶⁴⁸(Chalmers vd 2010: s.79).

⁶⁴⁹(Tallberg, 2008: s.685-708). J. Tallberg 2008 yılında 'Journal of Common Market Studies'te yayımlanan 'Bargaining Power in the European Council' adlı makalesinde AB örgüt yapısına ilişkin bazı çarpıcı sonuçlara ulaşmıştır. Tallberg'e göre 'AB örgüt sistemi içerisinde kimin büyük, kimin daha zengin veya kimin daha güçlü olduğunun bir önemi bulunmamaktadır. Ancak bireysel otorite her zaman daha fazla önem teşkil etmektedir. Bunun en önemli kanıtı ise, Birlik sistemi içerisinde bulunan Bakanlar Konseyi Başkanlık müessesidir. Tallberg'e göre Başkanlık müessesini elinde bulunduran AB üyesi devlet her zaman belirli bir gücü elinde bulundurmaktadır. Ayrıca, bir üye devlet çıkarlarının söz konusu olduğu alanda daha fazla güç elde etmeye çalışmaktadır.

⁶⁵⁰(FEUD, 2009: s.160-161).

⁶⁵¹(FEUD, 2009: s.15).

oluşmaktadır.⁶⁵² Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi Avrupa Konseyi çalışmalarına da katılabilmektedir. Avrupa Konseyi üyeleri gerekli gördüklerinde veya Avrupa Konseyi'nde tartışılan gündem gereği ilgili bakanlarından yardım talep edebilmektedirler.⁶⁵³

Avrupa Konseyi altı ayda en az iki kere Avrupa Konseyi Başkanının Başkanlığında toplanmaktadır.⁶⁵⁴ Avrupa Konseyi tarafından gerçekleştirilen düzenli toplantılar bir diğer ifade ile *Zirveler* Genel İşler Konseyi tarafından hazırlanmaktadır. Bir kural olarak Genel İşler Konseyi toplantıları, Avrupa Konseyi toplantılarından sonra gerçekleşmektedir. Ancak istisnai durumlar söz konusu olduğunda diğer Avrupa Konseyi bileşimleri Avrupa Konseyi toplantılarından önce bir araya gelebilmektedir. Lizbon antlaşması öncesi Avrupa Konseyi bir sene içerisinde üç veya dört kez toplanmıştır. Lizbon antlaşmasının yürürlüğe girmesi ile birlikte Avrupa Konseyi toplantılarının sayısının artması beklenmekte, Avrupa Konseyi'nin AB örgüt sistemi içerisindeki rolünün güçleneceği umulmaktadır.⁶⁵⁵

Lizbon antlaşması gereği Avrupa Konseyi toplantılarının Brüksel'de gerçekleşmesi benimsenmiştir. Toplantı veya Zirvelerin Brüksel dışında başka bir ülkede gerçekleşmesi, Avrupa Konseyi Başkanı'nın önerisi ve COREPER'in oybirliği ile bu yönde bir karar alması yolu ile gerçekleşmektedir.⁶⁵⁶

Avrupa Konseyi tarafından düzenli aralıklarla gerçekleştirilen Zirvelerin gündemleri, Avrupa Konseyi Başkanı tarafından, Bakanlar Konseyi Başkanlığı'nı yürüten ülkeye ve Komisyon'a danışıldıktan sonra belirlenmektedir.⁶⁵⁷ Taslak gündem konusu, Zirve'nin gerçekleşeceği tarihten en az dört hafta önce Genel İşler Konseyi'ne ibraz edilmektedir. Avrupa Konseyi Zirvesi sonucunda, Avrupa Konseyi Sonuç Bildirgesi yayımlanmakta, Zirve'de alınan kararlar öncelikle Avrupa Konseyi Başkanı'na ibraz edilmektedir. Zirve'de alınan taslak kararlar Avrupa Konseyi

---

⁶⁵²(FEUD, 2009: s.22).

⁶⁵³(Borchart, 2010: s.53).

⁶⁵⁴(FEUD, 2009: s.22).

⁶⁵⁵(Chalmers vd 2010: s.75).

⁶⁵⁶(Horvath ve Odor, 2010: s.154).

⁶⁵⁷(Chalmers vd 2010: s.77).

Başkanı'na ibraz edilmeden önce, Bakanlar Konseyi Başkanlığını yürüten ülkeye ve Komisyon'a danışılmak zorundadır.⁶⁵⁸

Avrupa Konseyi bir AB örgütü olarak ilk resmi kararını 1 Aralık 2009 tarihinde, Avrupa Konseyi içtüzüğünü kabul ederek almıştır. İchtüzüğün kabul edilmesi ile birlikte Avrupa Konseyi Başkanı ve Konsey Başkanlığı'nın görev dağılımları açık bir şekilde gerçekleştirilmiştir.⁶⁵⁹

Antlaşmalarda aksi belirtilmedikçe, Avrupa Konseyi kararları ortak uzlaşa veya görüşbirliği ile almaktadır. Avrupa Konseyi istisnai durumlarda diğer oylama yöntemlerindeki kullanabilmektedir. Avrupa Konseyi'nde NÇO prosedürü, Bakanlar Konseyi'nde uygulanan usul dâhilinde uygulanmaktadır.⁶⁶⁰ Ancak Avrupa Konseyi Başkanı ve Komisyon Başkanının oy hakkı bulunmamaktadır.⁶⁶¹ Avrupa Konseyi'nde çekimserlik, alınacak bir karar üzerinde etkili olmamakta, Avrupa Konseyi'nin de ilgili konuda oylama yapmasını engelleyememektedir. Avrupa Konseyi üyelerinden herhangi birinin bir karar üzerinde çekimser kalması durumunda, diğer Avrupa Konseyi üyeleri görüşbirliği yolu ile bir kararı benimseyebilmektedirler.⁶⁶²

Lizbon antlaşması sonrası Avrupa Konseyi yetkilerine bakıldığında, Avrupa Konseyi'nin anayasal nitelikte sayılabilecek güçlerle donatıldığı görülmektedir. Avrupa Konseyi, AB'nin geleceğini şekillendiren ve AB üyeliği ile kararlar vermekte, aday bir ülkenin, AB'ne tam üyeliğini askıya alabilmektedir.⁶⁶³ Avrupa Konseyi Birliğe üyelik konusunda resmi bir karar almasa bile, AB'ne üyelik kriterleri Avrupa Konseyi tarafından belirlenmektedir.⁶⁶⁴

Avrupa Konseyi'ne Lizbon antlaşması ile verilen en önemli yetkilerinde başında, kurucu antlaşmaları değiştirebilmesi yer almaktadır. Avrupa Konseyi

---

⁶⁵⁸(Hovath ve Odor, 2010: s.154-155).

⁶⁵⁹(European Union, [European Council], 2009; s.5).

⁶⁶⁰(European Union, [European Council], 2009; s.3).

⁶⁶¹(European Union, [European Council], 2009; s.4).

⁶⁶²(Horvath ve Odor, 2010: s.155).

⁶⁶³(FEUD, 2009: s.18).

⁶⁶⁴(FEUD, 2009: s.46).

basitleştirilmiş revizyon prosedürü ve olağan revizyon prosedürlerinden herhangi birini kullanarak, AB karar alma mekanizması üzerinde manipülasyon gerçekleştirebilmektedir.⁶⁶⁵ Avrupa Konseyi pasarelle veya köprüleme prosedürü altında oybirliği gerektiren antlaşma hükümlerini, Bakanlar Konseyi'ne yetki devri gerçekleştirerek ilgili kararın NÇO ile alınmasını sağlayabilmektedir. Avrupa Konseyi tarafından gerçekleştirilen bu işlem tüm AB üye ülkelerin ulusal parlamentolarına bildirilmekte, herhangi bir üye devletin ulusal parlamentosunun karara karşı çıkması durumunda, karar düşebilmektedir.⁶⁶⁶

Avrupa Konseyi'nin yetkileri dâhilinde gerçekleştirdiği bir diğer faaliyet de kurucu antlaşmalarda belirtilen sınırlamalar içerisinde AP'nin ve Komisyonun yapısını belirlemesi yer almaktadır.⁶⁶⁷ Avrupa Konseyi kendi başkanını atamakta, ayrıca Komisyon Başkanı, Komisyon, Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi ve AMB'nin yönetim kurulu, Avrupa Konseyi tarafından atanmaktadır.⁶⁶⁸

Lizbon antlaşmasının 15. maddesi 1.fıkrasında yer alan düzenlemeye göre Avrupa Konseyi gayri resmi gündem belirleme yetkisine sahiptir. Avrupa Konseyi tüm AB politika alanları için öngörölmüş yasama programlarıyla paralel olarak faaliyetlerini sürdürmekle birlikte, ÖAGA ve İstihdam alanlarında gündem belirleme yetkisine sahiptir.⁶⁶⁹

Avrupa Konseyi'nin gerçekleştirdiği yetkiler arasında sayılabilecek bir başka konu ise, Avrupa Konseyi'nin sorun çözme ya da uzlaştırma faaliyetleridir. Devlet ve

---

⁶⁶⁵(Blanke ve Mangiameli, 2012: s.325-326).

⁶⁶⁶(Chalmers vd 2010: s.76). Olağan revizyon prosedürünün Avrupa Konseyi tarafından kullanılmasına yönelik Almanya Anayasa Mahkemesi, AB'ye bazı bildirimlerde bulunmuştur. Almanya Anayasal Mahkemesi, olağan revizyon prosedürünün ABİA'nın üçüncü bölümünde kullanılması sonucu, birincil hukukta 172 maddenin değişme olasılığını gündeme getireceğini savunmuştur. Ayrıca, Almanya Anayasal Mahkemesi paserelle yada köprüleme prosedürü altında oybirliği oylama yönteminin NÇO'ya çevrilerek Birliğin bir kararın olağan karar alma prosedürü altında alınmasının, AB'ne verilen yetkinin derecesinin saptanmasını zorlaştıracak ve AB üye devletlerinin Birlik içerisinde etkilerini azaltacağını savunmuştur. Almanya Anayasal Mahkemesine göre Revizyon prosedürleri altında ulusal hükümetlerin bilgilendirilmelerinin yeterli garantiyi sağlamadığı, ulusal hükümetlere bu konu ile ilgili daha geniş yetkilerin verilmesi gerektiğini bildirerek, Almanya'nın böyle bir durumda, Almanya temel hukuku ile tam uyuşan ve Alman yasama Meclisleri tarafından onaylanan işlemleri onaylayacağını vurgulamıştır.

⁶⁶⁷(FEUD, 2009: s.22-24).

⁶⁶⁸(Dinan, 2010: s.108-109).

⁶⁶⁹(FEUD, 2009: s.72).

Hükümet Başkanları tarafından oluşan Avrupa Konseyi'nin üyeleri ulusal politika konularında sorunların çözülmesiyle yetkilendirilmiş kişilerdir.⁶⁷⁰ Bu bağlamda üye devletlerarasında hassasiyet teşkil eden konular ve bu konularla ilgili bir antlaşmazlık durumunda Avrupa Konseyi görevlendirilmektedir. ODGP alanında alınacak bir karar için NÇO'ya başvurulması durumunda, üye bir devlet rahatsızlığını veya konunun hassasiyetini belirtmek için Avrupa Konseyi'ne başvurabilmektedir.⁶⁷¹

Lizbon antlaşması ile Avrupa Konseyi'ne problem çözüme yetkileri dâhilinde tanınan bir başka güç ise frenleme prosedürü (*brake procedure*)'dür. Lizbon antlaşması ile benimsenen frenleme prosedürüne göre, Avrupa Konseyi üyelerinden herhangi biri, bir yasa önerisinin sosyal güvenlik sisteminin⁶⁷² veya suç ve adalet sisteminin⁶⁷³ temel ilkeleri üzerinde radikal bir biçimde değişiklik öngördüğü durumlarda, ilgili öneriyi Avrupa Konseyi'ne havale edebilmektedir.

Avrupa Konseyi ODGP alanında da önemli bir role sahiptir. Avrupa Konseyi Birliğin ODGP alanında izleyeceği stratejik konuları ve çıkarlarını belirlemekte, AB'nin izlemesi gereken yol haritasını düzenlemektedir.⁶⁷⁴ Aynı zamanda Avrupa Konseyi üye devletlerin birbirlerine danışabildiği ve ODGP alanında genel çıkarlarını ortaya koyabildiği bir tartışma forumu görevinde üstlenmektedir.⁶⁷⁵

1.5.2.3. Avrupa Konseyi Başkanlığı

Lizbon antlaşması öncesi rotasyon sistemi dâhilinde faaliyetlerini sürdüren Avrupa Konseyi Başkanlığı müessesesi Lizbon antlaşması ile birlikte kalıcı bir makam olarak tesis edilmiştir.⁶⁷⁶ Lizbon antlaşması ile oluşturulan yeni müessese Avrupa Konseyi'nden farklı veya ayrı bir yönetim yapısı öngörmemektedir. Avrupa Konseyi Başkanı'nın faaliyetlerinin Avrupa Konseyi Genel Sekreterliği tarafından desteklenmesi benimsenmiştir.⁶⁷⁷

---

⁶⁷⁰(Chalmers vd 2010: s.78).

⁶⁷¹(FEUD, 2009: s.34-35).

⁶⁷²(FEUD, 2009: s.44-45).

⁶⁷³(FEUD, 2009: s.78-79).

⁶⁷⁴(FEUD, 2009: s.30).

⁶⁷⁵(FEUD, 2009: s.35).

⁶⁷⁶(Horvath ve Odor, 2010: s.155).

⁶⁷⁷(Missiroli, 2009: s.1-2).

Avrupa Konseyi Başkanı, Avrupa Konseyi tarafından NÇO prosedürü ile iki buçuk yıllık bir süre için seçilmektedir. Avrupa Konseyi tarafından iki buçuk yıllık bir görev dönemi için seçilen Avrupa Konseyi Başkanı'nın görev süresinin sona ermesi sonrası bir kez daha göreve atabilmesi kararlaştırılmıştır.⁶⁷⁸

Avrupa Konseyi Başkanı, AB üye devletlerinde başka bir görevi yerine getirememekte ya da bir üye devletin Devlet ve Hükümet Başkanı Avrupa Konseyi Başkanı olarak, Avrupa Konseyi tarafından seçilememektedir.⁶⁷⁹ Lizbon antlaşması öncesi pratikte uygulanan sisteme göre Avrupa Konseyi Başkanı seçilen kişi, aynı zamanda başka bir görevi de yerine getirebilmekteydi. Ancak Lizbon antlaşması sonrası oluşturulan kalıcı Avrupa Konseyi Başkanlığı müessesinde Avrupa Konseyi Başkanı'nın Konseyi Başkanlığı görevini sürdürürken başka bir görevi yerine getirmesini yasaklanmış, AB örgüt sistemi içerisinde Avrupa Konseyi Başkanı'nın diğer idari görevleri yerine getirebilmesine dair bir engel belirtilmemiştir.⁶⁸⁰

Lizbon antlaşmasına göre Avrupa Konseyi Başkanı, Avrupa Konseyi toplantılarının yöneticiliğini üstlenmekte, Avrupa Konseyi'nin faaliyetlerinin ve görevlerinin devamlılığını garanti altına almakta, aynı zamanda, Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi'nin görevleri dâhilinde tanımlanan alanlara da karışmayarak, Birliği dış dünyada temsil etmek ile sorumlu kılınmıştır.⁶⁸¹ Aynı zaman da Avrupa Konseyi Başkanı, Avrupa Konseyi'nin yerine getirmesi gereken görevlerin devamlılığını Komisyon Başkanı ve Genel İşler Konseyi ile eşgüdüm içerisinde sürdürülmesini sağlamaktadır.⁶⁸²

---

⁶⁷⁸(FEUD, 2009: s.22).

⁶⁷⁹(Smith, 2010: s.138-139).

⁶⁸⁰(Horvath ve Odor, 2010: s.155). Lizbon antlaşması sonrası AB örgüt sisteminden gerçekleştirilen değişiklikler ışığında üye devletler, Avrupa Konseyi Başkanlığı müessesesi ve Komisyon Başkanlığı müessesinin birleştirilmesini ileri de tercih edebilecekleri olasılığını gündeme getirmektedir. Konsey Başkanlığı makamının oluşturulması AB'de merkezi gücün ikiye bölüneceği tartışmalarını gündeme getirmiş, bu bağlamda Birlik içerisinde dahili güç merkezi antlaşmazlıklarının çıkması olasılık içerisine değerlendirilmiştir. Ancak, gelecekte Komisyon Başkanlığı ve Avrupa Konseyi Başkanlıklarının birleştirilmesi ile, Birliğin federal görünümünün daha da güçleneceği belirtilmektedir.

⁶⁸¹(Emerson vd 2011: s.30).

⁶⁸²(Horvath ve Odor, 2010: s.155).

Avrupa Konseyi Başkanı'nın görev tanımı Lizbon antlaşmasında açıkça belirtilmekle birlikte, Birliğe yeni kazandırılan bir kurum olması, göreve gelmiş olan ilk Başkan'ın yerine getireceği pratikler ile daha da netlik kazanacaktır.⁶⁸³ Son olarak Avrupa Konseyi Başkanı olarak seçilecek kişinin, AB içerisinde ortaya çıkabilecek iç antlaşmazlıkları çözüme kavuşturacak ve dış dünyada Birliğin karizmatik yüzünü temsil edecek bir karaktere sahip olması gerekmektedir.⁶⁸⁴

2. LİZBON ANTLAŞMASI SONRASI DİĞER AB ORGANLARI

2.1. Adalet Divanı

Avrupa Topluluklarının oluşturulması ile birlikte, topluluklarının birbirleri ile aralarındaki ilişkileri düzenleyen, toplulukların sahip oldukları örgütlerin denetlenmesini ve topluluk hukukuna uygun işlemesi sağlayan, Birlik hukukunun iyi ve dikkatli bir şekilde yorumlanmasını yerine getirecek bir mekanizmanın oluşturulması bir gereklilik haline gelmiştir.⁶⁸⁵ Bu bağlamda oluşturulacak bir mekanizmanın da Birliğin örgüt sisteminin ve üye devlet hukuk sistemlerinin ayrılmaz bir parçası olması aynı zamanda da onlardan bazı yönleri ile ayrı olmasını gerekli kılmıştır. AB Adalet Divanı Avrupa Toplulukları'nın Lüksemburg'ta yer alan ve Birlik hukukunun uygulanmasından sorumlu, AB organıdır.⁶⁸⁶

Lizbon antlaşması öncesi AB Adalet Divanı, AB'nin birinci sütunu altında, Birlik hukukunun AB üyesi devletler tarafından uygulanmasını denetlemekte, Birlik organlarınca yerine getirilen faaliyetlerin, kurucu antlaşmalarda belirtilen yetkiler dâhilinde yerine getirilip getirilmediğini ve Birlik hukuka uygunluğunu incelemekle yetkili kılınmıştır.⁶⁸⁷ Aynı zamanda AB Adalet Divanı, AB üye devletlerinin veya AB'nin yükümlülük altında gireceği uluslararası antlaşmaların öncesinde hazırlık çalışmaları yaparak ilgili taraflara öneriler sunmakta ve tarafları yükümlülük altına

---

⁶⁸³(Blanke, 2012: s.474-475).

⁶⁸⁴(Fabry ve Richard, 2008: s.42-43).

⁶⁸⁵(Kesselman, 2009: s.501-502).

⁶⁸⁶(Kegley ve Blanton, 2011, s.158).

⁶⁸⁷(Borchardt, 2010: s.66-68).

sokacak antlaşmaların Topluluk hukuku ile uyumlu olup olmadığına karar vermektedir.⁶⁸⁸

Lizbon Antlaşması öncesi AB Adalet Divanı, Birliğin ikinci ve üçüncü sütunlarında sınırlı yetkilere sahip olmakla birlikte, AB Adalet Divanı sadece ve sadece AB üye devletlerinin istekleri ya da şikâyetleri üzerine ikinci ve üçüncü sütunda hukuki faaliyetleri gerçekleştirebilmekteydi. Özellikle AB üçüncü sütununda AB Adalet Divanı ikinci sütundan farklı olmak üzere, yasama önerileri ve yapılan antlaşmaları yorumlayarak ön karar verebilme yetkisine sahipti.⁶⁸⁹ Ancak Lizbon antlaşması yürürlüğe girmeden önce AB Adalet Divanı'nın temel görev alanı Birliğin birinci sütununda Topluluk hukukunun doğru bir şekilde uygulanmasını sağlamak ve gözetmek olarak kalmıştır.⁶⁹⁰

AB Adalet Divanı, kurucu antlaşmaların belirttiği yetkiler dâhilinde gerçekleştirdiği hukuki faaliyetler ile Topluluk hukukunun ve AB organlarının bütünleşme sürecindeki rollerinin belirginleşmesini sağlamış, Topluluk hukuku ve AB üye devletlerinin ulusal hukuk normları arasındaki ilişkiyi düzenleyerek, Avrupa Entegrasyon sürecinde hatırı sayılır bir rol üstlenmiştir.⁶⁹¹ AB Adalet Divanı tarafından geçmişte gerçekleştirilen yargılamalar, Avrupa entegrasyon sürecinin genişlemesinde ve derinleşmesinde önemli roller üstlenmişlerdir.⁶⁹²

AB Adalet Divanı AB üye ülkelerinin atadıkları yargıçlardan oluşmaktadır. 27 üyeli AB'de 27 tane AB Adalet Divanı yargıcı bulunmaktadır. Yargıçların görev süreleri altı senelik bir periyodu öngörmekle birlikte, bu süre gerekli görüldüğünde

---

⁶⁸⁸(Horvath ve Odor, 2010: s.162).

⁶⁸⁹(Ülger, 2008: s.129-130).

⁶⁹⁰(Tezcan, 2001: s.103-105).

⁶⁹¹(Mancini, 2000: s.100).

⁶⁹²(Borchardt, 2010: s.30-33). AB Adalet Divanı tarafından geçmişte teamül teşkil edecek nitelikte olan kararlar Van Gend and Loos 1963 ve Costa v. ENE, 1964, davalarında verilmiştir. Van Gend and Loos davasında Adalet Divanı Topluluk hukukunun ulusal hukuklardan üstün olduğu ilkesini belirtmiştir. 1964 yılında gerçekleşen Costa v. ENE davasında Adalet Divanı, Topluluk hukukunun üstünlüğü ilkesini bir kez daha vurgulamıştır. AB Adalet Divanı Topluluk hukukunun ulusal hukuklardan üstün olduğunu bir içtihat olarak kabul etmekte ve yorumlamaktadır. Aynı zamanda AB Adalet Divanı Topluluk hukukunun AB üye devletleri ulusal hukuk sistemleri üzerinde doğrudan etki yarattığını Topluluk hukuku yorumlamalarında formüle etmiştir. AB Adalet Divanı tarafından benimsenen bu kurala göre, özel ve tüzel hukuki kişiliğe sahip kişiler ulusal mahkemeler de Topluluk hukuku tarafından benimsenmiş hükümleri kullanmayı talep edebilmekte, iddialarını Topluluk hukuk normlarına dayandırabilmektedirler.

uzatılabilmekte veya bir kez görev yapmış olan yargıç, tekrar AB Adalet Divanı yargıcı olarak atanabilmektedir.⁶⁹³ Ancak AB Adalet Divanı'na atanan yargıçların yarısı her üç senede bir değiştirilmekte veya yeniden görevlerine atanabilmektedir. AB Adalet Divanı'nda böyle bir yöntemin benimsenmiş olması, hukuki faaliyetlerin devamlılığının sağlanmasının garanti altına alınması olarak belirtilmektedir. Yargıçlar görevlerini herhangi bir üye devlet veya AB örgütünden bağımsız olarak gerçekleştirmekte ve görev süreleri dolmadan, görevden alınamamaktadırlar. AB Adalet Divanı yargıçları, üç yıllık bir görev süresi için kendi içlerinden Başkanlarını seçmektedirler.⁶⁹⁴

Lizbon antlaşması öncesi, AB Adalet Divanın yürüttüğü hukuki faaliyetler sekiz avukattan oluşan Genel Avukatlar (*Advocates General*) tarafından desteklenmiştir. Adalet Divanı Genel Mahkeme avukatlarının sayılarında düzenleme yapmak isterse, Bakanlar Konseyi oybirliği ile hareket ederek, Adalet Divanı kararı doğrultusunda, düzenlemeyi gerçekleştirmektedir.⁶⁹⁵ Genel Mahkeme avukatları, AB Adalet Divanı avukatları gibi görevlerine başlamaktadırlar.⁶⁹⁶ Genel Mahkeme Avukatlarının görev süreleri altı yıl olmakla birlikte, faaliyetlerin devamlılığın sürdürülmesi için her üç senede bir, Genel Mahkeme avukatları değiştirilmektedir. Genel Mahkeme Avukatlarının temel görevi, bireysel davaların sonuçlarını ve dava ile ilgili özel ayrıntıları özetleyerek yazılı bir formda, kendi düşünceleri ile birlikte Adalet Divanı'na sunmaktır.⁶⁹⁷

1980'li yıllarda AB Adalet Divanı'nın artan iş yükünün hafifletilmesi amacı ile, 1989 yılında AB İlk derece mahkemesi kurulmuştur. İlk derece Mahkemesi her üye devletin atadığı bir yargıçtan oluşmaktadır. AB İlk derece Mahkemesi gerekli

---

⁶⁹³(McGiffen, 2005: s.29).

⁶⁹⁴(A. Warleigh, 2004: s.43-44).

⁶⁹⁵(Horvath ve Odor, 2010: s.162-163).

⁶⁹⁶(Ziller ve Griller, 2008: s.59). Avrupa İlk Derece Mahkemesi yargıçları, AB Adalet Divanı yargıçları gibi görevlerine başlamakta, altı yıl süre ile görevlerini sürdürmekte ve her üç sene bir değişime tabii olmaktadır. Avrupa İlk Derece Mahkemesi ve AB Adalet Divanı yargıçları ile ilgili düzenlemeler arasında hiçbir fark yoktur.

⁶⁹⁷(Mancini, 2000: s.167).

gördüğü durumlarda yargıçların sayısının arttırılmasını, İlk Derece Mahkemesi yönetmeliğinde yer alan düzenlemelere göre talep edebilmektedir.⁶⁹⁸

Nice antlaşması AB Adalet Divanı'nın iş yükünün azaltılması amacı ile Avrupa İlk Derece Mahkemesi'nin uzmanlaşmış yargılamalar içeren oturumlar düzenleyebilmesini sağlamıştır. Nice antlaşması ile İlk Derece Mahkemesi'ne tanınan ve özel yargılama alanlarını kapsayan bu oturumlar, Komisyonun veya AB Adalet Divanı'nın önerisi üzerine AP'nin rızası alınması şartı ile Bakanlar Konseyi'nin oybirliği ile hareket ederek bu yönde alacağı karar sonrası düzenlenebilmektedir.⁶⁹⁹

Lizbon antlaşması ile AB Adalet Divanı için öngörülen değişikliklerin başında, Adalet Divanı'nın tekrar isimlendirilmesi gelmektedir. Daha önce Avrupa Adalet Divanı olarak isimlendirilen, Birliğin yargı otoritesi, Lizbon antlaşması sonrası AB Adalet Divanı olarak isimlendirilmiştir.⁷⁰⁰

Lizbon antlaşmasının AB üç sütunlu yapısını ortadan kaldırması ile AB Adalet Divanı'nın yetkileri, Lizbon antlaşması öncesi var olan ikinci ve üçüncü sütunu kapsayan konuları içerisine alacak şekilde genişlemiştir.⁷⁰¹

---

⁶⁹⁸(Horvath ve Odor, 2010: s.163). AB genişlemeleri sonrası veya yeni üye kabulleri sonrası, İlk derece mahkemesinin görev ve iş yükü artmış ise, Bakanlar Konseyi, İlk Derece Mahkemesi yargıç sayısı üzerinde düzenlemeye gidebilmektedir.

⁶⁹⁹(Hovarth ve Odor, 2010: s.163). 2004 yılında İlk Derece Mahkemesi tarafından görülen Sivil Servis davası bu yöntem dahilinde düzenlenen prosedür ile gerçekleşmiştir.

⁷⁰⁰(Ziller ve Griller, 2008: s.59). Çalışmanın Lizbon Antlaşması sonrası kapsayan bölümlerinde Adalet Divanı Avrupa Birliği Adalet Divanı olarak isimlendirilmiştir. Lizbon antlaşması öncesi Avrupa Adalet Divanı, İngilizce terminoloji de 'European Court of Justice' olarak isimlendirilmiş, Lizbon antlaşması sonrası İngilizce isimlendirme, 'Court of Justice of European Union' olarak değişmiştir. Lizbon antlaşması ile Adalet Divanı'nın isim değişikliği sembolik anlamından öte örgütsel olarak önem taşıyan bir anlama sahiptir. Nitekim Adalet Divanı'nın yeniden isimlendirilmesi AB'nin üç sütunlu yapısının kaldırılması ve Birliğe hukuki kişiliğin kazandırılması doğrultusunda mümkün olabilmektedir.

⁷⁰¹(The Assembly of western European Union Interparliamentary European Security and Defence Assembly[WEU], 2008, s.17-18). Lizbon antlaşması öncesi AB ikinci sütunu ODGP, üçüncü sütunu ise Cezai Konularda Polis ve Adli İşbirliği'dir. Lizbon antlaşması sonrası 3 sütunlu yapı kaldırılarak Ortak Dış ve Güvelik Politikası alanı Ortak Güvenlik ve Savunma alanı CPAİ ise Özgürlük Güvenlik ve Adalet Politika alanı olarak tekrar düzenlenmiştir. Lizbon antlaşması sonrası AB Adalet Divanı Özgürlük Güvelik ve Adalet alanını kapsayan konular üzerinde geniş yetkiler elde etmesine rağmen, üçüncü sütunun kapsamı altına giren ODGP alanında yetkileri 2014 yılına kadar sınırlandırılmıştır.

Lizbon antlaşması ile AB Adalet Divanı, CPAİ'yi kapsayan tüm konular üzerinde iki istisna hariç olmak üzere tam yetki sahibi olmuştur. Bu iki istisna Lizbon antlaşmasınının 276. maddesinde belirtilmiştir. Buna göre AB Adalet Divanı üye devletlerin polis güçleri ve adaleti sağlamak adına kullanılan diğer hukuki yollar üzerinde yargılama yetkisi sahibi değildir. Ayrıca AB Adalet Divanı, AB üyesi devletlerin iç güvenliklerini sağlamak adına uyguladıkları hukuki faaliyetleri de yargılayamamaktadır.⁷⁰²

Lizbon antlaşması Birliğin lağvedilmiş olan üç sütunlu yapısı dâhilinde değerlendirildiğinde ikinci sütunu olan, ODGP'de AB Adalet Divanı'nın yetkilerini 2014 yılına kadar sınırlandırılmasını öngörmüştür. Ancak Lizbon antlaşması 275. maddesine göre, AB Adalet Divanı anti-terörizm başlığı altında bazı konulara sınırlandırmalar getirebilmekte ve bu alanda alınan kararların yasallığını sorgulayabilmektedir.⁷⁰³ Ayrıca Lizbon antlaşması 263. madde altında AB Adalet Divanı Avrupa Konseyi tarafından ODGP altında alınan kararı gözden geçirebilme yetkisine sahip olmuştur.⁷⁰⁴

Lizbon antlaşması öncesi AB Adalet Divanı yönetmeliği danışma prosedürü altında değiştirilmekteydi. Ancak Lizbon antlaşması sonrası, AB Adalet Divanı yönetmeliğinin değiştirilme statüsü olağan karar alma prosedürü altına alınarak AP ve Bakanlar Konseyi AB Adalet Divanı yönetmeliğini değiştirmekle yükümlü kılınmıştır.⁷⁰⁵

Avrupa Birliği Adalet Divanı bünyesinde birden fazla alt mahkeme birimi bulunmaktadır. Lizbon antlaşmasınının 257. maddesine göre, AB Adalet Divanı, Genel Divan⁷⁰⁶, Genel Divan'a bağlı Uzmanlaşmış Divanlar'dan oluşmaktadır. Özel

---

⁷⁰²(FEUD, 2009: s.164).

⁷⁰³(FEUD, 2009: s.163).

⁷⁰⁴(FEUD, 2009: s.160).

⁷⁰⁵(Horvath ve Odor, 2010: s.163-164). AB Adalet Divanı yönetmeliği, Birinci Başlık 64. madde hariç olmak üzere, Adalet Divanı'nın önerisi ile, Komisyon'a danışıldıktan sonra ve Komisyonun önerisi ile değiştirilebilmektedir.

⁷⁰⁶http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/lisbon_treaty/ai0012_en.htm, Erişim Tarihi; 09-03-2012. Avrupa İlk Derece Mahkemesi, Lizbon antlaşması sonrası Genel Divan olarak adlandırılmıştır.

Mahkeme ya da Divanlar, Komisyonun önerisi üzerine AP ve Bakanlar Konseyi'nin olağan karar alma prosedürü yoluyla kurdukları Mahkemelerdir.⁷⁰⁷

Lizbon antlaşması ile yargıçların ve Genel Mahkeme hâkimlerinin atanma usulünde de değişikliğe gidilmiştir. Antlaşmanın 255. maddesine göre, Genel Mahkeme hâkimliği, Adalet Divanı hâkimliği ve hukuk sözcülüğü görevlerini yerine getirebilecek kişilerin seçilmesi öncesi, yetkinliği hukuk konusunda kabul edilmiş yedi kişiden oluşan bir komite oluşturulmakta, bir kişi de AP tarafından önerilmektedir. Daha sonra Bakanlar Konseyi komitenin nasıl çalışacağına yönelik bir karar kabul etmekte, ayrıca komite üyelerinin atanmasına ilişkin usulü belirleyen bir başka karar daha benimseyerek, yargıçları atamaktadır.⁷⁰⁸

Lizbon antlaşmasına ekli 38'nolu Deklerasyon ile birlikte, AB üye devletlerinin antlaşmanın 252. maddesi doğrultusunda Genel Mahkeme avukatların sayısında değişiklik talep etmeleri düzenlenmiştir. Ancak Genel Mahkeme Avukatları için öngörülen sekiz yargıç sayısının, Bakanlar Konseyi'nin oybirliği ile hareket ederek alacağı bir karar ile üç kişi daha genişletilebilmesi ve yargıç sayısının onbir kişiye çıkarılabileceği kabul edilmiştir.⁷⁰⁹

2.2. Sayıştay

1977 yılında bağımsız bir organ olarak kurulan Avrupa Sayıştay, AB'nin mali faaliyetlerinin denetlenmesi ve gözetilmesinden sorumludur.⁷¹⁰ Sayıştay, kurucu antlaşmalarda belirtilen kurallar ve kabul edilen Birlik bütçesi doğrultusunda, AB'nin mali kaynaklarını incelemekte ve denetlemektedir. Sayıştayın merkezi Lüksemburg'ta yer almaktadır.⁷¹¹

---

⁷⁰⁷(FEUD, 2009: s.158).

⁷⁰⁸(FEUD, 2009: s.157).

⁷⁰⁹(FEUD, 2009: s.337). Polonya'nın isteği üzerine Avrupa Konseyi 2007 yılında aldığı bir karar ile Genel Mahkeme avukatlarının sayılarında değişiklik yapılmasını öngörmüştür. Avrupa Konseyi kararı öncesi, Genel Mahkeme rotasyon sistemi dâhilinde, beş yargıcın büyük devletler(İngiltere, Fransa, İtalya, Almanya, İspanya) tarafından atandığı, üç yargıcın ise diğer üye devletler tarafından atandığı, sekiz yargıçtan oluşmaktaydı. Ancak yapılan hükümetlerarası konferans sonrası, Almanya, Fransa, İtalya, İspanya, İngiltere ve Polonya'nın, Genel Mahkemede kalıcı olarak yargıç bulundurulması kabul edilmiştir.

⁷¹⁰(FEUD, 2009: s.168).

⁷¹¹(Horvath ve Odor, 2010: s.165).

Sayıştay'ta her AB üye ülkesinden bir temsilci bulunmaktadır. Sayıştay üyeleri Bakanlar Konseyi tarafından NÇO prosedürü ile AP'ye danışıldıktan sonra altı yıllık süre için görevlerine başlamakta, görev süreleri biten Sayıştay üyeleri tekrar Sayıştay üyeliğine atanabilmektedir. Sayıştay üyeleri Bakanlar Konseyi tarafından atandıktan sonra, Sayıştay Başkanı üç yıllık görev süresi için Sayıştay üyeleri arasından seçmektedirler.⁷¹²

Sayıştay, yerine getirmiş olduğu faaliyetler ile ilgili yıllık raporlar hazırlamakta, hazırlamış olduğu raporları Bakanlar Konseyi ve AP'ye sunmaktadır. Aynı zamanda Sayıştay, herhangi bir AB örgütünün isteği üzerine mali konularla ilgili özel raporlar hazırlayabilmektedir. Lizbon antlaşması Sayıştay'ın yetki ve statüsünde herhangi bir değişiklik gerçekleştirmemiştir.⁷¹³

2.3. Avrupa Merkez Bankası

ABA ile EPB düzenlenerek, en geç 1999 tarihine kadar Tek Avrupa Para birimine geçilmesi kararı alınmıştır.⁷¹⁴ AB'de tek para birimine geçilmesi, Avrupa Merkez Bankaları Sistemi (AMBS)'nin kurulmasını gerekli kılarak, AMB'yi Euro ve para politikaları üzerinde tek sorumlu organ olarak kabul edilmiştir.⁷¹⁵

AMBS, AMB ve AB üye devletleri ulusal bankalarını kapsayan bir sistemden oluşmaktadır.⁷¹⁶ ABA'ya göre AMBS'nin temel görevi en başta mali piyasalarının istikrarının sağlanması olmak ile birlikte, Birliğin mali politikalarının uygulanması, farklı ulusal para kurları arasındaki değer farkı operasyonların yönetilmesi ve son olarak da AB üye devletlerinde resmi mali kaynaklarının idare edilmesidir.⁷¹⁷

---

⁷¹²(Chalmers vd 2010: s.89).

⁷¹³(FEUD, 2009: s.169).

⁷¹⁴(Ülger, 2008: s.67). AB ülkelerinde EURO para biriminin kullanımı banknot ve metal para olarak basılması 1 Ocak 2002 tarihinde başlamıştır. EURO'dan önce AB, ECU (*European Currency Unit*) olarak isimlendirildiği para birimini kullanmıştır. EURO'nun kullanılmaya başlanması ile birlikte, parasal birlik için gerekli koşulları yerine getiren ülkeler de ilk altı ay boyunca ulusal paralar birimi ve EURO birlikte kullanılmıştır.

⁷¹⁵(Horvath ve Odor, 2010: s.166).

⁷¹⁶(FEUD, 2009: s.103).

⁷¹⁷(Marks vd 1998: s.128).

AMB, AMBS'nin merkezinde yer alan bağımsız bir Birlik organıdır. AMB, AB örgüt sistemi içerisinde, herhangi bir AB organından talimat almamakta, ulus devletler, AMB tarafından gerçekleştirilen faaliyetlere karışmamaktadırlar.⁷¹⁸ Bu bağlamda AB üye devletlerinin Euro Alanında faaliyet gösteren ulusal bankaları, AMB'den emir almamakla birlikte, AB üye devlet ulusal bankaları, AMB'nin rehberliği ve talimatları çerçevesinde hareket etmektedirler.⁷¹⁹

AMB'nin sermayesi, AB üye devletleri ulusal bankaları tarafından tutulmaktadır. AMB'nin sermayesini oluşturan para, AB üye devletlerinin GSMH'leri dâhilinde yaptıkları tasarrufları sonucunda nüfuslarına doğru orantılı katkıları ile oluşturulmaktadır.⁷²⁰

AMBS'de karar alma süreci, AMB organları tarafından yürütülmektedir. AMBS'nin kendi bünyesinde karar alıcı ve karar yapıcı organları bulunmamakla birlikte, bu işlemlerin hepsi, AMB organları tarafından gerçekleştirilmektedir. AMB'de temel karar alıcı ve yapıcı organ, Yönetim Konseyi (*Governing Council*)'dir. Yönetim Konseyi, Yönetim Kurulu üyeleri ve AB EPB'ye tam dâhil olan AB üye devletlerinin ulusal banka yöneticilerinden oluşmaktadır. Yönetim Kurulu toplantılarına Bakanlar Konseyi ve Komisyon Başkanı da katılabilmekte ancak bir karar üzerinde oy hakları bulunmamaktadır.⁷²¹

Yönetim Kurulu AMB'nin günlük idaresinden sorumludurlar. Yönetim Kurulu bir Başkan, bir Başkan yardımcısı ve dört üyeden oluşmaktadır. Yönetim Kurulu üyeleri AB Euro Alanına dâhil üye Devlet ve Hükümet Başkanları tarafından sekiz yıllık bir süre için AP'nin rızası ve AMB'nin Yönetim Konseyi'ne danışıldıktan sonra atanabilmektedirler. Yönetim Kurulu üyeleri görevlerine atandıktan sonra başka bir görevi yerine getirememekte ya da atanamamakla birlikte, hiçbir AB örgütü ve ulusal devlet tarafından talimat almamaktadırlar. Yönetim Kurulu Başkanı

---

⁷¹⁸(Marks vd 1998 s.128).

⁷¹⁹Örneğin, AMB AB üye devlet ulusal bankaları üzerinde yürütme yetkisini kullanarak, para basma talimatı verebilmektedir.

⁷²⁰(Horvath ve Odor, 2010: s.166).

⁷²¹(Borchardt, 2010: s.74).

ve Başkan yardımcısı aynı zaman da AMB Başkanı ve Başkan Yardımcısı görevlerini de üstlenmektedir.⁷²²

AMB Genel Konseyi, Başkan, Başkan Yardımcısı ve Euro Alanına dâhil olan AB üye devletlerinin ulusal merkez Bankalarının yöneticilerinden oluşmaktadır. Genel Konsey'in görevi Euro alanına dâhil olmayan ülkelerin, mali alanda ve Euro Alanı ile alakalı olan durumlarını yönetmek ve rehberlik etmektir.⁷²³

Lizbon antlaşmasının, AMBS ve AMB ile ilgili olarak gerçekleştirdiği en önemli değişiklik AMB'nin resmi olarak AB organı haline getirilmesi olmuştur.⁷²⁴ Lizbon antlaşması AMB tarafından yerine getirilen görevler ve faaliyetler açısından herhangi bir değişiklik öngörmemiştir. Ancak AMB Yönetim Kurulu'nun atanmasına dair oybirliği altında gerçekleştirilmiş olan usul Lizbon antlaşması ile değiştirilmiş, Yönetim Kurulu üyelerinin atanması Avrupa Konseyi'nde NÇO prosedürü altına alınmıştır.⁷²⁵

ATA antlaşması altında, AMBS ve AMB'nin yönetmeliği üzerinde gerçekleştirilecek bir değişiklik onay ya da danışma prosedürüne göre yapılmakta iken, Lizbon antlaşması sonrası AMBS ve AMB'nin yönetmelik ve işleyişlerine dair kuralların değiştirilmesi olağan karar alma prosedürü altına alınmıştır.⁷²⁶

2.4. Ekonomik ve Sosyal Komite

AB'nin danışma organlarından biri olan EKOSOK, 1957 yılında Roma antlaşması ile Topluluk içerisinde yer alan farklı ekonomik ve sosyal çıkarlara sahip grupların durumlarına ilişkin Topluluk kararlarının hazırlanması için kurulmuştur.⁷²⁷ EKOSOK farklı ekonomik ve sosyal çıkarlara sahip çok sayıda üyeden oluşmakta, faaliyetlerini İşverenler Grubu (*Employers' Group*), İşçiler Grubu (*Employees'*

---

⁷²²(FEUD, 2009: s.165-166).

⁷²³(Horvath ve Odor, 2010: s.166).

⁷²⁴(Corpadean, 2007: s.1171).

⁷²⁵(FEUD, 2009: s.152).

⁷²⁶(FEUD, 2009: s.103).

⁷²⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.166).

Group) ve Değişen Çıkarlar (*Various Interest*) Grubu olmak üzere üç farklı çalışma grubu ile sürdürmektedir.⁷²⁸

EKOSOK'un faaliyetlerinin en başında, temsil ettiği farklı ekonomik ve sosyal çıkar gruplarının düşünce ve fikirlerini AB temel karar alma organlarına ulaştırarak, AP ve Bakanlar Konseyi'nin görüşlerini göz önünde bulundurulmasını sağlamaktır.⁷²⁹ Avrupa Komisyonu ve Bakanlar Konseyi EKOSOK'a danışmakla zorunludur. Ancak EKOSOK tarafından göz önünde bulundurulması istenen düşünceler Bakanlar Konseyi'ni bağlayıcı bir nitelikte değildir. EKOSOK düşüncelerini antlaşmalarla belirlenmiş zaman dâhilinde AB örgütlerine ibraz etmek zorundadır.⁷³⁰

Nice Antlaşması ile EKOSOK'un üye sayısının en fazla 350 olması benimsenmiştir. 27 üyeli AB'de EKOSOK'un üye sayısı 344'tür.⁷³¹ Lizbon antlaşması öncesi EKOSOK üyeleri AB üye devletlerince aday gösterilerek, Bakanlar Konseyi tarafından NÇO prosedürü kullanılarak atanmıştır. EKOSOK üyeleri görevlerini sürdürürken herhangi bir üye devletten talimat almamakta bağımsız bir şekilde hareket etmektedirler. Aynı zamanda, EKOSOK üyeleri, EKOSOK'ta yerine getirdikleri görev haricinde normal olarak mesleklerini de sürdürebilmektedirler.⁷³²

EKOSOK üyeleri arasından bir Başkan, iki Başkan Yardımcısı seçmekte ve 24 üyeli bir büro oluşturmaktadır. 24 üyeli büroda her üç farklı gruptan 8 üye bulunmakta, büro üyeleri EKOSOK'un yerine getireceği faaliyetleri kordine etmektedirler. EKOSOK Başkan ve Başkan yardımcıları, üç farklı gruptan rotasyon sistemi dâhilinde seçilmektedir.⁷³³

Lizbon antlaşması ile EKOSOK'un yerine getirdiği faaliyetler ve görevler değiştirilmemiştir. Ancak Lizbon antlaşması ile AB temel yasama organı olarak

---

⁷²⁸(Chalmers vd 2010: s.90). EKOSOK içerisinde daha fazla grub barındırmakta ancak bu grupların her biri belli kategorilerde temsil edilememektedirler.

⁷²⁹(Borchardt, 2010: s.75).

⁷³⁰(FEUD, 2009: s.177).

⁷³¹(Chalmers vd 2010: s.90).

⁷³²(Horvath ve Odor, 2010: s.168).

⁷³³(Karluk, 2007: s.212).

kabul edilen AP'nin statüsünün değişmesi sonucu, EKOSOK'ta AP başta olmak üzere, Bakanlar Konseyi ve Komisyon'a danışma organı sıfatı ile dolaylı olarak yardım etmekle görevlendirilmiştir.⁷³⁴

Aynı zaman da Lizbon antlaşması ile EKOSOK üyelerinin görev süreleri dört yıldan beş yıla çıkarılarak Komisyon üyeleri ve AP üyelerinin görev süreleri ile eşitlenmiştir. EKOSOK üyelerinin toplam sayısının en fazla 350 olması kuralı Lizbon antlaşması ile korunmuş, ATA'dan farklı olarak Lizbon Antlaşmasında EKOSOK'un bileşimi ve yapısına dair bir düzenlemenin Komisyonun önerisi üzerine Bakanlar Konseyi'nin oybirliği ile aldığı bir karar ile tekrar düzenlenebileceği belirtilmiştir.⁷³⁵

2.5. Bölgeler Komitesi

Bölgeler Komitesi ABA ile kurulmuş olan yerel ve bölgesel otoritelerin AB karar alma mekanizmasına doğrudan etki etmesini sağlayan bir diğer AB danışma organıdır.⁷³⁶ Bölgeler Komitesi'nin kurulması ile birlikte, Bakanlar Konseyi ve Komisyon, bölgeler ve yerel otoriteler ile ilgili her türlü durumda Bölgeler Komitesine danışmak zorunluluğu altında girmişlerdir. Bölgeler Komitesi görüşlerini, ilgili AB örgütlerine antlaşmalarda öngörülen zamanlarda ibraz etmek zorundadır.⁷³⁷

Nice antlaşması ile benimsenen kurala göre, Bölgeler Komitesi'nin üye sayısının 350'den fazla olamayacağı kabul edilmiştir. 27 üyeli AB'de Bölgeler Komitesi'nin üye sayısı EKOSOK'un üye sayısı ile aynı toplamda 344'tür.⁷³⁸ Bölgeler Komitesi EKOSOK'tan farklı olarak yerel ve bölgesel otoriteleri temsil ettiği için, üyeleri genellikle Belediye Başkanları ve diğer yetkili bölgesel

---

⁷³⁴(FEUD, 2009: s.21).

⁷³⁵(FEUD, 2009: s.176). 27 üyeli AB'de EKOSOK üyelerinin ülkelere göre dağılımı şu şekildedir. Almanya 24, İngiltere 24, Fransa 24, İtalya 24, İspanya 21, Polonya 21, Romanya 15, Hollanda 12, Yunanistan 12, Çek Cumhuriyeti 12, Belçika 12, Macaristan 12, Portekiz 12, İsveç 12, Avusturya 12, Bulgaristan 12, Slovakya 9, Danimarka 9, Finlandiya 9, İrlanda 9, Litvanya 9, Latviya 7, Slovenya 7, Estonya 6, Kıbrıs 6, Lüksemburg 6, Malta 5'tir. Toplam 344 üye EKOSOK'ta yer almaktadır.

⁷³⁶(Borchardt, 2010: s.77).

⁷³⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.169).

⁷³⁸(Karluk, 2007: s.213).

temsilcilerden oluşmaktadır.⁷³⁹ Lizbon antlaşması öncesi Bölgeler Komitesi üyeleri AB üye devletleri tarafından aday gösterilmekte ve Bakanlar Konseyi tarafından NÇO ile atanarak görevlerine 4 yıllık tekrar yenilenebilen bir süre için başlayabilmekteydiler. Bölgeler Komitesi üyeleri görevlerini yerine getirirken bağımsız davranmak zorundadırlar. Üyeler herhangi bir AB örgütü veya üye devletinden talimat ya da emir alamamaktadır.⁷⁴⁰

Bölgeler Komitesi Başkan ve Başkan yardımcılarının her biri AB üye devletleri tarafından atanan Bölgeler Komitesi üyelerinin içerisinde seçilmektedir. Lizbon antlaşması öncesi Bölgeler Komitesi bünyesinden oluşturulacak büro, Bölgeler Komitesi üyeleri tarafından meydana getirilmiştir. Bölgeler Komitesi altında oluşturulan büronun görevi, Bölgeler Komitesinin günlük işlerini kordine etmek ve düzenlenmesini sağlamaktır. Bölgeler Komitesi bürosu, bir Başkan bir Başkan Yardımcısı ve 27 üyeden oluşmakta ve bir de siyasi grup Başkanı büro faaliyetlerinde yer almaktadır. Bölgeler Komitesi bürosunun yapısında her büyük AB üyesi devletten üç temsilci, her orta büyük AB üyesi devletten iki temsilci, her küçük AB üye devletten bir temsilci yer almaktadır. Merkezi Brüksel’de bulunan Bölgeler Komitesi bürosu 58 üyeden oluşmaktadır.⁷⁴¹

Lizbon antlaşması ile Bölgeler Komitesinin statüsüne ve yerine getirdiği faaliyetlerde herhangi bir değişiklik öngörülmemiştir. Ancak EKOSOK’ta olduğu gibi AP’nin karar alma sürecinde Konsey ile eş statüye getirilmesi sonucunda, Bölgeler Komitesi üyelerinin görev süreleri Komisyon ve AP üyelerinin görev süreleri ile eşit hale getirilmiş, Bölgeler Komitesi’nin Bakanlar Konseyi, Komisyon ve AP karar alma işlemlerinde dolaylı olarak destek olması öngörülmüştür.⁷⁴² Ayrıca Lizbon antlaşmasınının 305. Maddesine göre Bölgeler Komitesinin yapısının,

---

⁷³⁹(Tezcan, 2001: s.120).

⁷⁴⁰(Borchardt, 2010: s.77).

⁷⁴¹(Horvath ve Odor, 2010: s.169).

⁷⁴²(FEUD, 2009: s.21; Borchardt, 2010: s. 78. Bölgeler Komitesi bürosunda görevli üyelerin görev sürelerinin iki buçuk yıl olması Lizbon antlaşması ile düzenlenen bir diğer değişikliktir. Bakanlar Konseyi ve Komisyon, Bölgeler Komitesi’ne Eğitim, Kültür, Kamu Sağlığı, Trans Avrupa Ağları, Ulaşım, İletişim ve Enerji altyapısı, Sosyal ve Ekonomik Dayanışma, İstihdam Politikası alanlarında danışmak zorundadır.

Komisyunun önerisi üzerine Bakanlar Konseyi'nin NÇO ile alacağı bir karar ile düzenlenebileceği belirtilmiştir.⁷⁴³

Lizbon antlaşması ile Bölgeler Komitesine tanınan iki yeni ayrıcalık da dikkat çekici niteliktedir.⁷⁴⁴ Lizbon antlaşmasınının 263. maddesine göre, Bölgeler Komitesi kendine tanınan ayrıcalıkları korumak adına AB Adalet Divanı'ndan önce davranarak, bir eylemi AB Adalet Divanı'na getirebilmektedir.⁷⁴⁵ Aynı zamanda, Bölgeler Komitesi yetki ikamesi ilkesinin ihlal edildiği gerekçesi ile kurucu antlaşmalar dâhilinde belirtilen usül altında alınacak bir yasama işlemi sonucu, AB Adalet Divanı'na başvurabilmektedir.⁷⁴⁶

2.6. Avrupa Yatırım Bankası

1957 yılında imzalanan Roma antlaşması ile kurulan AYB, AB'nin ekonomi politikaları ile eşgüdüm içerisinde yürütülen yatırımların finanse edilmesi gibi ekonomik alanda görülen geliştirme faaliyetlerini yürütmektedir.⁷⁴⁷ AYB'nin merkezi Lüksemburg'ta bulunmaktadır. AYB'nin hissedarları AB üye devletlerinden meydana gelmektedir. AB üye devletlerinin ekonomik güçleri, AYB'deki hisseleri üzerinde belirleyici rol oynamaktadır. AYB sermaye yatırımları gerekli görülen bazı durumların gerçekleşmesi sonucu yükseltilebilmektedir.⁷⁴⁸

AYB'nin temel karar alıcı organı Maliye Bakanlarından oluşan Yönetim Kuruludur. Maliye Bakanları, AB üye devletleri tarafından atanmaktadır. AYB Yönetim Kurulu, kredi politikalarını yönetmekte, bilançoları ve yıllık hesapları onaylamakta, sermaye artışına karar vererek, AYB'nin Baş Yönetici Kurulunu atamaktadır. Yönetim Kurulu, AYB İdare Kurulu üyelerini beş yıllık görev süresi için atamaktadır. AYB İdare Kurulu yirmi sekiz üyeden meydana gelmekte, on sekiz üyede değişimli olarak İdare Kurulunda görev yapmaktadır.⁷⁴⁹

---

⁷⁴³(FEUD, 2009: s.177).

⁷⁴⁴(Gal ve Horga, 2010: s.8).

⁷⁴⁵(Miles vd 2008. s.15-16).

⁷⁴⁶(Höreth ve Sonnicksen, 2008: s.9).

⁷⁴⁷(Watts, 2008: s.92).

⁷⁴⁸(Hovarth ve Odor, 2010: s.170).

⁷⁴⁹(Borchardt, 2010: s.78).

AYB Yönetim Kurulunun bir diğer görevi de Düzenleme Komitesini atamaktır. AYB Düzenleme Komitesi üyeleri tekrar edilebilir altı yıllık görev süresi için seçilmektedirler. Düzenleme Komitesi, AYB'nin günlük işleyişinden sorumlu olmakla birlikte bir Başkan ve sekiz Başkan Yardımcısından oluşmaktadır. Ayrıca Yönetim Kurulu, Düzenleme Komitesi yanında bir de Denetim Komitesi atamakta, üç üyeden oluşan Denetim Komitesi, AYB'nin muhasebesini tutarak, AYB tarafından yerine getirilen işlemleri onaylamaktadır.⁷⁵⁰

Lizbon antlaşması AYB'nin statüsüne ve görevlerine ilişkin tanımlara dair bir değişiklik öngörmemiştir. Ancak AYB'nin faaliyetlerini düzenleyen kurucu antlaşma maddeleri Lizbon Antlaşması altıncı Kısım Birinci Başlık Dördüncü bölüm altına alınmıştır.⁷⁵¹

2.7. Avrupa Kamu Denetçisi

AB Kamu Denetçisi ilk kez 1995 yılında görevine başlamıştır. ABA ile AP'ye Avrupa Kamu Denetçisini atayabilme yetkisi verilmiştir. Avrupa Kamu Denetçisi beş senelik tekrar edilebilir bir süre için görevine başlamaktadır. AB'de Avrupa Kamu Denetçisi Fransa'nın Strazburg merkezinde görev yapmaktadır.⁷⁵²

AB vatandaşları, tüzel ya da gerçek hukuk kişileri, Avrupa Kamu denetçisine, AB örgütlerinin kişisel hakları kötüye kullandığı ya da kötü yönetim suçlamalarını dilekçeler yolu ile bildirme hakkına sahiptir. Avrupa Kamu Denetçisi, kendisine iletilen dilekçeler doğrultusunda bir araştırma süreci başlatmaktadır.⁷⁵³

Avrupa Kamu Denetçisine başvurulmadan önce, ilgili kişiler, AB örgüt ve kurumları ile iletişime geçmek zorundadırlar. Böyle bir usulün öngörülmesinin en

---

⁷⁵⁰(Borchardt, 2010: s.78).

⁷⁵¹(Horvath ve Odor, 2010. s.171).

⁷⁵²(Karluk, 2007: s.209). 12 Temmuz 1995'te Fin uyruklu Jacop Söderman ilk Ombudsman olarak göreve başlamış, 1 Nisan 2003 tarihinde ise Yunanistan asıllı Nikiforos Diamandouros AB Ombudsmanı olarak göreve atanmıştır.

⁷⁵³(Borchardt, 2010: s.50).

önemli nedeni, Avrupa Kamu Denetçisi'nin daha önce yerel ve bölgesel olarak yasal bir sürece dâhil olmuş bir duruma müdahale edebilme yetkisinin olmamasıdır.⁷⁵⁴

Avrupa Kamu Denetçisi kendisine gönderilen bir dilekçe üzerinde yaptığı araştırma sonucu dilekçe üzerinde iddia edilen varsayımların doğrulunu kanıtladığında, ilgili problemi çözebilmeye ya da telafi etmeye çalışmaktadır. Eğer gerekirse Avrupa Kamu Denetçisi, ilgili kuruluşa, problemin çözümüne dair taslak bir öneri sunmakta, şikâyete konu olan kurum, Avrupa Kamu Denetçisi tarafından önerilen taslak öneriyi problemi çözmek adına yerine getirmekte başarısız olursa, Avrupa Kamu Denetçisi durumu AP'ye rapor etmektedir.⁷⁵⁵

Lizbon antlaşması, Avrupa Kamu Denetçisi'nin statüsüne dair olan hükümlerde ve görevlerinde herhangi bir değişiklik öngörmemiştir. Lizbon antlaşması öncesi var olan antlaşma hükümleri ve numaraları değiştirilmeden aynı şekilde korunmuştur.⁷⁵⁶

---

⁷⁵⁴(Horvath ve Odor, 2010: s.171-172).

⁷⁵⁵(Egenhofer, 2011: s.50).

⁷⁵⁶(FEUD, 2009: s.149).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

LİZBON ANTLAŞMASINA GÖRE KARAR ALMA MEKANİZMASI

1. LİZBON ANTLAŞMASI VE KARAR ALMA SÜRECİNDE REFORM

Fransa ve Hollanda'da reddedilen Anayasal antlaşma sonrasında, büyük bir siyasi krizle karşı karşıya kalan AB, yaklaşık olarak iki sene süren belirsizlik döneminin ardından 13 Aralık 2007 yılında Portekiz'in başkenti Lizbon'da Reform antlaşmasını imzalamıştır. Reform antlaşması veya Lizbon antlaşması olarak adlandırılan metin, AB kurucu antlaşmalarını radikal bir biçimde değiştiren, reddedilen Anayasal antlaşmanın büyük bir bölümünü ihtiva eden bir revizyon antlaşmasıdır. 18-19 Ekim Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesinde alınan bir karar ile antlaşmanın tüm üye ülkelerde en geç 1 Ocak 2009 tarihi itibari ile onay sürecinin tamamlanması kararlaştırılmıştır.⁷⁵⁷ Ancak, onay sürecinde gecikmeler yaşanmış, antlaşma, 1 Aralık 2009'da yürürlüğe girmiştir.⁷⁵⁸

Lizbon Reform antlaşması reddedilen anayasa ile aynı amaçla yönelerek, AB'yi yeni bir hukuki temele oturtturmuş, antlaşmada Birliğin tek bir tüzel kişiğe sahip olduğu belirtilmiştir.⁷⁵⁹ Reform antlaşması ile ABA'nın mevcut ismi korunurken, ATA'nın ismi Avrupa Birliği'nin Çalışma Usulüne İlişkin Antlaşma (ABİA) olarak değiştirilmiştir.⁷⁶⁰ Kurucu antlaşmalarının isimlerinde gerçekleştirilen değişikliğin yanı sıra, AB'ye temel teşkil eden ATA ve ABA antlaşmalarının metinlerinde değişikliğe gidilmiş, yeni hükümler eklenmiş ve madde numaraları değiştirilmiştir.⁷⁶¹ Ayrıca Lizbon antlaşması ile ABA antlaşması ile oluşturulan üç sütunlu yapı tek bir

---

⁷⁵⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.43-44).

⁷⁵⁸ Lizbon Antlaşmasının kabul süreci Ek- I detaylı olarak verilmiştir.

⁷⁵⁹(Güneş, 2008: s.739). YABA ve ABİA aynı hukuki değere sahiptir.

⁷⁶⁰(European Insight Law Society[Europe and CIS], 2008: s.6). Lizbon antlaşmasının Reform antlaşması olarak anılmasının temel sebebi, ATA ve ABA üzerinde yaptığı değişiklik ve bahsedilen iki temel antlaşma üzerine kurulu olmasıdır.

⁷⁶¹ABA ve ATA'nın Lizbon Antlaşmasına göre madde numaralarının eş değerlikleri Ek – II'de verilmiştir.

yapı altında birleştirilerek Topluluk ifadesi terk edilmiş, AB altında tek bir kurumsal yapı benimsenmiştir.⁷⁶²

Lizbon reform antlaşması bir önsöz, 441 madde 37 protokol ve sayısı 65'e yaklaşan deklarasyonlardan oluşmaktadır. Reform antlaşması, 12 Aralık 2007 tarihinde AB resmi gazetesinde yayımlanan Temel Haklar şartını barındırmamakla birlikte, Şart'a atıfta bulunmaktadır.⁷⁶³

Lizbon Reform antlaşması, reddedilen anayasal antlaşma ile içerik olarak neredeyse aynı niteliktedir. Ancak Lizbon antlaşmasının anayasal antlaşmadan tek farkı, federal söylemleri veya devletsel bir oluşumu akla getiren hükümleri ve sembolleri barındırmamasıdır.⁷⁶⁴

14 Aralık 2007 tarihinde, Avrupa Konseyi Başkanlık bildirisine göre Lizbon antlaşmasının yürürlüğe gireceği tarih 1 Ocak 2009 olarak belirlenmiştir.⁷⁶⁵ Ancak, Lizbon antlaşmasının üye devletler tarafından onaylanması sürecinde ortaya çıkan engeller, antlaşmanın istenen tarihten yaklaşık bir sene sonra yürürlüğe girmesine neden olmuştur.⁷⁶⁶

Lizbon antlaşması ilk olarak Macaristan tarafından onaylanmıştır. Fransa ve Hollanda antlaşmayı referanduma götürmemiş, iki ülkenin parlamentoları, Lizbon antlaşmasını sorunsuz bir şekilde kabul etmiştir. 2008'in ilk yarısına kadar Lizbon antlaşmasının onay süreci AB üye devletlerinin çoğunda tamamlanmıştır.⁷⁶⁷

12 Haziran 2008 tarihinde İrlandada gerçekleşen referandumda Lizbon antlaşması reddedilmiştir. 19-20 Haziran'da toplanan Avrupa Konseyi, sonuç bildirgesinde, üye ülkelerin antlaşmayı onaylamaya devam etmesi gerektiği belirtmiş, ancak Lizbon antlaşması Çek Cumhuriyeti, Polonya, Almanya, İsveç'de de

---

⁷⁶²(King, 2010: s.44).

⁷⁶³(Güneş,2008: s.742).

⁷⁶⁴(Chalmers vd 2010: s.42).

⁷⁶⁵1 Ocak 2009 tarihinin belirlenmesindeki amaç, 2009 yılında yapılacak olan AP seçimlerinin, Lizbon antlaşması temelinde gerçekleşmesi isteğinden kaynaklanmıştır.

⁷⁶⁶(Chopin ve Foucher, 2010: s.35).

⁷⁶⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.44).

onaya sunulmamıştır. Ağustos 2008 tarihi itibari ile Lizbon antlaşması belirtilen üye ülkeler dışında tüm AB üye devletlerinde onaylanmıştır. İsveç 2008 yılı sona ermeden antlaşmayı onaylamış, diğer dört üye devlet, antlaşmanın onaylanmasını 2009 yılına bırakmıştır.⁷⁶⁸

Almanya, Lizbon antlaşmasının, Alman Anayasası ile uyumlu olup olmadığını belirlemek için Anayasa mahkemesine götürmüştü, Alman Anayasa Mahkemesi antlaşmanın Alman anayasası ile uyumlu olduğu kararına varmıştır.⁷⁶⁹ Polonya Devlet Başkanı Lech Kaczynski 2007 Aralık'ta antlaşmayı imzalamasına rağmen, İrlanda'da yapılacak ikinci referanduma kadar onay sürecini durdurmuştur.⁷⁷⁰

İrlanda'da Lizbon antlaşmasının reddilmesi, ülkenin tarafsızlığın kaybolacağı, kürtaj ile ilgili kısıtlamalar ve Komisyon'da ülkenin etkisinin azalacağı gibi nedenlere dayandırılmıştır. İrlanda tarafından ortaya konan çekinceler, üye devletler tarafından dikkate alınmış ve belirtilen konularda Avrupa Konseyi İrlanda'ya siyasi ve yasal güvenceler vererek, ülkenin antlaşma üzerindeki kaygılarını gidermiştir.⁷⁷¹ 2 Ekim 2009'da gerçekleşen ikinci Referandum sonucu, İrlanda Lizbon antlaşmasını onaylamıştır. Ardından Polonya Devlet Başkanı Lizbon Antlaşması onay süreci üzerindeki vetoyu kaldırarak, antlaşmanın onay almasını sağlamıştır.⁷⁷²

Lizbon antlaşmasını onaylayan son ülke Çek Cumhuriyeti'dir. Çek Parlamentosu 2009'un başında antlaşmayı onaylamış olsa da Devlet Başkanı Vaclav Klaus, antlaşmanın onay almasını sağlayacak olan onay belgesini imzalamayı Temel Haklar Şartından ülkesine sağlanacak muafiyetlere bağlamıştır.⁷⁷³ 29 Ekim 2009 tarihinde gerçekleşen Avrupa Konseyi Zirvesinde, Çek Cumhuriyeti tarafından

⁷⁶⁸<http://www.robert-schuman.eu/tout-comprendre-sur-le-traite-de-lisbonne.php?r=4>, Erişim Tarihi 15-12-2011.

⁷⁶⁹(Carbone, 2010: s.63).

⁷⁷⁰(Carbone, 2010: s.120-121).

⁷⁷¹(Horvath ve Odor, 2010: s.45). Avrupa Konseyi, İrlanda'nın Lizbon Antlaşmasını onaylaması durumunda, Komisyonun 2014 yılına kadar her üye devletten bir Komisyoner ile çalışmaya devam edeceği garantisini de vermiştir. Lizbon antlaşmasına göre Komisyoner sayısı, üye ülke sayısının 2/3'ü düzeyine 2014 yılında indirilecektir.

⁷⁷²(Brugha, 2008: s.303-305).

⁷⁷³(Horvath ve Odor, 2010: s.46). Çek Cumhuriyeti'nin Lizbon Antlaşmasının bir parçası olan Temel Haklar Şartından muafiyetler istemesi, Benes decrees olarak bilinen ikinci dünya savaşı sırasında mallarına elkonan ve sürgün edilen etnik Almanlara yasal olarak sağlayacak olmasıdır. Çek Cumhuriyeti'nin Şarta taraf olması durumunda, etnik Almanlar mallarının iadesine ilişkin Çek Cumhuriyetinden talepte bulunabileceklerdi.

istenen muafiyetler kabul edilmiş, 3 Kasım 2009 tarihinde Lizbon Antlaşması Çek Cumhuriyeti tarafından kabul edilmiştir.⁷⁷⁴

Çek Cumhuriyeti'nin Lizbon antlaşmasını onaylamasının ardından değiştirilen Yeni Avrupa Birliği Antlaşması'nın (YABA) 54. madde 2. fıkrası uyarınca, onay belgelerinin teslim edildiği aydan sonraki ilk ayın günü, 1 Aralık 2009 tarihinde Lizbon antlaşması yürürlüğe girmiştir.⁷⁷⁵

Lizbon Antlaşmasının kabulü, üye devletler arasında, global rekabetin merkezinde yer alan AB'ye olan inancı kuvvetlendirmiştir. Antlaşma sonrası getirilen radikal değişiklikler, AB'nin 2004 yılında gerçekleştirdiği genişleme sonucu karşılaştığı problemlere ve diğer sorunlara cevap niteliği taşımaktadır.⁷⁷⁶ Reddedilen anayasal antlaşma sonrası, kabul edilen Lizbon antlaşması, Avrupa entegrasyon sürecine ihtiyacı olan ivmeyi kazandırmış, karar alma mekanizmasında ve kurumsal alanda öngördüğü değişimler ile, Avrupa vatandaşlarının beklentilerini karşılayan daha etkin ve daha verimli bir AB sistemi oluşturmak için Birliğin önünü açmıştır.⁷⁷⁷

1.1. Lizbon Antlaşması Sonrası Karar Alma Süreci

Lizbon antlaşması ile AB'nin karar alma mekanizmasında gerçekleştirilen reformların temel amacı, kararların daha şeffaf, daha etkili bir zeminde alınmasını sağlamak ve Birliğin karmaşık karar alma yöntemleri ve prosedürler topluluğunu basitleştirmektir.⁷⁷⁸ Bu nedenle Lizbon antlaşması ile karar alma mekanizmasında birkaç istisnai durum dışında yetkilerin oldukça keskin çizgilerle ayrıldığı basit ve iyi tanımlanmış bir sistem tasarlanmıştır.⁷⁷⁹ Lizbon antlaşmasının kabul edilmesi ile birlikte, her bir sütunda ayrı bir karar alma prosedürü öngören üç sütunlu AB yapısının lağvedilmesi, Birliğin yeknesak bir karar alma mekanizması kurmasını sağlamıştır.⁷⁸⁰

---

⁷⁷⁴(Neuner, 2010: s.273).

⁷⁷⁵(Güneş, 2008: s.744).

⁷⁷⁶(Horvath ve Odor, 2010: s.44).

⁷⁷⁷(Lang, 2008: s.20).

⁷⁷⁸(Horvath ve Odor, 2010: s.186).

⁷⁷⁹(Tosiek, 2007: s.10).

⁷⁸⁰(Kurpas, 2007: s.2). Lizbon antlaşması ile üç sütunlu yapı ortadan kaldırılmış olsa da ODGP ve CPAİ'e ilişkin bazı konularda özel karar alma prosedürleri hala kullanılmaktadır.

Lizbon antlaşması ile karar alma mekanizmasında öngörülen bir diğer radikal değişiklik ise Bakanlar Konseyi oylama sisteminin tekrar düzenlenmesi ve AP'nin yasama rolünün açıkça eş yasa yapıcı olarak belirlenmesi olmuştur. Lizbon antlaşmasının ilgili kurumsal maddelerine göre, AP'nin ve Bakanlar Konseyi'nin yasama ve bütçe yükümlülüklerini ortak bir şekilde yerine getirmesi garanti altına alınmıştır.⁷⁸¹ Bir diğer deyişle Lizbon antlaşması, AP ve Konseyi eşit seviyede karar alıcı ve karar yapıcı olarak deklare etmiştir.⁷⁸² Antlaşmanın ilgili maddelerine göre ortak karar alma prosedürü, Birliği olağan karar alma yöntemi haline getirilmiş, Bakanlar Konseyi'nde NÇO yöntemi genel kural olarak kabul edilerek kapsamı genişletilmiştir.⁷⁸³

Lizbon antlaşması ile olağan karar alma prosedürü haline getirilen ortak karar prosedürü dışındaki diğer karar alma yöntemleri, reform antlaşmasında belirtildiği üzere özel olarak belirlenen alanlarda kullanılmak üzere düzenlenmiştir.⁷⁸⁴ Ayrıca istisnai durumlar söz konusu olduğunda Lizbon antlaşması sonrası YABA'nın 48. maddesi 7. fıkrası 'köprüleme' olarak adlandırılan basitleştirilmiş bir gözden geçirme prosedürü öngörülmüştür.⁷⁸⁵

Lizbon antlaşması sonrasında ortak karar prosedürü ve NÇO'nun birleştirilerek genel bir karar alma kuralı haline getirilmesi, Avrupa entegrasyon sürecinin günümüzde geldiği noktayı temsil etmesi nedeni ile büyük bir anlam taşımaktadır. Lizbon antlaşması ile öngörülen yeni karar alma yöntemi dışındaki istisnaların sayısı her ne kadar çok olsada, 2014 yılında geçerlilik kazanacak olan bu radikal reform, Birliğin karar alma mekanizmasının, Avrupa vatandaşları tarafından daha ve anlaşılabilir olmasını sağlamıştır.⁷⁸⁶

---

⁷⁸¹(Ziller ve Griller, 2008: s.125).

⁷⁸²(Egenhofer, 2009: s.18).

⁷⁸³(Berglof vd 2008: s.136).

⁷⁸⁴(Chalmers vd 2010: s.95).

⁷⁸⁵(Horvath ve Odor, 2010: s.187).

⁷⁸⁶(Horvath ve Odor, 2010: s.186-187).

1.2. Lizbon Antlaşması ve Kurallar Hiyerarşisi

AB hukukunun temel kaynakları anayasal nitelikte olan Kurucu antlaşmalar, Kurucu Antlaşmaları değiştiren antlaşmalar ve Katılma Antlaşmalarıdır. Birliğin ikincil hukuk kaynakları ise ATA'nın 249.⁷⁸⁷ maddesinde belirtildiği gibi birincil kaynaklar temelinde oluşturulan tüzük, yönerge, karar, tavsiye ve görüşlerdir.⁷⁸⁸ AB ikincil hukuk kaynakları kendi içlerinde bağlayıcı olma ve bağlayıcı olmama genel veya özel kapsama dâhil olma veya Birliğe üye devletlerde doğrudan etkiye sahip olma ve olmama gibi sınıflandırılmalarına tabii tutulabilmektedir.⁷⁸⁹

ATA'da bulunan tüzük, yönerge ve karar gibi hukuki karaktere sahip olan işlemler açıklamalarında yasa koyucuya ait bilgiler içermemekte bu nedenle de hangi yasama prosedürünün uygulanacağı arasında bir bağlantı kurulamamaktadır.⁷⁹⁰ Karar alınması gereken her bir durumda, ilgili kurumların yetkisi, hangi yasama yönteminin kullanılacağı ve karar için öngörülen işlemin uygunluğu sürekli olarak belirlenmek zorundadır. Birliğin yasama süreçlerinde yer alan bu karışıklık, yaptırım niteliği taşıyan hukuki işlemlerin hangilerinin yasama, hangilerinin idari nitelik taşıdıklarının belirlenmesi üzerinde de etkili olmaktadır. Bu durum şüphesiz ki AB'nin hukuki kaynaklarının net bir biçimde hiyerarşik bir yapıya sahip olmamasından kaynaklanmaktadır.⁷⁹¹

Lizbon antlaşması, AB'nin karmaşık hukuki yapısı üzerinde radikal sayılabilecek değişiklik meydana getirmiştir. Lizbon antlaşması ile birlikte yasama süreçleri olağan ve özel olmak üzere ikiye ayrılmış, olağan ve özel yasama süreçlerine tabii olan hukuki işlemlerin yasama karakteri taşıyacağı benimsenmiştir.⁷⁹² Lizbon Antlaşması yasama niteliği taşıyan işlemler ile yasama niteliği taşımayan işlemler arasında bir ayrıma gitmemiştir. Ancak Lizbon antlaşması, yasama sürecine tabii olan bir hukuki işlemin yasama niteliğine sahip

---

⁷⁸⁷(FEUD, 2009: s.169).

⁷⁸⁸(Ülger, 2008: s.159-164).

⁷⁸⁹(Topal, 2008: s.20-21).

⁷⁹⁰(Topal, 2008: s.20).

⁷⁹¹(Chalmers vd 2010: s.100).

⁷⁹²(Ziller ve Griller, 2008: s.135-136).

olup olmadığının belirlenmesini, işlemin kabul edilme prosedürüne bırakmıştır.⁷⁹³ Ayrıca Lizbon antlaşması ile kararlar üzerinde de özel bir değişiklik gerçekleştirilmiştir. ATA 249. maddesinde kararların belirli kişilere yönlendirileceği ifadesi değiştirilerek, kararların tamamen bağlayıcı oldukları, eğer kararlar belirli bir muhattaba yönlendirildiyse, sadece belirlenen muhatapın üzerinde etki yaratacağı düzenlenmiştir.⁷⁹⁴

Lizbon antlaşması ile Komisyon kararları üzerinde de iki temel ayrıma gidilmiştir. Komisyon kararları devredilmiş tüzükler ve uygulama işlemleri olmak üzere iki ana başlık altında toplanmıştır.⁷⁹⁵ Eğer bir yasama işlemi temel olmayan unsurlarını değiştirmek veya tamamlamak amacı ile yasama karakteri taşımayan işlemleri kabul etme yetkisini Komisyon'a devrediyorsa, Komisyon'a verilen bu yetkilendirmede, hedefler, içerik, kapsam ve süre açık bir şekilde belirtilmek zorundadır. Komisyon'a yetki devrini öngören bu işlem için gereken şartların yasama işleminde açıkça belirlenmesi gerekmektedir.⁷⁹⁶ Bu karakterde olan işlemlerin başına 'delegated' notu eklenecektir.⁷⁹⁷

Birliğin bağlayıcı karaktere sahip olan işlemleri için iç hukukta gereken değişiklikler ve düzenlemeler yapılırken, AB üyelerinde tektip düzenleme gerektiği durumlarda, işlemler Komisyon'a veya Bakanlar Konseyi'ne uygulama gücü verebilmektedir. Bu tip işlemlerde 'implementing' başlığı altında toplanacaktır.⁷⁹⁸

---

⁷⁹³(Topal, 2008: s.22). Olağan ve Özel yasama prosedürlerine göre kabul edilen işlemler yasama niteliği taşımaktadır. ABİA'nı 289. maddesine göre, tüzük, yönerge ve kararlar olağan ve özel yasama prosedürlerine dâhil edilmektedir.

⁷⁹⁴(FEUD, 2009: s.169).

⁷⁹⁵(Chalmers vd 2010: s.100).

⁷⁹⁶(Topal, 2008: s.29). Bahsedilen şartlar; Yetkilendirme işleminde, AP ve Bakanlar Konseyi'nin yetki devrini feshedilmesi ya da yasama işleminde ortaya konan belirli bir zaman içerisinde AP veya Konsey tarafından bahsedilen yetki devri işlemine karşı bir itiraz gelmemesi olmaktadır. Bahsedilen iki durum da da AP üye tamsayının çokluğu, Konsey ise NÇO ile hareket ederek karar almaktadır.

⁷⁹⁷(FEUD, 2009: s.170).

⁷⁹⁸(FEUD, 2009: s.170).

2. LİZBON ANTLAŞMASI SONRASI AVRUPA BİRLİĞİ KARAR ALMA MEKANİZMASININ İŞLEYİŞİ

Lizbon antlaşması ile AB karar alma mekanizmasında gerçekleştirilen en önemli değişiklik, ortak karar prosedürünün Birliğin olağan yasama yöntemi olarak belirlenmiş olmasıdır. Ortak karar prosedürünün olağan karar alma yöntemi olması ile birlikte AP'nin Bakanlar Konseyi yanında gücü oldukça yükselmiş, AB'nin demokratik meşruluğu artmıştır.⁷⁹⁹

AP ve Bakanlar Konseyi'nin eş yasa yapıcı olarak katıldığı olağan karar alma yöntemi, aynı zamanda çift meşruiyetide sağlamaktadır. Birlik vatandaşları AP tarafından temsil edilmekte, AB üye devletlerin istek ve çıkarları ise Bakanlar Konseyi'nde ses bulmaktadır.⁸⁰⁰ Ortak karar alma yönteminin olağan yasama usulü olarak tasarlanması, prosedürün kapsamını oldukça genişletmiştir. Lizbon antlaşması sonrası ortak karar prosedürü veya bir diğer adı ile olağan karar alma prosedürünün kapsamı neredeyse iki kat artmıştır.⁸⁰¹

Olağan karar alma prosedürü, ABİA'nın 294. maddesinde düzenlenmiştir. ABİA 294. maddeye ek olarak, prosedür, ABİA 295. madde ile desteklenmiş, AP, Bakanlar Konseyi ve Komisyonun kurumlararası yapılan antlaşmalar dahilinde birlikte çalışarak düzenleme yapmaları öngörülmüştür. Kurumların birbirleri ile iletişimde olma prensibi Lizbon antlaşması öncesi var olmak birlikte yasal niteliğe Lizbon antlaşması ile kavuşturulmuştur.⁸⁰²

2.1. Olağan Karar Alma Prosedürü

ABİA'nın 289. maddesi 1. fıkrasına göre olağan yasama prosedürü, Komisyon tarafından tüzük, yönerge ve karar önerilerinin, AP ve Bakanlar Konseyi tarafından ortaklaşa benimsendiği bir süreci içermektedir.⁸⁰³ Olağan yasama prosedürü, ABİA

---

⁷⁹⁹(Tobler, 2008: s.18).

⁸⁰⁰(Horvath ve Odor, 2010: s.189-190).

⁸⁰¹(Fondation Robert Schuman, 2009: s.1).

⁸⁰²(Topal, 2008: s.24-26).

⁸⁰³(FEUD, 2009: s.169).

294. madde de düzenlenmiş olmakla birlikte, ortak karar alma prosedürü ile oldukça benzerlik taşımaktadır.⁸⁰⁴

Lizbon antlaşmasına göre olağan karar alma prosedürü, kurucu antlaşmalarda olağan karar alma prosedürünün kullanılmasının gerekli olduğu durumlarda uygulanabilecektir.⁸⁰⁵ Olağan karar alma prosedürü, Komisyonun Bakanlar Konseyi ve AP'ye öneri sunması ile başlamakta ve en fazla AP ve Bakanlar Konseyi'nin üç okuması ile son bulmaktadır.⁸⁰⁶

Komisyonun öneriyi AP'ye göndermesinden sonra, AP ilk okumasını gerçekleştirerek, öneri üzerinde tutumunu belirleyecektir. AP öneri ile ilgili tutumunu belirledikten sonra, öneri ile ilgili görüşünü Bakanlar Konseyi'ne bildirecektir.⁸⁰⁷ Eğer Bakanlar Konseyi, AP'nin öneri üzerindeki tutumunu onaylarsa, öneri AP'nin berilediği tutum şekli ile kabul edilmiş sayılacaktır.⁸⁰⁸ Eğer Bakanlar Konseyi, AP'nin öneri üzerindeki tutumunu benimsemez ise, ilk okumasında kendi tutumunu belirleyecek ve bunu AP'ye bildirecektir.⁸⁰⁹ Bakanlar Konseyi AP'yi ilk okumasında neden kendi tutumunu benimsemiş olduğu ile ilgili bilgilendirmek zorundadır. Aynı zamanda da Komisyon öneri üzerinde kendi pozisyonunu belirleyecek ve AP'yi, tutumu hakkında bilgilendirecektir.⁸¹⁰ Olağan karar alma sürecinde bu aşamadan sonra ikinci okuma süreci AP, Bakanlar Konseyi ve Komisyon arasında başlamaktadır.

Bakanlar Konseyi'nin ilk okuması sonrasında, AP üç ay içerisinde, Bakanlar Konseyi tarafından belirlenen tutumu onaylar veya herhangi bir karar vermez ise, öneri Konsey tarafından belirlenen tutum doğrultusunda kabul edilmiş sayılacaktır.⁸¹¹

---

⁸⁰⁴(Egenhofer vd 2011: s.55).

⁸⁰⁵(FEUD, 2009: s.171). Olağan Karar Alma prosedürüne dâhil olan antlaşma hükümleri Ek – IV'te verilmiştir.

⁸⁰⁶(FEUD, 2009: s.171).

⁸⁰⁷(FEUD, 2009: s.171).

⁸⁰⁸(FEUD, 2009: s.171).

⁸⁰⁹(FEUD, 2009: s.171).

⁸¹⁰(FEUD, 2009: s.172).

⁸¹¹(FEUD, 2009: s.172).

Eğer AP, Bakanlar Konseyi'nin ilk okuması ile oluşan tutumu, tüm üyelerinin çoğunluğu ile redederse, öneri kabul edilmemiş sayılacaktır.⁸¹²

AP, tüm üyelerinin salt çoğunluğu hareket ederek Bakanlar Konseyi tarafından ilk okumada belirlenen tutum üzerinde değişiklik önerebilmektedir. AP, Bakanlar Konseyi tarafından belirlenen ilk tutum için değişiklik önerdiğinde, önerdiği değişiklikleri içeren metni, görüşlerini almak üzere Bakanlar Konseyi ve Komisyon'a göndermektedir.⁸¹³ AP tarafından Bakanlar Konseyi'nin tutumu üzerinde öngörülen değişikliklerin, Konsey'e iletilmesinden sonra, Bakanlar Konseyi'nin iki seçeneği bulunmaktadır. Eğer Bakanlar Konseyi, AP tarafından kendi tutumu üzerinde öngörülen değişiklikleri NÇO ile hareket ederek onaylar ise, öneri AP'nin öngördüğü değişiklikler doğrultusunda kabul edilmiş sayılmaktadır.⁸¹⁴ Eğer Bakanlar Konseyi, AP tarafından tutum üzerinde öngörülen değişiklikleri NÇO ile onaylamaz ise, Bakanlar Konseyi ve AP Başkanının uzlaşısı doğrultusunda altı hafta sürecek uzlaştırma komitesinin toplanmasına karar verilmektedir.⁸¹⁵ Ayrıca, AP tarafından öngörülen değişiklikler hakkında Komisyonun olumsuz görüş bildirmesi durumunda, Bakanlar Konseyi oybirliği ile karar alma zorundadır.⁸¹⁶

Olağan karar alma prosedürünün bu aşamasında uzlaştırma süreci başlamaktadır. Uzlaştırma komitesi, AP ve Bakanlar Konseyi'nden eşit sayıda temsilcinin katılımı ile oluşturulmaktadır. Uzlaştırma komitesinin amacı, Bakanlar Konseyi temsilcilerinin NÇO ile, AP temsilcilerini oluşturan grubun da çoğunluğu ile, komitenin toplanmasından itibaren altı hafta içerisinde, AP ve Bakanlar Konseyi'nin ikinci okumaları bağlamında ortak bir metin üzerinde uzlaşmaya varmaktadır.⁸¹⁷ Uzlaştırma komitesinde Komisyonda yer alacak, AP ve Bakanlar Konseyi'nin ortak bir karara varması için tüm girişimlerde bulunacaktır.⁸¹⁸

---

⁸¹²(FEUD, 2009: s.172).

⁸¹³(FEUD, 2009: s.172).

⁸¹⁴(FEUD, 2009: s.172).

⁸¹⁵(FEUD, 2009: s.172).

⁸¹⁶(FEUD, 2009: s.171).

⁸¹⁷(FEUD, 2009: s.173).

⁸¹⁸(FEUD, 2009: s.173).

Uzlaştırma komitesinin toplanmasını takiben altı hafta içerisinde, komite ortak bir metin üzerinde karara varamaz ise öneri kabul edilmemiş sayılacaktır.⁸¹⁹ Eğer Uzlaştırma komitesi ortak bir metin üzerinde uzlaşmaya varır ise, olağan karar alma sürecinin üçüncü okuma aşamasına geçilmektedir.

Olağan karar alma prosedürünün üçüncü okuma aşamasında, Uzlaşma komitesinde üzerinde ortaklaşa anlaşmaya varılan metnin kabul edilmesi gerekmektedir.⁸²⁰ Bakanlar Konseyi NÇO ile AP’de kullanılan oyların çoğunluğu ile uzlaştırma komitesinin kabul etmiş olduğu metni onaylar ise öneri, Uzlaştırma komitesinin belirlediği şekilde kabul edilmektedir. Ancak, Bakanlar Konseyi ve AP, ortak metni onaylamazlar ise öneri kabul edilmemiş sayılacaktır.⁸²¹ Olağan karar alma sürecinde belirtilen üç ve altı aylık süreler AP ve Bakanlar Konseyi’nin girişimleri yolu ile bir ayı ve iki haftayı geçmeyecek şekilde uzatılabilmektedir.⁸²² Lizbon antlaşmasının ilgili maddelerinde Avrupa Konseyi’nin olağan karar alma prosedürünü kesintiye uğratabileceği düzenlenmiştir.⁸²³

Ayrıca Lizbon antlaşması ile düzenlenen olağan karar alma prosedürü, karar alma sürecine tabii olan önerinin ikincillik ilkesi ile uyumlu olup olmadığı bağlamında ulusal parlamentoların görüşlerini dikkate almaktadır. Ulusal parlamentoların öneri üzerindeki görüşleri yarıdan fazla olumsuz olursa, önerinin gözden geçirilmesi gerekmektedir. Önerinin gözden geçirilmesini gerekli kılan durumlarda Komisyon önerisini geri çekebilme veya değiştirebilmektedir. Ancak Komisyon önerisi üzerinde hiçbir değişiklik yapmaz ise, önerinin ikincillik ilkesi ile uyumluluk gösterdiğini açıklayan ayrıntılı bir rapor hazırlamak ile yükümlüdür. Komisyon, önerinin ikincillik ilkesine uyumluluğu ile ilgili hazırladığı raporu, AP ve Bakanlar Konseyi’ne göndermektedir.⁸²⁴

---

⁸¹⁹(FEUD, 2009: s.173).

⁸²⁰(Borchardt, 2010: s.101).

⁸²¹(FEUD, 2009: s.173).

⁸²²(FEUD, 2009: s.173).

⁸²³(Topal, 2008: s.28). İlgili ABİA Maddeleri 48, 82, 83’dir.

⁸²⁴(FEUD, 2009: s.213-214). ABİA’ya ekli Yetki İkamesi ve Orantılılık İlkelerinin Uygulanmasına Dair Protokol 7. madde (3); Olağan yasama prosedürünün birinci okuma aşamasının sonlanmasından önce Ulusal Parlamentoların önerinin ikincillik ilkesi ile çatışıp çatışmadığına dair düşünceleri bağlamında, AP ve Konsey, öneriyi ikincillik ilkesine uygunluk açısından incelemektedir. Eğer AP ve Bakanlar Konseyi, önerinin ikincillik ilkesi ile uyumsuz olduğuna karar verirlerse, Bakanlar Konseyi

2.2. Özel Karar Alma Prosedürleri

Lizbon antlaşması ile olağan karar alma prosedürü dışında, özel karar alma prosedürleri de düzenlenmiştir. Lizbon antlaşması ile işbirliği prosedürü kaldırılmış, Birliğin Lizbon antlaşması öncesi onay, danışma ve bütçe prosedürleri olarak uyguladığı karar alma yöntemleri antlaşma ile özel karar alma prosedürleri başlığı altında toplanmıştır.⁸²⁵

Özel yasama prosedürleri YABA ve ABAI'da belirtilen şartlar altında uygulanmaktadır. Ayrıca Lizbon antlaşması ile, danışma prosedürü yaklaşık olarak 20 politika alanını kapsar hale getirilmiş, Bakanlar Konseyi prosedürde temel yasa yapıcı organ olarak kalmış, AP'nin rolü danışma organı olarak kısıtlanmıştır. Özel karar alma yöntemlerinden bir diğeri onay prosedürüdür. Lizbon antlaşması altında onay yöntemi korunmuş, onay prosedürünün kapsadığı çok sayıda politika alanı, ortak karar prosedürü kapsamına alınmıştır.⁸²⁶

2.2.1. Onay Prosedürü

Lizbon antlaşması altında onay prosedürü, çok sayıda farklı yöntemi bir araya getiren ve AP'nin geleneksel yetkilerinden yararlandığı bir prosedür haline getirilmiştir. Lizbon antlaşması sonrası onay prosedüründe, Komisyon karar alma sürecini başlatıcı olarak elinde tuttuğu tekeli kaybetmiş, önerinin bağlı bulunduğu politika alanı doğrultusunda, AP, Bakanlar Konseyi, Komisyon ve AB üyeleri karar alma sürecini başlatabilir hale getirilmiştir.⁸²⁷

Onay prosedürü dâhilinde işleme dahil olacak önerinin taşıdığı yasal şarta göre, yasa önerisi öncelikle AP'ye gönderilmektedir. Ancak önerinin taşıdığı yasal şart, AP'den önce, AB'nin diğer danışma organlarına danışılmasını veya rızalarının alınması öngörebilmektedir. Bu bağlamda onay prosedürü dâhilinde işleme tabii olacak önerinin hangi yolu izleyeceği bir anlamda taşıdığı yasal dayanağa bağlıdır.

üyelerinin %55'i ya da AP'nin oyların çoğu ile aldığı karar sonucu yasama önerisi geri çekilmekte, düşmektedir.

⁸²⁵(Horvath ve Odor, 2010: s.190).

⁸²⁶(Egenhofer vd 2011: s.57-58).

⁸²⁷(Chalmers vd 2010: s.112).

Daha sonra AP öneriyi onaylamak zorundadır. AP'nin onayı için belirli bir zaman kriteri öngörülmemiştir.⁸²⁸

Lizbon antlaşması ile getirilen yeni düzenlemeler dışında, onay prosedüründe her ne olursa olsun, öneri kararlaştırmadan önce AP onayının alınması zorunludur. Onay prosedürünü de olağan karar alma prosedüründen ayıran en önemli nokta, AP'nin öneriyi onaylamasıdır. Olağan karar alma prosedüründe AP öneriyi veto etme hakkına sahiptir.⁸²⁹

Lizbon antlaşması öncesi onay prosedürü, AMB ve AP ile ilgili birtakım kurumsal düzenlemeleri gerektiren alanlar ile sınırlı tutulmuştur. Ancak Lizbon antlaşması sonrası onay prosedürü, ayrımcılık karşıtlığı, ceza ve adalet politikasının önemli kısımları, bütçe, uluslararası antlaşmalar, esneklik ilkesi gibi, Birliğin önemli politika alanlarını kapsar hale getirilmiştir.⁸³⁰

2.2.2. Danışma Prosedürü

Lizbon antlaşması ile korunmuş ve özel karar alma prosedürleri altında düzenlenmiş bir diğer karar alma yöntemi de danışma prosedürüdür. Danışma prosedürünün göze çarpan en önemli özelliği, karar alma sürecinde AP'ye danışılmasını zorunlu kılmasıdır.⁸³¹

Danışma prosedürü kısaca üç aşamadan oluşmaktadır. Öncelikle Komisyon Bakanlar Konseyi'ne öneri ibraz etmekte, Bakanlar Konseyi'de Komisyon'dan gelen öneriyi, görüşünü almak üzere AP'ye göndermektedir. Bir diğer deyişle, Bakanlar Konseyi öneriyi AP'ye danışmaktadır. Bakanlar Konseyi, AP'nin öneri hakkında görüşünü aldıktan sonra, söz konusu politika alanına göre, Bakanlar Konseyi, NÇO veya oybirliği yöntemi ile hareket ederek öneriyi benimsemektedir.⁸³² Aynı zaman

---

⁸²⁸(Egenhofer vd 2011: s.58). Bazı durumlarda, önerinin kararlaştırılmasından önce sadece Bakanlar Konseyi'nin veya AP'nin onayının alınması yeterli olmaktadır.

⁸²⁹(Chalmers vd 2010: s.112).

⁸³⁰(Chalmers vd 2010: s.141). Onay prosedürü ile ilgili ABİA maddeleri, 19. Madde (1), 82.Madde, 83.Madde (1), (6), 86. Madde (1), (4), 311. Madde, 312. Madde, 352. Madde'leridir.

⁸³¹(Egenhofer vd 2011: s.58).

⁸³²(Chalmers vd 2010: s.110).

da, Bakanlar Konseyi öneri üzerinde değişiklik gerçekleştirdiğinde, AP'nin görüşünü tekrar almak zorundadır. Üzerinde Bakanlar Konseyi tarafından değişiklik gerçekleştirilen önerinin AP'nin istekleri karşılması önem taşımaktadır.⁸³³

Danışma prosedüründe, AP'nin rolü olağan karar alma yönteminden daha kısıtlıdır. Bakanlar Konseyi AP'ye danıştıktan sonra, AP tarafından belirtilen görüşü dikkate almak ile yükümlü değildir. AP'nin görüşünün Bakanlar Konseyi tarafından dikkate alınmaması, Komisyon ile AP arasındaki ilişkinin marjinalleşmesine neden olmakta, Komisyonun, danışma prosedüründeki teşvik edici özelliğini ortadan kaldırmaktadır.⁸³⁴

2.3. Revizyon Prosedürleri

Lizbon antlaşması öncesi, Kurucu antlaşmaların değiştirilmesi ABA'nın 48. maddesinde düzenlenmiştir. Uzun ve zahmetli bir süreci öngören prosedüre göre, AB'ye üye herhangi bir ülkenin hükümeti, AP, Komisyon veya Bakanlar Konseyi'ne kurucu antlaşmaların değiştirilmesi için başvuruda bulunabilmekteydi. Kurucu antlaşmada yapılması istenen değişiklik kurumsal düzenleme dışında ve parasal alan ile ilgili ise, Bakanlar Konseyi AMB'ye de danışmak zorundaydı.⁸³⁵

Bakanlar Konseyi, kurucu antlaşmada gerçekleştirilmek istenen değişiklik hakkında ilgili karar organlarına danıştıktan ve görüşlerini aldıktan sonra eğer değişikliği destekliyorsa, Bakanlar Konseyi Başkanı, Devlet ve Hükümet Başkanları ve üye ülke hükümet temsilcilerinin katıldığı hükümetlerarası Konferans düzenlemesi kararını alarak istenen değişikliğin yapılması sağlanmaktaydı.⁸³⁶

---

⁸³³(Tobler, 2008: s.19).

⁸³⁴(Chalmers vd 2010: s.110-111). Danışma prosedüründe Bakanlar Konseyi, zamanın etkin kullanımı açısından, AP'nin danışma prosedürü yoluyla görüşünü almaya gerek duymayabilmektedir. Ancak AP'nin danışma prosedürüne katılımının bir önem belirtmediğinin iddia edilmesi yanlıştır. AP karar alma süreçlerine katılarak, sürecin daha demokratik ve şeffaf olmasına katkıda bulunmakta, etkin bir tartışma atmosferinin yaratılmasını sağlamaktadır.

⁸³⁵(Horvath ve Odor, 2010: s.80).

⁸³⁶(Tobler, 2008: s.19). Lizbon antlaşması öncesi Konsey kurucu antlaşma değişikliği prosedürlerinde basit çoğunlukla karar almaktaydı.

AB'ye üye her ülkenin temsil edildiği Hükümetlerarası Konferanslar'da, AB üyesi devletler yapılması istenen antlaşma değişikliği üzerinde ortak bir uzlaşmaya varmak zorundalardır. Tüm üye devletlerin üzerinde uzlaştıkları antlaşma değişikliği, üye ülkelerin kendi iç hukuk normlarına göre onay sürecine tabii olmakta, değişiklik, AB üyesi tüm ülkelerde onaylandıktan sonra yürürlüğe girmektedir.⁸³⁷ Lizbon antlaşması öncesi revizyon prosedürleri en fazla iki yıl süren uzun bir hükümetlerarası görüşme sürecini öngörmekte, yapılması istenen değişikliğin herhangi bir üye ülke de onaylanmaması, kurucu antlaşmaları bu şekilde değiştirilmesini Birlik için her zaman riskli kılmaktaydı.⁸³⁸

Lizbon antlaşması sonrası, kurucu antlaşmalarda değişikliği öngören revizyon prosedürleri radikal bir biçimde değiştirilmiştir. Lizbon antlaşması ile ABA'nın 48. maddesi tekrar düzenlenerek, revizyon prosedürleri daha esnek hale getirilmiş, ABA ile düzenlenmiş olan tek aşamalı revizyon prosedürü lağvedilerek, farklı üç yeni revizyon prosedürü ve bir yeni köprüleme prosedürü öngörülmüştür.⁸³⁹

2.3.1. Olağan Revizyon Prosedürü

Olağan revizyon prosedürü, Lizbon antlaşmasının 48. maddesinde düzenlenmiştir. Lizbon antlaşması sonrası, yeniden düzenlenen revizyon prosedürleri, Lizbon antlaşması öncesi uygulanan revizyon prosedürlerinden iki şekilde ayrılmaktadır. Bu farklılıklardan ilki, AP, Komisyon ve AB üye ülkelerinin değişiklik teklifi önerisinde bulunma yetkisi ile donatılmış olmalarıdır. Bir diğer farklılık ise, kurucu antlaşma değişiklikleri için hükümetlerarası konferans düzenlenmesi yerine, Avrupa Konseyi Başkanı'nın, üye devlet ve hükümet Başkanları, AP ve Komisyon temsilcilerinden oluşan bir Konvansiyon düzenlenmesinin öngörülmesidir.⁸⁴⁰

---

⁸³⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.80).

⁸³⁸(Borchardt, 2010: s. 103). Reddedilen Anayasal antlaşma sonrası, AB'nin karşı karşıya kaldığı durum, bahsedilen durum için verilebilecek en güzel örneklerden birisidir. Fransa ve Hollanda da AB Anayasasının reddedilmesi sonrası AB iki yıl süren siyasi istikrarsızlıkla karşı karşıya kalmıştır.

⁸³⁹(Horvath vd Odor, 2010: s.81).

⁸⁴⁰(FEUD, 2009: s.44).

Olağan revizyon prosedüründe, Avrupa Konseyi, AP ve Komisyon'a danıştıktan sonra, önerilen değişiklik lehinde karar verecekse basit çoğunlukla hareket etmektedir. Değişiklik Avrupa Konseyi tarafından onaylandıktan sonra, Avrupa Konseyi Başkanı, ulusal hükümet temsilcileri, devlet ve hükümet temsilcileri, AP ve Komisyon temsilcilerinden oluşan Konvansiyonu toplamaktadır. Ayrıca yapılmak istenen değişiklik parasal alan ile kurumsal bir değişikliği öngörüyorsa, AMB'ye danışılması bir zorunluluktur.⁸⁴¹

Avrupa Konseyi, AP'nin rızasını alarak, kurucu antlaşmada önerilen değişikliğin Konvansiyon toplanacak kadar büyük bir işlem gerektirmemesi durumunda, tekrar basit çoğunlukla hareket etmektedir.⁸⁴² Böyle bir durumda Konvansiyon toplanması yerine doğrudan bir hükümetlerarası konferans düzenlenmekte, hükümetlerarası konferansta kabul edilen değişiklikler, tüm AB üyesi ülkelerde onaylandıktan sonra yürürlüğe girmektedir.⁸⁴³

Lizbon antlaşması ile olağan revizyon prosedürüne getirilen bir diğer önemli yenilik ise, antlaşma değişikliklerinde üye ülkelerin karşılaştığı problemlere yöneliktir. Kurucu antlaşmada değişiklik meydana getiren yeni düzenlemenin değişiklik gerçekleştirdiği Antlaşmanın Birliğe üye devletlerin 4'te 3'ü tarafından imzalanması ancak bir veya daha fazla üye devlette onay sürecinde problem ile karşılaşılması durumunda, bahsedilen durum Avrupa Konseyi'ne havale edilmektedir.⁸⁴⁴ Lizbon antlaşması ile böyle bir düzenlemenin öngörülmesinin en önemli nedeni, üye ülkelerde aktif bir siyasi tartışma ortamı yaratarak, onay aşamasında kalan üye ülkelerdeki duruma ortak bir çözüm bulunması isteği olarak görülmektedir.⁸⁴⁵

Lizbon antlaşması öncesi olduğu gibi sonrasında da olağan revizyon prosedüründe AB üyesi devletlerin veto hakları korunmuştur. AB üyesi devletler hükümetlerarası konferansın kapanışı veya onay aşamasında veto haklarını

---

⁸⁴¹(Broin, 2010: s.2-3).

⁸⁴²(FEUD, 2009: s.44).

⁸⁴³(FEUD, 2009: s.45).

⁸⁴⁴(Horvath ve Odor, 2010: s.82).

⁸⁴⁵(Horvath ve Odor, 2010: s.82).

kullanabilmektedir. AB kurucu antlaşmaları sadece oybirliği yöntemi kullanılarak değiştirilmektedir.⁸⁴⁶

2.3.2. Basitleştirilmiş Revizyon Prosedürü

Basitleştirilmiş revizyon prosedürü, Lizbon antlaşması'nın 48. maddesi 6. fıkrasında düzenlenmiştir. Reform sürecinde üye devletlerin üzerinde çoğunluk olarak uzlaşa sağladığı konuların başında gelen basitleştirilmiş revizyon prosedürü, AB'nin politika alanlarının ilgili alanlarda meydana gelecek gelişmeler doğrultusunda basit bir şekilde değiştirilmesi ve güncellenmesini sağlamaktadır.⁸⁴⁷

Basitleştirilmiş revizyon prosedüründe, AB üye devlet hükümetleri, AP ve Komisyon Avrupa Konseyi'ne, ABİA'nın üçüncü bölümünde yer alan Birliğin eylem ve iç politikalarını içeren hükümleri için gözden geçirme veya değişiklik teklifi verebilmektedir.⁸⁴⁸ Avrupa Konseyi verilen değişiklik önerisi doğrultusunda oybirliği yöntemi ile karar alarak, AP ve Komisyon'a danıştıktan sonra gereken hüküm değişikliklerini gerçekleştirmektedir. Birliğin parasal alanında kurumsal bir değişiklik gerçekleşecek ise AMB'ye danışılması bu prosedürde de zorunlu tutulmuştur. Yapılması öngörülen değişiklikler AB üye devletleri iç hukuki normlarına göre onaylandıktan sonra yürürlüğe girmektedir.⁸⁴⁹

AB'nin dış politika alanları hariç olmak üzere, ortak politika alanları Avrupa Konseyi tarafından, kurucu antlaşmalarda öngörülen yetkiler üzerinde bir artış sağlamadığı sürece değiştirilebilmektedir. Basitleştirilmiş revizyon prosedürü yoluyla, ABİA'nın üçüncü bölümünde bulunan hükümler hükümetlerarası bir konferansa ihtiyaç duyulmadan tekrar düzenlenebilmekte, üye ülkelerin ve ulusal parlamentoların onayı gerekli görülmektedir. Lizbon antlaşması ile getirilen bu yeni düzenleme sonrası, AB üye devletleri arasında uzlaşma sağlandığında, ortak politikalar sorunsuz bir şekilde düzenlenebilecektir.⁸⁵⁰

---

⁸⁴⁶(Broin, 2010: s.2).

⁸⁴⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.82).

⁸⁴⁸(FEUD, 2009: s.45). AB iç politikaları ve eylemlerini içeren maddeler ABİA'nın 26-197. maddeleri arasında yer almaktadır.

⁸⁴⁹(FEUD, 2009: s.44).

⁸⁵⁰(Horvath ve Odor, 2010: s.82).

2.3.3. Köprüleme-Paserelle Prosedürü

Lizbon antlaşması ile karar alma mekanizması üzerinde gerçekleştirilen en radikal değişikliklerden biri hiç şüphesiz ki köprüleme prosedürü adı altında yeni bir revizyon mekanizmasının öngörülmüş olmasıdır.⁸⁵¹ Genel ve özel olmak üzere ikiye ayrılan köprüleme revizyon prosedürünün temel amacı, NÇO ve olağan yasama yönteminin kapsadığı alanları genişletmek ve Birliğin karar alma sürecine eşsiz bir etkinlik kazandırmaktır.⁸⁵²

Lizbon antlaşması sonrası NÇO ve olağan karar alma yönteminin kapsadığı politika alanı sayısı iki katına çıkmış olsa da, üye devletlerin ulusal çıkarlarının söz konusu olduğu alanlarda bu prosedürleri kullanmak istememeleri özel karar alma prosedürlerinin ve oybirliği yönteminin kullanılmasını gerekli kılmıştır. Lizbon antlaşması ile benimsenen köprüleme prosedürü bu nokta da devreye girmektedir.

Lizbon Antlaşmasınının 48. maddesi 7. fıkrasında düzenlenen köprüleme veya '*Passerelle Klozu*' aylar boyunca süren hükümetlerarası Konferanslar ve ulusal referandum süreçlerini devre dışında bırakarak, üye devletlerin ortak uzlaşa sağladıkları, oybirliği ve özel karar alma prosedürleri altında düzenlenen alanları, NÇO ve olağan karar alma mekanizması altında düzenlenmesini sağlamaktadır.⁸⁵³

Genel köprüleme revizyon prosedürü ise kurucu antlaşmaların Bakanlar Konseyi'nin oybirliği yöntemini kullanmasını zorunlu kıldığı alanlarda veya ilgili diğer alanlarda Avrupa Konseyi'nin, bir yetkilendirme kararı alarak, Bakanlar Konseyi'ni bu alanda NÇO ile hareket etmesini sağlaması anlamına gelmektedir.⁸⁵⁴ Aynı durum karar alma prosedürleri içinde geçerlilik taşımaktadır. Kurucu antlaşmalar ile özel karar alma prosedürleri kapsamında düzenlenen alanlarda, Avrupa Konseyi bir karar alarak, işlemin olağan karar alma prosedürü altında

---

⁸⁵¹(Horvath ve Odor, 2010: s.83).

⁸⁵²(Broin, 2010: s.4).

⁸⁵³(FEUD, 2009: s.45).

⁸⁵⁴(FEUD, 2009: s.45). Savunma ve Askeri alanları kapsayan konular köprüleme revizyon prosedürü dışında bırakılmıştır.

düzenlemesini gerçekleştirebilmektedir. Köprüleme prosedürünün uygulanması için AP'nin tüm üyelerinin çoğunluğu ile birlikte rızasında alınması gerekmektedir.⁸⁵⁵

Köprüleme prosedüründe, AB üye devlet hükümetleri de dolaylı yoldan yetkili kılınmıştır. Avrupa Konseyi, genel köprüleme revizyon prosedürüne göre herhangi bir hükmü düzenleyeceğinde, üye devletlerin ulusal parlamentolarını bilgilendirmekte, ilgili düzenlemeye karşı olan ulusal hükümetin görüşünü altı aylık süre içerisinde dikkate almaktadır. Genel köprüleme prosedüründe bir üye devletin dahi düzenlemeye karşı çıkması, kararın alınmasını engellemektedir. Altı aylık süre içerisinde ulusal hükümetlerin herhangi bir karşı görüş bildirmemesi durumunda, genel köprüleme prosedürü altında işlem gören karar yürürlüğe girmektedir.⁸⁵⁶

Köprüleme prosedürü, AB karar alma mekanizmasını oldukça esnek ve etkili hale getiren bir prosedür olarak görülmektedir. Prosedürün temelinde, karmaşık ve uzun süre devam eden onay süreçleri ve hükümetlerarası konferansların devre dışında bırakılması yer almaktadır.⁸⁵⁷

Lizbon antlaşması ile düzenlenen bir diğer köprüleme prosedürü ise, Özel köprüleme revizyon prosedürüdür. ABİA'da belirtilen özel alanlarda olağan karar alma prosedürünün uygulanmasını sağlayan özel köprüleme prosedüründe karar alınmadan önce sadece AP'ye danışılması gerekmektedir.⁸⁵⁸ Genel köprüleme prosedürü ile kıyaslandığında, özel köprüleme prosedüründe üye devlet ulusal parlamentoları karar alma sürecine katılması öngörülmemiştir. Bu nedenle üye devletler Bakanlar Konseyi tarafından alınan karara karşı gelememekte özel köprüleme prosedürüne tabii olmuş öneri hakkında görüş bildirememektedirler.⁸⁵⁹

Özel köprüleme prosedürünün kullanılması Bakanlar Konseyi'nin oybirliği ile karar almasını gerekli kılmaktadır. Bakanlar Konseyi oybirliği ile özel köprüleme

---

⁸⁵⁵(Horvath ve Odor, 2010: s.83).

⁸⁵⁶(FEUD, 2009: s.45).

⁸⁵⁷(Horvath ve Odor, 2010: s. 83-84). ABİA 353. maddeye göre Genel Köprüleme revizyon prosedürü; 311. maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan Birliğin öz kaynakları ve uygulanması, 312. maddenin ikinci fıkrası çok yıllık Finansal yapı, 352. madde Esneklik Kızı, 354. madde AB üyeliğinden kaynaklanan belirli hakların askıya alınması, alanlarında uygulanmamaktadır.

⁸⁵⁸(Horvath ve Odor, 2010: s.84).

⁸⁵⁹(Horvath ve Odor, 2010: s.84).

prosedürünü kullanılmasına ilişkin kararı aldıktan sonra, özel düzenlemeye tabii olan alanlarda, olağan karar alma prosedürünün uygulanması söz konusu olabilmektedir.⁸⁶⁰ Ayrıca ABİA'nın 312. maddesi (2)'ye göre, Avrupa Konseyi'nin oybirliği ile hareket ederek Bakanlar Konseyi'nin, çok yıllık bütçe yapısını benimsemesi için NÇO ile yetkilendirmesini düzenlemektedir. Özel köprüleme prosedürü ile, ODGP alanında da bazı düzenlemeler öngörülmüştür. ODGP alanında, Avrupa Konseyi oybirliği ile karar alarak Bakanlar Konseyi'nin NÇO ile hareket etmesini sağlamaktadır. Ancak ODGP alanında özel köprüleme prosedürü ile yapılan düzenlemeler için AP ve ulusal hükümetlerin prosedüre katılımı düzenlenmemiştir.⁸⁶¹

2.4. Emniyet Freni Mekanizması

Lizbon antlaşması ile karar alma mekanizmasında gerçekleştirilen bir diğer önemli değişiklik '*Emniyet Freni Mekanizması*' (*emergency break*) adlı köprüleme prosedürünün tam tersi olan bir mekanizmanın öngörülmüş olmasıdır.⁸⁶² ABİA'ya göre Emniyet Freni mekanizması üç alanı kapsamaktadır. Bu alanlardan ilk ikisi ABİA'nın 82. maddesi (2). fıkrası ve 83. maddesinin (1) ve (2). fıkralarında düzenlenen CPAİ'ya ilişkin konulardır. Üçüncü düzenleme ise ABİA'nın 48. maddesinde göçmen işçilerin durumlarına ilişkin konuları barındırmaktadır.⁸⁶³

Emniyet Freni mekanizmasına göre, eğer bir üye devlet, Emniyet Freni mekanizması dahilinde öngörülen alanlarda kabul edilecek olan taslak bir yönergenin, kendi ulusal suç ve adalet sisteminin temel ilkelerini etkileyeceğini düşündüğünde olağan karar alma prosedürünün askıya alınmasını

---

⁸⁶⁰(Horvath ve Odor, 2010: s.84). ABİA'ya göre Özel Köprüleme Prosedürünün kullanılabileceği alanlar; 81. madde 3. fıkra Aile hukuku (Üye devletler Aile hukuku alanında ulusal veto hakkına sahiptir) ve sınır ötesi uygulamaları, 153. madde (1). fıkra d,f ve g çeşitli sosyal politika alanları, işçilerin korunması, işçilerin sendikal haklarının temsili, AB sınırları içerisinde yaşayan ve çalışan üçüncü ülke işçilerinin çalışma şartları, 192. Madde (2). fıkra Çevresel koruma, Şehir ve çevre planlaması su kaynaklarının yönetilmesi, bir üye ülkeyi enerji kaynağını seçme hakkını ve genel enerji kaynağı.

⁸⁶¹(Horvath ve Odor, 2010: s.85). ODGP'de özel köprüleme prosedürünün öngörülmesi bir anlamda AB'nin bu alanda sürekli karşılaştığı ulusal vetoları devre dışı bırakma amacı ile düzenlenmiş olduğu söylenebilmektedir.

⁸⁶²(Ziller ve Griller, 2008: s.65).

⁸⁶³(Horvath ve Odor, 2010: s.85).

isteyebilmektedir.⁸⁶⁴ İlgili taslak yönerge daha sonra Avrupa Konseyine sunulmaktadır. Avrupa Konseyi dört ay içinde yönerge üzerinde bir uzlaşmaya varır ise, taslak metin Bakanlar Konseyi'ne sunulmakta, eğer Avrupa Konseyi aynı süre içerisinde metin üzerinde herhangi bir uzlaşmaya varamaz ise, en az dokuz AB üye ülkesi olmak şartı ile GİB süreci başlatılmaktadır.⁸⁶⁵

Birliğin göçmen işçilerinin serbest dolaşımına dair yasa önerilerinde ise, bir AB üyesi ülke yapılacak değişikliğin ulusal sosyal güvenlik politikasının önemli ilkelerini etkileyeceği veya ulusal ekonomi dengesini bozacağını düşünüyorsa, söz konusu üye ülke olağan karar alma prosedürünün askıya alınmasını isteyebilmektedir. İlgili metin Avrupa Konseyine sunulmakta, uzlaşma olması durumunda taslak metin Bakanlar Konseyi'ne geri gönderilmekte, uzlaşmaya varılamaması durumunda ise Avrupa Konseyi eylemsizlik kararı alabilmektedir. Eğer Avrupa Konseyi eylemsizlik kararı almaz ise, Komisyondan yeni bir önerinin hazırlanmasını talep edebilmektedir.⁸⁶⁶

2.5. Lizbon Antlaşması Sonrası Bakanlar Konseyi Oylama Sistemi

Lizbon antlaşması sonrasında tekrar düzenlenen NÇO yöntemi, çifte çoğunluk (*double majority*) olarak adlandırılan aynı zamanda Yanya uzlaşısı⁸⁶⁷ veya erteleyici azınlık kuralı olarak tanımlanan bir takım tamamlayıcı mekanizmaları içerisinde barındıran yeni bir sistem öngörmektedir.⁸⁶⁸

---

⁸⁶⁴(FEUD, 2009: s.79).

⁸⁶⁵(FEUD, 2009: s.79).

⁸⁶⁶(FEUD, 2009: s.65).

⁸⁶⁷(Dinan, 2005: s.428). 1995 yılında Birliğe katılacak olan Norveç, İsveç, Finlandiya, Avusturya ile yapılan katılım antlaşmaları, bu ülkelerin Bakanlar konseyindeki oy ağırlıklarının genişleme sonrasında 90 olarak öngörmüştü. Ancak Norveç'in AB'ye katılmaması sonucu, bu ülkelerin Konsey'deki toplam oy ağırlıkları 87'de kaldı. Bakanlar Konseyi'nde daha önce 23 oy bir kararı engellemek için bir başka ifade ile gerekli engelleme azınlığını sağlamak için yeterli olmaktadır. Üye devletler genişleme sonrası Norveç'te AB'ye katılmaması sonucu 23 oy olan eski engelleme azınlığının 26'ya çıkarılması fikrinde uzlaşmışlardı. Ancak İngiltere engelleme azınlığının 26 oya çıkarılmasına şiddetle karşı çıktı. İsmi 1994'te Yunanistan'ın Yanya şehrinden alan Yanya Uzlaşısı ile engelleme azınlığı ile ilgili uzlaşmaya varılmıştır. Buna göre, 23 ve 35 oy ile temsil edilen üyeler Bakanlar Konseyi'nde bir kararın NÇO ile alınmasına karşı çıkacaklarsa, Bakanlar Konseyi uygun bir süre içinde en az 65 oyla kabul edilecek tatminkâr bir çözüm için tüm yetkisi kullanacaktır.

⁸⁶⁸(Horvath ve Odor, 2010: s.187).

2003 ve 2007 yılları arasında süren hükümetlerarası Konferanslar boyunca, Bakanlar Konseyi'nde uygulanacak olan yeni oylama mekanizmasının nasıl olması gerektiği konusu tartışılan konuların en başında gelmiştir. Üye devletlerin etkilerinin en çok hissedildiği organ olması bakımından Bakanlar Konseyi'nde oylama mekanizmasının nasıl olması gerektiği konusunun uzun süre tartışılması, entegrasyon süreci açısından şaşırtıcı bir durum değildir.⁸⁶⁹ 2007 yılında Lizbon antlaşmasının imzalanması ile Bakanlar Konseyi'nde yeni oylama sisteminin nasıl olacağı üzerinde anlaşılan üye devletler, Polonya'nın Bakanlar Konseyi'nde uygulanacak olan yeni oylama sistemi üzerine muhalefeti ile karşı karşıya kalmışlardır.⁸⁷⁰ Polonya'nın baskısı sonucu, Bakanlar Konseyi'nde uygulanacak olan çifte çoğunluk sisteminin 2014 yılından itibaren uygulanması ve gelişmelere göre 2017 yılına kadar gecikebilmesi söz konusu olmuştur. Ayrıca, Yanya uzlaşısı tekrar düzenlenerek NÇO'nun belirli alanlarda kolay bir şekilde kullanılmasının askıya alınabilmesi sağlanmıştır.⁸⁷¹

Lizbon antlaşmasının yürürlüğe girmesi ile birlikte, NÇO⁸⁷² Birlik politikalarının yaklaşık olarak %80'ninde uygulanır hale gelmiştir. Bakanlar Konseyi'nde oybirliği sisteminin kullanılması da öngörülmüştür. Ancak oybirliği sisteminin kapsadığı alan sayısı, Lizbon antlaşması ile oldukça düşürülmüş bir diğer ifadeyle oybirliği sistemi istisna sayılabilecek alanları kapsar hale gelmiştir.⁸⁷³

Bakanlar Konseyi'nde oylama sisteminin, Lizbon antlaşması ile yeniden düzenlenmesinin en temel amacı, AB gibi 27 veya daha fazla üyeyi barındıracak büyük bir devletler forumunda kararların kolaylıkla ve hızlı bir şekilde alınmasının sağlanmak istenmesidir.⁸⁷⁴

---

⁸⁶⁹(Egenhofer vd 2011:s.28).

⁸⁷⁰(Horvath ve Odor, 2010: s.186-187). Lizbon antlaşması ile Yanya uzlaşısı değişikliğe uğramıştır. Buna göre, Engelleyici azınlık sistemi ve Konsey'de uygulanacak olan çifte çoğunluk sistemi 2014'e kadar yürürlüğe girmeyecek ancak 2017'de kesinlikle uygulamaya konulacaktır. Bu bağlamda da Engelleyici azınlık AB toplam nüfusunun %55'ini veya üye devlet sayısının en az %55'inin temsil edilmesi durumunda kullanılabilir.

⁸⁷¹(Egenhofer vd 2011: s.29).

⁸⁷² NÇO Kapsamına alınan anlaşma hükümleri Ek – V'te verilmiştir.

⁸⁷³ Oybirliği sisteminin geçerli olduğu alanların listesi Ek-III'te verilmiştir.

⁸⁷⁴(Horvath ve Odor, 2010: s.188).

Lizbon antlaşması ile Bakanlar Konseyi'nde uygulanacak olan çifte çoğunluk sistemi, üye ülkelerin çoğunluğu ve temsil ettikleri nüfus sayılarını birlikte ele alan farklı bir sistem öngörmektedir. Konsey'de NÇO'ya göre bir kararın alınması için üye ülkelerin en az %55 nin öneriyi desteklemesi gerekmekte, ayrıca öneriyi destekleyen ülkelerin toplam AB nüfusunun %65'ini temsil etmesi gerekmektedir.⁸⁷⁵ Bu durumda 27 üyeli AB'de, Bakanlar Konseyi'nde NÇO ile bir kararın alınabilmesi için, en az 15 ülkenin karar için olumlu oy kullanması gerekmektedir. Ayrıca Çifte Çoğunluk sistemi büyük devletler lehine olan durumu tersine çevirmiştir. Buna göre 6 büyük devletin, Konsey'de bir kararı benimsemesi bu devletlerin diğer orta ve küçük ölçekli üye ülkelerce desteklenmesine de bağlıdır. Ancak bir kararın alınması için veya engellenmesi için öngörülen nüfus şartı, büyük devletler lehine işlemektedir. Bu bağlamda, Konsey'de bir kararın engellenmesi için üç büyük devlet ile bir küçük devletin birlikte hareket etmesi yeterli olmaktadır.⁸⁷⁶

Lizbon antlaşması ile küçük devletlerin endişelerinin giderilmesi ve büyük devletlerinde Bakanlar Konseyi'nde dengelenmesi için getirilen bir başka düzenleme ise 'güçlendirilmiş NÇO'dur. Güçlendirilmiş NÇO'ya göre, büyük devletler, Bakanlar Konseyi'nin Komisyonun veya Birliğin Dış ve Güvenlik Politikasından sorumlu temsilcisinin önerisi ile hareket etmediği durumlarda,⁸⁷⁷ NÇO'ya ulaşılması için toplam üyelerin en az %72'sinin olumlu oyunun sağlanması gerekmekte, bu sayısında toplam AB nüfusunun %65'ini temsil etmesi zorunlu görülmektedir.⁸⁷⁸

3. LİZBON ANTLAŞMASININ BÜTÇE USULÜNE GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİKLER

AB bütçesi, ABİA'nın altıncı kısım Mali Hükümler başlığı altında 310-325. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Bütçe ile ilgili maddeler, Birliğin kendi öz kaynaklarını, çok yıllık bütçe yapısını ve bütçenin nasıl kabul edilmesi gerektiğini

---

⁸⁷⁵(Ülger, 2008: s. 90).

⁸⁷⁶(Horvath ve Odor, 2010: s.188-189).

⁸⁷⁷<http://en.euabc.com/word/783>, Erişim Tarihi; 01-01-2012. Bakanlar Konseyi'nin Komisyon ve Birliğin Dış ve Yüksek Temsilcisinin önerisi ile hareket etmediği durumlar; Avrupa Konseyi veya Komisyon Başkanının seçilmesi gibi hassas kurumsal değişikliklerdir. 27 üyeli AB'de, Avrupa Konseyi Başkanı'nın seçilmesi en az 20 üyenin lehte oy kullanması ile mümkün olmaktadır. Bu durumda Avrupa Konseyi Başkanı'nın seçilmesi en az 8 karşı oy ile engellenebilmektedir.

⁸⁷⁸(Horvath ve Odor, 2010: s.189).

düzenlemektedir. Lizbon antlaşması, AB tarihinde bir ilke imza atarak, ilk defa çok yıllık bütçe yapısının antlaşmalarda yer bulmasına olanak tanımıştır.⁸⁷⁹

3.1. Lizbon Antlaşması Sonrası Temel Bütçe ve Mali İlkeler

Lizbon antlaşması, ATA ile düzenlenmiş olan temel bütçe ve mali ilkeleri aynı şekilde korumuştur. ABİA'ya göre, Birliğin yıllık bütçesi AP ve Bakanlar Konseyi tarafından ortaklaşa kabul edilmektedir. Harcamalar, Birliğin eylemleri ve ilgili harcamanın uygulanabilir olduğu yönünde yasal olarak bağlayıcı kararlar temelinde uygulanabilmektedir.⁸⁸⁰

AB'nin bütçesi üzerinde kabul edilebilir bir uygulama öngören bir karar, eğer Birliğin çok yıllık bütçe yapısında öngörülüp uygunluğu garanti altına alınmış ise benimsenmektedir. Ayrıca, AB bütçesi, Mali yönetim ilkelerine uyumlu bir şekilde uygulanmak zorundadır.⁸⁸¹ AB ve üye devletler, sahteçilik ve Birliğin bütçesini etkileyen yasal olmayan aktivitelerle karşı koymak zorundadır. ABİA'nın 325. maddesi, AB'nin sahteçilik ile mücadele etmesini düzenlemiştir.⁸⁸²

AB bütçesinin uygulanması, Komisyonun sorumluluğundadır. Komisyon, ABİA'nın 318. maddesine göre, AB finansal durumunun yıllık olarak genel bir değerlendirmesini AP ve Bakanlar Konseyi'ne sunmaktadır.⁸⁸³

3.2. Avrupa Birliği Bütçe Kaynakları

ABİA'ya göre, Bakanlar Konseyi Birliğin kendi öz kaynakları ile ilgili hükümleri, AP'ye danıştıktan sonra oybirliği yöntemi ile belirlemektedir. Ancak Birliğin öz kaynakları ve bütçe ile ilgili yapılan bir düzenleme tüm AB üye ülkelerin iç hukuki işlemlerine göre onaylandıktan sonra yürürlüğe girebilmektedir.⁸⁸⁴

---

⁸⁷⁹(Horvath ve Odor, 2010: s.198).

⁸⁸⁰(Ziller ve Griller, 2008: s.130).

⁸⁸¹(FEUD, 2009: s.179).

⁸⁸²(FEUD, 2009: s.187).

⁸⁸³(FEUD, 2009: s.185).

⁸⁸⁴(Horvath ve Odor, 2010: s.199).

Lizbon antlaşması ile AB bütçesi kaynaklarında yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. ABİA'ya göre, Bakanlar Konseyi Birlik kaynaklarına yeni bir kategori ekleyebilmektedir. AB'nin bütçe kaynaklarına yönelik gerçekleştirilen bu değişiklik için, Bakanlar Konseyi, AP'nin rızasını aldıktan sonra, NÇO ile karar almak zorundadır.⁸⁸⁵

3.3. Çok Yıllı Mali Yapı

Lizbon antlaşması ile AB bütçesi çok yıllık mali yapısı⁸⁸⁶ ilk defa Birliğin birincil hukukunda ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. ABİA'ya göre AB yıllık bütçesi, çok yıllık Mali yapı doğrultusunda kabul edilmek zorundadır. Çok yıllık mali yapı, AB'nin harcamalarının öz kaynakları sınırları doğrultusunda düzenli bir şekilde yapılmasını garanti altına almaktadır.⁸⁸⁷

Bakanlar Konseyi, AP'nin rızasını aldıktan sonra, oybirliği ile hareket ederek, özel karar alma prosedürü altında çok yıllık mali yapıyı ortaya koyan bir tüzük ile kabul etmektedir. 2003 - 2004 yılları arasında gerçekleştirilen hükümetlerarası konferanslar da, Bakanlar Konseyi'nin çok yıllık mali yapı konusunda NÇO ile karar alma isteği uzun süren tartışmaların yaşanmasına neden olmuş, üye devletlerin istekleri doğrultusunda mali yapının kabul edilmesinde oybirliği sistemine devam edilmesine karar verilmiştir. Ancak Lizbon antlaşması ile öngörülen köprüleme sistemi, Avrupa Konseyi'nin oybirliği ile hareket ederek, Bakanlar Konseyi'ni NÇO'yu kullanmakla yetkilendirilmesini sağlamaktadır. Böylece, Bakanlar Konseyi, çok yıllık mali yapıya ilişkin tüzüğü kabul ederken, NÇO ile karar alabilecektir.⁸⁸⁸

ABİA'ya göre çok yıllık mali yapı en az beş yılı kapsayacak şekilde düzenlenmek zorundadır.⁸⁸⁹ Ayrıca, ABİA'ya göre bir önceki mali perspektifin sona ermesi ertesinde, Bakanlar Konseyi mali yapı ile ilgili düzenlemeye gerçekleştirmez

---

⁸⁸⁵(FEUD, 2009: s.180).

⁸⁸⁶Çok yıllık Mali yapı, Lizbon antlaşması öncesi Finansal perspektifler olarak adlandırılmaktaydı.

⁸⁸⁷(FEUD, 2009: s.180).

⁸⁸⁸(FEUD, 2009: s.181).

⁸⁸⁹(FEUD, 2009: s.181). Lizbon antlaşması öncesi Mali ilkeler yedi yılı kapsar nitelikte hazırlanmaktaydı.

ise, bir önceki yıla ait mali yapı hükümleri, Konsey'in ilgili tüzüğü benimseyeceği süreye kadar genişletilmektedir.⁸⁹⁰

3.4. Yeni Bütçe Prosedürü ve Çok Yıllı Bütçenin Uygulanması

Lizbon antlaşması ile AB bütçesinin kabul edilmesi, ABİA 313-316. maddelerinde özel karar alma prosedürü altında, AP ve Bakanlar Konseyi tarafından gerçekleştirilmektedir. Lizbon antlaşması sonrası AB bütçesi tek bir okuma altında gerçekleştirilen, çok disiplinli ve bir uzlaştırma aşaması öngören özel karar alma prosedürü ile kabul edilmektedir. Bakanlar Konseyi ve AP arasında bütçe üzerinde uzlaşma sağlanamadığında, Komisyon yeni bir bütçe tasarısı hazırlamak zorundadır. Ayrıca, Birliğin bütçe planlanmasının yapıldığı süre içerisinde, Komisyon taslak bütçeyi 1 Eylül'den geç olmamak şartı ile AP ve Bakanlar Konseyi'ne sunmak zorundadır.⁸⁹¹

Lizbon antlaşması ile AB yıllık bütçesi üzerinde zorunlu ve zorunlu olmayan harcamalar ayrımı tamamen kaldırılmıştır. Lizbon antlaşması ile zorunlu ve zorunlu olmayan harcamalara ilişkin ayrımın kaldırılması, AP'nin bütçe üzerindeki rolünü önemli ölçüde güçlendirmiştir. Diğer yandan AP, zorunlu olmayan harcamalar üzerinde son sözü söyleme hakkını kaybetmiştir. ABİA, AP'ye bütçe üzerinde son sözü söyleme hakkını, Uzlaşma komitesinin taslak bütçeyi kabul ettiği, ancak Bakanlar Konseyi tarafından onaylanmadığı durumlarda vermektedir.⁸⁹²

Lizbon antlaşması sonrası, AB bütçe prosedürü, AMB dışında, diğer AB organlarının gelecek mali yıl için tahmini giderlerini 1 Temmuzdan önce Komisyon'a bildirmesi ile başlamaktadır. Komisyon, kendisine bildirilen harcamalar doğrultusunda tahmini gider ve gelirleri barındıran taslak bütçe metnini hazırlamaktadır. 1 Eylül'den geç olmamak şartı ile Komisyon hazırladığı taslak bütçe metnini AP ve Bakanlar Konseyi'ne göndermektedir.⁸⁹³ Bakanlar Konseyi taslak

---

⁸⁹⁰(Horvath ve Odor, 2010: s.200).

⁸⁹¹(FEUD, 2009: s.181).

⁸⁹²(Horvath ve Odor, 2010: s. 200).

⁸⁹³(FEUD, 2009: s.182).

bütçe metni üzerinde tutumunu belirleyerek, bütçe metnini 1 Ekim'den daha geç olmamak şartıyla, AP'ye göndermektedir.⁸⁹⁴

Bakanlar Konseyi'nin tutumunu belirlediği ve tutumunu AP'ye ilettiği günden itibaren AP, 42 gün içerisinde taslak bütçe üzerinde Bakanlar Konseyi'nin tutumunu onaylarsa bütçe kabul edilmektedir.⁸⁹⁵ Eğer AP taslak bütçe üzerinde herhangi bir karar almaz ise, taslak bütçe yine Bakanlar Konseyi'nin tutumu doğrultusunda kabul edilmiş sayılmaktadır.⁸⁹⁶

AP üyelerinin çoğunluğu ile karar alarak taslak bütçe üzerinde değişiklik teklifi yapabilmektedir. Bu durumda, AP ilgili değişiklik teklifleri ile birlikte taslak bütçe metnini Bakanlar Konseyi ve Komisyon'a göndermektedir. Bu aşamada, AP Başkanı ve Konsey Başkanı vardıkları uzlaşma doğrultusunda Uzlaşma komitesinin toplanmasına karar vermektedirler. Ancak, Bakanlar Konseyi, AP'nin taslak bütçe üzerinde gerçekleştirdiği değişikliklerin kendisine ulaşmasını takip eden on gün içinde onaylaması durumunda, Uzlaştırma Komitesi toplanmamaktadır.⁸⁹⁷

Uzlaşma komitesi AP ve Bakanlar Konseyi'nden eşit sayıda temsilcinin katılması ile oluşturulmaktadır. Komitenin amacı 21 gün içerisinde, ortak bir bütçe metni üzerinde uzlaşmaya varılmasını sağlamaktır. Komisyon, Uzlaştırma Komitesi toplantılarına katılabilmektedir. Uzlaştırma Komitesi, ortak bir bütçe metni üzerinde uzlaşmaya varırsa, AP ve Bakanlar Konseyi'nin ortak bütçe metnini kabul etmeleri için 21 gün süreleri bulunmaktadır.⁸⁹⁸ 14 gün içerisinde AP ve Bakanlar Konseyi, ortak bütçe metnini onaylarlar ya da herhangi biri karar almada başarısız olurlarsa veya biri ortak bütçe metnini onaylarken, diğeri ortak bütçe metni üzerinde herhangi bir karar almaz ise, bütçe, Uzlaştırma Komitesinin kabul ettiği ortak metin doğrultusunda kabul edilmiş sayılmaktadır.⁸⁹⁹

---

⁸⁹⁴(FEUD, 2009: s.182).

⁸⁹⁵(FEUD, 2009: s.182).

⁸⁹⁶(FEUD, 2009: s.182).

⁸⁹⁷(FEUD, 2009: s.182).

⁸⁹⁸(FEUD, 2009: s.182).

⁸⁹⁹(FEUD, 2009: s.183).

14 gün içerisinde, Uzlaştırma komitesi ortak bir metin üzerinde uzlaşmayı sağladıysa, ancak AP ve Bakanlar Konseyi, ortak bütçe metnini redederlerse yada biri redederken diğeri ortak metin üzerinde herhangi bir karar almayı başaramaz ise, Komisyon yeni bir bütçe tasarısı hazırlamak zorundadır.⁹⁰⁰ Ayrıca, Uzlaştırma Komitesinin hazırladığı ortak bütçe metninin, AP tarafından rededilmesi, Bakanlar Konseyi tarafından onaylanması durumunda, Komisyon yine yeni bir taslak bütçe hazırlamak zorundadır.⁹⁰¹

Eğer AP ortak bütçe metnini onaylar, Bakanlar Konseyi ortak bütçe metnini onaylamaz ise, tasarının rededilmesini takip eden 14 gün içerisinde, AP ABİA 314.maddesi 7. fıkrası (c)'de belirtilen koşullara göre hareket etmektedir. Eğer AP'nin teklif ettiği değişikliklerden biri onaylanmaz ise, değişikliğe konu olan bütçe kalemine dair olarak Uzlaştırma Komitesinde benimsenen tutumun muhafaza edilmesine karar verilmekte ve bütçe bu tutum temelinde kabul edilmiş sayılmaktadır.⁹⁰²

Uzlaştırma Komitesi ABİA'nın 314. maddesi 5. fıkrasında belirtilen 21 günlük süre içerisinde ortak bir metin üzerinde anlaşmaya varamaz ise, Komisyon yeni bir bütçe tasarısı hazırlamak zorundadır. Yıllık bütçe prosedürü tamamlandığında, AB bütçesinin kabul edildiği AP Başkanı tarafından ilan edilmektedir.⁹⁰³

Bütçe prosedürünün bu aşamasında, Lizbon antlaşması ile yeni bir unsur öngörülmüştür. ABİA'nın 318. maddesine göre, Komisyon bir önceki yılın Mali hesaplarını AP ve Bakanlar Konseyi'ne ibraz etmek zorundadır. AP'nin Komisyonu ibra etmesi ATA'daki şekliyle Lizbon antlaşmasında da korunmuştur.⁹⁰⁴

---

⁹⁰⁰(FEUD, 2009: s.183).

⁹⁰¹(FEUD, 2009: s.183).

⁹⁰²(FEUD, 2009: s.183).

⁹⁰³(FEUD, 2009: s.183).

⁹⁰⁴(FEUD, 2009: s.185).

4. LİZBON ANTLAŞMASI SONRASI ODGP VE ÖZGÜRLÜK GÜVENLİK VE ADALET ALANLARINDA KARAR ALMA MEKANİZMASI

Şüphesiz ki Lizbon antlaşmasının AB üç Sütunlu yapısını yürürlükten kaldırması, Birliğin karar alma mekanizmasında radikal değişikliklerin gerçekleşmesine neden olmuştur. Lizbon antlaşması öncesi üç sütunlu AB’de hükümetlerarası yapıda ve özel karar alma prosedürlerine tabii olan ODGP ve CPAİ⁹⁰⁵ Lizbon antlaşması altında detaylı birer politika alanları olarak yeniden düzenlenmişlerdir.⁹⁰⁶

Lizbon antlaşması öncesi Birliğin üçüncü sütünü olan ÖAGA, Lizbon antlaşması ile birlikte, AB’nin birinci sütununa denk gelecek şekilde birleştirilmiştir. Bir diğer ifade ile Adalet ve İçişleri sütununa ilişkin birçok konuda, olağan karar alma prosedürünün uygulanması, Lizbon antlaşması ile mümkün hale gelmiştir.⁹⁰⁷

Lizbon antlaşması sonrası, Birliğin ikinci sütünü olan ODGP’de önemli farklılıkları barındıran değişiklikler söz konusu olmuştur. ODGP’nin AB üyesi devletler bakımından teşkil ettiği özel durum nedeni ile ODGP alanında AB karar alamamakta, kararların uygulanması büyük ölçüde farklı bir şekilde mümkün olmaktadır. Lizbon antlaşması ile ODGP alanında istenen bir düzenlemenin yapılabilmesi genel ilke ve stratejik kılavuzlar ve hala Avrupa Konseyi ve Bakanlar Konseyi tarafından alınan kararlar doğrultusunda gerçekleşmektedir.⁹⁰⁸

4.1. Ortak Dış ve Güvenlik Politikası

ODGP YABA’nın 21-46. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Lizbon antlaşması ile Birliğin dış eylemlerine ilişkin düzenlemeler ise, ABİA’nın 205-222. maddeleri arasında yer almaktadır. Lizbon antlaşması ODGP’nin hükümetlerarası karakterini korunmakla birlikte, ODGP alanında ayrı bir karar alma süreci

---

⁹⁰⁵CPAİ alanının ismi Lizbon antlaşması sonrası Özgürlük Güvenlik ve Adalet olarak değiştirilmiştir. CPAİ çalışmanın bu bölümünde ÖGAA olarak isimlendirilecektir.

⁹⁰⁶(Horvath ve Odor, 2010: s.191).

⁹⁰⁷(Peers, 2010: s.9).

⁹⁰⁸(Babayan, 2010: s.360).

öngörmemesi ve Birliğin operasyonel gücünü arttıracak düzenlemeler içermesi bakımından önemli değişiklikler gerçekleştirmiştir.⁹⁰⁹

Lizbon antlaşması ile ODGP'nin hükümetlerarası karakteri korunmuş olsa da, antlaşmanın temel prensibi olan esneklik ilkesi doğrultusunda benimsenen köprüleme prosedürü, Avrupa Konseyi'nin ODGP ile ilgili düzenlemelerinde oybirliği yerine NÇO'nun kullanılmasını mümkün kılmaktadır.⁹¹⁰

ODGP alanında Komisyon karar alma sürecini başlatma yetkisine sahip bulunmamaktadır. Bir diğer değişle, Komisyonun bu hakkı Lizbon antlaşması ile tahsis edilen ve aynı zamanda Komisyon Başkanı yardımcısı olan, Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisine devredilmiştir.⁹¹¹

ODGP, Birliğin Dış ve Güvelik Yüksek Temsilcisi ve üye devletleri tarafından uygulanmaktadır. Ayrıca AP'nin ODGP'deki rolü antlaşma öncesinde olduğu gibi, antlaşma sonrasında da danışma görevi ile sınırlandırılmıştır. Ancak, Lizbon antlaşması Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisini AP'ye karşı sorumlu tutmuş, AB Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisinin Bakanlar Konseyi adına AP'ye danışmasını bir sorumluluk olarak kabul etmiştir.⁹¹²

Lizbon antlaşması ODGP alanında oybirliği sisteminin Avrupa Konseyi ve Bakanlar Konseyi tarafından kullanılması şartını değiştirmemiştir. Ancak Lizbon antlaşması, ODGP alanında uygulanacak olan NÇO'nun kapsamını bir yeni alan ile genişletmiştir.⁹¹³ Lizbon antlaşmasınının 31. maddesi 2. fıkrasına göre Bakanlar Konseyi, Birliğin stratejik çıkar ve hedeflerine yönelik olarak benimsediği bir karar doğrultusunda, AB'nin eylem ve tutumunu belirlerken, Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi tarafından önerilen bir AB eylem ya da tutumu benimserken ve Birliğin eylem ve tumumunu belirleyen bir kararın uygulanmasına dair kararı kabul ederken, NÇO ile hareket etmektedir.⁹¹⁴ Eğer bir Bakanlar Konseyi üyesi NÇO ile

---

⁹⁰⁹(Horvath ve Odor, 2010: s.300-301).

⁹¹⁰(FEUD, 2009: s.34).

⁹¹¹(Kocamaz, 2010: s.961).

⁹¹²(Horvath ve Odor, 2010: s.192).

⁹¹³(FEUD, 2009: s.35).

⁹¹⁴(FEUD, 2009: s.35).

alınacak karara karşı olduğunu belirtirse oylama yapılmamaktadır. Bu noktada Lizbon antlaşması Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisine ilişkin yeni bir unsur ekleyerek, sürecin tamamlanmasını öngörmüştür. Lizbon antlaşmasına göre, Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi, makul veya kabul edilebilir bir çözüm yolu bulmak için ilgili devletlerle yakın istişarede bulunacaktır. Yakın istişare ile uygun bir çözüm bulunamadığında ilgili durum, NÇO ile Bakanlar Konseyi'nde oylanarak, Avrupa Konseyi'ne konunun oybirliği ile karara bağlanması için gönderilebilmektedir.⁹¹⁵

Lizbon antlaşması uzun vadede kararların esnekliğinin garanti altına alınması için, radikal bir yenilik olarak adlandırılabilir köprüleme prosedürleri öngörmüştür. Lizbon antlaşması ile getirilen köprüleme prosedürlerine göre, ODGP'de oybirliği ile alınması gereken bir karar, Avrupa Konseyi'nin oybirliği ile alacağı bir karar sonucu NÇO ile alınabilecektir.⁹¹⁶

Lizbon antlaşması ile köprüleme prosedürünün uygulanması, Birliğin ODGP'si açısından devrim niteliği taşımaktadır. Lizbon antlaşması öncesi oybirliği kuralı dahilinde işleyen ODGP sütununda, kararların alınması, oybirliğinin sağlanamaması nedeni ile sürekli aksaklıkların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Köprüleme prosedürünün yakın gelecekte uygulanması ile uzun hükümetlerarası konferanslar ve karmaşık antlaşma değişiklikleri tarihe karışacaktır.⁹¹⁷

4.2. Özgürlük Güvenlik ve Adalet Alanı

Özgürlük Güvenlik ve Adalet Alanı (ÖGAA) alanı, ABİA'nın paylaştırılmış yetkileri altında toplanmıştır.⁹¹⁸ Ayrıca, ÖGAA ile ilgili düzenlemeler ABİA'nın beşinci başlık üçüncü bölümünde 67-89 ve 276. maddelerinde düzenlenmiştir. AB üç sütunlu yapısının yürürlükten kaldırılması ile birlikte Lizbon antlaşması öncesi ÖAGA'da uygulanan antlaşma hükümleri ABİA ile birleştirilmiştir.⁹¹⁹

---

⁹¹⁵(FEUD, 2009: s.35).

⁹¹⁶(Babayan, 2010: s.365-366). Askeri ve Savunma ile ilgili konular köprüleme prosedürü dışında tutulmuştur.

⁹¹⁷(Kocamaz, 2010: s.969).

⁹¹⁸(FEUD, 2009: s.51).

⁹¹⁹(Horvath ve Odor, 2010: s.270).

Lizbon antlaşması ile ÖGAA karar alma mekanizmasında önemli değişiklikler gerçekleştirilmiştir. ABA ile oluşturulan üç sütunlu yapının kaldırılması sonrası, ÖGAA'da olağan karar alma prosedürü genel kural olarak kabul edilmiştir.⁹²⁰ ÖGAA'ya ilişkin bazı hükümler, Lizbon antlaşması ile benimsenmiş olan El Freni Mekanizması ile denetlenebilir kılınmıştır.⁹²¹

ÖGAA'nın ilgili maddelerinde uygulanacak El Freni Mekanizmasına göre, eğer bir üye ülke, ÖGAA'de alınacak bir kararın, ulusal ceza sisteminin temel ilkelerini etkileyeceği düşündüğünde, olağan karar alma prosedürünü askıya aldrabilmekte, durdurulan taslak öneri Avrupa Konseyine gönderilmektedir. Böyle bir durumla karşılaşıldığında eğer dört ay içerisinde bir uzlaşmaya varılır ise, taslak öneri tekrar Bakanlar Konseyi'ne gönderilmektedir.⁹²² Uzlaşmaya varılmadığı durumlarda ise en az dokuz üye devlet yetkisi verilmiş farz edilen GİB kurmaktadır.⁹²³

Lizbon antlaşması ile ÖGAA'nın CPAİ ve üye devletlerarasında İdari İşbirliği alanında genel kurala ilişkin karar alma sürecinin başlatılması ile ilgili bir istisna kural getirilmiştir.⁹²⁴ ABİA'nın 76. maddesinde belirtilen alanlarda hukuki tasarruflara ilişkin karar alma süreci üye devletler ve Komisyon tarafından başlatılmakta, Komisyon ve üye devletlerin dördte biri öneri teklifinde bulunabilmektedirler. Bir diğer ifade ile, tek bir üye devlet ilgili alanlarda teklifte bulunamamakta, ancak bir grup üye devlet ve Komisyon öneri teklifinde bulunabilmektedir.⁹²⁵

---

⁹²⁰(Peers, 2010: s.11). ÖGAA'da olağan karar alma prosedürü dışında kalan sadece birkaç konu bulunmaktadır. Bunlar; Operasyonel İşbirliği, Cezai ve Adalet Alanında işbirliği, Aile Hukuku, konularıdır. Konsey bu alanlarda özel karar alma usülleri olarak tanımlanan danışma prosedürü ile karar almakta, oybirliği sistemi ile kararı oylamaktadır.

⁹²¹(FEUD, 2009: s.78-80).

⁹²²(Horvath ve Odor, 2010: s.191).

⁹²³(FEUD, 2009: s.82). GİB Bakanlar Konseyi'nin kurucu antlaşmalarla belirlenmiş olan ve oybirliği kuralının öngörüldüğü iki alanda daha kurulabilmektedir. ABİA 86. Madde (1), ABİA 87. Madde (3)

⁹²⁴(Horvath ve Odor, 2010: s.191-192).

⁹²⁵(FEUD, 2009: s.74).

5. ESNEK BÜTÜNLEŞME VE LİZBON ANTLAŞMASI

Esnek bütünleşme AB'nin belirli politika alanlarında bazı üye devletlerin katılıp, birlikte karar alarak faaliyet sürdürdükleri, tüm AB üye devletlerini kapsamayasan ancak sadece katılan üye devletlerin sorumluluk sahibi olduğu ve yükümlülük altında girdikleri bir faaliyet alanını belirtmektedir. Şüphesiz ki Avrupa entegrasyon süreci içerisinde çok vitesli Avrupa(*a multi speed Europe*)⁹²⁶, 1979 tarihinde EPB ve 1985 yılında Schengen sisteminin kurulması ile etkisini göstermiş, entegrasyon sürecini bir nevi olsa da sekteye uğratarak bütünlüğünü etkilemiştir.⁹²⁷

1979'da kurulan EPB ve 1985'te kurulan Schengen işbirliğinden AB üye devletleri istedikleri politika alanını seçerek dâhil olmuşlardır. Üye devletler ilişkilerini yakınlaştırmak istedikleri bu alanlarda dâhil olmayan AB üye devletlerinden daha hızlı bir şekilde istedikleri alanda ilişkilerini yakınlaştırarak, entegrasyon sürecini desteklemişler, diğer üye devletlerinde daha sonra katılabilmelerini sağlayacak düzenlemeler gerçekleştirmişlerdir.⁹²⁸

Nice antlaşması sonrası, Anayasal antlaşma ve Lizbon antlaşmasının hazırlık sürecinde, daha esnek oluşumların gerçekleşebildiği bir Birliğin geliştirilmesi konusu, üye devletler arasında yaşanan tartışmaların başını çekmiştir. 27 üyeli AB'de ortak çıkarlar ve amaçlar konusunda her bir üye devletin her zaman uzlaşısı içerisinde olması neredeyse imkânsız bir durumdur. Bu nedenle üye devletler, Avrupa entegrasyon sürecinin herhangi bir veto engelini takılmadan devam etmesi için, AB politika alanlarında bir grup üye devletin bir araya gelerek oluşturacağı ve istemeyen

---

⁹²⁶(Ülger, 2008: s.205). Çok vitesli Avrupa yaklaşımında bütünleşme sürecinde belirlenmiş olan ortak amaçlara, her üye devletin farklı bir zaman içerisinde ulaşması gerçekleşmektedir. AB tarafından ortaya konan politika alanlarına her üye devletin katılma zorunluluğu olmamakla birlikte, üye ülkeler, ulusal kapasiteleri, katılmak istedikleri alan için yeterli olduğunda, ortak politika alanlarına farklı bir süre zarfında ulaşabilmektedirler. Çok Vitesli Avrupa yaklaşımı 1975 yılında Tindemans Raporu ile gündeme gelmiştir. Nitekim, Maastricht antlaşması ile oluşturulan ekonomik ve parasal birliğe, üye devletlerin katılmalarının farklı tarihlerde olmasını çok vitesli Avrupa yaklaşımı altında değerlendirmek gerekmektedir.

⁹²⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.92-93).

⁹²⁸(Leonard, 2005: s.28-29). İngiltere ve Danimarka AB özelinde bu duruma verilebilecek en iyi örneklerdir. İngiltere ve Danimarka Euro alanına ve Aİİ'nin bazı alanlarında işbirliğine katılmamıştır. Ayrıca bir diğer örnek de AB'ne katılan yeni üye devletler olarak gösterilebilir. Yeni katılan üye devletler, otomatik bir şekilde AB Euro alanına ya da Schengen alanına üye olmamışlardır. Ancak yeni katılan üye devletler, AB üyelik süreci içerisinde istekleri doğrultusunda AB'de kurulmuş olan özel işbirliği alanlarına katılabilmektedirler.

üye devletlerin dahil olmayacağı, Birliğin yapısı altında işleyecek ve gerçekleştirilecek bir mekanizmanın kurulması konusunda uzlaşmaya varmışlardır.⁹²⁹

Lizbon antlaşmasının esnek bütünleşme altında düzenlenen hükümlere bakıldığında, antlaşmanın işbirliği kuracak olan devletler ile kurmayacak olan devletler açısından çok adil bir şekilde düzenlendiği görülmektedir. Lizbon antlaşması ile benimsenmiş olan esneklik ilkesi altında düzenlenen Geliştirilmiş İşbirliği (*Enhanced Co-operation*) ve Kalıcı yapılı İşbirliği (*Permanent Structured Co-operation*), AB’de daha önce görülen ve Birlik içerisinde katmanlaşmaya neden olan çok vitesli Avrupa görüşünün gelişmesini engelliyecek bir nitelik teşkil etmektedir. Ayrıca, esneklik ilkesi altında benimsenmiş olan ve üye devletlere kendi aralarında işbirliği oluşturma şansı veren ilgili uygulamalar, gelecekte AB’nin diğer politika alanlarına yayılması beklenmektedir.⁹³⁰

5.1. Geliştirilmiş İşbirliği (Enhanced Co-Operation)

GİB, AB üye devletlerarasında Amsterdam Antlaşması öncesi yaşanan tartışmalar doğrultusunda ortaya konan gerek ideolojik gerekse de üye devletlerin derin farklılıklara sahip olduğu bir politika alanını belirtmektedir. AB üye devletleri tüm üye devletler için ortak yasa yapma ve karar almanın engellenemeyeceği ilkesi üzerinde uzlaşmaya varmışlar, ancak bazı üye devletlerin gerçekleştirmek istedikleri İşbirliği alanlarında tüm üye devletler tarafından uygulanamayacağı prensibi üzerinde anlaşmışlardır.⁹³¹

Lizbon Antlaşması öncesi, esnek bütünleşmenin diğer formları gerek Birliğin yapısı içerisinde gerekse de Birliğin yapısı dışında gerçekleştirilmiştir. AB’nin yasal ve kurumsal yapısı içerisinde, bir grup üye devleti kapsayan işbirliğinin kurulması ilk kez Amsterdam Antlaşması ile oluşturulan GİB ile mümkün kılınmıştır. Amsterdam Antlaşması ile oluşturulan GİB daha sonra Nice antlaşması ile değiştirilmiştir.⁹³²

---

⁹²⁹(Horvath ve Odor, 2010: s.92).

⁹³⁰(Blanke, 2012: s.552-556).

⁹³¹(Chalmers vd 2010: s.113).

⁹³²(Horvath ve Odor, 2010: s.92).

GİB, bir grup AB üyesi devletin, AB'nin politika alanlarından belirledikleri politika alanında, Birliğin kurumları prosedürleri ve çeşitli mekanizmalarını kullanarak gerçekleştirdikleri işbirliği anlamındadır. Bazı üye devletler tarafından gerçekleştirilen GİB, tüm üye devletler için açık olmakla birlikte, GİB'e katılmak istemeyen devlet, gerekli şartlar oluştuğunda isteği doğrultusunda İşbirliği alanına katılabilmektedir.⁹³³

GİB'in kurulması için en az dokuz üye devlet gerekmektedir.⁹³⁴ Ancak, AB hukuk normları ve AB karar alma mekanizması kuralları doğrultusunda, GİB'in kurulması için gereken dokuz üye devlet, yeterli karar alma eşliğine ulaşmamaktadır. Bu bağlamda AB hukuk normları, GİB'in kurulması için gereken karar alma eşliğinin düşürülerek en az dokuz üye devletin aralarında GİB kurmalarını sağlamaktadır.⁹³⁵

Lizbon Antlaşmasına göre GİB'in AB üye devletlerarasında kurulması için en az dokuz üye devlet gerekmektedir. Ayrıca GİB içerisinde faaliyet gösterecek üye devletlerin, faaliyet alanlarını, Birliğin yetkilerinin hariç tutulduğu bir alan içerisinden seçmiş olmaması gerekmektedir. GİB AB hukuku ve hukuk normları ile uyumlu olmak zorundadır. Bunlarla birlikte, GİB, iç pazar, sosyal dayanışma ve ekonomik alanlar içerisinde gerçekleşen faaliyetlere zarar vermemelidir.⁹³⁶ GİB'e dahil olan üye devletler alınan kararları uygulamakla yükümlüdürler. GİB dışarısında kalan üye devletlerin, alınan kararları uygulama zorunluluğu olmamakla birlikte, isterlerse, İşbirliği'ne daha sonra katılabilmektedirler. Son olarak GİB, diğer AB üye

---

⁹³³(Horvath ve Odor, 2010: s.91-92). Lizbon antlaşması yürürlüğe girmeden önce, AB'de tek bir yapı altında öngörülen GİB yoktur. GİB Lizbon antlaşması ile esnek bütünleşme ilkesi altında düzenlenmiş, bir esnek bütünleşme aracıdır. Bu bağlamda, AB'de daha önce gerçekleştirilen, farklı işbirliği alanları (Euro alanı, Schengen İşbirliği) GİB olarak algılanmamalıdır. Bunun en önemli nedeni, Lizbon antlaşmasından önce gerçekleştirilen işbirliği alanlarının farklı hukuksal temeller üzerine kurulmuş olmasıdır.

⁹³⁴GİB ile ilgili hükümler, Lizbon antlaşmasınının, 27. Madde (a), (e), 40. Madde ve 43-45. Maddeleri ABA, 326-334. Maddeleri ABİA'da düzenlenmiştir.

⁹³⁵(Chalmers vd 2010: s.114). En az dokuz üye devlet arasında Geliştirilmiş İşbirliği kurulması, AB'de çekirdek Avrupa (*hard core Europe*) ve katmanlı Avrupa (*two tier Union*) yaklaşımlarının tartışmaya açılmasına neden olmuştur. Çekirdek Avrupa yaklaşımına göre, kendi aralarında karar alan ve geliştiren üye devletler diğer Avrupa Devletlerinden bağımsız olarak hareket ederek iki katmanlı bir Birlik, oluşturacaklardır. Ancak Lizbon antlaşması ile Geliştirilmiş İşbirliği'ne ilişkin hükümler diğer devletlerin bu yöndeki kaygılarını giderecek yapıda bulunmaktadır.

⁹³⁶(FEUD, 2009: s.188).GİB kurulduktan sonra yürütülen faaliyetler, AB üye devletleri arasında rekabeti bozan ya da ticareti engelleyen ilkeler benimseyememektedir.

devletlerinin hak, yetki ve sorumluluklarını göz önünde bulundurmak zorunda ve son çare olarak tahsis edilmelidir.⁹³⁷

Lizbon Antlaşması ile düzenlenen GİB, Nice antlaşması ile düzenlenen birçok kuralında değişmesine neden olmuştur. Nice Antlaşmasına göre, AB GİB'in kurulması için gereken üye devlet sayısı sekiz olarak düzenlenmiştir. Lizbon Antlaşması sonrası üye devlet sayısı dokuzaya çıkarılmıştır. Lizbon antlaşması ile benimsenen bir diğer yeni kurala göre, GİB içerisine dâhil olan üye devletlerin köprüleme prosedürünü kullanabilmesidir. Buna göre, GİB içerisinde dâhil olan AB üyesi devletler, oybirliği ile hareket ederek, GİB'in gerçekleştiği alanda alınacak kararları, NÇO prosedürü ile alabilmektedirler.⁹³⁸ Aynı zamanda, GİB'e dâhil olan üye devletler, tekrar oybirliği ile hareket ederek, oybirliği ile alınması gereken bir kararın, Birliğin olağan karar alma mekanizması altında işlem görmesini sağlayabilmektedirler.⁹³⁹

Nice Antlaşması, ODGP alanında GİB'in kurulmasını savunma ve askeri uygulamalar hariç engellememiştir. Bu bağlamda, Nice antlaşmasına göre GİB içerisinde dâhil olan üye devletlerin oybirliği ile bu yönde karar almaları yeterli olmuştur. Ayrıca Nice antlaşması ile CPAİ alanında da GİB kurulması, dâhil olan devletlerin NÇO ile aldıkları bir karar doğrultusunda mümkün kılınmıştır. Ancak Lizbon Antlaşmasına göre, ODGP ve ÖGAA alanlarında GİB'in kurulması üç farklı prosedür altına alınmıştır.⁹⁴⁰

Lizbon Antlaşmasına göre, genel bir prosedür olarak Bakanlar Konseyi GİB'in kurulmasına yönelik yetkiyi, NÇO prosedürü ile almaktadır. İkinci kural olarak Lizbon antlaşması ile basitleştirilmiş revizyon prosedürü CPAİ alanında uygulanabilir kılınmıştır. Üçüncü olarak ise, Lizbon Antlaşması ile ODGP ile ilgili

---

⁹³⁷(Blanke, 2012: s.561-562).

⁹³⁸(Ziller ve Griller, 2008: s.163).

⁹³⁹Köprüleme prosedürünün, GİB alanında kullanılması, kurucu antlaşmalarda belirtilen özel yasama prosedürleri alanlarında gerçekleşebilmektedir. Ayrıca, Köprüleme prosedürü askeri ve savunma ile ilgili alanlarda kullanılamamaktadır.

⁹⁴⁰(Andenas ve Usher, 2003: s.199-204).

özel karar prosedürü gerektiren alanlarda, tüm üye devletler, oybirliği ile karar almak zorundadır.⁹⁴¹

Lizbon Antlaşması GİB’te AP’nin rolünde de bazı değişiklikler görmüştür. Antlaşma ile AP’nin mevcut olan rolü güçlendirilmiş, AB eski üç sütunlu yapısında I. ve III. sütunu kapsayan politika alanları AP’nin yetkisi altına alınmıştır. Lizbon Antlaşması ile birlikte, Bakanlar Konseyi’nin GİB’in kurulmasına yönelik kararı ancak AP’nin rızasını elde ettikten sonra geçerli olabilmektedir.⁹⁴²

Lizbon Antlaşması 328. madde 1. fıkrasına göre, GİB’i kuran devletler, işbirliği kurulan alana katılmayan ya da işbirliğinin dışarısında kalan diğer AB üye devletleri, teşvik etmekle yükümlüdürler. Bu bağlamda, üye devletler belli bir alanda kurulmuş GİB’e daha sonra katılabilmektedirler.⁹⁴³

Lizbon Antlaşması altında GİB’in kurulmasına yönelik prosedür şu şekilde işlemektedir. GİB kurmak isteyen AB üye devletleri öncelikle Komisyon’a bu isteklerini ibraz etmektedirler. Üye devletler tarafından Komisyon’a bildirilen bu istekte, GİB’in amacı, kapsamı, politika alanı ve konusu açıkça yer almak zorundadır.⁹⁴⁴ Komisyon üye devletler tarafından kendisine sunulan GİB ile ilgili bir öneri hazırlayarak, Bakanlar Konseyi’ne sunmaktadır. Eğer Komisyon, GİB ile ilgili bir öneri hazırlamaz ise bu durumu üye devletlere gerekçeli bir şekilde açıklamak ile yükümlüdür.⁹⁴⁵

Komisyon’nun hazırlamış olduğu öneri üzerinde, GİB, Bakanlar Konseyi tarafından NÇO ile hareket edilerek, AP’nin rızası elde edildikten sonra,

---

⁹⁴¹(Horvath ve Odor, 2010: s.95).

⁹⁴²(Ziller ve Griller, 2008: s.132). CPAİ alanında basitleştirilmiş revizyon prosedürü uygulandığında AP’nin rızasının alınması gerek görülmemektedir.

⁹⁴³(FEUD, 2009: s.188).

⁹⁴⁴(Horvath ve Odor, 2010: s.95-96). Eğer üye devletler, ODGP alanında GİB kurmak istiyorlarsa, GİB kurma isteklerini Bakanlar Konseyi’ne bildirmek zorundadırlar. Üye devletler, ODGP alanında kurmak istedikleri GİB isteğini Bakanlar Konseyi’ne bildirdikten sonra, istek Bakanlar Konseyi’nden AB Yüksek Temsilcisi’ne gönderilmekte, daha sonra ise AP’nin bilgilendirilmesi için bu istek AP’ye iletilmektedir. Yüksek Temsilci, ODGP alanında kurulacak GİB için görüşünü bildirmekle yükümlüdür. AB Yüksek Temsilcisi, ODGP alanında kurulmak istenen GİB’in Birliğin dış ve güvenlik politikası ile uyumlu olduğuna karar vermek zorundadır. Yüksek Temsilci olumlu bir görüş bildirirse, Komisyonda GİB’in AB politikalarına uyumlu olduğu görüşünü belirtmekte, Bakanlar Konseyi NÇO ile hareket ederek, GİB’i yetkilendirmektedir.

⁹⁴⁵(Chalmers vd 2010: s.114).

kurulabilmektedir. GİB kurulduktan sonra, işbirliği alanının dışarısında kalan üye devletler, istekleri doğrultusunda, GİB kurulan alana dâhil olabilmektedirler.⁹⁴⁶

GİB'e dâhil olmak isteyen üye devlet öncelikle bu isteğini Bakanlar Konseyi ve Komisyon'a bildirmektedir. Komisyon, herhangi bir üye devletin, GİB'e dâhil olma isteğini aldıktan sonra, ilgili devletin, GİB kurulan alanda öngörülen kriterleri taşıyıp taşımadığına bakmaktadır. Eğer GİB'e dâhil olmak isteyen devlet, gerekli şartları taşıyor ise, Komisyon dört ay içerisinde üye devlet ile ilgili olumlu kararını vermektedir. Ancak GİB'e dâhil olmak isteyen AB üye devleti, ilgili alanının kriterlerini taşıyorsa, Komisyon bu üye devlete belli bir süre tanıyarak, gerekli kriterleri tamamlaması için rehberlik etmektedir.⁹⁴⁷

Komisyon tarafından verilen süre tamamlandığında, GİB'e dâhil olmak isteyen üye devlet eğer kriterleri karşılıyor ise, işbirliği alanına dâhil olmakta, eğer gereken kriterleri hala karşılamıyor ise, Komisyon konuyu Bakanlar Konseyi'ne bildirmektedir. Bakanlar Konseyi gereken kriterleri sağlamayan üye devletin, İşbirliği alanına dâhil olması için geçiş dönem kuralları belirleyerek, ilgili devletin İşbirliği alanına dâhil olmasını sağlayabilmektedir.⁹⁴⁸

Lizbon antlaşması ile, CPAİ alanında GİB'in kurulması farklı bir prosedür ile düzenlenmiştir. Lizbon antlaşması öncesi ilgili alanda kurulan GİB faaliyetlerine bakıldığında, Lizbon Antlaşmasının CPAİ alanında daha kolay bir prosedür benimsenmiş olduğu görülmektedir.⁹⁴⁹ Bu bağlamda, eğer üye devletler CPAİ alanında kurulacak olan GİB ile ilgili Bakanlar Konseyi ve Avrupa Konseyi'nde uzlaşmaya varmakta başarısız olurlar ise, ancak ilgili alanda en az dokuz üye devlet

---

⁹⁴⁶(FEUD, 2009: s.189). ABİA ODGP Alanında Bakanlar Konseyi oybirliği prosedürü ile hareket etmek zorunda, AP'yi de bilgilendirmekle yükümlüdür.

⁹⁴⁷(Horvath ve Odor, 2010: s.94-97).

⁹⁴⁸(Horvath ve Odor, 2010: s.95).

⁹⁴⁹(Chalmers vd 2010: s.116). Mayıs 2005 tarihinde, AB üyesi 7 devlet, Almanya'nın Prüm ksabasında bir araya gelerek, Prüm Antlaşmasını imzalamışlardır. 1985 yılında kurulan Schengen Antlaşması gibi, Prüm antlaşmasında, Birliğin dışı bir yapı benimsemiştir. Prüm antlaşmasını imzalayan AB üye devletleri, terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı, yasa dışı göç gibi suçları önlemek için aralarında DNA profilleri, parmak izi, suçlu bilgileri gibi önemli verileri içeren bilgileri paylaşmayı kabul etmişlerdir. Aynı zaman da Prüm Antlaşması ile bu alanda başlatılan İşbirliği, 2007 yılında, üçüncü sütunun altında kurucu antlaşmalar altında düzenlenerek Birliğin yasal bir düzenlemesi haline gelmiştir.

GİB girişimi başlatmak için istekliyse, GİB'in kurulması için gereken yetkilendirilmenin sağlandığı varsayılarak, GİB kurulmaktadır.⁹⁵⁰

Lizbon Antlaşmasında yer alan dört madde basit bir şekilde, GİB'in kurulmasını düzenlemiştir. ABİA 82. madde (2)⁹⁵¹ ve 83. madde (1)⁹⁵², (2).⁹⁵³ fıkraları NÇO prosedürü altında GİB kurulmasına dair düzenlemeleri ve kuralları belirlemektedir.⁹⁵⁴

5.2. Kalıcı – Yapısal İşbirliği (Permanent Structured Co-operation)

Lizbon Antlaşması 42. madde 6. fıkrası altında düzenlenen, ODGP'de işbirliğini öngören bir diğer esnek bütünleşme aracı Kalıcı-Yapısal İşbirliği'dir.⁹⁵⁵ Lizbon Antlaşması ile öngörülen bu işbirliği ilkesine göre, Kalıcı yapısal İşbirliği'ne dâhil olacak olan AB üye devletleri yüksek derecede askeri koşullara sahip olmak zorundadırlar. Ayrıca, Kalıcı-Yapısal İşbirliği içerisine giren üye devletler birbirlerine verdikleri tahaahütleri yerine getirmek zorunda, Kalıcı-Yapısal İşbirliği içerisine giren AB üye devletlerince en çok talep edilen görevde İşbirliği, Birliğin yasal yapısı altında kurulmaktadır.⁹⁵⁶

Kalıcı-Yapısal İşbirliği yapısı altında Bakanlar Konseyi, İşbirliğine dâhil olan üye devletlerin bir kısmına uygulanması gereken görevleri, sivil ve askeri

---

⁹⁵⁰(Horvath ve Odor, 2010: s.96).

⁹⁵¹(FEUD, 2009: s.79). İlgili antlaşma maddesi ile işbirliği öngörülen alanlar, üye devletlerarasında kanıtların karşılıklı olarak kabul edilebilirliği, cezai prosedürlerde bireysel hakları, herhangi bir suçta maruz kalan bireylerin hakları'dır.

⁹⁵²(FEUD, 2009: s.80). İlgili maddeye göre, çok ciddi boyutlarda gerçekleştirilmiş ciddi suçlara ilişkin yapılacak uygulamalar ve cezalar için asgari kuralların belirlenmektedir. Bu suçlar, Terörizm, insan kaçakçılığı, cinsel istismar, yasa dışı madde, silah, kaçakçılığı, para aklama, ciddi bilişim suçları ve sahteçilik.

⁹⁵³(FEUD, 2009: s.80) İlgili maddeye göre, üye devletlerarasında, ilgili alanlardaki mevzuatın yakınlaştırılmasına dair minimum kuralların belirlenerek, İşbirliği öngörülen politika alanında daha etkin bir şekilde faaliyetlerin uygulanmasının sağlanması.

⁹⁵⁴(FEUD, 2009: s.188). GİB öngörülen ve NÇO altında düzenlenen alanlarda üye devletlerin Acil Durum El Freni mekanizmasını kullanma yetkileri bulunmaktadır. Bu bağlamda, NÇO'ya tabi ve Birliğin olağan karar alma prosedürü dâhilinde işlem göreceği olan bir taslak öneri, herhangi bir üye devletin adli ve hukuk sisteminin temel ilkelerine zarar verecek bir nitelikte ise, ilgili üye devlet bu durumu Avrupa Konseyi'ne iletebilmektedir. Avrupa Konseyi ise dört ay içerisinde, üye devletin başvurusuna cevap vermek zorundadır. Eğer Avrupa Konseyi, herhangi bir yanıt vermez ise, GİB kurulmuş sayılmaktadır.

⁹⁵⁵(Blanke, 2012: s.553).

⁹⁵⁶(Horvath ve Odor, 2010: s.97-98).

operasyonların yönetilmesi gibi faaliyetleri devredebilmekte ya da görevlendirebilmektedir. GİB'den farklı olarak, Kalıcı-Yapısal İşbirliğinde en az üye sayısı olarak dokuz üye öngörülmemiştir. Kalıcı-Yapısal İşbirliği'nin kurulması için, İşbirliği gereklerini karşılayacak olan iki üye devlet dahi yetebilmektedir.⁹⁵⁷

Kalıcı-Yapısal işbirliği kurulduktan sonra, İşbirliği dışarısında kalıp, daha sonra dâhil olmak isteyen diğer AB üyeleri, Kalıcı-Yapısal İşbirliğine verdikleri tahahhütleri yerine getirdikten ve askeri alanda öngörülen şartları karşıladıktan sonra İşbirliğine katılabilmektedirler. GİB'den farklı olarak, Lizbon antlaşması 46. madde 4. fıkra gereği, Kalıcı-Yapısal İşbirliği'ne dâhil olan bir üye devlet, gereken kriterleri daha fazla sağlayamaz ise, İşbirliği içerisindeki katılımı bir süreliğine askıya alınabilmektedir.⁹⁵⁸

Lizbon Antlaşması'na ekli 10 no'lu protokolün, 1.ve 2. fıkraları gereği, Kalıcı-Yapısal işbirliği kurmak ya da dâhil olmak isteyen AB üye devletleri, öncelikle, Bakanlar Konseyi ve AB Yüksek Temsilcisi'ne bu yöndeki istek ve niyetlerini belirtmek zorundadırlar.⁹⁵⁹ Daha sonra üç ay içerisinde Bakanlar Konseyi, AB Yüksek Temsilcisine danıştıktan sonra, Kalıcı-Yapısal İşbirliğinin kurulmasına yönelik bir karar benimseyerek, NÇO prosedürü ile hareket etmekte ve İşbirliğine dâhil olan üye devlet listesini hazırlamaktadır. Kalıcı-Yapısal İşbirliği kurulduktan sonra, İşbirliğine dahil olmak isteyen ülkede, aynı şekilde Bakanlar Konseyi ve AB Yüksek Temsilcisi'ne niyetini belirtmekte, Bakanlar Konseyi NÇO ile hareket ederek, ilgili üye devlet hakkında karar vermektedir.⁹⁶⁰

OGSP alanında, Kalıcı-Yapısal İşbirliğinin öngörülmesi ile birlikte, AB herhangi bir uluslararası kriz anında aktif olarak eyleme geçebilecek bir yapıya kavuşmuş, Kalıcı-Yapısal İşbirliği mekanizması, Birliğin, operasyon başlatma ve yönetme kapasitesini de güçlendirmiştir.⁹⁶¹

---

⁹⁵⁷(FEUD, 2009: s.280). Lizbon Antlaşması'na ekli 10'nolu protokol ile, Kalıcı-Yapısal İşbirliği içerisinde girecek olan devletlerin askeri olarak hangi kriterlere sahip olmaları gerektiği düzenlenmiştir.

⁹⁵⁸(FEUD, 2009: s.43).

⁹⁵⁹(FEUD, 2009: s.280).

⁹⁶⁰(FEUD, 2009: s.282).

⁹⁶¹(Horvath ve Odor, 2010: s.98). AB tarafından Kalıcı-Yapısal İşbirliği altında gerçekleştirilecek operasyonlar veya barışı koruma operasyonları, Birleşmiş Milletlerin (BM) talimatı altında BM Sözleşmesi VI. ve VII. Bölümler bağlamında düzenlenen hükümler dâhilinde gerçekleştirilecektir.

6. LİZBON ANTLAŞMASI VE KOMİTOLOJİ İLKESİ

6.1. Avrupa Komisyonu ve Komitoloji

Komisyonun ulusal parlamento temsilcilerinden oluşan komitelerin denetimi altında, bir dizi prosedür ile benimsemiş olduğu kararlar komitoloji olarak bilinmektedir.⁹⁶² Sadece teknik açıdan önem arz etmemekle birlikte, komitoloji prosedürünü AB açısından hayati derecede önemli kılan durum, Komisyon'a devredilen yetki ve Birlik içerisinde bu durumun oldukça sık ve yaygın olarak kullanılmasıdır. Yalnızca 2008 yılında bakıldığında, Komisyon yaklaşık olarak 2022 tane komitoloji işlemi gerçekleştirmiştir. Komitoloji prosedürü kurucu antlaşmaları çerçevesinde her ne kadar karar yapma veya alma olarak benimsenmiyor olsa da, sonuçları bakımından bağlayıcı olmakta ve 'devredilmiş kanun yapma işlemleri' olarak isimlendirilmektedir.⁹⁶³

Komitoloji prosedürü altında komitelerin rolleri ve hangi komitoloji prosedürünün hangi işlemde kullanılacağı 1999 yılında alınan bir karar ile belirlenmiştir.⁹⁶⁴ Yasal düzenlemelerin yürütülmesi, bütçe ve mali düzenlemelerin yürütülmesi ve AB'nin yaptığı uluslararası antlaşmaların yürütülmesi çerçevesinde uygulanan komitoloji prosedürü, Birlik hukukunun uygulanması için bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır.⁹⁶⁵

Komitoloji prosedürü, danışma, idari uygulama, uygulama ve detaylı uygulama olmak üzere dört farklı prosedür ile uygulamakta ve dört farklı prosedürün her biri de komitelere farklı yetki ve güçler devretmekteydi.⁹⁶⁶ 2008 yılı itibariyle Komitoloji prosedürü altında gerçekleşen işlemlere bakıldığında, 23 adet danışma prosedürü, 59 idari uygulama prosedürü, 83 uygulama prosedürü ve, 4 adet detaylı uygulama prosedürü işlemi gerçekleşmiştir.⁹⁶⁷

---

⁹⁶²(Hansen-Blom, 2011: s.147).

⁹⁶³(Chalmers vd 2010: s.117).

⁹⁶⁴(Brans, 2010(a): s.2).

⁹⁶⁵(Tezcan, 2007: s.456).

⁹⁶⁶(Brans, 2010(a): s.2-3). 1999/468/EC sayılı karar, komitoloji prosedürü altında uygulanacak olan yöntemi ve kriterleri belirlemiştir.

⁹⁶⁷(Chalmers vd 2010: s.117).

Komitoloji prosedürü, Lizbon antlaşması ABİA 291. maddesi altında 1 Mart 2011 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere tekrar düzenlenmiştir. ABİA'nın 291. maddesi gereği, AB temel yasama işlemleri Komisyon'a hukuki açıdan bağlayıcı sonuçları olan ve üye ülkelerin ihtiyaç duyduğu tektip uygulamaları yürütmesi veya uygulaması için yetki verebilmektedir.⁹⁶⁸ 2011 yılında kabul edilen yeni komitoloji kuralı ile birlikte, 1999 yılında Bakanlar Konseyi kararı gereği düzenlenen eski komitoloji kuralı kaldırılmıştır. Yeni komitoloji prosedürü kuralının benimsenmesi ile birlikte daha önce kullanılan, danışma, uygulama ve idari komitoloji prosedürleri, kabul edilen yeni komitoloji uygulamaları ile değiştirilmiştir.⁹⁶⁹

1 Mart 2011 yılı itibariyle yürürlüğe giren yeni komitoloji kuralı tavsiye ve araştırma olmak üzere uygulamada iki farklı yöntem veya prosedür öngörmektedir. Her iki prosedürde de komiteler, Komisyon başkanlığında içerisinde görevlerini yürütmekte ve üye devlet temsilcilerinden oluşmaktadır. Komisyon yeni komitoloji kuralı çerçevesinde komitelere olabildiğince destek sağlamak zorundadır.⁹⁷⁰

Yeni komitoloji prosedürü ile öngörülen araştırma yöntemi, AB vatandaşları için girişimciliği öngören çevrimiçi koleksiyon sistemi gibi genel ancak teknik konuları kapsayan ve tarım, balıkçılık, çevre, sağlık, ticaret, vergilendirme konuları üzerinde önemli sonuçlar doğurabilecek konuları içerisinde barındırmaktadır.⁹⁷¹ Araştırma prosedüründe amaç Komisyonun uygulamaya yönelik hukuki işlemlerinin, ulusal parlamento temsilcilerinden oluşan komiteler tarafından NÇO ile desteklenmesidir.⁹⁷²

Eğer komite temsilcileri öngörülen taslağa NÇO ile karşı çıkarlar ise Komisyon uygulamaya yönelik işlemi benimseyememektedir. Komite tarafından karşı çıkılan taslak, AB üye devletleri tarafından ihtiyaç duyulan uygulamaya yönelik bir hukuki işlem niteliği taşıyorsa, Komisyon ilgili taslağı değiştirerek aynı komiteye iki ay içerisinde tekrar sunmak zorundadır. Komisyon ilgili taslağı bir ay içerisinde değiştirerek, komitenin ilgisini çekebilmekte ve komite ile daha detaylı bir tartışma

---

⁹⁶⁸(FEUD, 2009: s.170-171).

⁹⁶⁹(Council of The European, 2011: s.1).

⁹⁷⁰(Georgiev, 2011: s.10-11).

⁹⁷¹(Council of The European Union, 2011: s.2).

⁹⁷²(Georgiev, 2011: s.11).

içerisine girebilmektedir. Böyle bir durumda eğer komite herhangi bir karar vermez ise Komisyon mevcut şartlar içerisinde taslak kanunu benimsemektedir. Araştırma prosedüründe ticaret alanı ile ilgili uygulama işlemleri, özel şartlar altında uygulanmaktadır.⁹⁷³

Yeni komitoloji kuralı ile kabul edilen bir diğer uygulama yöntemi tavsiye prosedürüdür. Tavsiye yöntemi, araştırma prosedürünün kapsadığı alanların dışında kalan konular için genel bir kural olarak kabul edilmektedir. Karar alınması için basit çoğunluğun gerekli olduğu Tavsiye prosedüründe Komisyon komitenin görüşünü azami derece de dikkate almak zorundadır.⁹⁷⁴

Yeni komitoloji kuralı ile kabul edilen yeni uygulama prosedürlerinin her ikisinde de AP ve Bakanlar Konseyi, komitoloji altında işlem gören faaliyetleri detaylı bir şekilde tahkik etme hakkına sahiptir. Olağan karar alma prosedürü altında AP ve Bakanlar Konseyi tarafından kabul edilmiş temel kanun çerçevesinde, Bakanlar Konseyi ve AP, Komisyon'u uygulamaya yönelik işlemin yetkilerinin aşıldığına dair bilgilendirebilmektedir. Böyle bir durumda Komisyon uygulamaya yönelik kanunu tekrar gözden geçirebilmekte, taslak kanunu olduğu gibi koruyabilmekte, değiştirebilmekte veya geri çekmektedir.⁹⁷⁵ Bunun yanında ABİA'nın 290. maddesi AB temel yasa yapıcıları olan AP ve Bakanlar Konseyi'nin Komisyon'a yetki devrini düzenlemekte, Komisyon'a temel karar alma mekanizması altında işlem gören yasama işlemleri için yetki devrini uygun görmektedir.⁹⁷⁶

ABİA'nın 290. maddesine göre, AP ve Bakanlar Konseyi, Komisyon'a bir yasama işleminin gerekli olmayan unsurlarında değişiklik yapma yetkisini verebilmektedir. Devredilmiş uygulama işlemleri olarak adlandırılan bu tipteki işlemler, Bakanlar Konseyi'nin 2006 yılında benimsemiş olduğu komitoloji kararı ile detaylı uygulama prosedürü altında işleme tabii tuttuğu işlemler ile aynı tipte ve niteliğe sahip işlemleri kapsamaktadır.⁹⁷⁷

---

⁹⁷³(Brans, 2010(b): s.3).

⁹⁷⁴(Brandsma, 2007: s.3).

⁹⁷⁵(Council of The European Union, 2011: s.2).

⁹⁷⁶(FEUD, 2009: s.170).

⁹⁷⁷(Council of The European Union, 2011: s.2). Detaylı uygulama prosedürü (regulatory procedure with scrutiny) 1 Mart 2011 tarihinde yeni komitoloji kuralının benimsenmesi ile yürürlükten

Komisyunun yetkilendirilmesini öngören şartlar, AP ve Bakanlar Konseyi tarafından iptal edilebilmekte veya Komisyunun yetkilendirilmesine karşı çıkılabilmektedir. Komisyunun yetkilendirilmesini sağlayan kanunlarda, söz konusu olan yetkilendirmenin zamansal uzunluğu, içeriği, kapsamı, konusu açıkça belirtilmek zorundadır.⁹⁷⁸

Lizbon antlaşmasının yürürlüğe girmesi sonrası, AP ve Bakanlar Konseyi'nin Komisyon'a detaylı uygulama prosedürü altında yeni bir yetkilendirme işlemi gerçekleştirmesi yasaklanmıştır. Ancak daha önceden var olan ve detaylı uygulama prosedürü altına işlem görmüş kanunların detaylı uygulama prosedürü altında işlem görmesi kabul edilmiştir. Bir diğer deyişle, detaylı uygulama prosedürü Lizbon antlaşması öncesi kabul edilen işlemler için korunmuştur.⁹⁷⁹

6.2. AP ve Komitoloji

Komitoloji yöntemi, Avrupa Komisyonun kendisine AB temel yasama organları olan AP ve Bakanlar Konseyi tarafından verilen yürütme yetkilerini, çeşitli amaçlar ile kurulmuş olan komiteler aracılığıyla hayata geçirmesini öngören süreç olarak adlandırılmaktadır.⁹⁸⁰ Lizbon antlaşması öncesi komitoloji kararının düzenlenmesine ilişkin en son değişiklik 1999 yılında gerçekleşmiştir. 1999 yılında kabul edilen komitoloji kararı uyarınca AP denetleme hakkına sahip olmuştur.⁹⁸¹

1999 yılı ve sonrasında AP, komitoloji prosedürü altında kendisine tanınan imtiyazların Avrupa Komisyonu tarafından görmezden gelindiği kanaatine varmıştır. Nitekim Avrupa Komisyon'u 50'den fazla komite prosedürü öngörülen işlemlerde

---

kaldırılmış ancak Lizbon antlaşması öncesi bu prosedür ile işleme tabii olmuş kanunlar için korunmuştur. Detaylı uygulama prosedürünün yürürlükten kaldırılması ve yeni komitoloji kuralı altında tavsiye prosedürünün benimsenmesi ile birlikte, detaylı uygulama prosedürü altında işlemler gören kanunlar, tavsiye prosedürünün kapsamı altına alınmıştır.

⁹⁷⁸(Hofmann, 2009: s.492). Her farklı yetkilendirme işlemi Komisyon'a verilen bu yetkinin ayrı ayrı zamansal uzunluğunu içeriğini ve kapsamını açıkça belirtmek zorundadır.

⁹⁷⁹(Hofmann, 2009: s.491-493).

⁹⁸⁰(Christiansen ve Dobbels, 2011: s.1-2).

⁹⁸¹(Hansen-Blom, 2011: s.124).

AP'ye tanınan hakları göz önünde bulundurmamıştır. Bu nedenle de 2005 yılında iki AB örgütü arasında bir değişim söz konusu olmuştur.⁹⁸²

2006 yılında komitoloji prosedüründe öngörülen değişim ile detaylı inceleme prosedürü benimsenmiştir. Detaylı inceleme prosedürünün yalnızca değiştirme niteliğinde olan araçlar üzerinde uygulanmasına karar verilmiştir. Detaylı uygulama prosedürü, uygulama prosedürü ile aynı yolu benimseyerek uygulanmıştır. Detaylı uygulama prosedürü, normal uygulama prosedürü gibi Komisyonun komitelere düşüncelerinin bulunduğu bir taslak ibraz etmesi ile başlamaktadır.⁹⁸³

Komisyon tarafından komitelere ibraz edilen taslak metin üzerinde, eğer komite uzlaşma sağlar, AP ve Bakanlar Konseyi taslak metni veto etmez ise taslak metin onaylanmaktadır. Eğer komite taslak metin üzerinde uzlaşma sağlayamaz ise Bakanlar Konseyi herhangi bir nedenle sürece karşı gelebilmektedir. Bu durumda, Bakanlar Konseyi muhalefetini belli etmek için iki aya sahipken, AP'nin dört ayı bulunmaktadır. Her iki AB örgütü belirtilen süreler içerisinde süreci durdurmak adına herhangi bir faaliyette bulunmazlar ise, taslak metin komite prosedürü dâhilinde kabul edilmektedir.⁹⁸⁴

AP ve Bakanlar Konseyi'nin komite prosedürüne itiraz etmelerini sağlayan oy eşikleri yüksektir. AP tüm üyelerinin kesin çoğunluğu ile hareket etmek zorunda iken, Bakanlar Konseyi NÇO ile karar almak zorundadır. 2008 yılında Komisyonun komitoloji prosedürü altında kendisine verilen yetkiyi aşması nedeni ile yedi öneri AP ve Bakanlar Konseyi tarafından veto edilmiştir.⁹⁸⁵

Lizbon antlaşmasının imzalanması ile birlikte komitoloji prosedürü altında AP ve Bakanlar Konseyi'ne tanınan yetkiler genişletilmiştir. AP ve Bakanlar Konseyi, komitoloji yöntemi sürecinde Komisyon'u baskı altında tutmalarını sağlayacak ek yetkilerle donatılmışlardır.⁹⁸⁶ Lizbon antlaşması ile AP ve Bakanlar Konseyi komitoloji prosedürü altında gerçekleşen işlemleri engelleyebime yetkisine sahip

---

⁹⁸²(Chalmers vd 2011: s.120).

⁹⁸³(Brans, 2010 (b): s.4).

⁹⁸⁴(Best, 2008: s.10).

⁹⁸⁵(Chalmers vd 2010: s.120-121).

⁹⁸⁶(Hansen-Blom, 2011: s.16).

olmuşlardır.⁹⁸⁷ Ayrıca antlaşma ile genişletilen bu yetki sadece olağan karar alma yöntemi için öngörülmemiş, yasama süreçlerini öngören diğer faaliyet alanlarını da kapsayan bir niteliğe kavuşmuştur.⁹⁸⁸ ABİA 290. madde 2. fıkrasının getirmiş olduğu bir diğer düzenlemeye göre ise AP ve Bakanlar Konseyi yetkilendirme işlemini iptal edebilme hakkına kavuşmuştur.⁹⁸⁹

Komitoloji prosedürü altında uygulamaya yönelik işlemler için herhangi bir değişiklik öngörülmemiştir. Uygulamaya yönelik işlemler için aynı komitoloji prosedürünün uygulanması öngörülürken, yetki devrini gerekli kılan işlemlerin ABİA 290. madde 2. fıkrası altında belirlenen kurallara göre sürdürülmesi benimsenmiştir.⁹⁹⁰

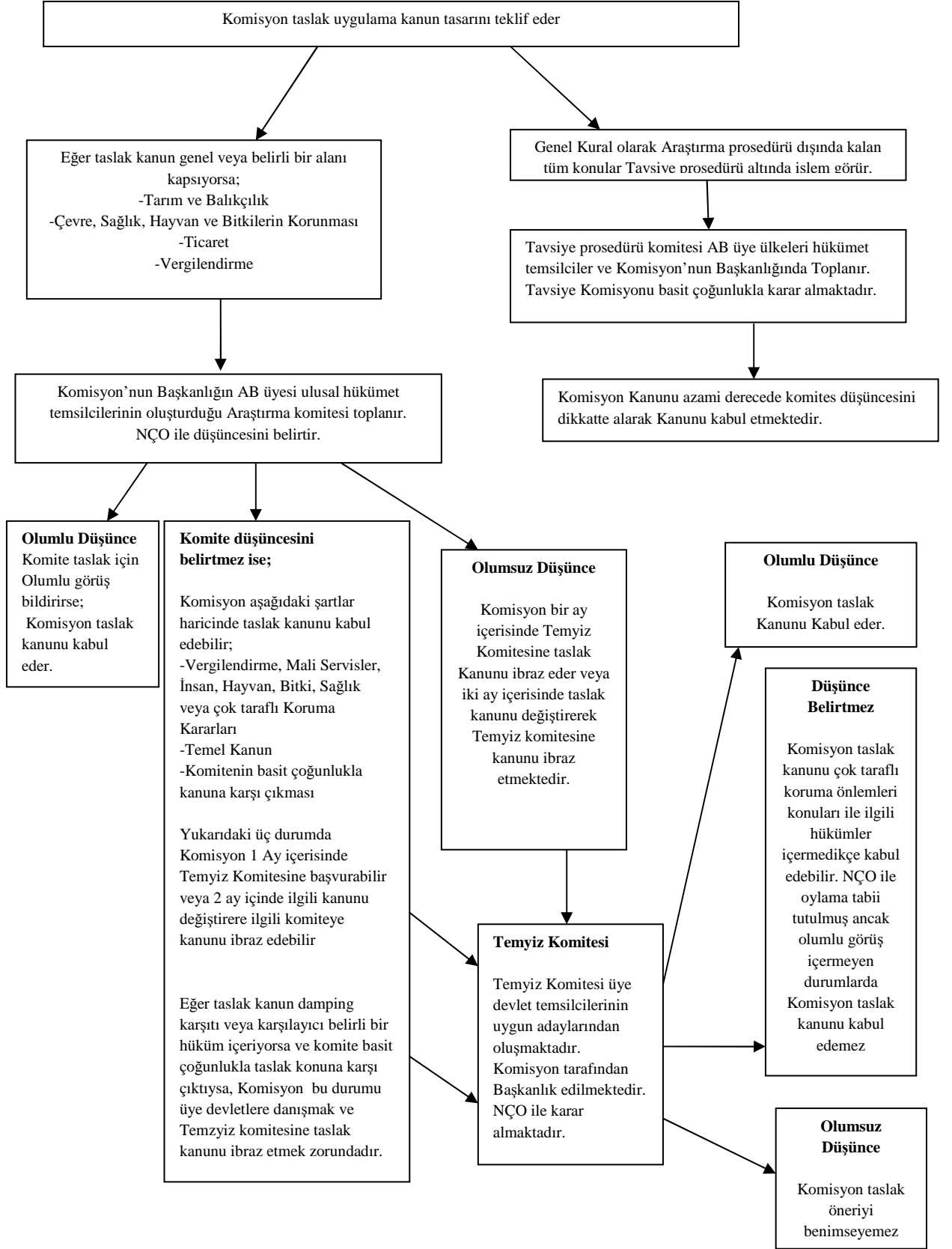
⁹⁸⁷(Duff, 2007: s.12).

⁹⁸⁸(FEUD, 2009: s.170).

⁹⁸⁹(FEUD, 2009: s.170). Avrupa Komisyonu, Lizbon antlaşması altında getirilen bu değişiklikler ile birlikte daha fazla denetim altında tutulmuştur. AP ve Bakanlar Konseyi'ne verilen bu yetkiler ile Komisyonun yetki aşımına neden olan güç kullanımının engellenmesi amaçlanmıştır. Komisyon, kendisine devredilen yetkileri kullanırken, güç aşımına neden olursa, Lizbon antlaşması 290. Madde 2. fıkra gereği sonuçlarına da katlanacaktır. ABİA 290. Madde (2). fıkrasında öngörülen prosedür sadece devredilmiş işlemler için uygulanmaktadır.

⁹⁹⁰(Chalmers vd 2010: s.121).

Şekil- 5: Yeni Komitoloji Kuralı

7. LİZBON ANTLAŞMASI VE KARAR ALMA MEKANİZMASINDA ULUSAL PARLAMENTOLAR

Reddedilen Anayasal Antlaşma sonrasında kabul edilen Lizbon Antlaşmasının hazırlık aşamasında tartışılan en önemli konu, Avrupa entegrasyon sürecinin demokratik meşruluğu olmuştur. Lizbon Antlaşması'nın en büyük vaatlerinden biri Birliğin, demokratik açığının kapatılması, ya da AB'nin daha demokratik bir görünüme kavuşturulması olduğunun söylenmesi yanlış olmayacaktır. Bu bağlamda da Lizbon Antlaşması ile gerçekleştirilen en önemli değişikliklerden biride, AB üye Devlet ulusal parlamentolarının güçlendirilmesi olmuştur.⁹⁹¹

Lizbon Antlaşması öncesi Ulusal Parlamentoların AB kurumsal yapısı içerisinde rolleri Birliğin iyi işleyişine katkıda bulunmak olarak tanımlanmıştır. Ancak Lizbon Antlaşması yürürlüğe girdikten sonra, AB üye Devlet Ulusal Parlamentoları sembolik bir rolden öte, Birliğin karar alma mekanizmasında doğrudan temsil yeteneği elde etmiş oldukları söylenebilmektedir.⁹⁹²

Lizbon Antlaşmasının yürürlüğe girmesi ile birlikte, AB üye devlet Ulusal Parlamentoları *de facto* olarak Avrupa Komisyonunu veto etme hakkına sahip olmuşlardır. Komisyon tarafından başlatılan karar alma süreci, Birliği temel karar alma organları olan Bakanlar Konseyi ve AP'de sonlandırılmadan önce, Ulusal Parlamentolar, Avrupa Komisyonunu veto edebilmektedirler.⁹⁹³

AB içerisinde, üye devlet ulusal parlamentolarının kendi aralarındaki ilişki yirmi senelik teknik ve siyasi bir geçmişe sahiptir. Bu bağlamda Lizbon Antlaşması ile öngörülen sarı kart (*yellow card*) ve turuncu kart (*orange card*) prosedürleri, yetki ikamesi ilkesine odaklanarak, ilgili prosedüre göre yetki ikamesinin kontrolünü sağlamakta, bu durum AB karar alma mekanizması üzerinde olumsuz bir etkiyede

---

⁹⁹¹(Kaczynski, 2011: s.1-2).

⁹⁹²(Ziller ve Griller, 2008: s.60).

⁹⁹³(Kaczynski, 2011: s.1).

sahip olacaksa da, Birliğin demokratik meşruluğunun sağlanması, uzun yıllardan beri tartışılan demokratik açığının kapatılmasında önemli bir rol oynamaktadır.⁹⁹⁴

AB üye devletlerinin ulusal parlamentoları arasındaki ilişkiler, ilk kez 1979 yılında AP seçimleri sonrasında somut bir niteliğe bürünebilmiştir. 1989 yılında ise, üye devlet hükümetleri arasında gerçekleşen, ‘Topluluk ve Avrupalı Meseleler Komitesi Konferansı’ (COSAC)⁹⁹⁵ kurularak bir başka adım atılmıştır.⁹⁹⁶ COSAC kurulduktan sonra, faaliyetleri Amsterdam Antlaşması imzalanana kadar uzatılarak, COSAC’ın Amsterdam antlaşmasına bir protokol olarak birleştirilmesi kararlaştırılmıştır.⁹⁹⁷ 1989 yılında AB üye devletleri ulusal parlamentolarının oluşturduğu COSAC’ın kurulması ile üye devletlerin ulusal parlamentoları, düzenli olarak bilgi değişimi gerçekleştirmiş, düşüncelerini birbirlerine aktarabilmişlerdir.⁹⁹⁸

AB düzeyinde hükümetlerin birbirleri ile ilişkilerini geliştirmek adına kurdukları yapılar, zamanla değişmiştir. Bu bağlamda COSAC’ın kurulmasından sonra, senede sadece bir kez toplanan, AB Parlamentoları Konuşmacıları Konferansı, (*Conference of Speakers of the European Union Parliaments*), parlamentolararası ortak çıkarlar bağlamında kararların alındığı ve sektörel gruplarında katıldığı Pazartesi Sabahı Toplantıları (*Monday Morning Meetings*) gösterilebilecek diğer örnekler arasındadır.⁹⁹⁹

AB üye devlet parlamentolarının birbirleri ile ilişkilerini geliştirmek adına kurdukları bu yapılar içerisinde yer alan AB Bilgi Değişimi (IPEX) temel araç olarak

---

⁹⁹⁴(Kaczynski, 2011: s.1-2). Lizbon Antlaşması ile AB üye devlet Parlamentolarına karar alma mekanizması üzerinde yetkiler verilmesi, şüpheler için kaygı verici görünmektedir. Şüphelilere göre, ulusal parlamentoların karar alma süreçlere katılımları sadece hayal ürünüdür ve bunun biri teknik diğer siyasi olmak üzere iki önemli nedeni vardır. Teknik nedene bakıldığında, sekiz haftalık bir süre içerisinde AB üye devletlerinin tümünün parlamentolarından düşünceleri toplanacaktır. Siyasi nedene göre şüpheliler, üye devletlerin kendi iç meseleleri dururken, AB kararlarına ne kadar özen gösterileceklerini kaygı verici bulmaktadırlar. Toplam olarak 27 AB üye ülkesinde 10,000 parlamenter bulunmakta, 27 farklı siyasi gündem ve konum bulunmaktadır. Bu nedenle Lizbon antlaşması ile öngörülen bu usülün zorunlayıcı araçlar içermedikçe başarılı olması şüpheliler tarafından imkânsızdır.

⁹⁹⁵Conference of Community and European Affairs Committes.

⁹⁹⁶(Bayram, 2010: s.87).

⁹⁹⁷(House of Commons European Scrutiny Committee, 2008: s.4).

⁹⁹⁸(Kaczynski, 2011: s.2-3). COSAC toplantıları yılda iki kez gerçekleştirilmekte, Başkanlığı ise, Bakanlar Konseyi Başkanlık sistemi doğrultusunda işlemektedir.

⁹⁹⁹(Blanke, 2012: s.140-141).

parlamentolar tarafından kullanılmaktadır. IPEX, AB üye devlet parlamentoları arasında elektronik bilgi değişiminin sağlayan bir platform sunmaktadır. Amsterdam Antlaşması ile ulusal parlamentoların rolleri üzerine düzenlenen protokol ile ulusal parlamentoların birbirleri ve AB örgütleri ile bilgi değişimi gerçekleştirmeleri mümkün hale gelmiştir.¹⁰⁰⁰

COSAC ile birlikte, ulusal parlamentoların yetki ikamesi ilkesi üzerinde kontrolleri artmıştır. Bu bağlamda ulusal parlamentolar yetki ikamesi ile ilgili bir durumu detaylı bir şekilde incelemeye tabii tutmakta, gerektiğinde ise Komisyon başta olmak üzere, Bakanlar Konseyi ve AP'ye yetki ikamesi ile ilgili tutumlarını aktarmaktadırlar.¹⁰⁰¹ Aynı zamanda Amsterdam Antlaşmasına ekli ilgili protokolün 6. maddesine göre ulusal parlamentolar, ÖGAA alanında düzenlenmiş bir taslak öneri üzerinde direkt olarak etkili olabilmekte, öneri ile ilgili görüşlerini Komisyon, Bakanlar Konseyi ve AP'ye gönderebilmektedirler.¹⁰⁰²

Amsterdam Antlaşması ile gerçekleştirilen AB üye devlet parlamentolarına yönelik düzenlemeler, ulusal parlamentoların AB yapısı içerisinde farkındalıklarının artmasını sağlamıştır. Bu bağlamda, ulusal parlamentoların bir danışma organı olarak görev yaptığı ileri sürülebilmektedir. Ancak, Lizbon antlaşması altında mevcut olan yetkilerin tekrar düzenlenmesi, AB içerisinde ulusal parlamentoların rolünü bir danışma organı olmaktan çok ileri taşımıştır.¹⁰⁰³

Lizbon Antlaşması, AB üye devlet ulusal parlamentolarının görevlerini yeniden tanımlamıştır. Lizbon Antlaşmasına göre, ulusal parlamentoların görevi, AB karar alma mekanizmasına aktif bir şekilde katılarak destek sağlamak ve Birliğin istikrarlı bir şekilde faaliyetlerini sürdürmesini sağlamak olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda Lizbon Antlaşması ile ulusal parlamentolar için sadece yetki ikamesi ile ilgili değil birçok alanda radikal düzenlemeler öngörülmüştür.¹⁰⁰⁴

---

¹⁰⁰⁰IPEX hakkında detaylı bilgi için bkz; <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/about/aboutIpex1.do> Erişim Tarihi, 03-03-2012.

¹⁰⁰¹(Kaczynski, 2011: s.2).

¹⁰⁰²(Neunreither ve Wiener, 2000: s.142).

¹⁰⁰³(The European Union[EU], 2011: s50-51).

¹⁰⁰⁴(Kaczynski, 2011: s.3).

Lizbon Antlaşması YABA 12. maddeye göre, ulusal parlamentolar, Birliğin hangi alanında olursa olsun tüm yasama tasarrufu işlemlerinde bilgilendirilmek zorundadır. Bununla birlikte, Lizbon Antlaşması ile yetki ikamesi ilkesi üzerinde yeni bir kontrol mekanizması geliştirilmiş ve ulusal parlamentoların ÖGAA'da alınacak kararlar üzerinde bir danışma mekanizması gibi görev yapmaları benimsenerek, Europol'ün siyasi denetimi ve Eurojust'ın faaliyetlerinin kontrolünde parlamentoların rol alması sağlanmıştır. Ayrıca, revizyon prosedürleri altında gerçekleştirilen kurucu antlaşma değişikliklerinde ulusal parlamentoların tamamen bilgilendirilmesi ve AP ile ulusal parlamentolarının işbirliği içerisinde çalışmaları düzenlenmiştir.¹⁰⁰⁵

Lizbon Antlaşmasına ekli 1 nolu protokol ulusal parlamentoların Komisyon ile karar alma sürecindeki rollerini düzenlemektedir. İlgili protokole göre, Komisyon, AB üye devlet ulusal parlamentolarını yasama faaliyeti olsun ya da olmasın bilgilendirmek zorundadır. Ayrıca, Birliğin diğer yasama aktörleride, ulusal parlamentolara yasama tasarrufu hakkında bilgilendirme yapmak zorundadır. Ulusal parlamentoların kendilerine gönderilen yasama önerisi üzerinde görüşlerini ortaya koymaları için sekiz haftaları bulunmaktadır. Ulusal parlamentolara yasama süreci başlamadan önce sekiz hafta süre tanınmaktadır.¹⁰⁰⁶

Lizbon Antlaşmasına ekli 2 nolu protokolde ise, ulusal parlamentoların, yetki ikamesi ve orantılılık ilkeleri doğrultusunda tabii oldukları kurallar düzenlenmiştir. Buna göre, Ulusal parlamentolar, herhangi bir yasa önerisinin yetki ikamesi ilkesini ihlal edildiğine dair şüpheye düşerler ise, her bir ulusal parlamento sekiz hafta içerisinde ilgili durumu Komisyon Başkanı, Avrupa Konseyi ve Bakanlar Konseyi'ne ilgili yasa tasarısının yetki ikamesi ilkesini nasıl ihlal ettiğini açıklayan nedenler ile bildirmek zorundadırlar. Bu bağlamda da Lizbon Antlaşması iki farklı prosedürün uygulanmasını öngörmüştür.¹⁰⁰⁷

---

¹⁰⁰⁵(FEUD, 2009: s.20).

¹⁰⁰⁶(FEUD, 2009: s.210-212).

¹⁰⁰⁷(FEUD, 2009: s.213-216).

7.1. Sarı Kart Prosedürü

Lizbon Antlaşması ile öngörülen ilk prosedür sarı kart ya da *yellow card* yöntemidir. Lizbon Antlaşmasına ekli 2 nolu protokolün 7.maddesi 2. paragrafında düzenlenen prosedüre göre, AB üye devlet ulusal parlamentolarının 3'te 1 çoğunluğu¹⁰⁰⁸, bir yasama önerisinin yetki ikamesi ilkesinin ihlal edildiği yönünde bir değerlendirme de bulunurlarsa, ilgili yasa önerisinin otomatik olarak tekrar gözden geçirilmesi gündeme gelmektedir.¹⁰⁰⁹ Komisyon ya da herhangi bir alanda ilgili karar alma sürecini başlatan örgüt, yetki ikamesi ilkesini ihlal ettiği öne sürülen yasa tasarrufunu olduğu gibi korunmak zorunda ve öneriyi geri çekmemektedir. Komisyon ilgili öneriyi geri çekerse, herhangi bir açıklama yapmak zorunda değildir.¹⁰¹⁰

7.2. Turuncu Kart Prosedürü

Lizbon Antlaşması ile öngörülen bir diğer prosedür ise turuncu kart ya da *orange card* prosedürüdür.¹⁰¹¹ Lizbon Antlaşmasına ekli 2 nolu protokolün 7. maddesi 3. paragrafında düzenlenen prosedüre göre, AB üye devlet ulusal parlamentolarının yarısından çoğu yetki ikamesi ilkesinin, bir yasa önerisi tarafından ciddi bir şekilde ihlal edildiği üzerinde görüş bildirirlerse, Komisyon ilgili yasa üzerinde herhangi bir değişiklik yapmadan süreci devam ettirerek, ulusal parlamentoların ilgili yasanın yetki ikamesi ilkesini hangi yönlerden ihlal ettiğini açıklayan görüşü ve Komisyonun da yetki ikamesinin ilgili yasa önerisi ile ihlal edilmediğine ilişkin görüşü ile birlikte, AB temel karar alıcı yasama organlarında göndermektedir. Bu aşamada AP ve Bakanlar Konseyi, yetki ikamesi ilkesi üzerinde ihlalin olup olmadığını araştırmaktadır.¹⁰¹²

AP kullanılan toplam oyların fazlalığı ile karar almaktadır. Bakanlar Konseyi ise, eğer yasa önerisinde yetki ikamesi ilkesinin ihlali varsa %55 çoğunluk oyu elde

---

¹⁰⁰⁸ Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanında bu oran, 4'te 1'dir.

¹⁰⁰⁹(Kaczynski, 2011: s. 3-4). Her ülkenin iki oyu bulunmakta, iki Meclisli Parlamentolarda ise, her iki Meclisin ayrı oyları bulunmaktadır.

¹⁰¹⁰(Schütze, 2009: s.530).

¹⁰¹¹(Schütze, 2009: s.535).

¹⁰¹²(FEUD, 2009: s.215).

etmek zorundadır. İki temel yasama organında herhangi biri, ulusal parlamentolar ile aynı görüşü paylaşırsa, karar alma süreci durdurulmaktadır.¹⁰¹³ Lizbon Antlaşmasına ekli 2 nolu protokolün 8. maddesine göre, bu aşamadan sonra, yetki ikamesi ilkesinin ihlali AB Adalet Divanı yetkisi altına girmektedir.¹⁰¹⁴

Lizbon Antlaşması ile ulusal parlamento temsilcilerinin, kurucu antlaşma değişikliklerinin yapılmasını öngören revizyon prosedürü dahilinde sürece katılımlarında söz konusu olabilecektir. Ancak ilgili durumun üye devletlerarasında bir hükümetlerarası konferans düzenlenmesini öngörmemesi gerekmektedir. Ayrıca, Ulusal parlamentolar, Lizbon Antlaşması 48. madde 7. paragrafta belirtilen düzenlemeler dâhilinde, köprüleme prosedürünün uygulanmasına yönelik veto kullanabilme yetkisi tanınmıştır. Bakanlar Konseyi'nde oybirliği prosedürünü, NÇO prosedürüne yada özel karar alma prosedürünü olağan karar alma prosedürüne çevirmek için kullanılan köprüleme yönteminde, ulusal parlamentolar köprüleme prosedürü altında işlem gören önerinin iptaline ilişkin olarak altı ay içerisinde başvuruda bulunabilmektedir.¹⁰¹⁵ Aynı prosedür, Birliğin aile hukukunun sınır ötesi uygulamaları içinde söz konusu olabilmektedir. Lizbon antlaşması ABİA 81. maddeye göre köprüleme prosedürüne ilişkin bu prosedür, aile hukuku alanında aynı şekilde uygulanmaktadır. Herhangi AB üye devlet ulusal parlamentosu ilgili kararı altı ay içerisinde veto edebilmektedir.¹⁰¹⁶

---

¹⁰¹³(Kaczynski,2011: s.4).

¹⁰¹⁴(FEUD, 2009: s.216).

¹⁰¹⁵(FEUD, 2009: s.45).

¹⁰¹⁶(FEUD, 2009: s.78).

SONUÇ

İkinci dünya savaşı sonrası AKÇT'nin kurulması ile Avrupa entegrasyon sürecinin ilk somut adımı atılmıştır. AKÇT antlaşmasının en önemli amacı çelik ve demir üretiminin yönetilmesinin ulusüstü bir otoriteye devredilerek, Avrupa devletleri arasında kalıcı barışın sağlanması aynı zamanda da ekonomi alanında işbirliğinin tesis edilmesidir. Ulusüstü ve hükümetlerarası boyutları içerisinde barındıran AKÇT, döneminden çok ileride bir entegrasyon biçimi öngörmüştür. Başlangıçta sadece, teknik ve bürokratik konulara odaklanmış olan entegrasyon sürecinde, AKÇT'nin örgüt yapısı örnek alınarak kurulan AET ve EURATOM, entegrasyon sürecinin daha da derinleşmesini sağlamıştır.

AET ve EURATOM'un kurulması ve daha sonra üç farklı Topluluğun, AT adı altında tek bir yapı içerisinde toplanması, Toplulukların örgütsel kapasitesinin gelişmesini sağlayarak, gelişmiş bir hukuk düzenine sahip, karar alma mekanizması ve örgütsel yapının hayati önem taşıdığı bir kurumsal düzen öngören yapının oluşmasına öncülük etmiştir. AT'nin gelişen yapısına ilişkin ilk düzenleme, 1987 yılında yürürlüğe girmiş olan ATS ile gerçekleştirilmiştir. ATS, kurucu antlaşmalar üstünde değişiklik gerçekleştiren ilk revizyon antlaşması olması bakımından önem teşkil etmesinin yanında, Tek Pazar oluşturma amacını takvime bağlamış, AT karar alma mekanizmasında İşbirliği ve Onay prosedürlerini kabul etmiş, NÇO'nun kapsadığı alan sayısını arttırarak, AP'ye karar alma mekanizmasında etkin katılımını sağlamıştır.

1993 yürürlüğe giren ABA ile Avrupa entegrasyon süreci yeni bir dönemece girmiştir. Maastricht Antlaşması ya da ABA ile entegrasyon sürecinin ismi değişikliğe uğramış, AT'ler, AB adı altında toplanmıştır. İç pazarın tamamlanması ve gümrük birliğinden daha ileri bir bütünleşme öngörmesi bakımından ABA geceleğin Avrupası'nın şekillenmesinde öncü bir rol üstlenmiştir. Maastricht Antlaşması ile AB siyasi bütünleşmeyi gerçekleştirecek araçları kurumsal ve karar alma yapısı içerisine dâhil etmiştir. Siyasi bütünleşmenin gerçekleştirilmesi adına ortak karar prosedürü adında yeni bir karar alma yöntemi kabul edilmiş, böylelikle de AP'ye karar alma sürecinde daha fazla yetki verilmiştir. Ayrıca üç sütunlu yapının

kurulması, AB üye devletlerin daha fazla alanda işbirliği içerisine girmesini sağlamıştır.

1999 yılında yürürlüğe giren Amsterdam Antlaşması, AB örgüt yapısında gerçekleştirmiş olduğu düzenlemelerin yanında, kurucu Antlaşmaları tekrar düzenlemiş, karar alma mekanizmasında ortak karar prosedürünün kapsadığı politika alan sayısını genişleterek daha demokratik ve şeffaf bir AB karar alma mekanizması oluşmasına katkıda bulunmuştur. AB tarihinde gerçekleşen en büyük genişlemeyi temsil etmesi ve Avrupa kıtasında bütünlüğü simgelen ve 2003 tarihinde yürürlüğe giren Nice Antlaşması ile Bakanlar Konseyi NÇO prosedürü üzerinde yeni düzenlemeye gidilmiş ve karar alma mekanizmasının, Birliğe 10 yeni üye katılımı öncesi etkinliğini kaybetmemesi amaçlanmıştır.

Nice Antlaşmasına eklenen Birliğin Geleceğine İlişkin Deklarasyon ile, AB’de tüm Avrupa’da uygulanması düşünülen Anayasa tartışmaları başlamıştır. 2001 yılında hazırlık çalışmalarına başlanan Anayasal metin, 12 Ocak 2005 yılında tüm üyelerce kabul edilmiş, ancak Fransa ve Hollanda da yapılan referandumlar sonucu Anayasal Antlaşma yürürlüğe girememiştir. Anayasal Antlaşma AB kurumsal yapısı ve karar alma mekanizmasında öngördüğü değişiklikler ile radikal bir metin olarak nitelendirilmiştir. Ancak Anayasal metnin federal bir devlet oluşumuna dair atıfta bulunması ve bir devleti hatırlatacak sembollerini barındırması reddedilmesinde öncü rolü üstlenmiştir. Anayasal antlaşma sonrası siyasi bir belirsizlik dönemine giren AB, 50. yıl kutlamalarında kabul edilen Berlin deklarasyonu ile bu sürece son vermiş, Portekiz’in dönem başkanlığını yürüttüğü süre zarfında, yeni bir metin üzerinde çalışmaktansa Anayasal metinde bazı revizyonlar yapılması öngörülerek, yeni antlaşma metninin hazırlanmasına karar verilmiştir.

AB siyasi belirsizlik sürecine son nokta, 2007 yılında imzalanan Lizbon Antlaşması ile konmuştur. Lizbon Antlaşmasının reddedilen Anayasal antlaşmadan tek farkı federal bir devlete ilişkin sembol ve atıfları barındırmamasıdır. Bu bağlamda Lizbon Antlaşması gerek öngördüğü kurumsal değişiklikler gerekse karar alma mekanizmasında gerçekleştirdiği düzenlemeler ile AB için yeni bir dönüm noktasını simgelemektedir.

Lizbon Antlaşması Avrupa seviyesinde ortak olarak gerçekleştirilen yaklaşık yedi senelik bir çalışmanın ürünüdür. Lizbon Antlaşması, AB üye devletleri arasında yıllardır çözülemeyen ve üzerinde uzlaşmaya varılamayan konulara cevap niteliği taşımakla birlikte, Avrupa entegrasyon süreci içerisinde sürekli önem teşkil etmiş olan, Birliğin genişlemesinden kaynaklanan kurumsal yapının tekrar düzenlenmesi, Avrupa entegrasyonun işbirliği yoluyla derinleştirilmesi ve uluslararası alanda Birliğin rolünün geliştirilmesini sağlayacak olan araçlarla donatılmıştır.

Lizbon Antlaşmasına göre AB karar alma mekanizmasındaki değişiklikleri incelediğim çalışmam sonucunda ulaşılmış olduğum bulgular şunlardır. İlk olarak, Lizbon antlaşması, AB kurucu antlaşmalarını radikal bir biçimde değiştiren bir revizyon antlaşmasıdır. Lizbon Antlaşması ile birlikte, Maastricht antlaşması ile oluşturulan üç sütunlu yapı lağvedilerek, AB'ye tek bir hukuki temel kazandırılmış ve hukuk kişiliği kabul edilmiştir. Lizbon Antlaşması ile ATA ve ABA yeniden isimlendirilerek, AB'nin temelini YABA ve ABİA olduğu belirtilmiş, her iki antlaşmanın da hukuki anlamda aynı statüde oldukları kabul edilmiştir. Böylece, AB daha şeffaf ve demokratik bir yapı içerisinde faaliyet gösterecek hale gelmiş, ayrıca, AB, Lizbon Antlaşması ile kazandırılan hukuki kişiliği sonucu, uluslararası hukuk ile ilgili hükümlere tabii olmuş ve bağımsız olarak hareket edebilme kabiliyetine kavuşmuştur. Ayrıca Lizbon Antlaşması ile İnsan Hakları Temel Şartına yapılan gönderme ve Birliğin Avrupa İnsan Hakları Şartına taraf olması, antlaşmanın getirmiş olduğu önemli değişikliklerdir.

İkinci olarak, Lizbon Antlaşması, daha şeffaf ve demokratik bir sistem benimseyerek, Birliğin yetki alanlarını açık bir şekilde belirlemiştir. Böylelikle, AB kendisine AB üye devletleri tarafından bahsedilen yetkileri içerisinde faaliyet gösterecek şekilde sınırlandırılmıştır. Lizbon Antlaşmasında Birliğin yetkili olduğu alanlar açıkça belirtilmiş, üye devletlerin hariç tutulduğu ancak AB'nin yetkili olduğu şahsi alanlar açıklığa kavuşturulmuştur. Lizbon Antlaşması ile Birliğin yetkili olduğu alan sayısı arttırılmamış ve yeni alanlar eklenmemiştir. Bunun yerine mevcut olan yetki alanları açıkça ortaya konarak, Avrupa entegrasyon sürecinin daha verimli faaliyet gösterebilmesi amaçlanmıştır. Lizbon Antlaşması bu amaçına ulaşmak için daha şeffaf tasarlanmış olan yetki paylaşımını, ulusal parlamentoların entegrasyon

süreci içerisindeki rollerini güçlendirerek gerçekleştirmiştir. Ayrıca Lizbon Antlaşması ile kabul edilen, vatandaş girişimi ilkesi ile birlikte, Birliğin Avrupa vatandaşlarına daha yakın olması sağlanarak, bir milyon Avrupa vatandaşının belirli bir konuda, Komisyon'a öneri teklif edebilme ilkesi kabul edilmiştir.

Üçüncü olarak, Lizbon Antlaşması, AB karar alma mekanizmasını basitleştirerek daha etkin bir karar alma sistemi kabul etmiştir. Lizbon Antlaşması, karar alma mekanizması içerisinde, Birliğin kurumlarının rollerini ve yerine getirmekle yükümlü oldukları görevleri açıklığa kavuşturmuştur. Lizbon Antlaşması ile birlikte, AB açısından sembolik bir anlam teşkil eden, Bakanlar Konseyi ve AP'nin karar alma sürecine eşit olarak katıldığı ortak karar alma yöntemi, Birliğin olağan karar alma prosedürü olarak kabul edilmiştir. Buna paralel olarak, Bakanlar Konseyi'nde NÇO'nun uygulanması bir kural olarak benimsenmiş, olağan karar alma yöntemi ve NÇO prosedürü dışında kalan karar alma prosedürleri istisnai olarak tanımlanmış olan alanları kapsar hale getirilerek, sayıları radikal bir şekilde düşürülmüştür. Lizbon Antlaşması ile karar alma mekanizması üzerinde gerçekleştirilen bu değişiklik, antlaşma ile sembolleşmiş, adeta antlaşma ile birlikte anılır hale gelmiştir. Nitekim Lizbon Antlaşması ile oybirliği prosedürü ile karar alınan alanların sayısının ciddi derece düşürülmesi, karar alma mekanizmasının işlevsel hale gelmesini sağlayan en önemli husustur. Ayrıca, AP'nin bütçe prosedüründe Bakanlar Konseyi ile eşit statüye kavuşturulması ve Birliğin zorunlu harcamaları üzerinde yetki sahibi olmasının sağlanması, Lizbon antlaşması ile kabul edilmiş olan bir diğer önemli değişikliktir.

Dördüncü olarak, Lizbon Antlaşmasının, AB kurumsal yapısı ve karar alma mekanizması ile ilgili gerçekleştirdiği değişiklikler, Birliğin genişleme ile doğrudan bağlantılı olan faaliyet kapasitesini arttırmış ve gelişmesini sağlamıştır. AB üye devletleri tarafından varılan ortak uzlaşma bağlamında, AB'nin verimli ve etkin bir idari yapıya kavuşması hedeflenerek, NÇO'da kullanılan oykatsayısı sistemi terk edilmiş ve çifte çoğunluk yöntemi kabul edilmiştir. Çifte çoğunluk yöntemi reform tartışmaları sırasında üzerinde uzlaşmaya varılması en güç konuların başında gelmiş, ancak Lizbon Antlaşması ile kabul edilmiştir. Çifte çoğunluk yöntemi, 1 Aralık 2014

tarihi itibari ile geçerlilik kazanacaktır. Çifte çoğunluk yönteminin AB karar alma mekanizmasını önemli oranda etkin ve verimli hale getireceği beklenmektedir.

Beşinci olarak, Lizbon Antlaşması ile kabul edilen kurumsal düzenlemeler, 2004 ve 2007 yılında gerçekleştirilen genişleme sonrası, AB kurumlarının işlevselliğini kaybetmemeleri amaçlı ile gerçekleştirilmiştir. 2004 ve 2007 yılında gerçekleştirilen genişlemeler ile AB'nin üye sayısı iki kat artmıştır. Bu nedenle Lizbon Antlaşması, Birlik organlarının görevlerini daha etkin ve işlevsel kılacak çok sayıda düzenleme kabul etmiştir. AP'nin karar alma sürecinde yetkilerinin artırılması ve üye sayısında değişiklik gerçekleştirilmesi, Komisyonun üye sayısının azaltılması ve Komisyon Başkanı'nın AP seçimleri göz önünde bulundurularak, AP'den seçilmesi, Avrupa Konseyi Başkanlık makamının tahsis edilmesi, AB Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi makamının ihdas edilmesi ve EEAS'ın oluşturulması, Lizbon Antlaşması ile kabul edilen kurumsal reformlardır. Ayrıca, AB temel organları yanı sıra Lizbon Antlaşması ile Avrupa Konseyi ve AMB'ye organ statüsü kazandırmıştır. Lizbon Antlaşması ile kurumsal olarak gerçekleştirilen bu değişikliklerin amaçının AB kurumsal yapısının iyileştirilmesi ve demokratikleştirilmesi adına yapıldığı açıkça görülmektedir.

Altıncı olarak, Lizbon antlaşması ile kabul edilen Esnek Bütünleşme ilkesi altında tekrar düzenlenen GİB ve Kalıcı Yapısal İşbirliği olarak isimlendirilen yeni İşbirliği alanı, AB'nin Lizbon Antlaşması öncesi kurumsal yapısından kaynaklanan ve üye devletlerarasında katmanlaşmaya zemin hazırlayan çok vitesli gelişimi engelleyecek nitelikte araçlarla donatılmıştır. Nitekim GİB kurmak isteyen AB üye devletleri sıkı denetim mekanizmalarına tabii tutulmuştur. Ayrıca Esneklik ilkesi altında kabul edilen yeni Kalıcı Yapısal İşbirliği ile Birliğin askeri ve operasyonel kapasitesinin yetenek kabiliyeti oldukça güçlendirilmiştir. Tüm bunların yanı sıra Esnek Bütünleşme altında kabul edilen İşbirliği ilkesi ile, AB üye devletlerinin herhangi bir çatışma ile karşı karşıya kalması durumunda birbirlerine yardım etmeleri garanti altına alınmıştır.

Yedinci olarak, Lizbon Antlaşması ile kabul edilen kurallar hiyerarşisi ilkesi, karar alma sürecinde Birliğin, olağan yasama faaliyetleri, yetki devri ve uygulamaya

yönelik yasama işlemleri olan yasama faaliyetlerinin türlerini kesin çizgiler ile birbirinden ayrılmasını sağlamıştır. Bu bağlamda Komitoloji kuralı yeniden düzenlenerek, AP ve Bakanlar Konseyi'nin Komisyon'u yetkilendirme işlemleri olan yetki devri ve uygulamaya dönük yasama faaliyetleri üstünde eşit düzeyde yetki sahibi olmaları sağlanmıştır.

Sekizinci olarak, Lizbon antlaşması ile tekrar düzenlenen Yanya uzlaşısı ve El Freni Mekanizması Birliğin karar alma mekanizmasının daha demokratik bir hale getirdiği açıkça görülmektedir. Yanya Uzlaşısı gereği, AB üye devletlerinin %55'lik çoğunluğu kararlaşmasını istemedikleri yasa önerilerini kabul edilmeden önce engelleyebileceklerdir. Ancak Yanya Uzlaşısı gereği öngörülen engelleme çoğunluğu sistemi en erken 2014 en geç 2017 tarihinde yürürlüğe girecektir. Ayrıca, El Freni mekanizması, AB üye devletlerinin çoğu politika alanında yetki sahibi olmalarını sağlamakta, üye devletler, ulusal çıkarlarını etkilediklerini düşündükleri alanlarda gerçekleştirilmesi düşünülen işbirliği alanını durdurarak, konuyu Avrupa Konseyi'ne taşıyabilmektedirler. Bu bağlamda, Esneklik ilkesi gereği, İşbirliği kurma taraftarı olan devletler, işbirliğine katılmak istemeyen devletler haricinde, belirli bir politika alanında GİB kurabilmektedirler.

Dokuzuncu olarak, Lizbon Antlaşması ile kabul edilen köprüleme prosedürü, Birliğin karar alma mekanizmasında daha demokratik ve şeffaf bir sistem oluşturmasını sağlayarak, karar alma mekanizmasını işlevsel bir görünüme kavuşturmuştur. Köprüleme prosedürü gereği, Avrupa Konseyi oybirliği ile hareket ederek, özel karar alma prosedürü altında düzenlenmiş olan bir alanda karar alma prosedürünü NÇO'ya kaydırabilmektedir. Köprüleme prosedürü, AB karar alma mekanizmasında gerçekleştirilen en radikal değişiklik olmakla birlikte, Birliğin 1990'lı yıllardan beri genişleme ile doğru orantılı olan karar alma mekanizmasının işlevselliği kaybetmesi sorununa adeta cevap niteliği taşımaktadır.

Son olarak, Lizbon antlaşması ile kabul edilen revizyon prosedürleri ile, AB kurucu antlaşma değişiklikleri kolay ve rahat bir biçimde gerçekleştirilecektir. Lizbon Antlaşmasından önce, uzun süre devam eden kurucu antlaşma değişikliklerinin tartışıldığı hükümetlerarası konferansların, Birliğin etkinliği

azalttığı ve Avrupa entegrasyon sürecini olumsuz yönde etkilediği aşikardır. Lizbon Antlaşması ile düzenlenen revizyon prosedürleri, yıllar boyu süren Hükümetlerarası Konferansları bir anlamda tarihe karıştırmaktadır. Bu açıdan, Lizbon Antlaşması sonrası, yeni bir revizyon antlaşması ile karşılaşılmayacağı mümkün hale gelmiş, Birliği siyasi belirsizliğe sürükleyen ve ciddi zaman kaybına neden olan kurucu antlaşma değişikliklerine ilişkin Hükümetlerarası Konferanslar sona erdirilmiştir. Avrupa Konseyi 2008 yılında yayınlamış olduğu deklarasyon ile Lizbon antlaşmasının daimi ve istikrarlı bir yapı öngördüğünü ve öngörülebilir bir gelecekte yeni bir revizyon antlaşmasının söz konusu olamayacağına ilişkin garanti vermiştir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Amato, Guliano, Jacques Ziller vd (2007). The European Constitution, Cases and Materials in EU and Member States' Law. Cheltenham UK Northampton MA USA: Edward Elgar Publishing.

Andersen, Svein S., Kjell A. Eliassen vd (2001). Making Policy in Europe. London Thousand Oaks New Delhi: Sage Publication.

Andersen, Svein, Kjell A. Eliassen vd (1996). The European Union How Democratic Is It ?, London Oaks New Delhi: Sage Publishing.

Andreas, Mads, John A Usher vd (2003). Treaty of Nice and Beyond Enlargement and Constitutional Reform. Portland Oregon Oxford Portland: Hart Publishing.

Biz Yayın Evi (2005). Avrupa Birliği Anayasası Gözden Geçirilmiş Tam Metin İstanbul: Biz Yayın Evi.

Bozkurt, Veysel (1993). Avrupa Birliği. Bursa: Ezgi Kitapevi Yayınları.

Borchardt, Klaus-Dieter (2010). ABC of European Union Law. Luxembourg: EU Publications.

Blondel, Jean, Richard Sinnott, Parlle Svenson vd (1990). People And Parliament in the European Union, Participation, Democracy and Legitimacy. Oxford: Clarendon Press.

Banchoff, Thomas, Mitchell P. Smith vd (2005). Legitimacy and the European Union, The Contested Polity. London New York: Routledge

Blanke, Hermann-Josef, Stelio Mangiameli vd (2012). The European Union After Lisbon, Constitutional Basis, Economic Order and External Action. Heidelberg Dordrecht London New York: Springer.

Brugmans, Hendrik (1987). Europe, Dream Adventure, Reality. Brussels: Elsevier.

Batory, Agnes, Uwe Pueter (2011). The Trio presidency in the European Union of the Lisbon Treaty, The case of Spanish, Belgium and Hungarian Group Presidency. Budapeşte: Center for European Union Research Central European University, Hungarian Europe Society Working Paper.

Craig, Paul, Grainne de Burca vd (2003). EU Law. New York: Oxford University Press.

Canbolat, İbrahim S (2002). Avrupa Birliği Uluslararası Bir Sistemin Tarihsel Teorik Kurumsal Jeopolitik Analizi ve Genişleme Sürecinde Türkiye ile İlişkiler, İstanbul: Alfa Basım Dağıtım.

Carbone, Maurizio (2010). National Politics and European Integration, From the Constitution to the Lisbon Treaty. UK, Northampton, MA, USA: Edward Elgar Publishing.

Cram, Laura (1997). Policy Making in the EU Conceptual Lenses and the Integration Process. London New York: Routledge.

Corbett, Richard (2001) The European Parliament Role in Closer EU Integration. Palgrave.

Chalmers, Damian, Gereth Davies, Giorgio Monti vd (2010). European Union Law Cases and Materials. Cambridge: Cambridge University Press.

Coen, David, Jeremy Richardson vd (2009). Lobbying the European Union Institutions, Actors and Issues. Oxford: Oxford University Press.

Chopin, Thierry, Michael Foucher vd (2010). State of the Union 2010 Schuman Report on Europe. Paris, Springer.

Chrysochoou, Dimitris N (2009). Theorizing European Integration, Second Edition, London New York: Rotledge.

Chrysochoou, Dimitris N, Michael J. Tsinisizelis, Stellos Stavridis, Kostas Fantis vd (1999). Theory And Reform in the European Union. Manchester: Manchester University Press.

Church, Clive H. David Phinnemore vd (2005). Understanding the European Constitution An Introduction to the EU Constitutional Treaty, London New York: Routledge.

Colette, Mazzucelli (1997). France and Germany at Maastricht Politics and Negotiations to Create The European Union. New York London: Garyland Publishing Inc.

Cini, Michael, (2003). European Union Politics. Oxford: Oxford University Press.

Dougan, Michael, Samantha Currie vd (2009). 50 Years of the European Treaties Looking Back and Thinking Forward. Oxford Portland Oregon: Hart Publishing.

Dedman, Martin J (1995). The Origins and Development of the European Union 1945-1995, A History of European Integration. London, New York: Routledge.

Dedman, Martin J (2010). The Origins and Development of The European Union 1945-2008, A History of European Integration. London New York: Routledge.

Duff, Andrew, John Pinder and Roy Pryce vd (2002). Maastricht And Beyond Building the European Union, London and New York: Routledge.

Dedeoğlu, Beril (1996). Adım Adım Avrupa Birliği. İstanbul, Çınar Yayınları.

Dedeoğlu, Beril (2003). Dünden Bugüne Avrupa Birliği. İstanbul, Boyut kitapları.

Dinan Desmond (2005). Avrupa Birliği Ansiklopedisi (Hale Akay). İstanbul: Kitap Yayınevi.

Demir, Nesrin (2005). Avrupa Parlamentosu, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.

Duchene, Froncois (1994). Jean Monnet: The First Statesman of Interdependence, New York, London: W.W&Company, Ltd.

El- Agraa, Ali, M (2007). The European Union, Economics and Policies. Cambridge: Cambridge University Press.

El- Agraa, Ali, M (2007). The European Union, Economics and Policies. Cambridge: Prentice Hall Financial Times.

Egenhofer, Christian, Sebastian Kurpas, Piotr Maciej Kaczynski, Louise Van Schaik vd (2011). The Ever Chaning Union An Introduction to the History, Institutions and Decession Making Procedures of the European Union. Brussells: Center For European Policy Studies.

Emerson, Michael, Rosa Balfour, Tim Corthaut, Jon Wouters, Diotr Macier Kacginski, Thomas Renard vd (2011). Uprading The EU's Role As A Globa Actors, Institutions, Law and the Restructuring of European Diplomacy. Brussell. Centre for European Policy Studies.

Eriksen, Erik Oddvar, John Erik Fossum and Augustin Jose Menendez vd (2004). Developing a Constitution for Europe. Usa Canada: Routledge.

Farrell, Mary, Stefano Fella, Michael Newman vd (2002). European Integration in the 21th Century Unity in Diversity. London Thousand Oaks New Delhi: Sage Publications.

Fontana, Josep (2003). Çarpıtılmış Geçmiş Ayna, Avrupa'nın Yeniden Yorumlanması. İstanbul: Literatür Yayınları.

Fossum, John Erik, Agustín Jose Menendez vd (2011). The Constitution's Gift A Constitutional Theory for a Democratic European Union. Lanham, Boulder, New York, Toronto, Plymouth, UK: Rowman and Littlefield Publication Inc.

Fabry, Elvine, Gaetane Richard (2008). Think Global Act European, France: Nihoul.

Gamble, Andrew, David Lane vd (2009). The European Union and World Politics, Concensus and Division. Macmillan: Palgrave.

- Gillingham, John (2006). *Design for A New Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gelauff, George, Isabel Grilo, Arjan Lejour vd (2008). *Subsidiarity And Economic Reform in Europe*. Verlag Berlin Heidelberg: Springer.
- Horvath, Zoltan, Balint Odor vd (2010). *The Union After Lisbon, Treaty Reform Of The EU*. Budapeşte: hvgorac Basım Evi Ltd.
- Hix, Simon (2005). *The Political System of the European Union*. Macmillan: Palgrave.
- Hix, Simon, Abdul G. Noury, Gerard Roland vd (2007). *Democratic Politics in the European Parliament*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Heritier, Adrienne (2007). *Explaining Institutional Change in Europe*. Oxford: Oxford University Press.
- Hardacre, Alan (2011). *How work with EU Institutions*. United Kingdom: John Harper Publishing.
- Hansen-Blom, Jens (2011). *The EU Comitology System in Theory and Practice Keeping on Eye on the Commission ?*, Macmillan: Palgrave.
- Kegley, W. Charles, Shannon L. Blanton vd (2010-2011). *World Poltitics Trend and Transformation*. USA: Wardsworth Cengage Learning.
- Kraus, Peter, A (2008). *A Union of Diversity, Language, Indentity and Polity Building in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kesselman, Mark, Joel Krieger, Christopher S. Allen, Joan Debagdeleben, Stephen Hellman, David Ost, George Ross vd (2009). *European Politics in Transition*, Boston New York: Cengage Learning.
- Kaiser, Wolfram, Jürgen Elvert vd (2005). *European Union Enlargement, A Comparative History*, London: Routledge.
- Kaiser, Wolfram, Antonio Varsori vd (2010). *European Union History, Themes and Debates*. Macmillan: Palgrave.
- Kuklinski, Antoni, Krzysztof Pawloski vd (2005). *Europe- The Global Challenge Future of Europe*, Wyzsza Szkota Biznesy, National-Louis University: Recifer Eurofutures Publishing Series.
- Karluk, Rıdvan (2007). *Avrupa Birliği ve Türkiye*, İstanbul: Beta Basım.
- Lindner, Johannes (2006). *Conflict and Changed in EU Budgetary Politics*. London and New York: Routledge.

Leonard, Dick (2005). *Guide to the European Union, A Definitive Guide to All Aspects of the EU*. London: The Economist Books.

Marks, Gary, Fritz W. Schorpf, Philippe C. Schmitter, Wolfgang Streeck vd (1998). *Governance in the European Union*. London: Sage Publication.

Micossi, Stefano, Gionduigi Tosato vd (2009). *The European Union in the 21st Century, Perspectives from the Lisbon Treaty*. Brussels: Centre for European Policy Studies.

McGiffen, Steven P (2005). *A Critical Guide, The European Union*. London: Pluto Press.

Moussis, Nicholas, (2001). *Access to European Union Law, Economic Policies*. Brussell: European Study Service.

Mancini, G.F. Judge (2000). *Democracy and Constitutionalism in the European Union*, Oxford, Portland Oregon: Hart Publishing.

Neunreither, Karlheinz and Antje Wiener, *European Integration* vd (2000). *After Amsterdam, Institutional Dynamics and Prospects for Democracy*. Oxford: Oxford University Press.

Niemann, Arne (2006). *Explaining Decisions in the European Union*. UK: Cambridge University Press.

Oddvar, Eriksen, John Erik Fossum vd (2002). *Democracy in the European Union, Integration Through Deliberation*. London, New York: Routledge.

O'Neill, Michael (2009). *The Struggle for the European Constitution A Past and Future History*. USA Canada: Routledge.

Quinliuan, Emmanuelle Schön vd (2011). *Reforming The European Commission*. USA: Palgrave Studies in European Union Politics.

Özler, Zeynep, Can Mindek vd (2008). *AB'de Anayasa Süreci ve Lizbon Antlaşması*. İstanbul, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları.

Piris, Jean-Claude (2006). *The Constitution for Europe A Legal Analysis*. UK: Cambridge University Press.

Phinnemore, David, Lee Mggowan vd (2004). *A Dictionary of the European Union*. London and New York: European Publication.

Phinnemore, David, Alex Warleighlook vd (2009). *Reflections on European Integration 50 Years of the Treaty of Rome*. Macmillan: Palgrave.

Richardson, Jeremy (2003). *European Union, Power and Policy Making*, London New York: Routledge.

Roy, Joaquin, Aimee Kanner vd (2006). Historical Dictionary of the European Union. Oxford, Lanham, Maryland, Toronto: The Sacrenow Press Inc.

Rodriguez, Joao Maria, Europe vd (2009). Globalization and the Lisbon Agenda. Cheltenham UK, Northampton MA USA: Edward Elgar.

Swann, Dennis, (1992). The Single European Market and Beyond, A Study of the Wider Implication of Single European Act. London, New York: Routledge.

Scobie, H, M (2002). Enlargement of the EU and The Treaty of Nice. USA: Prentice Hall.

Slapin, Jonathan B (2011). Veto Power Institutional Design in the European Union. USA: The University of Michigan Press.

Sabathil, Gerhard, Klemens Joos, Bernd Kebler, Kogan Page vd (2008). The European Commission, An Essential Guide to the Institution, the Procedures and the Policies, London Philadelphia: Kogan Page.

Selck, Toarsten J (2006). Preferences and Procedures, European Union Legislative Decision Making. Netherlands: Springer.

Staab, Andreas (2011). The European Union Explained. Indianapolis: Indiana University Press, Bloomington.

Steunenberg, Bernard (2003). Widening the European Union, The Politics of Institutional Change and Reform. London New York: Routledge.

Thody, Philip (2002). An Historical Introduction to the European Union. London and New York: Routledge.

Tracy, Michael (2010). A European Life, From War to Peace. USA: Hermitage Books.

Tezcan, Ercüment (2007). Avrupa Birliği Komisyonu, Ankara, Uluslar arası Stratejik Araştırmalar Kurumu.

Tezcan, Ercüment (2001). Avrupa Birliği Kurumlar Hukuku, İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

The Treaty of Lisbon (2007). Implementing the Institutional Innovations. Brussell: CEPs EGMONT and EPC Study.

The European Union (2011). The European Union after the Treaty of Lisbon; Vision of Leading Policy Markers, Academic and Journalist. Belgium: Publication Office of the European Union.

Urwin, W. Derek (1991). The Community of Europe, A History of European Integration Since 1945. London New York: Longman.

Ülger, İrfan Kaya (2008). Avrupa Birliği Rehberi, İstanbul: Umuttepe Yayınları,

Vaubel, Roland (2009). The Institution as an Interest Group, The Dynamics of Ever Closer Union. UK: The Institute of Economic Affairs.

Warleigh, Alex (2004). The Basics, European Union, London New York: Routledge.

Warleigh-Lack, A.J (2003). Democracy in the European Union Theory, Practice and Reform. London, Thousand, Oaks, New Delhi: Sage Publications.

Watts, Duncan (2008). The European Union. UK: Edinburg University Press.

Weiler, J.H.H, Marlene Wind vd (2003). European Constitutionalism Beyond State, Cambridge: Cambridge University Press.

Ziller, Jacques, Stefan Griller vd (2008). The Lisbon Treaty EU Constitutionalism without a Constitutional Treaty ?.Springer Wien New York: European Community Studies Association of Austria Publication.

Zielonka, Jan (2006). Europe as Empire, The Nature of the Enlarged European Union. Oxford: Oxford University Press.

Makaleler

Alessina, Alberto, Roberto Perotti (2004). “The European Union, A Politically Incorrect View” The Journal of Economic Perspectives, 18(4): 27-48.

Archick, Kristin (2010). “The European Union’s Reform Process” Brussell: The Lisbon Treaty, Congressional Research Service, 7-5700.

Akıllı, Erman (2010). “Leaken Zirvesinden Lizbon Antlaşması’na; Anayasalaşamayan Anayasallaşma Süreci” Uluslararası Hukuk ve Politika, 6(24), 35-54.

Berglof, Erik, Mike Burkart, Guido Priebel, Elena Palteseva (2008). “Widening and Deepening Reforming the European Union” The American Economic Review, 98(2), 133-137.

Brugha, Cathall M (2008) “Why Ireland Rejected the Lisbon Treaty” School of Bussines University Collage of Dublin, Ireland Journal of Public Affairs, 8, 303-308.

Bayram, Mehmet Hanifi (2010). “Lizbon Antlaşması: Parlamentoların Avrupa Birliği Karar Alma Sürecindeki yeni Rolü” Uluslar Arası Hukuk ve Politika, 6(27), 77-89.

Best, Edward (2008). "The Lisbon Treaty; A Qualified Advance for EU Decision Making and Governance" European Institute of Public Administration, 1, 7-12.
Bartolini, Stefano(2008). "Constitutionalism and Legitimacy Seriously", European Governance Papers, Discussion Paper, 1, 4-17.

Babayan, Nelli (2010). "Now Who answer the Phone in Europe ? Cooperation within the CFSP After the Enlargement and the Lisbon Treaty", Caucasian Review Of International Affairs, 4(4), 354-367.

Bayram Mehmet Hanifi (2010). "Lizbon Antlaşması Parlamentoların Avrupa Birliği Karar Alma Sürecindeki Yeni Rolü", Uluslar arası Hukuk ve Politika, 6(24), 77-89.

Biesenbender, Jan (2011). "The Dynamics of Treaty Change: Measuring the Distribution of Power in the European Union ?" European Integration Online Papers, 15(5), 3-24.

Broin, Peadar O (2010). "How to Change the EU Treaties An Overview of Revision Procedures Under Lisbon Treaty" Centre for European Policy Studies, 215, 1-8.

Brans, Hilde (2010). The Treaty of Lisbon, EU Decision Making Procedures. Brussell. Global Agricultural Information Network. E50015

Brandsma, Gijs, Jan (2007) The EU Comitology System. What Role for the Commission ?, Netherlands: Utrecht School of Governance, Utrecht University 2008.

Brans, Hilde (2010). Lisbon Treaty Delegated and Implementing Acts. Brussell: Global Agricultural Information Network. 50029.

CEPS and EPC (2010). The Treaty of Lisbon A Second Look At the Institutional Innovations. Brussels: Joint CEPs EGMONT and EPC Study.

Cini, Michelle (Aralık 2011). "Conference of the Jean Monnet Multi-lateral Research Group on Decision – Making before and after Lisbon" [The Limits of Inter-Institutional Cooperation; Defining(Common) Rules of Conduct for EU Official, Office-holders and Legislators]. DEUBAL, Hollanda Leiden University.

Constantin, Simona Michaela (2008) Rethinking Subsidiarity and the Balance of Powers in the EU in Light of the Lisbon Treaty and Beyond. Hollanda: Jean Monnet Seminar Advanced Issues of European Law, 6th Session.

Christiansen, Thomas, Mathias Dobbels (Aralık 2011). "Conference of the Jean Monnet Multi-lateral Research Group on Decision – Making before and after Lisbon" [Implementing and Delegated Acts After Lisbon-Toward the Parliamentarisation of Policy- Implementation?]. DEUBAL, Hollanda University of Leiden.

Corpadean, Adrian Gabriel (2007). The Lisbon Treaty from the Perspective of 27 Member States, Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca, 1168-1179

Council of The European Union (2011). Entry Into Force of New Comitology Rules. Brussell: Council of The European Union 7070/11 Presse 42.

Curtin, Deirdra (2010). “The European Union From Maastricht to Lisbon Institutional and Legal Unity Out Of the Shadows” Amsterdam Centre for European Law and Governance Working Paper Series, 2, 1-40.

Dinan, Desmond (2010). “Governance and Institutions Implementing the Lisbon Treaty in the Shadow of the Euro Crisis” Journal of Common Market Studies, (49), 103-121.

Dinan, Desmond (2009). “Institutions and Governance; Saving the Lisbon Treaty, An Irish Solution to a European Problem”, Journal of Common Market Studies, (47), 113-132.

Decker, Frank, Jared Sonnicksen (2011). “An Alternative Approach to European Union Democratization Re Examining the Direct Election of the Commission President” An International Journal of Comparative Politics, 46(2), 168-191.

Duff, Andrew (2007). True Guide to the Treaty of Lisbon, Brussell: Allieance of Liberals and Democrats for Europe.

Dinan, Desmond (2010). “Institutions and Governance A New Treaty A Newly Elected Parliament and a New Commission” Journal of Common Market Studies, (48), 95-118.

European Parliament (2009). Co-Decision And Conciliation A Guide to how the Parliament Co-legislates Under the Treaty of Lisbon. Brussell: European Parliament. 898248.

Egenhofer, Christian (2009). An Introduction to the History, Institutions and Decision Making Processes of the European Union. Brussell: CEPS Special Report. 58.

European Parliament (2010). Welcome to the European Parliament. Brussels: European Parliament’s Dictorate General for Communication.

European Commisison Representation (2008). Lisbon Explained, A Guide to the Treaty of Lisbon. Ireland: European Commisison Representation.

Foundation Robert Schuman (2009). Lisbon Treaty 10 easy-to-read fact sheets. Brussell: Foundation of Robert Schuman.

Gal, Diana, Ioan Horga (2010). “Multilevel Governance From Lisbon Treaty to the White Paper of Multilevel Governance.” Revista de Estudios Juridicos Universidad de Jaen Espane, 10, 1-11.

Giuseppe, Mario Vanrenti (2010). "EU Development Cooperation After Lisbon; The Role of European External Action Service." EU Diplomacy Papers, 10, 3-42.

Güneş, Ahmet, M (2008). "Lizbon Antlaşması sonrasında Avrupa Birliği." Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 12(1-2), 739-772.

Georgiev, Vihar (Mart 2011). "EUSA Twelfth Biennial International Conference" [Commissin on the Loose ? Delegated Lawmaking and Comitology After Lisbon]. Boston, Massachusetts.

George, Barbara Crutchfield, Paul L. Frantz, Jutta Birmele (1997). "Dilemma of the European Union; Balancing the Power of the Supernational EU Entity Against the Sovereignty of Its Independent Member Nations" Pace International Law Review, 9(3), 111-146.

Hofmann, Herwig (2009). "Legislation, Delegation and Implementation Under the Treaty of Lisbon; Typology Meets Reality." European Law Journal, 15(4), 482-505.

Höreth, Marcus, Jared Sonnicksen (2008). Making and Breaking Promises, The European Union Under the Treaty of Lisbon. Germany: Center for European Integration Studies. C181.

Hix, Simon (2002). "Constitutional Agenda Setting through Discretion in Rule Interpretation; Why The European Parliament Won At Amsterdam." British Journal of Political Science, 32(2), 259-280.

House of Commons European Scrutiny Committee (2008). Subsidiarity National Parliaments and the Lisbon Treaty, United Kingdom: House of Commons European Scrutiny Committee. 33.

Kurpas, Sebastian (2007). "The Treaty of Lisbon- How much 'Constitution' is left ? An Overview of the Main Changes.", CEPS Policy Brief, 147, 1-9.

Knott, Piipa (2011). Treaty of Lisbon. United Kingdom: Institute for the Study of Civil Society, TR6.

Kaczynski, Piotr Maciej (2011). National Parliaments in the Post Lisbon European Political System. Brussell: Centre for European Policy Studies.

Kocamaz, Sinem (2010). "Lizbon Antlaşması Çerçevesinde Avrupa Birliği Ortak Güvenlik Ve Dış Politikası'nın Geleceği." Ege Akademik Bakış, 10(3), 951-980.

King, Brad R (2010). "After Lisbon A More Political European Union." Mapping Politics, 2, 40-48.

Kral, David (2008). Multispeed Europe and Lisbon Treaty threat or Opportunity. Budapeşte: Europeum Institute for European Policy.

Lorca, Maria (2005). "The European Budget: The European Cup of Economic Affairs- UK vs France." Miami- Florida European Union center of Excellence, 1(3), 1-8.

Laming, Richard (Ekim 2009). "The Future of EU After Lisbon Treaty" Conference at University of London, London.

Lang, Iris Goldner (2008). "Institutional Changes in the EU After Lisbon A Redistribution of Powers among EU Leading Positions.", The Israeli Association for the Study of European Integration, 03, 1-21.

Law Society (2008). "A Guide to the Treaty of Lisbon" UK: European Insight.
Missiroli, Antonia, Janis Emmanouilidis (2009). Implementing Lisbon the EU Presidency's Other half. Belgium: European Policy Centre.

Mayoral, Juan (2011). Democratic Improvements in the European Union Under the Lisbon Treaty, Institutional Changes Regarding Democratic Governments In the EU. Italy: European Union Democracy Observatory.

Miles, Lee, Magnus Lindth and Marius Guderjan (2008). The European Polity Post Lisbon Regional Political Elites and the Lisbon Treaty. Brussell: Investigating Regional Action in a Fusing Europa. 141585.

Martinico, Giuseppe (2009). "From the Constitution for Europe to Reform Treaty." A literature Survey on EU Consitution Law, 1(1) 14-41.

Monar, Jörg (2004). "The European Union's Institutional Balance Of Power After The Treaty Of Lisbon." Common Market Law Review, 41, 1-22.

Mariotto, Camilla, Fabio Franchino (2011). Explaining Outcomes of Conciliation Committe's Negotiations. Holland: University of Leiden

Maurer, Andreas (2008). The European Parliament After Lisbon; Policy Making and Control. Berlin: Constructing Europe Network. 513416.

Micossi, Stefano (2008). "Democracy in the European Union." CEPS Working Document, 286, 1-27.

Noury, Abdul G, Gerard Roland, Thomas Piketty, Thierry Verdier (2002). "More Power to the European Parliament ?," Economic Policy, 17(35), 279-319.

Neuner, Fabian Guy (2010). "Chronology, The European Union in 2009.", Journal of Common Market Studies, 48, 267-274.

Özdemir, Şahin (2001). "Avrupa Topluluğunda İkincil Mevzuat ve Karar Alma Usulleri." Devlet Planlama Teşkilatı- AB ile ilişkiler Genel Müdürlüğü. 1-24.

Özcan Mehmet (2005). "Avrupa Birliği Anayasası'nın AB kurumsal Yapısı Üzerine Etkileri." Uluslar arası Hukuk ve Politika, 1(1), 57-82.

Peers, Steve (2010). Guide to EU Decision Making and Justice and Home Affairs After the Treaty of Lisbon. London: A State Watch Publication.

Pernice, Ingolf, The Treaty Of Lisbon, Multilevel Constitutionalism In Action, October 2008

Rossi, Lucia Serena (2010). "A New Inter Institutional Balance Supranational vs Intergovernmental Method After the Lisbon Treaty." Jean Monnet World Conference, Brussell.

Reh, Christine (2009). "The Lisbon Treaty, De Constitutionalizing the European Union." Journal of Common Market Studies, 4(3), 625-650.

Rende, Andrea (2009). Policy Making in the EU Achievements Challenges and Proposals for Reform. Brussell: Centre for European Policy Studies.

Simovic, Hrvoje (2005). "The European Union Budget", Faculty of Economics, 4(67), 245-262.

Stirn, Isabel (2010). The European Union After Lisbon An Increased Closeness to Citizens Throught Institutional Reform ?. EGPA Annual Conference. Brussell.

Sjöstedt, Jonas (2007). "The Lisbon Treaty" European United Left, 10, 3-27.

Sela, Ljber (2008). Lisbon Treaty A guide to the Treaty of Lisbon. State University of Tetovo Law Society. Makedonya: European Union Insight, January.

Schulz, Heiner, Thomas König (2000). "Institutional Reform and Decision Making Efficiency in the European Union." American Journal of Political Science, 44(4), 653-666.

Schütze, Robert (2009). "Subsidiarity After Lisbon; Reinforcing the Safeguards of Federalizm." Cambridge Law Journal, 68(3), 525-536.

Smith, Nigel (2010). "Europe After lisbon; Who will run the EU once the dust has settled ?." EU Studies Social and Political Review, 20, 137-142.

Thomson, Robert (2011). Double versus Triple majorities: Will the new voting rules in the Council of Ministers make a difference ?, Holland Leiden University.

Tosiek, Piotr (2007). The European Union After the Treaty of Lisbon Still An Intergovernmental System. Italy: John Hopkins University.

Tsebelis, George, Geoffrey Garnet (2001). "The Institutional Foundations of Intergovernmentalism and Supranationalism In the European Union." International Organizations, 55(2), 357-390.

Tsebelis, George (2011). “The Rules of Decision Making in EU Institutions.” German Working Papers in Law and Economics, 5, 1-51.

The Assembly of Western European Union Interparliamentary European Security and Defence Assembly (2008). The Treaty of Lisbon. Brussels: The Assembly of Western European Union Interparliamentary European Security and Defence Assembly.

Topal, Emre (2008). “Lizbon Antlaşması ile Avrupa Birliği’nde Yasama Niteliğindeki İşlemler ve Yasa Yapım Süreçlerine Getirilecek Değişikliklere Genel Bir Bakış.” Yasama, 9, 17-34.

Tobler, Christa (2008). The Lisbon Treaty. Holland: Europea Institute Leiden University Law Faculty.

Tallberg, Jonas (2008). “Bargaining Power in the European Council.” Journal of Common Market Studies, 46(3), 685-690.

Tömmel, Ingeborg (2010). The European Union After the Treaty of Lisbon Recent Achievements and Challenges. Germany: Konrad Adenauer Stiftung.

Vataman, Dan (2010). Decision Making Process in the European Union After Entry into force of the Treaty of Lisbon. Brussels: Institutional Law of the European Union.

Wincott, Daniel (1996). “Federalizm and the European Union, The Scope and Limit of the Treaty of Maasticht.” International Political Science Review, 17(4), 403-415.

Witte, Bruno De, Alexander H, Dragana Danjanoviç, Elin Hellquist, Josef Trechsel Hein, Paolo Ponzana (2010). Legislating After Lisbon New Opportunities for the European Parliament. Brussels: European University Institute, Robert Schuman Centre For Advanced Studies.

Yakut, Bahadır (2010). “Lizbon Sonrası AB’nin Yeni Kurumsal Yapısı Ve Karar Alma Süreçlerinin Özgürlük, Güvenlik Ve Adalet Alanındaki Yansımaları.” Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Temmuz, 2010, 1(2), 53-90.

Yiğit, Dilek (2011). AB Karar Alma Sürecinde Ex-Ante Etki Değerlendirmesi. Türkiye: Hazine Müsteşarlığı Dış Ekonomik İlişkiler Genel Müdürlüğü.

Antlaşma Metinleri

Avrupa Birliği. (1952) AKÇT Antlaşması Metni. <http://eur.lex.europa.eu/en/treaties/index.htm#founding> Erişim Tarihi, 03.11.2011.

Avrupa Birliği. AET ve EURATOM Antlaşma Metinleri <http://eurlex.europa.eu/en/treaties/index.htm#founding> Erişim Tarihi, 10-11-2011.

Avrupa Birliği. Official Journal of The European Communities, Consolidated version of the Treaty Establishing The European Communities, Erişim Tarihi, 24-12-2002.

Avrupa Birliği. Official Journal of The European Union, Consolidated Version of the Treaty of European Union, Erişim Tarihi 09-05-2008.

Foundation For EU Democracy (2009) The Lisbon Treaty Readable Version. Brussell: FEUD

Avrupa Birliği. Official Journal of the European Union, European Council Decision of 1 December 2009 adopting its Rule of Procedure, 2009 / 882 / EU, Erişim Tarihi 1-12-2009.

Diğer Kaynaklar

The European Prospect. <http://www.ellopos.net/politics/briand-union.htm> Erişim Tarihi Erişim Tarihi, 02-11-2011.

Center For European Studies (1946). <http://www.cvce.eu/viewer/-/content/4665d9b1-1459-446f-aaa8-549630b2759a/en> Erişim Tarihi 02-11-2011.

Avrupa Birliği (1990). http://europa.eu/documentation/official-docs/white-papers/index_en.htm Erişim Tarihi 17-11-2011.

Avrupa Birliği Berlin Deklarasyonu (2007). http://europa.eu/50/docs/berlin_declaration_en.pdf Erişim Tarihi 01-22-2012.

Avrupa Birliği D Planı and Değerlendirme Süreci (2006). http://www.proyectos.cchs.csic.es/euroconstitution/library/documents/Com%202006_212.pdf Erişim Tarihi 11-11-2011.

Avrupa Birliği (2004). Yetki İkamesi İlkesinin Uygulanmasına İlişkin Protokol <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2004:310:0207:0209:EN:PDF> Erişim Tarihi 11-11-2011.

Slovenya Bakanlar Konseyi Başkanlığı 2008 yılı Resmi Web Sitesi http://www.eu2008.si/en/About_the_EU/EU_Institutions/Consultative_Bodies/index.html, Erişim Tarihi 09-01-2012.

Slovenya Bakanlar Konseyi Başkanlığı 2008 yılı Resmi Web Sitesi http://www.eu2008.si/en/About_the_EU/EU_Institutions/Consultative_Bodies/index.html, Erişim Tarihi 10.01.2012

Avrupa Komisyonu (2012). http://ec.europa.eu/budget/figures/2012/2012_en.cfm
Erişim Tarihi 20-03-2012.

Avrupa Koleji 61. Akademik Dönem Angelina Merkel'in Konuşması (2010).
<http://www.bundeskanzlerin.de/Content/EN/Reden/2010/2010-11-02-merkel-bruegge.html>, Erişim Tarihi 24-12-2011.

Avrupa Konseyi Tüzüğü (2009).
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:325:0035:0061:EN:PDF>, Erişim Tarihi 05-01-2012.

Avrupa Birliği Yasama Programı (2012).
http://ec.europa.eu/atwork/programmes/docs/forthcoming_cwp_initiatives_2012_en.pdf, Erişim Tarihi 11-02-2012.

Avrupa Parlamentosu Avrupa Komisyonu Bakanlar Konseyi Kurumlararası Antlaşma(2003).
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2003:321:0001:0001:EN:PDF>, Erişim Tarihi 13-02-2012.

İtalya Dış İşleri Bakanlığı
http://www.esteri.it/MAE/EN/Politica_Europea/RiformaTrattati.htm, Erişim Tarihi 15-02-2012.

Avrupa Parlamentosu İç Tüzüğü (2007).
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P6-TA-2007-0429&language=EN#BKMD-6> Erişim Tarihi 20-02-2012.

Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Komisyonu Kurumlararası Antlaşma (2005).
http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/relations/relations_other/docs/framework_agreement_ep-ec_en.pdf, Erişim Tarihi 05-02-2012.

Robert Schuman Kuruluşu Lizbon Antlaşması Kabul Süreci (2009).
<http://www.robert-schuman.eu/tout-comprendre-sur-le-traite-de-lisbonne.php?r=4>
Erişim Tarihi 15-12-2011.

Avrupa Parlamentosu Ulusal Parlamentolar Arası Bilgi Değişimi (2000).
<http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/about/aboutIpexl.do> Erişim Tarihi 15-03-2012

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma, http://eurlex.europa.eu/en/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325EN.003301.html, Erişim Tarihi; 09-01-2011.

Helen Kaynak Ağı, <http://www.hri.org/docs/Rome57/Part5Title1.html>, Erişim Tarihi; 11-11-2011.

Avrupa Parlamentosu İç Tüzüğü,
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+RULES+EP+20120611+RULE062+DOC+XML+V0//EN&language=EN&navigationBar=YES>
Erişim Tarihi; 11-11-2011

Avrupa Komisyonu Resmi Web Sitesi,
http://ec.europa.eu/codecision/stepbystep/glossary_en.htm, Erişim Tarihi 11-12-2011,

Avrupa Ekonomik ve Finansal İşler Konseyi,
<http://www.consilium.europa.eu/policies/council-configurations/economic-and-financial-affairs?lang=en>, Erişim Tarihi; 25-12-2011.

Avrupa Rekabet Konseyi, <http://www.consilium.europa.eu/policies/council-configurations/competitiveness?lang=en>, Erişim Tarihi; 25-12-2011.

EUABC (Avrupa Birliği Sözlüğü), <http://en.euabc.com/word/783>, Erişim Tarihi; 01-01-2012.

EKLER

Ek – I Lizbon Antlaşmasının Kabul Süreci

LİZBON ANTLAŞMASININ ÜYE ÜLKELERDE KABUL EDİLME SÜRECİ¹⁰¹⁷

ÜLKE	ONAY YÖNTEMİ	KABUL TARİHİ	SONUÇ
Almanya	Parlamento	24-08-2008 Bundestag 23-05-2008 Bundesrat	Bundestag; 514 kabul, 58 red, 1 çekimser Bundesrat; 16 kabul
Avusturya	Parlamento	09-04-2008 Nationalrat 24-04-2008 Bundesrat 28-04-2008 Başkan	Nationalrat; 151 kabul, 27 red Bundesrat; 58 kabul, 4 red
Belçika	Parlamento	06-03-2008 Senato 10-04-2008 Milletvekili Odası 08-07-2008 Parlamento Onay Sürecinin sona ermesi	Senato; 48 kabul 8 red, 1 çekimser Temsilciler Meclisi; 116 kabul, 18 red, 7çekimser
Bulgaristan	Parlamento	21-03-2008	Kabul (195 kabul, 15 red)
Kıbrıs	Parlamento	03-07-2008	Kabul (31 kabul, 17 red, 1 çekimser)
Danimarka	Parlamento	24-04-2008	Kabul (90 kabul, 25 red)

¹⁰¹⁷ Robert Schuman Foundation, Aralık 2007

İspanya	Parlamento	26-06-2008 15-07-2008	Kabul (Temsilciler Meclisi; 322 kabul, 6 red, 2 çekimser, Senato; 232 kabul, 6 red, 2 çekimser)
Estonya	Parlamento	11-06-2008	Kabul (91 kabul, 1 red)
Finlandiya	Parlamento	11-06-2008 12-09-2008	Kabul (151 kabul, 27 red, 21 çekimser)
Fransa	Parlamento	7-8-02-2008	Kabul (Milletvekili Odası 336 kabul, 52 red Senato; 265 kabul, 42 red, 13 çekimser)
Yunanistan	Parlamento	12-06-2008	Kabul (250 kabul, 42 red)
İrlanda	Referandum	02-10-2009	Kabul (İlk Referandum Red %53,4 karşı 46,6 Kabul) İkinci Referandum Kabul
İtalya	Parlamento	23-07-2008 31-07-2008	Kabul (Senato 288 kabul, Temsilciler Meclisi Oybirliği ile kabul
Letonya	Parlamento	08-05-2008	Kabul (70 kabul, 3 red, 1çekimser)
Litvanya	Parlamento	08-05-2008	Kabul (83 kabul, 5 red, 23 çekimser)
Lüksemburg	Parlamento	29-05-2008	Kabul (47 kabul, 1 red, 3 çekimser)
Malta	Parlamento	29-01-2008	Kabul (Oybirliği ile kabul)
Hollanda	Parlamento	05-06-2008 08-07-2008	Kabul (Tweede Kamer 111 kabul, 39 red, Eerste Kamer; 60 kabul
Polonya	Parlamento	1-2-04-2008	Kabul (Diet; 384 kabul 56 red, 12, çekimser Senato; 75 kabul 17 red, 6 çekimser
Portekiz	Parlamento	23-04-2008 09-05-2008	Kabul (208 kabul, 21 red)

Çek Cumhuriyeti	Parlamento	18-02-2009 06-05-2009	Kabul (Temsilciler Meclisi 125 kabul, 61 red Senato 54 kabul)
Romanya	Parlamento	04-02-2008	Kabul (387 kabul, 1 red, 1çekimser)
İngiltere	Parlamento	11-03-2008 18-06-2008	Kabul (Avam Kamarası 346 kabul 206 red, Lordlar Kamarası –Kabul)
Slovakya	Parlamento	10-04-2008 12-05-2008	Kabul (103 kabul, 5 red, 42 çekimser)
Slovenya	Parlamento	29-01-2008	Kabul (74 kabul, 6 red,
İsveç	Parlamento	20-11-2008	Kabul (243 kabul, 39 red, 13 çekimser, 54 milletvekili katılmamış)

Ek – II Antlaşmalararası Eşitlikler Tablosu

ANTLAŞMALAR EŞİTLİK TABLOSU AVRUPA BİRLİĞİ ANTLAŞMASI VE AVRUPA BİRLİĞİ’NİN İŞLEYİŞİNE DAİR ANTLAŞMA¹⁰¹⁸

Avrupa Birliği Antlaşması Eksi Numaralandırma	Lizbon Antlaşması Sonrası ABA Yeni Numaralandırma
BAŞLIK I ORTAK HÜKÜMLER	BAŞLIK I ORTAK HÜKÜMLER
Madde 1	Madde 1
	Madde 2
Madde 2	Madde 3
Madde 3 (değiştirilmiş) ¹⁰¹⁹	
	Madde 4
	Madde 5
Madde 4 (değiştirilmiş) ¹⁰²⁰	
Madde 5 (değiştirilmiş) ¹⁰²¹	
Madde 6	Madde 6
Madde 7	Madde 7
	Madde 8
BAŞLIK II - AVRUPA EKONOMİK TOPLULUĞUNU AVRUPA TOPLULUĞU OLARAK DEĞİŞTİREN HÜKÜMLER	BAŞLIK II – DEMOKRATİK İLKELERE İLİŞKİN HÜKÜMLER
Madde 8 (değiştirilmiş) ¹⁰²²	Madde 9
	Madde 10
	Madde 11
	Madde 12

¹⁰¹⁸ Horvath, Zoltan, Balint Odor, **The Union After Lisbon, Treaty Reform Of The EU**, HVGORAC Basım Evi Ltd, Budapeşte, May, 2010, s.407-431.

¹⁰¹⁹ ABİA Madde 2 F'nin içeriği ile değiştirilmiştir. 9. (1). Madde ve 10 A, 3. paragraf ikinci alt paragraf ABA'da 13 ve 21. maddeler olarak değiştirilmiştir.

¹⁰²⁰ İçeriği Madde 9 B ile değiştirilmiş, 15 olarak numaralandırılmıştır.

¹⁰²¹ İçeriği Madde 9, 2. paragraf ile değiştirilmiş ve 13 olarak numaralandırılmıştır.

¹⁰²² ABA 8. Madde Lizbon antlaşması yürürlüğe girene kadar yürürlükte kalmıştır.

Avrupa Birliği Antlaşması Eksi Numaralandırma	Lizbon Antlaşması Sonrası ABA Yeni Numaralandırma
BAŞLIK III – AVRUPA KÖMÜR VE ÇELİK TOPLULUĞUNU DEĞİŞİKLİĞE UĞRATAN HÜKÜMLER	BAŞLIK III – KURUMLARA İLİŞKİN HÜKÜMLER
Madde 9 (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰²³	Madde 13
	Madde 14
	Madde 15
	Madde 16
	Madde 17
	Madde 18
	Madde 19
BAŞLIK IV – AVRUPA ATOM ENERJİSİ TOPLULUĞUNU DEĞİŞTİREN ANTLAŞMA HÜKÜMLERİ	BAŞLIK IV – GELİŞTİRİLMİŞ İŞBİRLİĞİ
Madde 10 (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰²⁴ Madde 27 A’dan 27 E’ye (değıştirilmiş) Madde 40’tan 40 B’ye (değıştirilmiş) Madde 43’ten 45’e (değıştirilmiş)	Madde 20

BAŞLIK V – ORTAK DIŞ VE GÜVENLİK POLİTİKASI HÜKÜMLERİ	BAŞLIK V – BİRLİĞİN DIŞ EYLEM VE ORTAK DIŞ VE GÜVENLİK POLİTİKASINA İLİŞKİN GENEL HÜKÜMLER
	Bölüm 1 – AB’nin Dış Eylemlerine ilişkin Genel Hükümler
	Madde 21
	Madde 22
	Bölüm 2 – Ortak Dış ve Güvenlik Politikasına İlişkin Özel Hükümler
	Kısım 1 – Ortak Hükümler
	Madde 23
Madde 11	Madde 24
Madde 12	Madde 25
Madde 13	Madde 26
	Madde 27
Madde 14	Madde 28

¹⁰²³ ABA 9. MADDE Avrupa Kömür ve Çelik topluluğunu Kuran antlaşmayı değışikliğe uğratmıştır. 23 Temmuz 2002 tarihinde süresi dolmuştur. 9. madde yürürlükten kaldırılmıştır.

¹⁰²⁴ Mevcut ABA 10. Madde Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu’nu Kuran antlaşması değışirmiştir. İlgili değışiklikler Lizbon antlaşmasına birleştirilmiştir. ABA 10. Madde yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 15	Madde 29
Madde 22 (Taşınmış)	Madde 30
Madde 23(Taşınmış)	Madde 31
Madde 16	Madde 32
Madde 17(Taşınmış)	Madde 42
Madde 18	Madde 33
Madde 19	Madde 34
Madde 20	Madde 35
Madde 21	Madde 36
Madde 22 (Taşınmış)	Madde 30
Madde 23 (Taşınmış)	Madde 31
Madde 24	Madde 37
Madde 25	Madde 38
	Madde 39
Madde 47	Madde 40

Avrupa Birliği Antlaşması Eksi Numaralandırma	Lizbon Antlaşması Sonrası ABA Yeni Numaralandırma
Madde 26 (yürürlükten kaldırılmış)	
Madde 27 (yürürlükten kaldırılmış)	
Madde 27 A (Değiştirilmiş) ¹⁰²⁵	Madde 20
Madde 27 B (Değiştirilmiş) ¹⁰²⁶	Madde 20
Madde 27 C (Değiştirilmiş) ¹⁰²⁷	Madde 20
Madde 27 D (Değiştirilmiş) ¹⁰²⁸	Madde 20
Madde 27 E (Değiştirilmiş) ¹⁰²⁹	Madde 20
Madde 28	Madde 41
	Kısım II: Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası Hükümleri
Madde 17 (Taşınmış)	Madde 42
	Madde 43
	Madde 44
	Madde 45
	Madde 46
BAŞLIK VI- POLİS ve CEZAI ALANLARDA ADLI İŞBİRLİĞİ HÜKÜMLERİ¹⁰³⁰	
Madde 29 (Taşınmış) ¹⁰³¹	
Madde 30 (Taşınmış) ¹⁰³²	
Madde 31 (Taşınmış) ¹⁰³³	
Madde 32 (Taşınmış) ¹⁰³⁴	
Madde 33 (Taşınmış) ¹⁰³⁵	
Madde 34 (Yürürlükten kaldırılmış)	
Madde 35 (Yürürlükten kaldırılmış)	
Madde 36 (Taşınmış) ¹⁰³⁶	

¹⁰²⁵ 27 A'dan 27 E'ye gelen Maddeler Geliştirilmiş İşbirliği Üzerinedir.

¹⁰²⁶ 27 A'dan 27 E'ye gelen Maddeler Geliştirilmiş İşbirliği Üzerinedir.

¹⁰²⁷ 27 A'dan 27 E'ye gelen Maddeler Geliştirilmiş İşbirliği Üzerinedir.

¹⁰²⁸ 27 A'dan 27 E'ye gelen Maddeler Geliştirilmiş İşbirliği Üzerinedir.

¹⁰²⁹ 27 A'dan 27 E'ye gelen Maddeler Geliştirilmiş İşbirliği Üzerinedir.

¹⁰³⁰ ABA'nın VI. Başlık ile ilgili hükümleri ABİA'nın 1 ve 5. Kısımlarında IV Başlık Üçüncü Bölüm Altında Düzenlenmiştir.

¹⁰³¹ ABİA 61. Madde ile değiştirilmiştir. (Tekrar 67 olarak numaralandırılmıştır.)

¹⁰³² ABİA 69 F ve 69 G ile değiştirilmiş, 87 ve 88 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰³³ ABİA 69 A 69 B ve 69 D ile değiştirilmiş 82, 83 ve 85 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰³⁴ ABİA 69 H ile değiştirilmiş 89 olarak numaralandırılmıştır.

¹⁰³⁵ ABİA 69 E ile değiştirilmiş ve 72 olarak numaralandırılmıştır.

¹⁰³⁶ ABİA 61 D ile değiştirilmiş 71 olarak numaralandırılmıştır.

Avrupa Birliği Antlaşması Eksi Numaralandırma	Lizbon Antlaşması Sonrası ABA Yeni Numaralandırma
Madde 37 (yürürlükten kaldırılmış)	
Madde 38 (yürürlükten kaldırılmış)	
Madde 39 (yürürlükten kaldırılmış)	
Madde 40 (taşınmış) ¹⁰³⁷	Madde 20
Madde 40 A (taşınmış) ¹⁰³⁸	Madde 20
Madde 40 B(taşınmış) ¹⁰³⁹	Madde 20
Madde 41 (yürürlükten kaldırılmış)	
Madde 42 (yürürlükten kaldırılmış)	
BAŞLIK VII GELİŞMİŞ İŞBİRLİĞİ İLE İLGİLİ HÜKÜMLER	BAŞLIK IV GELİŞMİŞ İŞBİRLİĞİ İLE İLGİLİ HÜKÜMLER
Madde 43 (taşınmış) ¹⁰⁴⁰	Madde 20
Madde 43 A (taşınmış) ¹⁰⁴¹	Madde 20
Madde 43 B (taşınmış) ¹⁰⁴²	Madde 20
Madde 44 (taşınmış) ¹⁰⁴³	Madde 20
Madde 44 A (taşınmış) ¹⁰⁴⁴	Madde 20
Madde 45 (taşınmış) ¹⁰⁴⁵	Madde 20
BAŞLIK VIII SON HÜKÜMLER	BAŞLIK VI SON HÜKÜMLER
Madde 46 (yürürlükten kaldırılmış)	
	Madde 47
Madde 47 (taşınmış)	Madde 40
Madde 48	Madde 48
Madde 49	Madde 49
	Madde 50
	Madde 51
	Madde 52
Madde 50 (yürürlükten kaldırılmış)	
Madde 51	Madde 53
Madde 52	Madde 54
Madde 53	Madde 55

¹⁰³⁷ 40 ve 40 B Maddeleri, ABİA 280 A-280 I ile değiştirilmiş, 326-334 Maddeleri arasında düzenlenmiştir.

¹⁰³⁸ 40 ve 40 B Maddeleri, ABİA 280 A-280 I ile değiştirilmiş, 326-334 Maddeleri arasında düzenlenmiştir.

¹⁰³⁹ 40 ve 40 B Maddeleri, ABİA 280 A-280 I ile değiştirilmiş, 326-334 Maddeleri arasında düzenlenmiştir.

¹⁰⁴⁰ ABA Başlık VII 43 ve 45. Maddeleri, ABİA 280 A-280 I ile değiştirilmiş, 326-33 arasında düzenlenmiştir.

¹⁰⁴¹ ABA Başlık VII 43 ve 45. Maddeleri, ABİA 280 A-280 I ile değiştirilmiş, 326-33 arasında düzenlenmiştir.

¹⁰⁴² ABA Başlık VII 43 ve 45. Maddeleri, ABİA 280 A-280 I ile değiştirilmiş, 326-33 arasında düzenlenmiştir.

¹⁰⁴³ ABA Başlık VII 43 ve 45. Maddeleri, ABİA 280 A-280 I ile değiştirilmiş, 326-33 arasında düzenlenmiştir.

¹⁰⁴⁴ ABA Başlık VII 43 ve 45. Maddeleri, ABİA 280 A-280 I ile değiştirilmiş, 326-33 arasında düzenlenmiştir.

¹⁰⁴⁵ ABA Başlık VII 43 ve 45. Maddeleri, ABİA 280 A-280 I ile değiştirilmiş, 326-33 arasında düzenlenmiştir.

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
BÖLÜM BİR – İLKELER	BÖLÜM BİR – İLKELER
Madde 1 (yürürlükten kaldırılmış)	
	Madde 1
Madde 2 (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁴⁶	
	Başlık I - Birliği Yetkileri ve Sınıflandırılmaları
	Madde 2
	Madde 3
	Madde 4
	Madde 5
	Madde 6
	Başlık II – Genel Uygulama İlkeleri
	Madde 7
Madde 3, 1. paragraf (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁴⁷	
Madde 3, 2. paragraf	Madde 8
Madde 4 (Taşınmış)	Madde 119
Madde 5 (değiştirilmiş) ¹⁰⁴⁸	
	Madde 9
	Madde 10
Madde 6	Madde 11
Madde 153, 2. paragraf (Taşınmış)	Madde 12
	Madde 13
Madde 7 (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁴⁹	
Madde 8(yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁵⁰	
Madde 9 (yürürlükten kaldırılmış)	
Madde 10 (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁵¹	

¹⁰⁴⁶ ABA 2. Madde ile içeriği değiştirilmiş, tekrar 3 olarak numaralandırılmıştır.

¹⁰⁴⁷ ABİA 2 B-2 E ile içeriği değiştirilmiş, 3-6 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁴⁸ ABA 3b Maddesi ile içeriği değiştirilmiş, 5 olarak numaralandırılmıştır.

¹⁰⁴⁹ ABA 9. Madde ile değiştirilmiş, 13 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁵⁰ ABA 9. Madde ile içeriği değiştirilmiş 13 ve 282 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁵¹ ABA 3a 3. paragraf ile içeriği değiştirilmiş, 4 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
Madde 11 (Değiştirilmiş) ¹⁰⁵²	Madde 326-334
Madde 11a (Değiştirilmiş) ¹⁰⁵³	Madde 326-334
Madde 12 (yürürlükten kaldırılmış)	Madde 18
Madde 13 (Taşınmış)	Madde 19
Madde 14 (Taşınmış)	Madde 26
Madde 15 (Taşınmış)	Madde 27
Madde 16	Madde 14
Madde 255 (Taşınmış)	Madde 15
Madde 286 (Taşınmış)	Madde 16
	Madde 17
BÖLÜM İKİ – BİRLİK VATANDAŞLIĞI	BÖLÜM İKİ – AYRIMCILIK YAPMAMA VE BİRLİK VATANDAŞLIĞI
Madde 12 (Taşınmış)	Madde 18
Madde 13 (Taşınmış)	Madde 19
Madde 17	Madde 20
Madde 18	Madde 21
Madde 19	Madde 22
Madde 20	Madde 23
Madde 21	Madde 24
Madde 22	Madde 25
BÖLÜM ÜÇ – BİRLİK POLİTİKALARI	BÖLÜM ÜÇ – BİRLİĞİN İÇ EYLEMLERİ VE POLİTİKALARI
	Başlık I - İç Pazar
Madde 14 (Taşınmış)	Madde 26
Madde 15 (Taşınmış)	Madde 27
Başlık I – Malların Serbest Dolaşımı	Başlık II – Malların Serbest Dolaşımı
Madde 23	Madde 28
Madde 24	Madde 29
Bölüm 1 – Gümrük Birliği	Bölüm 1 – Gümrük Birliği
Madde 25	Madde 30
Madde 26	Madde 31
Madde 27	Madde 32

¹⁰⁵² ABA 10. Madde ile değiştirilmiş 20 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁵³ ABA 10. Madde ile değiştirilmiş 20 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
Kısım Üç Başlık 10, Gümrük İşbirliği (Taşınmış)	Bölüm 2 – Gümrük İşbirliği
Madde 135 (Taşınmış)	Madde 33
Bölüm 2 – Nicel Kısıtlamaların Üye Devletler arasında Yasaklanması	Bölüm 3 – Nicel Kısıtlamaların Üye Devletler arasında Yasaklanması
Madde 28	Madde 34
Madde 29	Madde 35
Madde 30	Madde 36
Madde 31	Madde 37
Başlık II – Tarım	Başlık III – Tarım ve Balıkçılık
Madde 32	Madde 38
Madde 33	Madde 39
Madde 34	Madde 40
Madde 35	Madde 41
Madde 36	Madde 42
Madde 37	Madde 43
Madde 38	Madde 44
Başlık III – Kişi, Hizmet ve Sermayenin Serbest Dolaşımı	Başlık IV – Kişi, Hizmet ve Sermayenin Serbest Dolaşımı
Bölüm 1 – İşçiler	Bölüm 1 – İşçiler
Madde 39	Madde 45
Madde 40	Madde 46
Madde 41	Madde 47
Madde 42	Madde 48
Bölüm 2 – Yerleşme Hakkı	Bölüm 2 – Yerleşme Hakkı
Madde 43	Madde 49
Madde 44	Madde 50
Madde 45	Madde 51
Madde 46	Madde 52
Madde 47	Madde 53
Madde 48	Madde 54
Madde 294 (Taşınmış)	Madde 55

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
Bölüm 3 – Hizmetler	Bölüm 3 – Hizmetler
Madde 49	Madde 56
Madde 50	Madde 57
Madde 51	Madde 58
Madde 52	Madde 59
Madde 53	Madde 60
Madde 54	Madde 61
Madde 55	Madde 62
Bölüm 4 – Sermaye ve Ödemeler	Bölüm 4 – Sermaye ve Ödemeler
Madde 56	Madde 63
Madde 57	Madde 64
Madde 58	Madde 65
Madde 59	Madde 66
Madde 60 (Taşınmış)	Madde 75
Başlık IV – Vize, Sığınma, Göç ve Kişilerin Serbest Dolaşımı ile ilgili Diğer Politikalar	Başlık V – Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanı
	Bölüm 1 – Genel İlkeler
Madde 61	Madde 67
	Madde 68
	Madde 69
	Madde 70
	Madde 71
Madde 64, 1. paragraf	Madde 72
	Madde 73
Madde 66 (Değiştirilmiş)	Madde 74
Madde 60 (Taşınmış)	Madde 75

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
	Bölüm 2 – Sınır Kontrolü, Göç ve İltica ile ilgili Antlaşma Hükümleri
Madde 62	Madde 77
Madde 63 1.ve 2. fıkra ve 64. Madde 2. paragraf ¹⁰⁵⁴	Madde 78
Madde 63 3. ve 4. fıkralar	Madde 79
	Madde 80
Madde 64 1. paragraf (Değiştirilmiş)	Madde 72
	Bölüm 3 – Sivil Durumlar Adli İşbirliği
Madde 65	Madde 81
Madde 66 (Değiştirilmiş)	Madde 74
Madde 67 (yürürlükten kaldırılmış)	
Madde 68 (yürürlükten kaldırılmış)	
Madde 69 (yürürlükten kaldırılmış)	
	Bölüm 4 – Cezai Durumlarda Adli İşbirliği
	Madde 82
	Madde 83
	Madde 84
	Madde 85
	Madde 86
	Bölüm 5 – Polis İşbirliği
	Madde 87
	Madde 88
	Madde 89
Başlık V – Ulaşım	Başlık VI – Ulaşım
Madde 70	Madde 90
Madde 71	Madde 91
Madde 72	Madde 92
Madde 73	Madde 93
Madde 74	Madde 94
Madde 75	Madde 95

¹⁰⁵⁴ ATA'nın 63. Madde 1. ve 2. fıkraları, ABİA'nın 63. Madde 1.ve 2. fıkraları ile değiştirilmiş, ATA 64. Madde 2. fıkrası, ABİA 63. Madde 3.paragraf ile değiştirilmiştir.

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
Madde 76	Madde 96
Madde 77	Madde 97
Madde 78	Madde 98
Madde 79	Madde 99
Madde 80	Madde 100
Başlık VI – Rekabet, Vergilendirme ve Kanunların Yakınlaştırılması ile ilgili Ortak Kurallar	Başlık VII – Rekabet, Vergilendirme ve Kanunların Yakınlaştırılması ile ilgili Ortak Kurallar
Bölüm 1 – Rekabete ilişkin Kurallar	Bölüm 1 – Rekabete İlişkin Kurallar
Kısım 1 – Taahhütlere İlişkin Kurallar	Kısım 1 - Taahhütlere İlişkin Kurallar
Madde 81	Madde 101
Madde 82	Madde 102
Madde 83	Madde 103
Madde 84	Madde 104
Madde 85	Madde 105
Madde 86	Madde 106
Kısım 2 – Ülkeler tarafından Yardım	Kısım 2 – Ülkeler tarafından Yardım
Madde 87	Madde 107
Madde 88	Madde 108
Madde 89	Madde 109
Bölüm 2 – Vergi İlkeleri	Bölüm 2 – Vergi İlkeleri
Madde 90	Madde 110
Madde 91	Madde 111
Madde 92	Madde 112
Madde 93	Madde 113
Bölüm 3 – Kanunların Yakınlaştırılması	Bölüm 3 – Kanunların Yakınlaştırılması
Madde 95 (Taşınmış)	Madde 114
Madde 94 (Taşınmış)	Madde 115
Madde 96	Madde 116
Madde 97	Madde 117
	Madde 118

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eski Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
Başlık VI – Ekonomik ve Parasal Politika	Başlık VIII – Ekonomik ve Parasal Politika
Madde 4 (Taşınmış)	Madde 119
Bölüm 1 – Ekonomik Politika	Bölüm 1 – Ekonomik Politika
Madde 98	Madde 120
Madde 99	Madde 121
Madde 100	Madde 122
Madde 101	Madde 123
Madde 102	Madde 124
Madde 103	Madde 125
Madde 104	Madde 126
Bölüm 2 – Parasal Birlik	Bölüm 2 – Parasal Birlik
Madde 105	Madde 127
Madde 106	Madde 128
Madde 107	Madde 129
Madde 108	Madde 130
Madde 109	Madde 131
Madde 110	Madde 132
Madde 111, 1.3. ve 5.paragraf (Taşınmış)	Madde 219
Madde 111, 4. paragraf (Taşınmış)	Madde 138
	Madde 133
Bölüm 3 – Kurumsal İlkeler	Bölüm 3 – Kurumsal İlkeler
Madde 112 (Taşınmış)	Madde 283
Madde 113(Taşınmış)	Madde 294
Madde 114	Madde 134
Madde 115	Madde 135
	Bölüm 4 – Para Birimi EURO Olan Ülkeler ile ilgili Hükümler
	Madde 136
	Madde 137
Madde 111, 4. paragraf	Madde 138

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
Bölüm 4 – Değişken İlkeler	Bölüm 5 – Değişken İlkeler
Madde 116 (yürürlükten kaldırılmış)	
	Madde 139
Madde 117, 2. paragraf ilk beş paragraf başı (Taşınmış)	Madde 141, 2. paragraf
Madde 117, 1,2 ve 3-9 paragraf başları (yürürlükten kaldırılmış)	
Madde 121, 1.paragraf (Taşınmış) Madde 122, 2.paragraf, 2.cümle (Taşınmış) Madde 123, 5.paragraf (Taşınmış)	Madde 140
Madde 118 (yürürlükten Kaldırılmış)	
Madde 123, 3.paragraf (Taşınmış) Madde 117, 2.paragraf ilk beş satırbaşı (Taşınmış)	Madde 141
Madde 124, 1. paragraf (Taşınmış)	Madde 142
Madde 119	Madde 143
Madde 120	Madde 144
Madde 121, 1.paragraf Taşınmış)	Madde 140, 1.paragraf
Madde 121, 2-4.paragraflar (yürürlükten kaldırılmış)	
Madde 122, 1. ve 2. paragraf, 345 ve 6 ilk cümeler	
Madde 122, 2.paragraf, 2.cümle (Taşınmış)	Madde 140, 2.paragraf, ilk alt paragraf
Madde 123, 1,2 ve 4. paragraflar (Yürürlükten kaldırılmış)	
Madde 123, 3.paragraf (Taşınmış)	Madde 141, 1.paragraf
Madde 123, 5. paragraf (Taşınmış)	Madde 140, 3.paragraf

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
Madde 123, 1.paragraf(Taşınmış)	Madde 142
Madde 124, 2.paragraf (yürürlükten kaldırılmış)	
Başlık VIII – İstihdam	Başlık IX – İstihdam
Madde 125	Madde 145
Madde 126	Madde 146
Madde 127	Madde 147
Madde 128	Madde 148
Madde 129	Madde 149
Madde 130	Madde 150
Başlık IX – Ortak Ticaret Politikası (Taşınmış)	Kısım Beş Başlık II Ortak Ticaret Politikası
Madde 131 (Taşınmış)	Madde 206
Madde 132 (yürürlükten Kaldırılmış)	
Madde 133 (Taşınmış)	Madde 207
Madde 134 (yürürlükten Kaldırılmış)	
Başlık X – Gümrük İşbirliği (Taşınmış)	Kısım Üç, Başlık II, Bölüm 2, Gümrük İşbirliği
Madde 135 (Taşınmış)	Madde 33
Başlık XI – Sosyal Politika, Eğitim, Mesleki Eğitim ve Gençlik	Başlık X- Sosyal Politika
Bölüm 1 – Sosyal İlkeler (yürürlükten Kaldırılmış)	
Madde 136	Madde 151
	Madde 152
Madde 137	Madde 153
Madde 138	Madde 154
Madde 139	Madde 155
Madde 140	Madde 156
Madde 141	Madde 157
Madde 142	Madde 158
Madde 143	Madde 159
Madde 144	Madde 160
Madde 145	Madde 161

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
Bölüm 2 – Avrupa Sosyal Fonu	Başlık XI – Avrupa Sosyal Fonu
Madde 146	Madde 162
Madde 147	Madde 163
Madde 148	Madde 164
Bölüm 3 – Eğitim, Mesleki Eğitim ve Gençlik	Başlık XII – Eğitim, Mesleki Eğitim, Gençlik ve Spor
Madde 149	Madde 165
Madde 150	Madde 166
Başlık XII – Kültür	Başlık XIII – Kültür
Madde 151	Madde 167
Başlık XIII – Kamu Sağlığı	Başlık XIV – Kamu Sağlığı
Madde 152	Madde 168
Başlık XIV – Tüketiciyi Koruma	Başlık – Tüketiciyi Koruma
Madde 153, 1,3,4, ve 5.paragraflar	Madde 169
Madde 153, 2. paragraf (Taşınmış)	Madde 12
Başlık XV – Trans Avrupa Ağları	Başlık XVI – Trans Avrupa Ağları
Madde 154	Madde 170
Madde 155	Madde 171
Madde 156	Madde 172
Başlık XVI – Endüstri	Başlık XVII – Endüstri
Madde 157	Madde 173
Başlık XVII – Ekonomik ve Sosyal Uyum	Başlık XVIII – Ekonomik, Sosyal ve Bölgesel Uyum
Madde 158	Madde 174
Madde 159	Madde 175
Madde 160	Madde 176
Madde 161	Madde 177
Madde 162	Madde 178

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
Başlık XVIII- Araştırma ve Teknolojik Gelişim	Başlık XIX – Araştırma ve Teknolojik Gelişim ve Uzay
Madde 163	Madde 179
Madde 164	Madde 180
Madde 165	Madde 181
Madde 166	Madde 182
Madde 167	Madde 183
Madde 168	Madde 184
Madde 169	Madde 185
Madde 170	Madde 186
Madde 171	Madde 187
Madde 172	Madde 188
	Madde 189
Madde 173	Madde 190
Başlık XIX - Çevre	Başlık XX – Çevre
Madde 174	Madde 191
Madde 175	Madde 192
Madde 176	Madde 193
	Başlık XXI – Enerji
	Madde 194
	Başlık XXII – Truzim
	Madde 195
	Başlık XXIII – Sivil Güvenliği
	Madde 196
	Başlık XXIV – Yönetimsel İşbirliği
	Madde 197
Başlık XX – Kalkınmada İşbirliği (Taşınmış)	Kısım Beş, Başlık III, Bölüm 1, Kalkınmada İşbirliği
Madde 177 (Taşınmış)	Madde 208
Madde 178 (yürürlükten Kaldırılmış) ¹⁰⁵⁵	
Madde 179	Madde 209
Madde 180 (Taşınmış)	Madde 210
Madde 181 (Taşınmış)	Madde 211

¹⁰⁵⁵ ABİA 188 D maddesi ile değiştirilmiştir.

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
Başlık XXI – Üçüncü Ülkelerle Ekonomik, Mali ve teknik İşbirliği (Taşınmış)	Kısım Beş, Başlık III, Bölüm 2, Üçüncü Ülkelerle Ekonomik, Mali ve teknik İşbirliği (Taşınmış)
Madde 181a (Taşınmış)	Madde 212
KISIM DÖRT – DENİZAŞIRI ÜLKE VE BÖLGELERLE ORTAKLIK	BÖLÜM DÖRT – DENİZAŞIRI ÜLKE VE BÖLGELERLE ORTAKLIK
Madde 182	Madde 198
Madde 183	Madde 199
Madde 184	Madde 200
Madde 185	Madde 201
Madde 186	Madde 202
Madde 187	Madde 203
Madde 188	Madde 204
	KISIM BEŞ – BİRLİĞİN DIŞ EYLEMLERİ
	Başlık I – Birliğin Dış Eylemlerine İlişkin Genel İlkeler
	Madde 205
Kısım Üç, Başlık IX, Ortak Ticaret Politikası (Taşınmış)	Başlık II – Ortak Ticaret Politikası
Madde 131 (Taşınmış)	Madde 206
Madde 133 (Taşınmış)	Madde 207
	Başlık III – Üçüncü Ülkelerle İşbirliği ve İnsani Yardım
Kısım Üç, Başlık XX, Kalkınmada İşbirliği (Taşınmış)	Bölüm 1- Kalkınmada İşbirliği
Madde 177 (Taşınmış)	Madde 208
Madde 179 (Taşınmış)	Madde 209
Madde 180 (Taşınmış)	Madde 210
Madde 181 (Taşınmış)	Madde 211

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
Kısım Üç, Başlık XXI, Üçüncü Ülkelerle Ekonomik, Mali ve Teknik İşbirliği (Taşınmış)	Bölüm 2 – Üçüncü Ülkelerle Ekonomik, Mali ve Teknik İşbirliği
Madde 181a (Taşınmış)	Madde 212
	Madde 213
	Bölüm 3 – İnsani Yardım
	Madde 214
	Başlık IV – Kısıtlayıcı Tedbirler
Madde 301 (Değiştirilmiş)	Madde 215
	Başlık V – Uluslar arası Antlaşmalar
	Madde 216
Madde 310 (Taşınmış)	Madde 217
Madde 300 (Değiştirilmiş)	Madde 218
Madde 111, 1,3 ve 5. paragraflar (Taşınmış)	Madde 219
	Başlık VI – Birliğin, Uluslar arası Örgütler, Üçüncü Ülkeler ve Birlik Delegasyonları ile İlişkisi
Madde 302 – 304 (Taşınmış)	Madde 220
	Madde 221
	Başlık VII – Dayanışma
	Madde 222
KISIM BEŞ – TOPLULUĞUN KURUMLARI	KISIM ALTI – KURUMSAL VE BÜTÇE İLKELERİ
Başlık I – Kurumsal İlkeler	Başlık I – Kurumsal İlkeler
Bölüm 1 – Kurumlar	Bölüm 1 – Kurumlar
Kısım 1- Avrupa Parlamentosu	Kısım 1- Avrupa Parlamentosu
Madde 189 (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁵⁶	
Madde 190, 1-3. paragraflar (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁵⁷	
Madde 190, 4. ve 5. paragraflar	Madde 223

¹⁰⁵⁶ ABİA 9 A Maddesi 1. ve 2. paragrafları içe değiştirilmiş 14 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁵⁷ ABA 9 A Maddesi 1-3. paragrafları ile değiştirilmiş, 14 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
Madde 191, ilk paragraf (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁵⁸	
Madde 191, ikinci paragraf	Madde 224
Madde 192, ilk paragraf (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁵⁹	
Madde 192, ikinci paragraf	Madde 225
Madde 193	Madde 226
Madde 194	Madde 227
Madde 195	Madde 228
Madde 196	Madde 229
Madde 197, ilk paragraf (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁶⁰	
Madde 197, 2. 3. ve 4. paragraf	Madde 230
Madde 198	Madde 231
Madde 199	Madde 232
Madde 200	Madde 233
Madde 201	Madde 234
	Kısım 2 – Avrupa Konseyi
	Madde 235
	Madde 236
Kısım 2 – Bakanlar Konseyi	Kısım 3 - Bakanlar Konseyi
Madde 202 (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁶¹	
Madde 203 (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁶²	
Madde 204	Madde 237
Madde 205, 2. ve 4. paragraf (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁶³	
Madde 205, 1. ve 3. paragraf	Madde 238
Madde 206	Madde 239
Madde 207	Madde 240
Madde 208	Madde 241
Madde 209	Madde 242
Madde 210	Madde 243

¹⁰⁵⁸ ABA 8 A Madde 4. paragraf ile değiştirilmiş 11 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁵⁹ ABA 9 A Madde 1. paragraf ile değiştirilmiş 14 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁶⁰ ABA 9 A Madde 4. paragraf ile değiştirilmiş 14 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁶¹ ABA 9 C Madde 1. paragraf ile değiştirilmiş, 16 olarak tekrar numaralandırılmıştır. ABİA 249 B ve 249 C 290 ve 291 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁶² ABA 9 C Madde 2. ve 9. paragraf ile değiştirilmiş, 16 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁶³ ABA 9 C 4. ve 5. paragraf ile değiştirilmiş, 16 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
Bölüm 3 – Komisyon	Bölüm 4 – Komisyon
Madde 211 (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁶⁴	
	Madde 244
Madde 212 (Taşınmış)	Madde 249, 2.paragraf
Madde 213	Madde 245
Madde 214 (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁶⁵	
Madde 215	Madde 246
Madde 216	Madde 247
Madde 217, 1,3 ve 4. paragraf (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁶⁶	
Madde 217, 2.paragraf	Madde 248
Madde 218, 1.paragraf (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁶⁷	
Madde 218, 2.paragraf	Madde 249
Madde 219	Madde 250
Bölüm 4 – Adalet Divanı	Bölüm 5 – Avrupa Birliği Adalet Divanı
Madde 220 (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁶⁸	
Madde 221, 1. paragraf (ilk paragraf (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁶⁹	
Madde 221, 2. ve 3. paragraflar	Madde 251
Madde 222	Madde 252
Madde 223	Madde 253
Madde 224 ¹⁰⁷⁰	Madde 254
	Madde 255
Madde 225	Madde 256
Madde 225a	Madde 257
Madde 226	Madde 258

¹⁰⁶⁴ ABA 9 D Madde 1. paragraf ile değiştirilmiş ve 17 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁶⁵ ABA 9 D Madde 3. ve 7. paragraflar ile değiştirilmiş 17 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁶⁶ ABA 9 D Madde 6. paragraf ile değiştirilmiş 17 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁶⁷ ABİA 252a Madde ile değiştirilmiş 295 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁶⁸ ABA 9 F ile değiştirilmiş 19 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁶⁹ ABA 9 F 2. paragraf ile değiştirilmiş ve 19 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁷⁰ ABA 9 F Madde 2. paragrafı ile ilk alt paragrafın ilke cümlesi değiştirilmiş 19 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
Madde 227	Madde 259
Madde 228	Madde 260
Madde 229	Madde 261
Madde 229a	Madde 262
Madde 230	Madde 263
Madde 231	Madde 264
Madde 232	Madde 265
Madde 233	Madde 266
Madde 234	Madde 267
Madde 235	Madde 268
	Madde 269
Madde 236	Madde 270
Madde 237	Madde 271
Madde 238	Madde 272
Madde 239	Madde 273
Madde 240	Madde 274
	Madde 275
	Madde 276
Madde 241	Madde 277
Madde 242	Madde 278
Madde 243	Madde 279
Madde 244	Madde 280
Madde 245	Madde 281
	Kısım 6 – Avrupa Merkez Bankası
	Madde 282
Madde 112 (Taşınmış)	Madde 283
Madde 113 (Taşınmış)	Madde 284
Kısım 5 – Sayıştay	Kısım 7 - Sayıştay
Madde 246	Madde 285
Madde 247	Madde 286
Madde 248	Madde 287

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
Bölüm 2 – Ortak olan bazı Kurumlara ilişkin İlkeler	Bölüm 2 – Birliğin Yasal İşlemleri, Karar alma prosedürleri ve Diğer ilkeler
	Kısım 1 – Birliğin Yasal İşlemleri
Madde 249	Madde 288
	Madde 289
	Madde 290
	Madde 291
	Madde 292
	Kısım 2 – Karar Alma Prosedürleri ve Diğer İlkeler
Madde 250	Madde 293
Madde 251	Madde 294
Madde 252 (yürürlükten kaldırılmış)	
	Madde 295
Madde 253	Madde 296
Madde 254	Madde 297
	Madde 298
Madde 256	Madde 299
	Bölüm 3 – Birliğin Danışma Organları
	Madde 300
Bölüm 3 – Ekonomik ve Sosyal Komite	Kısım 1 – Ekonomik ve Sosyal Komite
Madde 257 (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁷¹	
Madde 258, 1,2 ve 4.paragraflar	Madde 301
Madde 258, 3.paragraf (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁷²	

¹⁰⁷¹ ABİA 256a Madde 2. paragraf ilde değiştirilmiş ve 300 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁷² ABİa 256a Madde 4. paragraf ile değiştirilmiş 300 olarak numaralandırılmıştır.

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
Madde 259	Madde 302
Madde 260	Madde 303
Madde 261 (yürürlükten kaldırılmış)	
Madde 262	Madde 304
Bölüm 4 – Bölgeler Komitesi	Kısım 2 – Bölgeler Komitesi
Madde 263, 1 ve 5. paragraflar (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁷³	
Madde 263, 2.- 4.paragraflar	Madde 305
Madde 264	Madde 306
Madde 265	Madde 307
Bölüm 5 – Avrupa Yatırım Bankası	Bölüm 4 – Avrupa Yatırım Bankası
Madde 266	Madde 308
Madde 267	Madde 309
Başlık II - Mali İlkeler	Başlık II – Mali İlkeler
Madde 268	Madde 310
	Bölüm 1 – Birliğin Kaynakları
Madde 269	Madde 311
Madde 270 (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁷⁴	
	Bölüm 2 – Çok Yıllı Mali Yapı
	Madde 312
	Bölüm 3 – Birliğin Yıllık Bütçesi
Madde 272, 1.paragraf (Taşınmış)	Madde 313
Madde 271 (Taşınmış)	Madde 316
Madde 272 1. paragraf (Taşınmış)	Madde 313
Madde 272, 2-10. paragraflar	Madde 314
Madde 273	Madde 315
Madde 271 (Taşınmış)	Madde 316

¹⁰⁷³ ABİA 256a Madde 3. ve 4. paragraflar ile değiştirilmiş, 300 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁷⁴ ABİA 268. Madde 4. paragraf ile değiştirilmiş, 310 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
	Bölüm 4 – Bütçe'nin Uygulanması ve Rededilmesi
Madde 274	Madde 317
Madde 275	Madde 318
Madde 276	Madde 319
	Bölüm 5 – Ortak Hükümler
Madde 277	Madde 320
Madde 278	Madde 321
Madde 279	Madde 322
	Madde 323
	Madde 324
	Bölüm 6 – Kaçakçılık ile Mücadele
Madde 280	Madde 325
	Başlık III – Gelişmiş İşbirliği
Madde 11 ve 11 A (Değiştirilmiş)	Madde 326
Madde 11 ve 11 A (Değiştirilmiş)	Madde 327
Madde 11 ve 11 A (Değiştirilmiş)	Madde 328
Madde 11 ve 11 A (Değiştirilmiş)	Madde 329
Madde 11 ve 11 A (Değiştirilmiş)	Madde 330
Madde 11 ve 11 A (Değiştirilmiş)	Madde 331
Madde 11 ve 11 A (Değiştirilmiş)	Madde 332
Madde 11 ve 11 A (Değiştirilmiş)	Madde 333
Madde 11 ve 11 A (Değiştirilmiş)	Madde 334
KISIM ALTI – GENEL VE SON İLKELER	KISIM YEDİ – GENEL VE SON İLKELER
Madde 281 (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁷⁵	
Madde 282	Madde 335
Madde 283	Madde 336
Madde 284	Madde 337
Madde 285	Madde 338
Madde 286 (Değiştirilmiş)	Madde 16
Madde 287	Madde 339
Madde 288	Madde 340
Madde 289	Madde 341
Madde 290	Madde 342

¹⁰⁷⁵ ABA 49 C Maddesi ile değiştirilmiş 52 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

Avrupa Topluluklarını Kuran Antlaşma Eksi Numaralandırma	Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Yeni Numaralandırma
Madde 291	Madde 343
Madde 292	Madde 344
Madde 293 (yürürlükten kaldırılmış)	
Madde 294 (Taşınmış)	Madde 55
Madde 295	Madde 345
Madde 296	Madde 346
Madde 297	Madde 347
Madde 298	Madde 348
Madde 299, 1. paragraf (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁷⁶	
Madde 299, 2. paragraf, 2.3. ve 4. alt paragraf	Madde 355
Madde 300 (Değiştirilmiş)	Madde 218
Madde 301 (Değiştirilmiş)	Madde 215
Madde 302 (Değiştirilmiş)	Madde 220
Madde 303 (Değiştirilmiş)	Madde 220
Madde 304 (Değiştirilmiş)	Madde 220
Madde 305 (yürürlükten kaldırılmış)	
Madde 306	Madde 350
Madde 307	Madde 351
Madde 308	Madde 352
	Madde 353
Madde 309	Madde 354
Madde 310 (Taşınmış)	Madde 217
Madde 311 (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁷⁷	
Madde 299, 2.paragraf, ilk alt paragraf ve 3-6. paragraflar	Madde 355
Madde 312	Madde 356
Son Hükümler	
Madde 313	Madde 357
	Madde 358
Madde 314 (yürürlükten kaldırılmış) ¹⁰⁷⁸	

¹⁰⁷⁶ ABA 49 C Madde ile değiştirilmiş, 52 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁷⁷ ABA 49 B Madde ile değiştirilmiş, 51 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

¹⁰⁷⁸ ABA 53. Madde ile değiştirilmiş 55 olarak tekrar numaralandırılmıştır.

Ek – III Oybirliği Yöntemine Dair Olan Antlaşma Hükümleri

OYBİRLİĞİ PROSEDÜRÜNE DÂHİL OLAN ANTLAŞMA HÜKÜMLERİ¹⁰⁷⁹

Madde	Konu	Kabul Eden Örgüt	Diğer Örgütlerin Karar Sürecindeki Roller
7. Madde 2. fıkra ABA	AB Değerlerinin ciddi ve sürekli olarak ihlal edilmesi	Avrupa Konseyi	Avrupa Konseyi 9 üye devletin önerisi üzerine veya Komisyon'un önerisi üzerine, Avrupa Parlamentosu'nun rızasını aldıktan sonra hareket eder
14. Madde 2. fıkra ABA	Avrupa Parlamentosu'nun Bileşimi	Avrupa Konseyi	Avrupa Konseyi Avrupa Parlamentosu teşviki ve rızası ile hareket eder
17. Madde 5.fıkra ABA	Avrupa Komisyonu'nun 2014 sonrası Bileşimi	Avrupa Konseyi	
17. Madde 5. fıkra	Avrupa komisyonu 2014 Sonrası Rotasyon Sisteminin Belirlenmesi	Avrupa Konseyi	
22. Madde 1. fıkra ABA	Birliği stratejik çıkarları ve alanlarının Belirlenmesi	Avrupa Konseyi	Bakanlar Konseyi'nin Önerisi Üzerine
24. Madde 1. fıkra ABA ve 31. madde 1. fıkra ABA	ODGP ile ilgili hükümlerin Kabul Edilmesi	Avrupa Konseyi ve Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Komisyonu'nun duruma göre değişen rolleri bulunmaktadır.
31. Madde 3. fıkra ABA	Özel Köprüleme Prosedürü NÇO'nun ODGP'de Uygulanması	Avrupa Konseyi	

¹⁰⁷⁹(Horvath ve Odor, 2010: s.393-407).

Madde	Konu	Kabul Eden Örgüt	Diğer Örgütlerin Karar Sürecindeki Roller
41. Madde 2. fıkra ABA	ODGP ile ilgili Harcamaların Birlik Bütçesinden Karşılanmaması	Bakanlar Konseyi	
41. Madde 2. fıkra ABA	ODGP ile ilgili Harcamaların Birlik Bütçesinden karşılanmaması. Üye Devletlerin Milli hasılları bağlamında yapacakları harcamalar	Bakanlar konseyi	
42. Madde 2.fıkra ABA	Ortak Savunmanın Kurulması	Avrupa konseyi	Üye Devletler kendi Anayasal kuralları ile onay verir
42. Madde 4. fıkra ABA	ODSP'da göreve başlama	Bakanlar Konseyi	Avrupa Dış ve Yüksek Güvenlik Temsilcisinin önerisi üzerine
46. Madde 6. fıkra ABA	Kalıcı Yapısal İşbirliği	Bakanlar Konseyi	
48. Madde 4. fıkra	Olağan Revizyon Prosedürü ile kurucu antlaşmaların Değiştirilmesi	Üye Devletler	Tüm üye devletlerce değişikliklerin Kabul edilmesi gerekmektedir.
48. Madde 6. fıkra	Basitleştirilmiş revizyon prosedürü ile ABİA üçüncü kısım iç politika ve Birliğin Eylemleri ile ilgili hükümlerin Değiştirilmesi	Avrupa Konseyi	Avrupa Parlamentosu, Komisyon Avrupa Merkez Bankasına danışılır

Madde	Konu	Kabul Eden Örgüt	Diğer Örgütlerin Karar Sürecindeki Roller
48. Madde 7. fıkra ABA	Köprüleme Prosedürü	Avrupa Konseyi	Avrupa Parlamentosu rızası alınmaktadır.
49. Madde ABA	Birliğe yeni Üye Kabulü	Üye Devletler ve Aday Ülkeler	Tüm Üye Devletler tarafından onaylanmalıdır.
50. Madde 3. fıkra ABA	Üye Devletlerde antlaşmaların iki yıldan daha fazla uygulanması	Avrupa Konseyi	Üye Devletlerin rıza alınmaktadır.
19. Madde ABİA	Irkçılık, cinsiyet, inanç, yaş ve seksüel yönelim dahilinde ırkçılıkla mücadele	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosu rızası alınmaktadır.
21. Madde 3. fıkra ABİA	Sosyal Güvenlik ve Sosyal Koruma	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosuna danışılır
64. Madde 3. fıkra ABİA	Üçüncü ülkelerden gelen Sermayenin AB hukuku dahilinde Serbestleştirilmesi	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosuna danışılır
65. Madde 4. fıkra	Kısıtlayıcı Vergi Tedbirleri	Bakanlar Konseyi	Üye Devletlerin önerisi ile gerçekleşir
68. Madde ABİA	Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanında karar alma ve operasyonel planlama için stratejik yol haritalarının benimsenmesi	Avrupa Konseyi	

Madde	Konu	Kabul Eden Örgüt	Diğer Örgütlerin Karar Sürecindeki Roller
77. Madde 3. fıkra	Kimlik kartı, pasaport, oturma izni, gibi dökümanların düzenlenmesi	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosuna danışır
81. Madde 3. fıkra ABİA	Aile Hukuku ve Sınır Ötesi Uygulamalar	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosuna danışır
81. Madde 3. fıkra ABİA	Özel Köprüleme Prosedürü	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosuna danışır,
82. Madde 2. fıkra (d) ABİA	Cezai İşlemler ve üye Devletlerarasında kanıtların geçerliliği	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosu'nun onayını alır
83. Madde 1. fıkra ABİA	Terörizm, İnsan ticareti, Cinsel istismar,yasa dışı madde kaçakçılığı, para aklama, organize suçlar, bilişim suçları	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosu'nun onayını alır
86. Madde 1. fıkra ABİA	Avrupa Kamu Savcısı	Bakanlar konseyi	Avrupa Parlamentosunun onayı alınır
86. Madde 4.fıkra ABİA	Avrupa Kamu Savcısının yetkilerinin Genişletilmesi	Avrupa Konseyi	Avrupa Parlamentosu ve Komisyon'a danışır
87. Madde 3. fıkra ABİA	Üye Devletler arasında operasyonel alanlarda İşbirliği	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosuna danışır

Madde	Konu	Kabul Eden Örgüt	Diğer Örgütlerin Karar Sürecindeki Roller
89. Madde ABİA	Adli ve Polis Alanlarında Üye Devletlerarasında İşbirliği	Bakanlar konseyi	Avrupa Parlamentosuna danışır
92. Madde ABİA	Üye Devletlere İstisna Tanınması	Bakanlar Konseyi	
108. Madde 2. fıkra ABİA	Üye Devletlere verilecek yardımların ç market ile doğru orantılı olması	Bakanlar Konseyi	Üye devletlerin önerisi üzerine Bakanlar Konseyi harekete geçer.
113. Madde ABİA	Vergilendirme, dolaylı vergiler ve iç pazarın işleme için haksız rekabetten kaçınma	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosu ve Ekonomik ve Sosyal Komite'ye danışır
115. Madde ABİA	Yönetmelik, yönerge ve hukuk normlarının yakınlaştırılması	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosu ve Ekonomik ve Sosyal Komiteye Danışır
118. Madde ABİA	Avrupa Fikri mülkiyet Hakları için Dil düzenlemeleri	Bakanlar konseyi	Avrupa Parlamentosuna danışır
121. Madde 2. fıkra ABİA	Üye devletlerin Ekonomi Politikaları ile ilgili yol gösterici kararlar benimsemek	Avrupa Konseyi	Bakanlar Konseyi Raporu üzerine

126. Madde 14. fıkra ABİA	Aşırı bütçe Açığı Protokolünü uygun hükümler ile değiştirme	Bakanlar konseyi	Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Merkez Bankasına danışır
------------------------------	---	------------------	--

Madde	Konu	Kabul Eden Örgüt	Diğer Örgütlerin Karar Sürecindeki Roller
127. Madde 6. fıkra	Kredi kurumları ve diğer mali kurumların gözetimi	Bakanlar Konseyi	Avrupa Konseyi ve Avrupa Merkez Bankasına danışır
140. Madde 3. fıkra	Avrupa Para Alanında Euro için uygulanan sabit Oranın değiştirilmemesi	Bakanlar Konseyi	Avrupa Merkez Bankasına danışır
148. Madde 1. fıkra	Birlik içerisinde Yıllık İstihdam Durumu	Avrupa Konseyi	Bakanlar Konseyi ve Komisyon'un ortak raporu üzerine
153. Madde 2. fıkra 3.altparagraf ABİA	Sosyal Politika Alanında ilgili tedbirlerin Alınması	Bakanlar konseyi	Avrupa Parlamentosu, Bölgeler komitesi ve Ekonomik ve Sosyal Komite'ye danışır
153. Madde 2.fıkra 4.alt paragraf	Özel Köprüleme Prosedürü	Bakanlar Konseyi	Komisyon önerisi, Avrupa Parlamentosuna danışır
155. Madde 2. fıkra	Antlaşmaların Bakanlar konseyinde oybirliği öngördüğü Alanlarda, Birlik seviyesinde yapılan antlaşmalar	Bakanlar Konseyi	
192. Madde 2.fıkra ABİA	Çevre Politikası ile ilgili düzenlemeler	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosu, Bölgeler Komitesi ve Ekonomik ve Sosyal Komite'ye danışır

Madde	Konu	Kabul Eden Örgüt	Diğer Örgütlerin Karar Sürecindeki Roller
192. Madde 2. fıkra ABİA	Özel köprüleme prosedürü	Bakanlar Konseyi	Komisyon öneri verir, Avrupa Parlamentosu, Bölgeler Komitesi ve ekonomik ve Sosyal Komite'ye danışır
194. Madde 3. fıkra	Enerji Politikasının Mali düzenlemeleri	Bakanlar konseyi	Avrupa Parlamentosuna danışır
203. Madde ABİA	Ülkelerin Birliğin toprakları üzerinde Ortaklı kurabilmeleri	Bakanlar konseyi	Komisyon önerisi, Avrupa Parlamentosuna danışır
207. Madde ABİA	Ticaret Hizmetler ve Fikri mülkiyet Haklarının Ticari amaçla kullanılması, Yabancı yatırım ile ilgili düzenlemeler	Bakanlar Konseyi	Komisyon'un önerisi üzerine
218. Madde 8. fıkra ABİA	Uluslar arası Antlaşmalar,Ortaklık Antlaşmaları	Bakanlar konseyi	218. Madde (6) (a) ve 218.Madde (6) (b)'deki şartlar da Avrupa Parlamentosuna danışır
219. Madde 1. fıkra ABİA	Üçüncü Ülkelerin para birimi ve EURO arasındaki değişim Oranının düzenlemesine ilişkin antlaşmalar	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosuna danışır.
223. Madde 1. fıkra ABİA	Tek bir prosedür altında Avrupa Parlamentosu Üyelerinin Seçilmesi	Bakanlar konseyi	Avrupa Parlamentosu rızası alınır. Tüm Üye ülkeler onaylamak zorundadır.

Madde	Konu	Kabul Eden Örgüt	Diğer Örgütlerin Karar Sürecindeki Roller
223. Madde 2. fıkra ABİA	Avrupa Parlamentosu üyeleri ve önceki üyelerinin Vergilendirilmesi	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosu Onayı. Tüm Üye devletlerin onayı.
246. Madde ABİA	Komisyon kontejyan boşluğu	Bakanlar Konseyi	Komisyon Başkanı önerisi
252. Madde ABİA	Genel Mahkeme Avukatlarının Sayılarının yükseltilmesi	Bakanlar Konseyi	Adalet Divanı önerisi
253. Madde ABİA	Adalet Divanı ve Genel Mahkeme'ye Hakimlerin Atanması	Üye Devlet Hükümetleri ortak uzlaşısı	Üye Devlet Hükümetleri, 255. maddede öngörülen usüle göre hareket eder.
254. Madde ABİA	Genel Mahkeme Üyelerinin Atanması	Üye Devlet Hükümetleri Ortak Uzlaşısı	255. Madde de öngörülen usüle göre hareket edilir.
262. Madde ABİA	Fikri Mülkiyet Haklarının oluşturulması ve herhangi bir çözümsüzlükte Adalet Divanı'nın yargılamasına tabi olması	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosuna Danışır
293. Madde 1. fıkra ABİA	Kurucu antlaşmalara göre Bakanlar Konseyi Komisyon önerisi üzerine, öneriler üzerinde oybirliği ile değişiklik yapar (294. Madde 10,13 paragraf - 310,312 314 ve 315. Madde ikinci paragraf hariç)	Bakanlar Konseyi	

Madde	Konu	Kabul Eden Örgüt	Diğer Örgütlerin Karar Sürecindeki Roller
301. Madde ABİA	Ekonomik ve Sosyal Komitenin Yapısı	Bakanlar Konseyi	Komisyon önerisi
305. Madde ABİA	Bölgeler Komitesinin Yapısı	Bakanlar Konseyi	Komisyon'un önerisi üzerine
308. Madde ABİA	Avrupa Yatırım Bankas'ın Yönetmeliğinin Değiştirilmesi	Bakanlar konseyi	Avrupa Yatırım Bankası önerisi üzerine. Avrupa Parlamentosu ve Komisyon'a danışır.
311. Madde ABİA	Birliğin Öz Kaynakları Sistemi	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosu'na danışır.
312. Madde 2. fıkra ABİA	Özel Köprüleme Prosedürü ile çok yıllık mali Yapının Belirlenmesi	Avrupa Konseyi	
312. Madde 2. fıkra ABİA	Çok yıllık Mali Yapının Kabul Edilmesi	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosu'nun onayı alınmak zorundadır.
329. Madde 2. fıkra ABİA	ODGP Alanında Gelişmiş İşbirliği'nin Onaylanması	Bakanlar Konseyi	Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi'nin önerisi ve Avrupa Parlamentosu'nun bilgilendirilmesi
331. Madde 2. fıkra ABİA	ODGP Alanında kurulan Geliştirilmiş İşbirliği'ne üye devletlerin Katılması	Bakanlar Konseyi	Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi'ne danışır.

Madde	Konu	Kabul Eden Örgüt	Diğer Örgütlerin Karar Sürecindeki Roller
331. Madde 2. fıkra ABİA	Gelişmiş İşbirliğine katılan ülkeler ile ilgili geçişken tedbirler	Bakanlar Konseyi	Avrupa Dış ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi'nin önerisi
332. Madde ABİA	Geliştirilmiş İşbirliği harcamalarının uygulanmasından doğacak harcamaların karşılanması	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosuna Danışır
333. Madde 1. fıkra ABİA	Köprüleme prosedürü	Bakanlar Konseyi	
333. Madde 2. fıkra	Köprüleme Prosedürü	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosu'na danışır.
341. Madde ABİA	Birlik Örgütlerinin Üyelerinin Belirlenmesi	Üye Devletlerin Ortak uzlaşısı	
342. Madde ABİA	Birliğin Örgütlerinde kullanılacak dillerin Belirlenmesi	Bakanlar konseyi	Komisyon önerisi üzerine
346. Madde 2. fıkra	Üye devletlerin ticari, savunma, silah , savaş materyalleri listelerinin değiştirilmesi	Bakanlar Konseyi	Komisyon önerisi üzerine
352. Madde ABİA	Esneklik İlkesi; Bir Eylemin Birlik tarafından yapılması gerekli ise, ilgili alanda kurucu antlaşmaların öngördüğü yapı dâhilinde antlaşmalarda belirtilen amaca ulaşma	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosu'na danışır, Komisyon önerisi üzerine

355. Madde 6. fıkra ABİA	ABİA'ya II. ekinde belirtilen denizaşırı bölgeler ve alanlar ile ilgili kararların ve statülerin değiştirilmesi	Bakanlar Konseyi	Avrupa Parlamentosuna danışır.
-----------------------------	---	------------------	--------------------------------

Ek – IV Olağan Karar Alma Prosedürüne Dâhil Olan Antlaşma Hükümleri

**OLAĞAN KARAR ALMA PROSEDÜRÜNE DÂHİL OLAN ANTLAŞMA
HÜKÜMLERİ¹⁰⁸⁰**

İLGİLİ MADDENİN KONUSU	İLGİLİ ANTLAŞMA MADDESİ
Genel Ekonomik Çıkar Servisleri ile ilgili Düzenlemeler	14. Madde ABİA
Dökümanlara Erişim Prosedürleri	15. Madde 3.paragraf ABİA
Veri Koruma	16. Madde 2. paragraf ABİA
Ulusal Ayrımcılıkla Mücadele ile ilgili Tedbirler	18. Madde ABİA
Ayrımcılığı Önlemeye Yönelik Temel Prensipler ve Temel İlkeler	19. Madde 2. paragraf ABİA
Birlik Ülkelerinde Serbest Dolaşım ve Yerleşme Hakkı	21. Madde 2. paragraf ABİA
Vatandaş Teşviki için Gerekli Prosedürler ve Şartlar	24. Madde ABİA ve 11. Madde ABA
Gümrük İşbirliği	33. Madde ABİA
Tarımsal Üretimde Rekabet Kurallarının Uygulanması	42. Madde, ilk alt paragraf ABİA
Ortak Balıkçılık ve Ortak Tarım Politikası ile ilgili Mevzuat	43. Madde 2. paragraf ABİA
İşçilerin Serbest Dolaşımı	46. Madde ABİA

¹⁰⁸⁰(Horvath ve Odor, 2010: s.325-392).

İLGİLİ MADDENİN KONUSU	İLGİLİ ANTLAŞMA MADDESİ
Göçmen İşçiler ile ilgili Sosyal Güvenlik Tedbirleri ¹⁰⁸¹	48. Madde ABİA
Yerleşme Hakkı	50. Madde ABİA
Yerleşme Hakkının Uygulanmasına Yönelik Hükümlerin Uygulanmasında Hariç Tutulan Hükümler	51. Madde ABİA
Üye devletlerde Yerleşme Hakkının Koordine edilmesi ile ilgili Hükümler	52. Madde 2. paragraf ABİA
Serbest Meslek Sahibi Birlik Vatandaşlarının Çalışmaya Başlaması ve niteliklerinin karşılıklı Tanınmasının Koordine edilmesi ile ilgili Hükümler ¹⁰⁸²	53. Madde 1. paragraf ABİA
Üçüncü ülke vatandaşlığına sahip Ancak Üye devletler ikamet eden hizmet sağlayıcıları ve hizmetlere yönelik Özgürlüklerin Genişletilmesi	56. Madde ABİA
Belirli Hizmetlerin Özgürleştirilmesi	59. Madde 1. paragraf ABİA
Hizmetler	62. Madde ABİA
Üçüncü Ülkelerden Sermaye Dolaşımı üzerine Tedbirler	64. Madde 2. paragraf ABİA
Terörle Mücadele ve Suçların Önlenmesi ile bağlantılı Sermaye Dolaşımını Engellemeye Yönelik Yönetimsel Tedbirler	75. Madde ilk alt paragraf ABİA

¹⁰⁸¹ Oybirliği prosedüründen NÇO'ya aktarılmıştır. Ancak Acil Durum El Freni sistemi ile; Eğer Herhangi bir ülke ilgili maddenin kendi sosyal güvenlik yasasının temel ilkelerini etkilediğini öne sürerse, ilgili bu durum Avrupa Konseyi'ne bildirilecektir. Avrupa Konseyi yasama sürecini otomatik olarak durduracak ve dört ay içerisinde öneriyi ya Bakanlar Konseyi'ne tekrar gönderecek ya da Komisyon dan yeni bir öneri hazırlamasını talep edecektir.

¹⁰⁸² Serbest Meslek sahibi Birlik Vatandaşlarının kendi işlerini yapabilme ve sürdürebilmesi ile ilgili hükümlerin tümü NÇO altındadır.

İLGİLİ MADDENİN KONUSU	İLGİLİ ANTLAŞMA MADDESİ
Vize, Sınır Kontrolü, Üçüncü ülke vatandaşlarının Serbest Dolaşımı, Dış sınırların yönetimi, iç sınır kontrolü	77. Madde 2. paragraf ABİA
Avrupa Ortak İltica Sistemi Tedbirleri	78. Madde 2. paragraf ABİA
Ortak Göç Politikası ile ilgili Tedbirler	79. Madde 2. paragraf ABİA
Üçüncü Ülke Vatandaşlarının entegreleri ile ilgili teşvik edici tedbirler	79. Madde 4. paragraf ABİA
Sivil Durumlar ile Sınır Ötesi Uygulamalarında Adli İşbirliği (Aile hukuku Hariç) ¹⁰⁸³	81. Madde 2. paragraf
Cezai Durumlarda, prosedürler de, İşbirliği, Eğitim, Çatışmaların Çözümlemesi, Yargılamalarda minimum kuralların belirlenmesi ile ilgili Alanlarda Adli İşbirliği ¹⁰⁸⁴	82. Madde 1. ve 2. paragraf ABİA
Ciddi suç ve Sınır ötesi Boyular da meydana gelen suç ve uygulamaların tanımına ilişkin minimum kuralların belirlenmesi	83. Madde 1. ve 2. paragraf ABİA
Suçların Engellenmesini Sağlamaya Yönelik Tedbirler	84. Madde ABİA

¹⁰⁸³ İlgili madde aynı zaman da Bakanlar Konseyi'ne Aile hukuku ile ilgili yasa önerilerini olağan karar alma yöntemi ile karar almasını sağlayabilmektedir.

¹⁰⁸⁴ İlgili Maddede üye devletlerin Acil Durum El Freni Mekanizmasını kullanabilmesi, bu alanda alınacak bir kararın kendi ülkelerindeki Adli Hukuk sisteminin temel ilkelerini etkilemesi yoluyla mümkün olabilmektedir. Acil durum Mekanizması aktif hale getirildiğinde ilgili durum Avrupa Konseyi'ne iletilmekte ve prosedür askıya alınmaktadır. Avrupa Konseyi dört ay içerisinde Bakanları Konseyine öneriyi geri gönderebilir, prosedürün devam etmesini sağlar veya Komisyondan ya da bir grup Üye devletten yeni bir öneri hazırlamasını talep etmektedir. Eğer dört ay içerisinde Avrupa Konseyi ya da on iki ay içinde ilgili durum için herhangi bir girişimde bulunulmaz ise, Gelişmiş İşbirliği en az 9 ülkenin katılımı otomatik olarak kurulmaktadır.

İLGİLİ MADDENİN KONUSU	İLGİLİ ANTLAŞMA MADDESİ
EUROJUST (Yapısı, Operasyon, Görev ve Eylem Alanı)	85. Madde 1. paragraf ABİA
EUROJUST'ın Aktivitelerinin Avrupa Parlamentosu ve Ulusal Hükümetler tarafından incelenmesine yönelik Düzenlemeler	85. Madde 1. paragraf ABİA
Polis İşbirliği ile ilgili belirli ilkeler	87. Madde 2. paragraf ABİA
Europol (Yapısı, operasyon, Görev ve Eylem Alanı)	88. Madde 2. paragraf ABİA
Europol tarafından Gerçekleştirilen Eylemlerin Avrupa Parlamentosu ve Ulusal Parlamentolar tarafından tahkikine ilişkin Prosedür	88. Madde 2. paragraf ABİA
Ortak Ulaşım Politikasının Uygulanması	91. Madde 1. paragraf ABİA
Deniz ve Hava ulaşımı	100. Madde 1. paragraf ABİA
İç Pazarda Bozuklukların Düzeltilmesine Yönelik Tedbirler	116. Madde ABİA
Dil Düzenlemeleri hariç, Fikri Mülkiyet Haklarına İlişkin Düzenlemeler	118. Madde ilk alt paragraf ABİA
Çok taraflı Gözaltı Prosedürleri	121. Madde 6. paragraf ABİA
Avrupa Merkez Bankaları Sistemi ve Avrupa Merkez Bankası'nın Yönetmeliklerinin Belirli maddelerinin Düzenlenmesi	129. Madde 3. paragraf ABİA
EURO'nun kullanılması için gerekli Tedbirler	133. Madde ABİA

İLGİLİ MADDENİN KONUSU	İLGİLİ ANTLAŞMA MADDESİ
İstihdam Alanında İşbirliğini Teşvik Edici Tedbirler	149. Madde ABİA
Sosyal Politika'nın desteklenmesi ve minimum gerekliliklerin aşamalı olarak uygulanmasına yönelik Düzenlemeler	153. Madde 2. paragraf, ikinci alt paragraf, c,d,f,g'nin 1 ¹⁰⁸⁵ . paragrafı ABİA
İstihdam ve Ücret'te Kadın ve Erkeğe Eşit fırsatların ve olanakların Sağlanması	157. Madde 3. paragraf ABİA
Avrupa Sosyal Fonu ile ilgili Düzenlemelerin Uygulanması	164. Madde ABİA
Eğitim Alanında Teşvik Edici Tedbirlerin Alınması	165. Madde 4. paragraf ABİA
Spor Alanında Teşvik Edici Önlemlerin Alınması	165. Madde 4. paragraf ABİA
Mesleki Eğitim Politikası	166. Madde 4. paragraf ABİA
Kültür Alanında Teşvik Edici Tedbirlerin Alınmasına Dair Düzenlemeler ¹⁰⁸⁶	167. Madde 5. paragraf ABİA
Kamu Sağlığı	168. Madde 5. paragraf ABİA
Tüketicinin Koruması	169. Madde 3. paragraf ABİA
Trans Avrupa Ağları	172. Madde ABİA

¹⁰⁸⁵ Bu alanda karar Avrupa Parlamentosu, Ekonomik ve Sosyal Komite ve Bölgeler Komitesine danışıldıktan sonra Bakanlar Konseyi tarafından oybirliği ile alınmaktadır. Bununla birlikte, İlgili maddenin 2. paragrafı ikinci alt paragrafı köprüleme prosedürünü öngörmekte Bakanlar Konseyi Avrupa Parlamentosuna danıştıktan sonra oybirliği ile d, f, ve g satırları için karar alabilmektedir.

¹⁰⁸⁶ İlgili alan önce oybirliği prosedürü altında düzenlenmiş daha sonra NÇO altına alınmıştır.

İLGİLİ MADDENİN KONUSU	İLGİLİ ANTLAŞMA MADDESİ
Endüstri	173. Madde 3. paragraf ABİA
Yapısal Fonların Dışında Ekonomik ve Sosyal Dayanışma ile ilgili Tedbirler	175. Madde 3. alt paragraf ABİA
Yapısal Fonlar	177. Madde ilk alt paragraf ABİA
Dayanışma Fonları	177. Madde ikinci alt paragraf ABİA
Avrupa Bölgesel Gelişim Fonu	178. Madde ilk alt paragraf ABİA
Araştırma İçin Yapısal Program	182. Madde 1. paragraf ABİA
Avrupa Araştırma Alanının Uygulanması	182. Madde 5. paragraf ABİA
Araştırma için Yapısal Programın Uygulanması; Katılım Kuralları, Araştırma sonuçlarının Dağıtılması, Üye devletlerde Araştırma Programları desteklenmesi, Araştırma Programlarının Bazı üye ülkeler tarafından Üstlenilmesi	188. Madde ikinci alt paragraf ABİA
Uzay Politikası	189. Madde 2. paragraf ABİA
Çevre	192. Madde 1. paragraf ABİA
Genel Çevre Eylem Politikası	192. Madde 3. paragraf ABİA
Enerji	194. Madde 2. paragraf ABİA
Truzim	195. Madde 2. paragraf ABİA

İLGİLİ MADDENİN KONUSU	İLGİLİ ANTLAŞMA MADDESİ
Doğal ve yapay hastalıklara karşı Sivillerin Korunması	196. Madde 2. paragraf ABİA
Üye Ülkeler tarafından Birlik Hukukunu Uygulamaya Yönelik Tedbirlerde İşbirliği	197. Madde 2. paragraf ABİA
Ortak Ticaret Politikasının Uygulanması	207. Madde 2. paragraf ABİA
İşbirliği Gelişim Politikasının Uygulanması	209. Madde 1. paragraf ABİA
Üçüncü Ülkelerle Ekonomik, Mali ve teknik İşbirliği	212. Madde 2. paragraf ABİA
İnsani Operasyonlara Yönelik Genel Yapı	214. Madde 5. paragraf ABİA
Avrupa Gönüllü İnsani Yardımlaşma	214. Madde 5. paragraf ABİA
İktidardaki Siyasi Partilere ilişkin Düzenlemeler ve Finansmanlarının Sağlanması	224. Madde ABİA
Özel Mahkemelerin Kurulması	257. Madde ABİA
Adalet Divanı'nın Yönetmeliğinin Düzenlenmesi	281. Madde ikinci alt paragraf ABİA
Komisyon'un yürütme faaliyetlerinin Üye devletler tarafından kontrol edilmesini sağlayan kurallar ve Genel İlkeler	291. Madde 3. paragraf ABİA
Avrupalı Yönetim	298. Madde 2. paragraf ABİA

İLGİLİ MADDENİN KONUSU	İLGİLİ ANTLAŞMA MADDESİ
Mali İlkelerin Kabul Edilmesi	322. Madde 1. paragraf ABİA
Birliğin Mali çıkarlarını etkileyen Kaçakçılık ile Mücadele	325. Madde 4. paragraf ABİA
Birlik Çalışanları ile ilgili Düzenlemeler	336. Madde ABİA
Birliğin Üretim İstatistiklerinin Üretilmesine Yönelik tedbirler	338. Madde 1. paragraf ABİA

Ek – V NÇO Kapsamına Alınan Antlaşma Hükümleri

NİTELİKLİ ÇOKLUK OYUNA DÂHİL OLAN
ANTLAŞMA HÜKÜMLERİ¹⁰⁸⁷

Lizbon Antlaşmasında Listelendiği gibi	Madde İçeriği	Madde Numarası
ABA Başlık I- Ortak Hükümler	AB'nin Temel Değerlerinin ihlali, Üye Devletin Üyeliğinin askıya alınması ve durdurulması	7. Madde 3. ve 4. paragraflar ABA
ABA Başlık III – Kurumlara İlişkin Hükümler	Avrupa Konseyi Başkanının Seçilmesi	15. Madde 5. paragraf ABA
	Bakanlar Konseyi Bileşiminin Avrupa Konseyi tarafından benimsenmesi	16. Madde 6. paragraf ABA
	Komisyon Başkanı Adayı'nın sonraki Komisyon dönemi için Avrupa Konseyi tarafından önerilmesi, Avrupa Konseyi tarafından Komisyon'un atanması	17. Madde 7. paragraf ABA
	Avrupa Dış ve Yüksek Güvenlik Temsilcisi'nin Komisyon Başkanı'nın onayı ile Avrupa Konseyi Tarafından Atanması	18. Madde 1. paragraf ABA
ABA Başlık VI – Son Hükümler	Üye Devletin AB'den ayrılması, Üye Devletin isteği üzerine Avrupa Parlamentosu'nun onayı ile	50. Madde 2. paragraf ABA

¹⁰⁸⁷ Foundation Robert Schuman, Aralık 2007, (2009'da güncellenmiştir) www.robert-schuman.eu

Lizbon Antlaşmasında Listelendiği gibi	Madde İçeriği	Madde Numarası
ABA Başlık V Bölüm 2 ODGP Alanı ile ilgili Belirli Hükümler	Birliği Stratejik çıkarları ve amaçlarının Avrupa Konseyi tarafından tanımlanması	31. Madde 2. ve 5. paragraf ABA
	ODGP Alanında Avrupa Dış ve Yüksek Güvenlik Temsilcisi'nin önerisi Birliğin Eylemleri	
	Yükse Temsilcinin önerisi ile Özel Temsilci atanması	
	ODGP Prosedürleri	
	Uluslar arası Antlaşmalar	37. Madde ABA
	Yüksek Temsilcinin önerisi ile ODGP'nin harekete geçirilmesi	41. Madde 3. paragraf ABA
Avrupa Savunma Topluluğu'nun Yönetmelik, sandalye ve işleyiş kurallarının tanımlanması	45. Madde 2. paragraf ABA	
Yapısal İşbirliğinin Kurulması, askıya alınması Yüksek Temsilcinin görüşü ile yeni üye kabulü	46. Madde 2. paragraf	

Lizbon Antlaşmasında Listelendiği gibi	Madde İçeriği	Madde Numarası
ABİA, Kısım 1, Başlık II- Genel Uygulamaya İlişkin Hükümler	Genel Ekonomik Çıkar Servisleri	14. Madde ABİA
	Genel İlkeler ve dökümanlara erişim hakkı ile ilgili Uygulamalar	15. Madde 3. paragraf ABİA
	Kişisel Verilerin Korunması ile ilgili Kurallar	16. Madde 2. paragraf ABİA
ABİA Kısım 2- Ayrımcılık ile Mücadele ve Birlik Vatandaşlığı	Ulusal zeminde Ayrımcılığın yasaklanması	18. Madde ABİA
	Cinsiyet, Irk, Etnisite, İnanç, Yaş, Cinsel Yönelim temelinde Ayrımcılığın Yasaklanması	19. Madde 2. paragraf ABİA
	AB üye Devletleri toprakları üzerinde özgürce yaşama ve dolaşım serbestliği	21. Madde 2. paragraf ABİA
	Üye Devletlerde Diplomatik ve Konsolosluk işlemlerin Koordine edilmesi	23. Madde ABİA
	Birlik vatandaşlarını teşviki için gerekli prosedürlerin Uygulanması	24. Madde ABİA

Lizbon Antlaşmasında Listelendiği gibi	Madde İçeriği	Madde Numarası
ABİA Kısım 3 Başlık II Bölüm I, Gümrük Birliği	Komisyon önerisi üzerine ortak Gümrük tarifelerinin oluşturulması	31. Madde ABİA
ABİA Kısım 3 Başlık II Bölüm 2 Gümrük İşbirliği	Gümrük İşbirliği'nin güçlendirilmesine yönelik tedbirler	33. Madde ABİA
ABİA Kısım 3, Başlık III Tarım ve Balıkçılık	Tarım Pazarları için ortak Örgütlerin oluşturulması, Ortak Tarım ve Balıkçılık politikasının sürekliliği için gerekli önlemler	43. Madde 2. paragraf ABİA
ABİA Kısım 3, Başlık IV Bölüm 1, İşçiler	Ekonomik ve Sosyal Komiteye danışıldıktan sonra, İşçilerin Serbest Dolaşımı için gerekli tedbirler	46. Madde ABİA
	Serbest Meslek sahibi ya da çalışan Göçmen İşçiler ile ilgili düzenlemeler	48. Madde ABİA
ABİA Kısım 3, Başlık IV Bölüm 3, Hizmetler	Hizmet sağlayan ya da Birlik içerisinde hizmet veren Üçüncü ülke vatandaşları ile ilgili düzenlemeler	56. Madde ABİA
	Ekonomik ve Sosyal Komiteye danışıldıktan sonra belirli Servislerin Özgürleştirilmesi	59. Madde, 1. paragraf ABİA

Lizbon Antlaşmasında Listelendiği gibi	Madde İçeriği	Madde Numarası
ABİA Kısım 3, Başlık IV Bölüm 2, Yerleşme Hakkı	Ekonomik ve Sosyal Komiteye Danışıldıktan sonra Yerleşme Hakkı ile ilgili düzenlemeler	50. Madde ABİA
	Yerleşme Hakkı ile ilgili Muafiyetler	51. Madde ABİA
	Yerleşme Hakkının Koordine edilmesine ilişkin Hükümler	52. Madde 2. paragraf ABİA
	Diploma, Sertifika gibi niteliksel belgelerin karşılıklı kabulü	53. Madde 1. paragraf ABİA
ABA Kısım 3, Başlık IV, Bölüm 4, Sermaye ve Ödemeler	Sermayenin serbest dolaşımı ve Üçüncü ülkelerden yabancı yatırım, Emlak servislerinin kurulması, Sermaye Pazarlarının korunması için Mali Hizmetlere ilişkin Düzenlemeler	64. Madde 2. paragraf ABİA
ABİA Kısım 3, Başlık V Bölüm 1, Genel Hükümler	Avrupa Parlamentosuna danışıldıktan sonra Özgürlük, Adalet ve Güvenlik tedbirlerinin Uygulanması	70. Madde ABİA

Lizbon Antlaşmasında Listelendiği gibi	Madde İçeriği	Madde Numarası
ABİA Kısım 3, Başlık V Bölüm 1, Genel Hükümler	Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanında Yönetimsel İşbirliği	74. Madde ABİA
	Sermaye Dolaşımı ve Ödemeler ile ilgili Yönetimsel Düzenlemeler	75. Madde ABİA
ABİA Kısım 3, Başlık V, Bölüm 2, Sınır Kontrolü, iltica ve Göçmenlik Politikaları	Sınır Kontrolü Tedbirleri	77. Madde 2. paragraf ABİA
	Avrupa İltica Sistemi ile ilgili düzenlemeler Avrupa	78. Madde 2. ve 3. paragraf ABİA
	Parlamentosu'na danışıldıktan sonra Acil Göç Durumları ile ilgili düzenlemeler	78. Madde 3. paragraf ABİA
	Ortak Göçmenlik Politikası	79. Madde 2. ve 4. paragraf ABİA
ABİA Kısım 3, Başlık V, Bölüm 3, Sivil Durumlarda Adli İşbirliği	Sınır Ötesi Sivil Durumlarda Adli İşbirliğine yönelik tedbirler	81. Madde 2. paragraf ABİA

Lizbon Antlaşmasında Listelendiği gibi	Madde İçeriği	Madde Numarası
ABİA Kısım 4, Başlık V, Bölüm 4, Cezai Durumlarda Adli İşbirliği	Cezai durumlarda Adli işbirliği ile ilgili tedbirler	82. Madde 1. ve 2. paragraf ABİA
	Ciddi sınır ötesi suçlar ve uygulanacak önlemler için minimum kuralların belirlenmesi	83. Madde 1. ve 2. paragraf ABİA
	Suç Önlemeye İlişkin gereken tedbirlerin Üye devletler tarafından alınması ve teşvik edilmesi	84. Madde ABİA
	Eurojust'ın Yapısı, işleyişi ve görev sahası ile ilgili düzenlemeler	85. Madde 1. paragraf ABİA
ABİA Kısım 3, Başlık V, Bölüm 5, Polis İşbirliği	Polis İşbirliği ile ilgili Düzenlemeler	87. Madde 2. paragraf ABİA
	Europol'ün Yapısı, işleyişi ve görev sahası	88. Madde 2. paragraf ABİA
ABİA, Kısım 3, Başlık VI, Ulaşım	Ekonomik ve Sosyal Komite'ye danışıldıktan sonra Ulaşım ile ilgili kuralların belirlenmesi	91. Madde 1. paragraf ABİA
	Hava ve Deniz ulaşımı ile ilgili düzenlemeler	100. Madde 2. paragraf ABİA

Lizbon Antlaşmasında Listelendiği gibi	Madde İçeriği	Madde Numarası
ABİA, Kısım 3, Başlık VII, Bölüm 1, Rekabet Kuralları	İç Pazarın İşlemesi için gereken Rekabet kuralları	101-109. Maddeler ABİA
ABİA, Kısım 3, Başlık VII, Bölüm 3, Mevzuatların Yakınlaştırılması	İç Pazarın kurulması ve işleyişi için ulusal kuralların yakınlaştırılması	114. Madde 1. paragraf ABİA
	Rekabeti bozan engellerin üye ülkelerce kaldırılması	116. Madde ABİA
	Avrupa Fikri Mülkiyet Haklarının oluşturulması ve düzenlenmesi ile ilgili düzenlemeler	118. Madde ABİA
ABİA, Kısım 3, Başlık VIII, Bölüm 1, Ekonomik Politika	İstikrar ve Gelişme Paketi için çok taraflı gözetim	121. Madde 6. paragraf ABİA
	Uygun Ekonomi Politikaları Uygulanması ile ilgili düzenlemeler	122. Madde ABİA
ABİA, Kısım 3, Başlık VIII, Bölüm 2 Para Politikası	Avrupa Merkez Bankaları Sistemi Yönetmeliğinin değiştirilmesi	129. Madde 3. paragraf ABİA

Lizbon Antlaşmasında Listelendiği gibi	Madde İçeriği	Madde Numarası
ABİA, Kısım 3, Başlık VIII, Bölüm 2 Para Politikası	EURO'nun kullanılmasına yönelik gerekli düzenlemeler	133. Madde ABİA
ABİA, Kısım 3, Başlık VIII, Bölüm 4, Para Birimi EURO olan Ülkeler ile ilgili Hükümler	Ekonomik ve Parasal Birlik için Ortak Çıkarların Belirlenmesi	138. Madde 1.paragraf ABİA
	Avrupa Merkez Bankasına danışıldıktan sonra Uluslar arası Mali kurum ve Konferanslar da Birleşik Temsil	138. Madde 2. paragraf ABİA
ABİA, Kısım 3, Başlık IX, İstihdam	İstihdam alanında Üye Devletlerarasındaki işbirliğinin desteklenmesi	149. Madde ABİA
ABİA, Kısım 3, Başlık X Sosyal Politika	Sosyal Politika Alanında üye devletlerin desteklenmesi	153. Madde 2. paragraf ABİA
	Kadın ve Erkeğe, eşit fırsatların verilmesi ile ilgili düzenlemeler	157. Madde 3. paragraf ABİA
ABİA, Kısım 3, Başlık XI, Avrupa Sosyal Fonu	Avrupa Sosyal Fonu ile ilgili Uygulamalar	164. Madde ABİA

Lizbon Antlaşmasında Listelendiği gibi	Madde İçeriği	Madde Numarası
ABİA, Kısım 3, Başlık XII, Eğitim, Mesleki Eğitim, Gençlik ve Spor	Eğitim Alanında Teşvik Edici tedbirler	165. Madde 4. paragraf ABİA
	Spor Alanında Teşvik Edici tedbirler	
ABİA, Kısım 3, Başlık XIII, Kültür	Mesleki Eğitim Alanında üye devletler arasında teşvik ve destek	166. Madde 4. paragraf ABİA
	Bölgeler Komitesine danışıldıktan sonra kültür Alanı ile ilgili tedbirler	
ABİA Kısım 3, Başlık XIV, Kamu Sağlığı	Ekonomik ve Sosyal Komiteye Danışıldıktan sonra Kamu Sağlığı ile ilgili ortak Güvenlik tedbirlerinin belirlenmesi	168. Madde 4. ve 5. paragraf ABİA
	İnsan Sağlığını korumak ve geliştirmek için gerekli tedbirler	
ABİA, Kısım 3, Başlık XV, Tüketicinin Korunması	İç Pazarın tamamlanması bağlamında Tüketicinin Korunması ile ilgili Tedbirler	169. Madde 3. paragraf ABİA
ABİA, Kısım 3, Başlık XVI, Trans Avrupa Ağları	Trans Avrupa Ağlarının ortak çıkarları ile ilgili düzenlemeler	172. Madde ABİA

Lizbon Antlaşmasında Listelendiği gibi	Madde İçeriği	Madde Numarası
ABİA, Kısım 3, Başlık XVII Endüstri	Endüstri Alanında Üye Devlet tarafından gerçekleştirilen eylemlerin desteklenmesi	173. Madde, 3.paragraf ABİA
ABİA Kısım 3, Başlık XVIII, Ekonomik, Sosyal ve Bölgesel Dayanışma	Ekonomik ve Sosyal Komite'ye danışıldıktan sonra dış Yapısal fonlara yönelik işlemler	175. Madde ABİA
	Yapısal Fonları ile ilgili uygulanabilir kurallar	177. Madde ABİA
	Avrupa Bölgesel Gelişim Fonu ile ilgili düzenlemeler	178. Madde ABİA
ABİA, Kısım 3, XIX, Araştırma ve Teknolojik Gelişim ve Uzay	Avrupa Araştırma Alanı ile ilgili gerekli düzenlemeler	182. Madde 5. paragraf ABİA
	Ekonomik ve Sosyal Komiteye Danışıldıktan sonra Araştırma programları ile ilgili kuralların belirlenmesi	188. Madde ABİA
	Avrupa Uzay Politikası ile ilgili düzenlemeler	189. Madde 2. paragraf ABİA

Lizbon Antlaşmasında Listelendiği gibi	Madde İçeriği	Madde Numarası
ABİA Kısım 3, Başlık XX, Çevre	Ekonomik ve Sosyal Komiteye danışıldıktan sonra Çevre ile ilgili düzenlemelerin faaliyete geçirilmesi	192. Madde 1. ve 3. paragraf ABİA
ABİA, Kısım 3, Başlık XXI Enerji	Ekonomik Ve Sosyal Komiteye Danışıldıktan sonra Enerji ile ilgili düzenlemeler	194. Madde 2. paragraf ABİA
ABİA, Kısım 3, Başlık XXII Truzim	Üye Devletlerde truzim ile ilgili eylemlerin tamamlanmasına yönelik düzenlemeler	195. Madde 2. paragraf ABİA
ABİA, Kısım 3, Başlık XXIII, Sivillerin Korunması	Yapay ve insani hastalıkların önlenmesi ve üye devletler arasında işbirliğinin sağlanması ile ilgili düzenlemeler	196. Madde 2. paragraf ABİA
ABİA, 3. Kısım, Başlık XXIV Yönetimsel İşbirliği	Yönetimsel işbirliği için gerekli tedbirlerin alınması	197. Madde 2. paragraf ABİA
ABİA Kısım 5, Başlık II, Ortak Ticaret Politikası,	Ortak Ticaret Politikasının uygulanması ile ilgili tedbirler Ticaret alanında üçüncü ülkeler ile yapılan uluslar arası antlaşmalar ve pazarlıklar	207. Madde 2. ve 4. paragraf ABİA

Lizbon Antlaşmasında Listelendiği gibi	Madde İçeriği	Madde Numarası
ABİA Kısım 5, Başlık III, Bölüm 1, Gelişim İşbirliği	Gelişim İşbirliği Alanında gerekli düzenlemelerin yapılması	209. Madde 1. paragraf ABİA
ABİA, Kısım 5, Başlık III, Bölüm 2, Ekonomik, Mali ve Teknik Alanda Üçüncü Ülkeler ile İşbirliği	Üçüncü ülkeler ile Ekonomik, Mali ve Teknik Alanda İşbirliği ile ilgili düzenlemeler	212. Madde 2. paragraf ABİA
	Acil Mali yardım Tedbirleri	213. Madde ABİA
ABİA, Kısım 5, Başlık III, Bölüm 3, İnsani Yardım	Birliğin İnsani yardım Eylemlerinin tanımlanmasına yönelik düzenlemeler	214. Madde 3. ve 5. paragraf ABİA
ABİA, Kısım 5, Başlık IV, Kısıtlayıcı Tedbirler	Üçüncü ülkeler ile Ekonomik ve Mali ilişkilerde Kesinti ve İndirime ilişkin düzenlemeler	215. Madde 1. paragraf ABİA
ABİA, Kısım 5, Başlık V, Uluslararası Antlaşmalar	Uluslar arası antlaşmaların Neticelendirilmesi	218. Madde 8. paragraf ABİA
ABİA, Kısım 5, Başlık VII, İşbirliği İlkesi	Felaket ve Terörist saldırılarında İşbirliği ilkesinin Uygulanması	222. Madde 3. paragraf ABİA
ABİA, Kısım 6, Başlık I, Bölüm 1, Kurumlar, Kısım 1 Avrupa Parlamentosu	Avrupa seviyesinde faaliyet gösteren siyasi partilere yönelik uygulamalar	224. Madde ABİA

Lizbon Antlaşmasında Listelendiği gibi	Madde İçeriği	Madde Numarası
ABİA, Kısım 6, Başlık I, Bölüm 1, Kurumlar, Kısım 2, Avrupa Konseyi	Avrupa Konseyi Başkanlığınca alınan kararlar ile ilgili düzenlemeler	236. Madde, b paragrafı
ABİA, Kısım 6, Başlık I, Bölüm 1, Kurumlar kısım 3, Bakanlar Konseyi	Bakanlar Konseyi Yönetmeliğinin kabul edilmesi ve prosedürel işlemler	240. Madde 3. paragraf ABİA
	Avrupa Konseyi, Komisyon, Yüksek Temsilci, Komiyon üyeleri, Başkanlar, Adalet Divanı üyeleri, Bakanlar Konseyi Genel Sekreterliği çalışanlarının Maaşları, Ödenekleri, Emekli Maaşları	243. Madde ABİA
ABİA Kısım 6, Başlık I, Bölüm 1, Kurumlar, Kısım 5, Adalet Divanı	Adalet Divanı Yönetmeliğinin kabul edilmesi	253. Madde ABİA

Lizbon Antlaşmasında Listelendiği gibi	Madde İçeriği	Madde Numarası
ABİA Kısım 6, Başlık I, Bölüm 1, Kurumlar, Kısım 5, Adalet Divanı	Genel Mahkemenin Yönetmeliğinin Kabul Edilmesi	254. Madde ABİA
	Hakimler, Genel Mahkeme Avukatları ve Adalet Divanı Hakimleri ile ilgili düzenlemeler	255. Madde ABİA
	Adalet Divanı yönetmeliği üzerinde değişiklik yapılması (Başlık I ve 64.Madde hariç)	281. Madde ABİA
	Genel Mahkemeye bağlı Özel Mahkemelerin kurulması ile ilgili düzenlemeler	257. Madde ABİA
ABİA, Kısım 6, Başlık I, Bölüm 1, Kurumlar, Kısım 6, Avrupa Merkez Bankası	Avrupa Merkez Bankası, Başkanı, Başkan Yardımcısı ve Yönetim Kurulu üyelerinin atanması	283. Madde 2. paragraf ABİA
ABİA, Kısım 6, Başlık I, Bölüm 1, Kurumlar, Kısım 7, Sayıştay	Sayıştay'ın üyelerinin Atanması	286. Madde 2. ve 7. paragraf ABİA
	Sayıştay Yönetmeliğinin Kabul edilmesi	287. Madde 4. paragraf ABİA

Lizbon Antlaşmasında Listelendiği gibi	Madde İçeriği	Madde Numarası
ABİA, Kısım 6, Başlık I, Bölüm 2, Birliğin Yasal İşlemleri Karar Alma Prosedürleri ve Diğer Hükümler	Komisyon'un yasama işleme niteliğinde olmayan işlemler ile ilgili düzenlemeleri	290. Madde 2. paragraf ABİA
	Komisyon'un uygulama işlemlerinin üye devletler tarafından denetlenme mekanizmasına ilişkin düzenlemeler	291. Madde, 3. paragraf ABİA
	Avrupa Yönetimi ile ilgili Düzenlemeler	298. Madde 2. paragraf ABİA
ABİA, Kısım 6, Başlık I, Bölüm 3, Birliğin Danışma Organları, Kısım 1, Ekonomik ve Sosyal Komite	Ekonomik ve Sosyal Komite Üyelerinin Atanması	302. Madde ABİA
ABİA, Kısım 6, Başlık I, Bölüm 3, Birliğin Danışma Organları, Kısım 1, Bölgeler Komitesi	Bölgeler Komitesi Üyelerinin Atanması	305. Madde ABİA
ABİA, Kısım 6, Başlık II, Bölüm 5, Ortak Hükümler	Bütçenin kabul edilmesi ve uygulanması ile ilgili düzenlemeler	322. Madde 1. paragraf ABİA
ABİA, Kısım 6, Başlık II, Bölüm 6, Kaçakçılık ile Mücadele	Birliğin mali çıkarlarını etkileyen kaçakçılığın engellenmesi ile ilgili düzenlemeler	325. Madde 4. paragraf ABİA

Lizbon Antlaşmasında Listelendiği gibi	Madde İçeriği	Madde Numarası
ABİA, Kısım 6, Başlık II, Bölüm 6, Kaçakçılık ile Mücadele	Kurucu antlaşmalarla belirtilen bir alanda Geliştirilmiş İşbirliğinin Kurulması ile ilgili düzenlemeler	Madde 329. Madde 1. paragraf ABİA
ABİA, Kısım 7, Genel ve Son Hükümler	AB çalışanları ile ilgili düzenlemeler	336. Madde ABİA
	İstatistiklerin Üretilmesi ile ilgili düzenlemeler	338. Madde 1. paragraf ABİA
	Bakanlar Konseyi Kararı ile Oylama Haklarının durdurulması	354. Madde ABİA

ÖZGEÇMİŞ

18 Mayıs 1985 tarihinde Yalova'da doğdu. Yalova'da ilk ve orta öğrenimine devam etti. 2003 tarihinde Yalova Fatih Sultan Mehmet Süper Lisesi'nden mezun oldu. Aynı yıl Yeditepe Üniversitesi Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimi Bölümünü kazandı ve 2009 yılında mezun oldu. 2009 yılında Kocaeli Üniversitesi Avrupa Birliği Siyaseti ve Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans programını kazanan Altuğ Günar 2012 yılında mezun olmuştur.